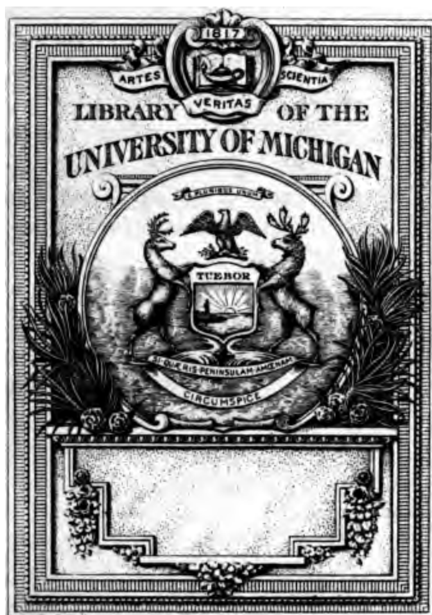

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

AESCHINIS

ORATIONES.

ITERUM EDIDIT

FRIDERICUS FRANKE.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXVII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

In edendo Aeschine quae via ac ratio nunc quidem, dum magna pars codicum in bibliothecis neglecta iacet, sequenda sit, posteaquam et a *Carolo Scheibio* (observv. in oratt. Atticc., Halis Sax. 1836.) et a me multis locis de ea re disputatum est (cf. specim. novae edit. Aeschinis. Fuldae 1838. 4., timarchea. Lipsiae 1839. 8., acta societatis gr. vol. II. fasc. 1. p. 25—48. Lipsiae 1840.), nemini dubium esse potest. Atque eandem quam ego olim rationem *Baiterus* et *Sauppius*, editores Turicenses, inierunt, ita ut, qui me plerisque locis cum illis consentire animadverterit, mirari non debeat. Quibus autem locis et quas ob caussas mihi ab iis dissentiendum esse videretur, in *Iahni* annall. philoll. et paedagogg. XXXIV, 3. p. 243 sqq. exposui. Itaque hoc loco nihil aliud nisi eos locos diligenter enumerabo, quibus a librorum mss. auctoritate discessum est, ut ii, qui hoc libro utentur, quid codicum fide nitatur quidve virorum doctorum coniectura emendatum sit, accurate sciant. Ceterum quum verba oratoris paene omnia iam typis expressa essent, ex insperato accidit, ut *Carolus Hofmann Hessus* Aeschinis ctesiphonteam, quam ipse una cum Demosthenis oratione adversaria Mosquae 1845. ediderat, insigni cum liberalitate mihi mitteret. In quo libro quum excerpta e cod. Mosquensi CCLIV., de quo vid. *Matthiae* catal. p. 163., varietas lectionis adnotata haberetur, non inutile esse duxi eas scripturas, quae illi codici propriae esse viderentur (z), infra commemorare, praesertim quum eum ceteris locis plerisque cum iis codd. Aeschinis, qui adhuc optimi habentur, consentire vidissem.

Haec quum ante hos novem annos scripsissem, interim quum saepe repetita Aeschinis lectione, tum virorum doctorum, imprimis *Cobeti* opera effectum est, ut multo etiam saepius, quam ante ausus essem, vel ab iis codicibus, quos adhuc optimos esse statuimus, vel ab omnibus discedendum et recto iudicio sanaeque rationi plus quam codicum quae dicitur auctoritati tribuendum esse mihi persuaderem. Itaque quam nunc in emendando Aeschine rationem sequendam esse putarem, in *Lectionibus Aeschineis*, quae Philologi I. Supplem. P. 4. p. 427 sqq. insertae sunt, exposui eamque in hac altera Aeschinis editione ita secutus sum, ut, quae corrupta esse mihi persuasissem, ea, ubicunque typothetae rationes paterentur, corrigerem, cetera in hac praefatione collecta proponerem. Simul illud faciendum esse putavi, ut etiam eos locos, qui non certam exploratamque habere viderentur emendandi necessitatem, sed tamen aliquos iure offendissent, diligenter indica-

rem coniecturasque virorum doctorum omnes, nisi si quae plane improbabiles ac futiles essent, h. l. commemorarem.

Vita Aeschinis vs. 15. *στεφανωθέντα Reiskius*, *στεφάνῳ* libri. — vs. 20. *Ῥοδίων τὴν τέχνην αὐτοὺς*] *Ῥοδίων τὴν τέχνην αὐτοῖς abm*, *αὐτοῦ Ῥοδίων τὴν τέχνην* cum ceteris libris *Bekkerus*. — *Apollonius:* vs. 5. *πέδας Sauppius*, *παῖδας* libri. Cf. Dem. 18, 129. — vs. 18. *Κολλυτῷ* pro eo quod in libris est *Κολυττῷ* scribendum esse ad timarch. 41. demonstravi. — Pag. 3. vs. 5. *Ὑπερείδῃ* edd. Turicc., *Ὑπερίδῃ* libri. — vs. 13. *ἤθλει H. Wolfius*, *κάλλει* libri. Cf. 2, 147. — vs. 15. *ἐν Ἀσίᾳ Sauppius*, *καὶ εὐνοίας καὶ abd*, *εὐνοίας καὶ* ceteri. Cf. 2, 147. — vs. 19. *τῶν δὲ ἀδελφῶν Bekkerus*, *τὸν δὲ ἀδελφὸν* libri. — vs. 22. *αὐτῶν* edd. Turicc., *αὑτῶν abdm*, *αὑτοῦ Bekk.*, *αὐτοῦ* vulg. Cf. 2, 149.

Orat. I. *in Timarchum*. *Ὑπόθεσις*. Pag. 5. vs. 6. *γράφονται Bekkerus*, *γράφουσι* libri. — vs. 20. *συστήσας H. Wolfius*, *διαστήσας l*, *διασυστήσας* ceteri libri. — P. 6. vs. 3. *Ἀντικλεῖ· εἰ ἐν Baiterus*, *Ἀντικλεῖ ἐν* libri. Cf. 1, 53. — § *4*, 3. scr. *ταὐτῷ*. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 431. — §. *5*, 3. *ὀλιγαρχιῶν* libri. Cf. *Car. Scheibe* in *Jahni* Annall. XII. 35. p, 122. Praestat tamen *ὀλιγαρχικῶν*, quod a *Taylore* inventum *Bekkerus* recepit. — § *5*, 8. *κολάζειν*] *κολαζετε l*. Delendum esse primus *Taylor* intellexit. Cf. *C. Scheib.* l. c. p. 123. — § *5*, 10. *καὶ ἀσελγῶς βιούντων* om *ablop*. Recte deleverunt *C. Scheibe* l. c. et *Benseler*. Vid. *Cobeti* Novae Lectiones p. 576 sq. — § *6*, 3. *θησόμεθα*, quod *Bekkerus* de coni. posuerat, in cod. Gothano (*t*) inventum est, *θησοίμεθα* ceteri libri.— § *6*, 8, *ὁ παλαιὸς νομοθέτης* sine iusta caussa delebat *Hamaker* in Mnemos. VII. p. 451. Cf. 3, 175. 194. — § *8*, 5. *ἡμετέρων* cum *r Bremius*, *ὑμετέρων* ceteri. Vd. Specimen novae edit. Aesch. (Fuldae 1838.) p. 26. — § *8*, 7. post v. *ἡλικιῶν* in codd. ex § 7. repetita sunt vv. *οὐ μόνον περὶ τῶν ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ῥητόρων*, quae a *Bekkero* uncis inclusa edd. Turicc. deleverunt. — § *9*, 5. *ἣν ὥραν*] *ὁπηνίκα Cobet*. Varr. Lectt. p. 314. N. L. p. 452. — § *10*, 4. *κλείειν* libri. Vd. *Cobet.* V. L. p. 159 sq. N. L. p. 446 sq. Eandem formam 3, 87. ex *mn*, 2, 43. ex *d*, ceteris locis (1, 74. 2, 85. 110. 3, 74.) nulla codicum auctoritate reposui. — § *10*, 12. *ἐγκυκλίων*] imo *κυκλίων*, ut 3, 232. — § *11*, 2. *ἀναλίσκειν ablmp*, *εἰς ἡμᾶς ἀναλίσκειν r*, *εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν* ceteri, quibus obtemperare debebam. Cf. 3, 19. — § *11*, 5. *ὁ γραμματεὺς* delebat *Hamaker* Mnem. VII. p. 458. Cf. 1, 147. 2, 46. 3, 124. 190. — § *13*, 5. *γοῦν*] *δ' οὖν* BEKKER. — § *16*, 3. *οὗ ἂν τὸ δικ. καταψηφίσηται*] sic nunc reponere quam quod olim scripseram *οὗ ἂν* [*τὸ δικ.*] *καταψηφισθῇ* retinere malui; *οὗ* a *Taylore* positum, *καταψηφίσηται* in *h* repertum est. Vulgata enim *ᾧ ἂν τὸ δικ. καταψηφισθῇ* duplici laborat vitio. Ceterum quicunque illam legis formulam conscripsit, in ea videtur opinione fuisse, ut *καταψηφίζεσθαι* idem esse quod *capitis damnare* putaret. — § *16*, 7. *ε ἰ ρ χ θ ή τ ω* in gothano est, *εἰρχθήτω* in ceteris libris. — § *18*, 8. *αὐτῷ* edd. Turicc., *αὐτῷ* [*Τιμάρχῳ*] *Reiskius*, *Bekkerus*, *Dindorfius*, *αὐτῷ τῷ Τιμάρχῳ p*, *αὐτῷ Τιμάρχῳ* ceteri.

— § *19*, 4. ὅς] ὡς cum *mr Reiskius*, *Bakius* in Mnemos. VIII. p. 106. et deleto verbo *διαλέγεται C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 35. p. 132 sq. 68. p. 158. Mihi Aeschines *ὡς οὐ καθαρεύοντι τῷ σώματι*, ut 2, 68., scripsisse videtur. — § *19*, 5. *συνδικῆσαι*] *συνδικήσῃ abmopr* et pr. *h*, *συνδικάσῃς* corr. *h*, *συνδικασάτω g*, *συνδικησάτω* cum ceteris libris recte *Bekkerus*. Cf. § 21. — § *20*, 2. *μηδὲ μισθωθεὶς συκοφαντείτω* edd. Turicc., *μηδὲ ὁ μισθωθεὶς συκοφαντείτω ablmopr*, *μηδὲ συκοφαντείτω μισθωθεὶς* cum ceteris libris *Bekkerus*, quod recte *Benselerus* restituit. — § *23*, 1. *καὶ πῶς δὲ*] *καὶ πῶς δὴ* BEKK., ego *δέ* deleverim. Cf. § 19. — § *23*, 4. *περὶ ἱερῶν τῶν πατρίων καὶ ὁσίων καὶ κήρυξι καὶ πρεσβείαις* coll. Polluc. 8, 95. *Benselerus*. — § *24*, 8. *τὴν ἐπωνυμίαν bglmopr* et pr. *af* (*Dind.*), *τὴν ὁμονυμίαν l*, *τὴν κοινὴν ἐπωνυμίαν* ceteri, ut 2, 99., *τῇ κοινῇ ἐπωνυμίᾳ Hamaker* Mnemos. VII. p. 453. — Ibid. *ὑπολαβὼν*] *ἀπολαβὼν gmor*, *ὑποβαλὼν* coni. *Reiskius*, *περιλαβὼν Emperius* et *Hamaker*. Cf. 3, 14. — § *24*, 12. vv. *εἰς ὃ — διαγενώμεθα Bakius* in Mnem. VIII. p. 106. delebat. — § *25*, 1. *Θεμιστοκλῆς*] imo *ὁ Θεμιστοκλῆς*, ut est in *dfh*. — § *25*, 3. *Τιμάρχῳ τουτῳὶ* ex *dfhlm* scripsi pro *Τιμάρχῳ τούτῳ*. Vid. Lectt. Aeschin. p. 468. — § *25*, 3. vv. *ὁ δίκαιος καλούμενος C. Scheibius* in *Jahni* Ann. 68. p. 155. et *Hamaker* in Mnem. VII. p. 451. pro interpolatis habent. — § *25*, 6. *εὐλαβοῦντο*. Vid. ad 1, 102, 1. — § *27*, 4. *ἐστρατηγηκότων Baiterus*, *ἐστρατηγηκότων υἱὸς* libri. Cf. Dem. 59, 117. — § *31*, 2. *καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ*] imo *καλοῦ κἀγαθοῦ*. Vd. Lectt. Aesch. p. 431. — § *31*, 3. dele *λόγος*, BEKK. Cf. Dem. p. 1393, 15. — § *34*, 7 et 8. *καὶ τὸν — νόμον, ὃν*] imo *τὸν γὰρ — νόμον* (*fghqt*). Vd. progr. scholae Afr. 1859. p. 36. — § *35*, 1. *μὴ περὶ τοῦ εἰσφ. Schoemannus* de comitt. Ath. p. 115., *περὶ τοῦ εἰσφ.* libri. — *ἢ μὴ χωρὶς H. Wolfius*, *μὴ χωρὶς* libri. — § *35*, 3. *ἢ λοιδορῆται o Bern.*, *ὅτι ἢ λοιδορῆται* ceteri. — § *35*, 4. *ἀνεστηκὼς Brunckius* ad Aristoph. Eccl. 293, *ἀνηκέστως* libri. — § *35*, 6. post v. *ἐπιστάτην Matthiae* et *Schoemanno* auctoribus incisum, post v. *βουλῆς* vs. 7. comma deletum est. — § *35*, 8. *εἰ — ἐστι* edd. Turicc., *ἐὰν — ᾖ f*, *ἐὰν — ἐστι* ceteri libri. — § *35*, 9. *πεντήκοντα*] imo *πεντακοσίων*. Vd. progr. scholae Afranae 1859. p. 34 sq. — § *35*, 11. *ἐκκλησίαν*] *ἐκκλησίαν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ* libri. — Ibid. *ὅταν δ' ἐξίωσι* ex corr. *o Sauppius*, *ὅταν δὲ διεξίωσι h Bern.* et fortasse *q*, *ὅταν διεξίωσι* ceteri. — Ibid. *αἱ κλήσεις Matthiae*, *κλήσεις* libri. Cf. decreti formula quae est in vita X oratt. p. 833 F. — § *35*, 12. *ψηφιζομένων*] *ψηφιζομένων τῶν βουλευτῶν* libri. — § *35*, 13. *πράκτορσιν Reiskius*, *πράκτορσι τῶν νόμων* libri. — § *36*, 6. scribe *καλοὶ μὲν*, ut est in *l*. Cf. *Cobet*. V. L. p. 251. ad Hyperid. Epitaph. p. 35. — § *39*, 8. *ἔγωγε*] *ἐγώ τε Emperius*. — § *40*, 11. *ὁ ἀπαγορεύει*] *ἀπαγορεύει t*. — § *41*, 2. *κολυττεύς* libri. — § *42*, 11. *οὔτε ἐπιτρόπῳ H. Wolfius*, *οὔτε παρ' ἐπιτρόπῳ* libri. — § *43*, 4. *ἡ πομπὴ Sauppius*, *πομπὴ* libri. Cf. 2, 151. — § *43*, 5. *ἐν ταὐτῷ t*. Vd. ad 1, 4, 3. — § *43*, 6. *καλλίον o*, *ὁ καλλίον* ceteri libri. — § *45*, 8. *ὑμῖν*] *ὑμῶν p*, *ὑμῖν τε df*, *ὑμῖν μὲν* e coni. *H. Wolfii Reiskius*, *Bremius*

Bekkerus, ὑμῖν τοῖς coni. *Bremius* (cf. *C. Scheib.* in *Jahni* Annall 35. p. 134.), ὑμῖν μὲν τοῖς coni. *Reiskius*, cui assentior. μὲν saepe in Aeschinis codd. omissum est. Cf. § 112. 113. 2, 173. 3, 160. 231. — § *46*, 5. συνήσετε de coni. dedi. Cf. *Weber* ad Dem. aristocr. 21. συνείδετε *dfhq*, συνίστετε *l*, συνειδήσετε cum *Bern. Bremius*, συνίδετε cum ceteris libris *Bekkerus*, σύνιστε edd. Turicc. — § *47*, 9. scribendum erat οὔτε γάρ με δεῖ. — § *47*, 11. οὐδὲ ex *abg* receptum est. Sed h. l. ceterorum codicum scriptura οὔτε praestare videtur. — § *48*, 2. οἴομαί γε libri. Vid. Lectt. Aeschin. p. 445. — § *48*, 3. Quod propter varias codd. lectiones ab Aeschine scriptum esse suspicatus sum ἐκεῖνό γε οὐ μήποτε δυνήσονται (cf. varr. lectt. 3, 177. Demosth. 9, 75. ad 4, 44.), in eandem coniecturam etiam *Empertus* (opuscc. p. 317.) incidit. — § *50*, 8. *ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ* ex *q Benselerus*, *ΜΑΡΤΥΡΙΑ* ceteri. — § *50*, 9. ἐν τῇ συνηθείᾳ] ἐν συνηθείᾳ opinor scripsit. — § *50*, 11. μου cum *Bern. Bremius*, μοι ceteri. — ibid. πρὸς] πρότερον *Emperius*. — § *52*, 4. μὴ μόνον de coniectura dedi, καὶ μὴ μόνον libri. — § *53*, 6. Τίμαρχος οὑτοσὶ *d*, ὁ Τίμαρχος οὗτος *l*, Τίμαρχος οὗτος ceteri. Vd. ad 1, 25, 3. — § *53*, 10. ἑωρακέναι cur intactum reliquerim (hic et § 116. 2, 42. 3, 99. 130. 219.), dixi in Lectt. Aesch. p. 448. — § *54*, 2. vv. οἰκέτης τῆς πόλεως et vs. 6. atque § 62, 6. οἰκέτην τῆς πόλεως *Bakius* in Mnem. VIII. p. 106 sq. delenda esse vidit. — § *55*, 9. vv. ὁ τούτου ἀνειληφὼς ex § 43. inepte repetita esse *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 455. monuit. — § *57*, 7. imo ἔπεισεν. Cf. 2, 104. — § *57*, 8. ἀνήλωσε *df*, ἀνάλωσε ceteri. Vd. Lectt. Aeschin. p. 447. — § *58*, 8. καὶ τῶν συγκυβευτῶν τινες καὶ ἄλλοι] imo καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν συγκυβευτῶν, ut est in *hq*, καὶ ἄλλοι τινὲς συγκυβευτῶν *df*, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν *t*. Cf. § 60 extr. — § *62*, 2. imo ἄνθρωπος. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 431. — § *62*, 4. et 5. αὐτὸν — αὐτῷ *Bekk.*, αὐτὸν — αὐτῷ vulg. — § *62*, 4. ἀλλὰ τοὐναντίον *pt* recte. Vd. § 162. 2, 69. 3, 50. 196. 254. — § *62*, 7. κακοῦ *Blomfield.* Vd. *Poppo* ad Thucyd. 7, 55. p. 516. *Dind.* ad Xen. Cyrop. (ed. IV. *Teubn.*) p. XXII. Libri κακῷ. — § *64*, 2. παρήειν *Cobetus* N. L. p. 221. Sic etiam διεξήειν 1, 168. 3, 191. ἐξήειν 2, 14. scrbd. erit. — § *64*, 7. ὑμῖν *hmopr* et pr. *a*, ὑμῖν πρῶτοι ceteri libri, ὑμῖν ἐν πρώτοις *Hamakerus* in Mnemos. VII. p. 455. — § *64*, 10. vv. ἡσυχίαν ἔχειν delebat *Cobetus* N. L. p. 239. Ego vellem ἡσυχίαν ἔσχε (*lmpt*), quod olim cum *Bekkero* dederam, retinuissem. — § *64*, 11. τι delebat *Cobetus* l. c. Ac solet apud Aeschinem εἰ μή τις (1, 193. 3, 11. 17.) et ἐὰν μή τις (1, 38. 73. 2, 104. 3, 213. 243.) dici. Sed cf. Dem. 20, 139. εἴ τι μὴ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν ὕστερον κακόν. — § *65*, 4. τίς τοῖς *b* et corr. *a*, τίς ὁ τοῖς *h*, τίς οὐ τοῖς ceteri. Cf. acta soc. gr. II, 1. p. 44 sqq. progr. scholae Afranae 1859. p. 10. — Ibid. μοιχείαις] μάχαις coll. Isae. 3, 13. *Hamaker* in Mnem. VII. p. 455. Πυγμὰς ὁ κῶμος λοίδορόν τ' ἔριν φιλεῖ Eur. Cycl. 538. Cf. § 136. — § *65*, 6. τὸν Χολαργέα] Χολαργέα libri. Cf. 2, 67. acta soc. gr. l. c. p. 47. — § *66*, 4. τὰ ante πρὸς cur *C. Scheibius* (*Jahni* Ann. 68. p. 158.) deleri voluerit, nescio. — § *66*, 5. προσπέμψας *Sauppius*, καὶ προπέμψας mg. *h* et, si *Taylor*

fides est, *g*, προπέμψαι *abd* et *Bekkero* teste *g*, καὶ προπέμψαι ceteri libri; καὶ προσπέμψας cum *Reiskio Bremius*, καὶ προσπέμψαι *H. Wolfius*, quod vellem recepissem. — § *66*, 6. et 7. Ἡγήσανδρον — Τίμαρχον — αὐτὸν] imo Ἡγησάνδρῳ — Τιμάρχῳ — αὐτῷ, u. est in *hlq*. — § *66*, 7. καὶ οὕτω διελύθησαν dedi ex *p*, καὶ διελύθησαν ὡσαύτως ceteri libri. Ὡσαύτως *Bekkerus* post ἑξῆς vs. 10. poni, *Emperius* deleri voluit, *C. Scheibius*, qui olim Ὡσαύτως Ἀμφισθένης μαρτυρεῖ coniecerat (*Jahni* Ann. 35. p. 136.), nunc καὶ διελύθησαν οὕτως scribi vult (ib. 68. p. 158.). — § *67*, 1. καλέσω] imo καλῶ, ut est in *fh*. Vid. Lectt. Aeschin. p. 453 sq. — § *68*, 5. χρήσει de mea *Emperii*que coniectura dedi, ἄρσει *o*, ἄρσει ceteri libri, πράξει cum *Reiskio Bremius*, αἱρέσει *Orellius*. — § *70*, 3. πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ut 3, 156., quod non erat cur *Cobetum* (V. L. p. 354.) offenderet. Cf. 1, 79. 87. *Stallb.* ad Plat. Protag. 310 D. — § *70*, 6. οὐκ οἰόμεθ'] quidni οὐκ οἴεσθ'? BAITER. — § *74*, 2. παραδείγματα] imo τὰ παραδείγματα, ut est in *dfgqt*. — § *74*, 7. ὑμᾶς *hq*, ὑμῶν *t*, ὑμῶν ceteri. — § *74*, 8. τοὺς ὁδῷ πορευομένους] τῶν ὁδοιπόρων *Hamak.* Mnem. VII. p. 455 sq. — § *77*, 7. τὸ αὐτὸ] imo ταὐτὸν, ut 2, 35. 64. 101. 145. et (*hm*) 97. Cf. 1, 124. 3, 16. 219. — § *79*, 4. Τίμαρχον, εἶτ'] Τίμαρχον εἶτ' *ab*, Τιμάρχῳ εἶτ' *mp*, Τίμαρχος εἶτ' *q*. Mihi nondum persuasum est (*Schoem.* de comitt. Athen. p. 122, 22. et *C. Scheib.* in *Jahni* Ann. 35. p. 136.) vocabulum Τίμαρχον non esse a librariis interpolatum. — § *79*, 11. ἀκριβῶς εὖ] ἀκριβῶς *dfh* recte. Aut ἀκριβῶς εἰδέναι (1, 119. 3, 160. Isocr. 7, 19. Dem. 8, 58. *Schaef.* ad p. 1484, 28.) aut εὖ εἰδέναι (1, 5. 25. 36. 47. 55. 192. 2, 145. 3, 6. 8. 93. 99. 246. 247.) dicitur. Unus Menander ap. Stob. 37, 5.: εὖ ἴσθ' ἀκριβῶς. — § *80*, 5. καὶ ὅτε ἐβούλευε] καὶ ἡ βουλὴ ὅτε ἐβούλευσε libri. Imperfectum (*quum senator erat*) dedi *Emperio Baitero*que auctoribus. Ceterum corruptissimus locus nondum persanari potuit. Credibile est aut in apodosi pro imperfectis praesentia βοᾶτε — γελᾶτε — λέγετε, quae *Emperii* sententia fuit, aut in protasi ὅτε οὑτοσὶ ἀνέβη — ὅτ ἐνεμνήσθη vel ὁπότε οὑτοσὶ ἀναβαίη — ὁπότε μνησθείη scriptum fuisse. Quamquam admodum memorabile est quod Priscianus Instit. XVIII. p. 252. scripsit: *Attici* ὅταν ἔλθῃ, *de futuro dicunt.* Isaeus *etiam de praeterito:* ὅταν ἔλθῃ, εἰώθει παρ' ἐμοὶ κατάγεσθαι, *et iterum:* ὅταν ἔλθω, παρ' ἐκείνῳ κατηγόμην. *antiquiores tamen* ὅτε ἔλθοι *de praeterito dicunt.* — § *81*, 7. Πυκνὶ *Bekkerus*, πύκνηι *f*, πυκνὶ ceteri. Cf. 82. 3, 34. — § *83*, 7. καὶ πάλιν] πάλιν *abglopr*, quod *C. Scheibio* (l. c. 35. p. 136.) praestare videtur. — § *84*, 2. ἐδύνασθε ex *lo* pro ἠδύνασθε suscepi. Cf. § 96. 2, 92. 122. 3, 260. ἐδυνήθη 1, 97. Idem ex *de* 3, 125., ex *ace* 3, 139., nullo codice addicente 2, 35. et 125. scripsi. — § *85*, 3. ὃν] ἣν libri. — § *85*, 8. ἑάλω scribendum erat, ut 2, 12. Cf. 3, 251. Idem vitium 2, 15. tollendum erat. — § *86*, 8. αἳ δὲ νῦν ἐνεστᾶσιν ἔτι] αἳ δὲ νεωστὶ νῦν ἔτ' εἰσὶ *abglmop*. Probabile est νεωστὶ a librario propter v. πάλαι adscriptum esse, ita ut Aeschines id quod *Reiskius*

coniecit *Bremius*que recepit, αἱ δὲ νῦν ἔτ' εἰσὶ scripsisse videatur. — § *88*, 1. nollem ἄν, quod in *df* deest, retinuissem. — § *91*, 1. ἢ τῶν κλεπτῶν om. *ablmopr*. — § *92*, 3. ἔναγχος (om. pr. *df*, ἔνεγχος *o*) corruptum est; ἐνόχους de *Sauppit* coni. *Benselerus* (cf. varr. § 79. ad Antiph. 4, α', 1.). De reis, non de noxiis h. l. sermo est. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. p. 185. — § *93*, 4. τουτουὶ *Bakius* in Mnemos. VIII. p. 107., τούτου libri. Vd. ad 1, 25, 3. — § 96, 3. τὰ πατρῷα om. *dfg*, recte, ut opinor. — § *97*, 2. ἂν καὶ] κἂν *Cobetus* in N. L. p. 95. — § *97*, 9. ἐργάζεσθαι καὶ ἔργα λεπτὰ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκφέρουσαν] ἐργάζεσθαι εἰς τὴν ἀγορὰν *Cobetus* l. c. — § *100*, 3. πλείους] ne πλεῖν scribendum esse putes, vid. *Lectt. Aeschin.* p. 440. — § *100*, 5. Τιμάρχῳ delendum erat. — § *100*, 6. Μεταγένην pro eo quod in libris est Μεταγένη ut scriberetur, Aeschinis consuetudo dicendi flagitavit. — § *100*, 9. τῷ αὐτῷ] vd. ad 1, 4, 3. — § *101*, 4. χωρίον Κηφισιᾶσιν, ἕτερον Ἀμφιτροπῆσιν (omisso vocabulo ἀγρὸν) *Cobetus* in N. L. p. 95. Satius erat opinor post Κηφισιᾶσιν incidisse, ut in *pr* factum est: χωρίον Κηφισιᾶσιν, ἕτερον ἀγρὸν Ἀμφ. Praeterea non post κτήματα, sed post εἰρημένων interpungendum erat. Ceterum Κηφισιᾶσιν *Bremius*, Κηφισίασιν vulg. — § *101*, 6. ἐν delebat *Cobetus* l. c. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 464. — § *102*, 1. εὐπόρησεν *l*, ηὐπόρησεν ceteri. Cf. 1, 25. 108. 132. 163. 3, 154. 172. 178. Item ηὐχόμεθα 2, 118. correxi. — § *103*, 5. οὗτος om. *hq*, recte. Vd. ad 1, 25, 3. — § *104*, 3. ἱκετηρίαν] melius olim, sed incertum qua codicum auctoritate καὶ ἱκετηρίαν scribebatur. — § *105*, 4. τάργύρεια] τάργύρια *d*, τάργυρεῖα ceteri. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 463. — § *106*, 7. δυοῖν] δυεῖν ex *abf* *Bekkerus*, ut 2, 67. Cf. 3, 208. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 443. — § *108*, 5. αὐτὸν] τὸν αὐτὸν coni. *Emperius*. — § *108*, 5. et 6. τίς — τι] τί — τις *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 456. Cf. *Lobeck.* Paralipp. p. 60. — § 110, 3. οὗτος om. *df* (vulg. ante *Bekk.*). Recte. Vd. ad 1, 25, 3. — § *111*, 10. τουτουί? Cf. 2, 6. 3, 214. — § *114*, 4. κυδαθηναια *f*, κυδαθηνέα *b*, κυδαθηναῖον *hq*, κυδαθηναιέα ceteri. Vid. Lectt. Aeschin. p. 441 sq. — § *114*, 9. ἐξώλειαν *Sauppius*, τὴν ἐξώλειαν libri. — § *116*, 4. συνῆστε *Cobetus* in V. L. p. 382., σύνιστε libri. — § *116*, 5. ὑπομιμνήσκει] ὑπομέμνηκε *Cobetus* l. c., ὑπέμνησε *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 457. — § *116*, 6. τῆς κατηγορίας εἴδη delebat *Hamakerus* l. c. — § *118*, 6. εἰ 'θέλετε edd. Turicc. Μὴ θέλ. 2, 68. 3, 55. θεοὶ θέλ. 3, 57.; ceteris locis ἐθέλειν. Vd. ad Demosth. 2, 20. — § *121*, 4. χρήσῃ libri. Antiquam formam etiam 1, 123. 2, 33. 117. 3, 57. 167, 210. 242. restitui. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 453. — § 122, 8. ἐναπολογήσασθαι] imo ἀπολογήσασθαι. Cf. 3, 90. — § *124*, 1—4. ὅπου — οἰκίαν *Valckenarius* ad Ammon. p. 102. pro interpolatis habet. — § *124*, 5. εἰσοικίσηται (ut in *q* est) *Stephanus*, εἰσοικήσεται *o*, εἰσοικήσηται ceteri. — § *124*, 6. scr. ταὐτὸν. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 431. — § *125*, 6. et 7. ἐξοικίσηται — εἰσοικίσηται *Stephanus*, ἐξοικήσηται — εἰσοικήσηται libri. — § *127*, 7. περιτυχὼν *Hamaker.* in Mnemos. VII. p. 457. — § *127*, 9. καὶ τὰς πράξεις *C. Scheibio* editoribusque Turicc. au-

ctoribus dedi; καὶ λόγον καὶ τας πράξεις *dfh*, καὶ τὰς πράξεις καὶ τὸν λόγον *l*, καὶ τὸν λόγον καὶ τὰς πράξεις ceteri. — § *128*, 3. καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ τοὺς προγόνους corrupta sunt. Non possunt Din. 1, 16. Isocr. 15, 61. id genus alia comparari. Sed ne id quidem quod *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 457. substituit: κἂν τῇ πόλει ἡμῶν τοὺς προγόνους tolerabile est. Mihi Aeschines neque vv. καὶ τοὺς προγόνους addidisse et ἱδρυμένην scripsisse videtur. — § *128*, 11. μυχῷ] μυχοῖς Suid. s. φήμη, quod nescio an praestet. Vd. *Valcken.* ad Eurip. Phoeniss. 1456. p. 491. — § *129*, 8. ἀγαθῆς interpolatori deberi *Hamakerus* l. c. monuit. — § *130*, 3. ποῖος] si vera esset *Cobeti* in N. L. p. 276. doctrina, h. l. ποῖός τις scribendum foret. — § *132*, 5. ἐξενρηκέναι] vid. ad 1, 102, 1. — § *134*, 2. δοκεῖν αὑτῷ edd. Turicc., δοκεῖ αὑτῷ *abghlmopqr*, ὡς δοκεῖν ἑαυτῷ ceteri. — § *135*, 7. ἐπιδείξεσθαι *H. Wolfius*, ἐπιδείξασθαι libri. — § *136*, 5. φιλονικίας h. l. et 2, 75. *Cobetus* in N. L. p. 691 sq. et *Dind.* ad Xenoph. Cyrop. (ed. IV. *Teubn.*) p. XV. Vide *Lectt. Aeschin.* p. 469 sqq. — § *138*, 3. κακῶν καὶ ἀγαθῶν (om. *df*, in mg. habet *q*) *C. Scheibius* (*Iahni* Ann. 35. p. 139.) et *Hamakerus* l. c. delent. Recte. — § *138*, 10. τούτῳ αὐτῷ *Baiterus*, τούτῳ αὐτῷ λόγῳ *abglm*, τούτῳ αὐτῷ νόμῳ *r*, τῷ αὐτῷ τούτῳ λόγῳ *p*, τῷ αὐτῷ νόμῳ ceteri. — § *139*, 9. καὶ πρεσβυτέραν delet *Cobetus* in N. L. p. 90. — § *140*, 6. scribendum erat τἀκείνων, ut *Bekkerus* 2, 33. (τὰ κείνων *e*) scripsit. Cf. τἀκεῖ 2, 114. τἀνθένδε 2, 130. — § *141*, 4. προσποιεῖσθε εἶναι delet *Cobetus* in N. L. p. 238 sq. — § *141*, 12. τοὺς ὑβριστὰς] imo ὑβριστὰς. Simile vitium in Isocrate 15, 8. *Benselerus* sustulit. — § *143*, 6. ἦν γὰρ Ὀπούντιος om. *dfhq*, deleverunt edd. Turicc. — § *143*, 7. παρακαταθεῖτο *b* et corr. *a*(*Bekk.*), παρακατάθοιτο ceteri, quam formam nunc in Demosthene praeferunt. Vid. *Voemeli* Prolegg. § 62. Apud Aeschinem etiam ἀποδοῖτο (1, 188. 3, 226.) et ἀφιστῆται (3, 142.) retinetur. — § *146*, 9. ἐν τῷ αὐτῷ] vd. ad 1, 4, 3. — § *147*, 8. ὁ γραμματεὺς] vid. ad 1, 11, 5. — § 148, 6. σοῖο cum *Spitznero* et *Bekkero* scripsi, σεῖο libri. — § *149*, 6. γιγνόμενόν περ] sic in Homero *Bekkeri*, γινόμενόν περ *abghmo*, γενόμενον *l*, γεινόμενον ceteri. — § *149*, 8. εὐηφενέων *Bekkerus* in Homero cum Aristophane et Rhiano. — § *149*, 20. ἔτραφέ τε *Bekkerus* in Homero. — § *149*, 21. ὥς] imo ὡς, ut *Bekkerus* in Homero dedit. Cf. *Göttling.* de acc. p. 335 sq. *K. E. A. Schmidt* Beitraege zur Geschichte der Grammatik p. 209 sqq. — § *150*, 7. ἄρ' ἔμελλον] ἄρα μέλλον *Bekkerus* in Homero. Vid. *G. Hermann* ad Orph. p. 694. — § *152*, 11. δίαιτάν θ' *Boissonadius*, δίαιταν libri. Cf. *Sauppii* epist. crit. p. 69. — Ibid. ἐμπορεύεται] ἱμερεύεται ms. Flor. Ioann. Damasc. in append. Stob. T. IV. p. 159, 25. *Mein.*, ἡμερεύεται *Gaisfordius*, quod *Meinekius* (Zeitschr. für Alterthumsw. 1846. p. 1095.), *A. Nauckius* (tragg. grr. fragmm. p. 491.) et *C. Scheibius* (*Jahni* Annall. 68. p. 159.) amplexi sunt. Post hunc versum unum alterumque versum aut excidisse librariorum culpa aut ab Aeschine consulto omissum esse Scheibius et *Meinekius* suspicati sunt. — § 152, 14. τοιοῦτός ἐσθ' οἷόσπερ ◦

coni. *H. Wolfii* et *Valckenarii Reiskius* dedit probavitque *Schaefero* ad Dem. p. 417, 20. et *Cobeto* in N. L. p. 618., τοῖόσδ' ἕκαστος οἶσπερ coni. *A. Nauckius* l. c. — § *153*, 2. ἤδη δὲ] ἤδη *Saupptus*. Sed cf. Dem. 19, 181. 243. al. — § *153*, 7. οἰκίαν] οὐσίαν coll. § 154. *Hamakerus* in Mnemos. VII. p. 459. — § *154*, 2. τὰ τῶν φίλων recte delet *Hamakerus* l. c. — § *156*, 5. παντaλέοντα *fh*, παντολέοντα ceteri. Cf. *Lobeck*. Phryn. p. 690. *Dind.* in *Steph.* thes. s. v. — § *157*, 12. τοῦ] τὸν BEKK. — ibid. Μελησίου *Sauppius* et *Dindorfius* in *Steph.* thes. s. v., Μιλησίου libri. — § *158*, 9. imo ἐπιμέλεσθαι, ut 3, 27. 255. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 457 sq. — § *158*, 10. κειμένους αὐτὸς *Bekkerus*, κειμένους αὐτοὺς *Λbglmop*, κειμένους ceteri. — § *159*, 5. rectius προελόμενος — διεξελήλυθα *dfhq*. — § *160*, 11. ὁ τοὺς νόμους εἰσφέρων delet *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 459. In praesente quidem nulla offensio est (cf. § 33. Aristoph. Nub. 1425. Demosth. 18, 6. 19, 7. 22, 25.), est in verbo εἰσφέρων. — § *162*, 7. κατηγορῶν *Reiskius*, κατηγοριῶν *dfh*, καξηγορίας *bgm*, κατηγορίας *opr*, κατηγορίαν ceteri. — § *164*, 2. restitui αὑτοῦ, pro quo olim cum edd. Turicc. αὐτοῦ scripseram. Defensor r e i nomine, non suo loquitur. Cf. *Meutzner* in Zeitschr. f. Alterthumsw. 1844. p. 177. — § *164*, 5. οὕτως εἰρῆσθαι delet *Hamakerus* l. c. — § *164*, 10. ἐμβάλλεις *Bremius*, ἐμβαλεῖς *df*, ἐμβάλλει *gp*, ἐμβάλλῃ *abmor Bern.*, ἐμβάλῃ *hlq*, ἐκβάλλῃ *Ald.*, *Steph.*, *Reisk.* — § *165*, 3. εἷς] τις *p* idque *Cobetus* hic et § 182. reponi iubet. Cf. 2, 64. *Dind.* in *Steph.* thes. Vol. III. p. 289. — §. 165, 6. οὐκ ὢν] οὐκ ὢν δ' BEKK. — § *166*, 3. ὑπὲρ *H. Wolfius*, ὑπὸ libri. — § *168*, 4. imo διεξῄειν. Vd. ad 1, 64, 2. — § *169*, 5. ποιήσει *Bekkerus*, ποιήσετε *o*, ποιήσασθαι *q*, ποιήσεται ceteri. Cf. *I. Strangius* in *Jahni* Ann. 1835. III. Suppl. p. 13. *Cobetus* in N. L. p. 459. — § *170*, 3. ἕνεκα] ἕνεκεν libri. Vd. acta soc. gr. 2, 1. p. 27. — § *170*, 6. ἀνήλωσε] ἀπώλεσε *p*, ἀνάλωσε ceteri libri. Vd. ad 1, 57, 8. — § *170*, 8. imo ἐτετελευτήκεσαν. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 446 sq. — § *172*, 7. ἐκτμηθεὶς Suid. s. παρρησία, quod reponendum erat. Cf. *T. I. Halbertsma* in Mnemos. IV. p. 232. Idem vitium etiam alibi, ut Luc. Piscat. 2., corrigendum erat. De confusione praepositionum ἐκ et ἀπό vid. *Cobeti* Mnemos. VIII. p. 287. — § *174*, 2. φεύγοντι ex Suida edd. Turicc. (cf. *Kayser* ad Philostr. Vitt. Soph. p. 159. *Emperit* Opuscc. p. 317.), φυγόντι libri. Cf. ad 3, 129, 6. — § *174*, 5. imo ἐκκαλεῖσθαι. Vd. ad 1, 67, 1. Ut h. l. ἐκκαλέσασθαι in plurimis libris est, sic § 129, 1. κομίσασθαι in *b* est pro κομιεῖσθαι. — § *175*, 11. κριταὶ delendum esse videtur. — § *177*, 6. τοὺς μὲν νόμους *Cobetus* in N. L. p. 351, qui eandem transpositionem etiam 3, 53. et 184. adhiberi voluit. Cf. 2, 66. Sic innumerabiles sane loci (ut Dem. p. 226, 21. 310, 16. 490, 28. 615, 12. 677, 20. 735, 5. 767, 5. 792, 21. Isocr. 16, 25. Plat. Civ. 453 A. cett.) mutandi erunt. Cf. *Bornem.* ad Xenoph. Memor. 1, 2, 24. *Poppo* ad Thuc. 3, 61, 1. 68, 4. 82, 7 extr. *C. Scheibius* in Observv. critt. p. 22. — § *177*, 7. τῆς πόλεως] τὰ τῆς πόλεως. SAVPP. — § *179*. 2. ταῖς φυγαῖς *Emperius*. Cf. 3, 186. Plat. Legg. 683 C. Thucyd. 1.

139, 4. 3, 40, 6. Eandem correctionem 3, 153. adhibendam esse puto. — § *181*, 1. παρακαλέσας e coni. *Stephani Reiskius*, παρακελεύσας libri. — § *181*, 11. γ' ἂν cum *Porsone Bekkerus*, γὰρ libri, γὰρ ἂν edd. post *H. Wolfium*. Cf. Dem. p. 581, 28. 798, 20. 1326, 15. interprr. ad Aristoph. Nub. 647. — § *182*, 5. εἷς] τις *p*. Vd. ad 1, 165, 3. — Ibid. διεφθαρμένην καὶ deleri vult *Cobetus* in V. L. p, 292. — § *183*, 10. ἀτιμῶν] imo ἀτιμάζων. Cf. 3, 244. *Cobet*. N. L. p. 750 sqq. — § *184*, 1. τοὺς προαγωγοὺς c. *Aldina Bekkerus*, τὰς προαγωγοὺς *m*, τοὺς προαγωγοὺς καὶ τοὺς προαγωγοὺς *b*, τὰς προαγωγοὺς καὶ τὰς προαγωγοὺς *h*, τοὺς προαγωγοὺς καὶ τὰς προαγωγὰς *l*, τὰς προαγωγοὺς καὶ τοὺς προαγωγοὺς *adfgp*, quod *Reiskio* placuit. — § *189*, 7. περὶ] imo ἐπὶ (*glp*), ut olim dederam. — § *190*, 4. ἀδικημάτων] ἀτυχημάτων *g* et Theo in progymn. c. 7., quod nescio an merito a *Reiskio* et *Bremio* in ordinem receptum sit. — § *191*, 10. προτρέψεσθε *Cobetus* V. L. p. 144. — § *193*, 1. ἀθρόους opinor scribendum erat. — § *193*, 3. αὐτῶν] imo vel αὐτοῦ cum *H. Wolfio* vel αὐτῷ, nisi delendum est. Edd. Turicc. — § *194*, 2. πάρεισιν] παρίασιν *bdfhq* et corr. *a*. Inepte. Cf. 2, 179.

Oratio II. de falsa legatione. Ὑπόθεσις. P. 64. vs. 1. μέγεθος' μέγεθος δεικνύων *Bastius* in comm. palaeogr. p. 781. — Ibid. ψευδῶς συκοφαντεῖται *H. Wolfius*, ψεῦδος συκοφαντοῦντα libri. — § *2*, 4. κατήγορος] debebam ἡ κατηγορία (quod *Bekkerus* ex *eik*. dederat) intactum relinquere. — § *6*, 6. aut ἂν delendum aut versu seq. σώζεσθαι (*eikl*) cum *Bekkero* scribendum erat. — § *7*, 3. ὅ τι ἂν *Stephanus*, ὃ ἂν *ikl*, ὅπερ ἂν *p*, ὃ ἐὰν *e*, ὅ τι ἐὰν ceteri. — § *9*, 5. ἀφ' ὑμῶν] ὑμῶν *eikl*, quod vide ne praestet. — § *11*, 7. γὰρ ἂν] γὰρ *eikl* et corr. *a*, recte. — § *12*, 1. οἶμαι (sed ante ὑμᾶς) *ik*, οἴομαι ceteri. Vd. ad 1, 48, 2. — § *12*, 2. imo Εὐβοῶν. Vd. ad 1, 114, 4. — § *12*, 6. τὴν malim abesse. BAIT. Cf. *Sinten*. ad Plut. Them. 31, 1. Pericl. 17, 12. — § *12*, 10. αὐτῷ edd. Turicc., αὐτῷ *adfhmt* et *Ald*., ἑαυτῷ *i* (*Bekk*.), ἑαυτῷ καὶ *ekl*. — § *12*, 10 sq. ἵν' εἴ πως δύναιτο, ἀπολάβοι] εἴ πως δύναιτο ἀπολαβεῖν *Cobetus* in N. L. p 229. — § *13*, 10. Ἁγνούσιος *Bremius*, Ἀγνούσιος libri. — § *13*, 11. κήρυκα *Bekkerus*, κήρυκας libri. Cf. § 53. — § *14*, 4. imo εἰσῄειν. Vd. ad 1, 64, 2. — § *15*, 2. imo ἑάλω. Vd. ad 1, 85, 8. — § *16*, 5. γενόμενος αἰχμάλωτος primus *Dobreeus* delenda esse vidit. — § *18*, 6. imo προὐβλήθην, ut 1, 115. 2, 166. 3, 76. 162. Cf. 3, 130. — § *19* extr. ψηφίσματα *Marklandus*, ψήφισμα *adiklmv*, om. *egh*. — Ibid. ἐκμαρτυρία. μαρτυρίαι *Reiskius*, ἐκμαρτυρίαι *adp*, ἐκμαρτυρίας *mv*, μαρτυρία *ikls*, ἐκμαρτυρία ceteri. — § *21*, 5. λέγειν *Taylor*, λέγειν ἡμᾶς τῶν πρέσβεων *h*, λέγειν ἡμᾶς τῶν συμπρέσβεων ceteri. — § *22*, 3. ἡμᾶς] imo πρὸς ἡμᾶς cum *Reiskio*. Cf. *Cobet* V. L. p. 274. — § *23*, 8. verba ὁ τοὺς φόρους — ἐπικαλούμενος suspecta sunt *C. Scheibio* in *Jahni* Ann. 68. p. 155. Cf. ad 1, 25. 3, 181. 258. — § *26*, 5. γὰρ] μὲν γὰρ Aristides *Walzii* IX. p. 375., recte. — § *30*, 3. ἡγουμένου *Baiterus*, Ἀθηναίου ἡγουμένου *h*, ἡγουμένου Ἀθηναίων *eiklp*, Ἀθηναίων ἡγουμένου ceteri. — § *30*, 9. λέγειν edd. Turicc., λέγειν Φιλίππῳ *adfghmpsv*, λέγειν Φίλιππον ceteri. —

§ *31*, 10. τουτων ἐπεμνήσθην] τουτων ἐπιμνησθήσομαι *H. Wolfius.* Fortasse καὶ τούτων ἐπεμνήσθην. — § *33*, 1. ὁ Φιλίππου πατὴρ malim abesse, coll. § 32. BAIT. — § 33, 5. ἀντιποιῇ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *33*, 7. εἶλες] εἶχες *Hamakerus* in Mnemos. VII. p. 461. — § *33*, 9 imo τἀκείνων cum *Bekkero*. Vd. ad 1, 140, 6. — § *34*, 6. ἐξηγγέλθη] ἐξηγγέλετο *c*, ἐξηγγέλλετο *kl.* Malim ἐξήγγελτο. BEKK. — § *34*, 11. ἐκ om. *apv.* — § *35*, 3. *Hamakerus* l. c. non οἴεσθαι, sed ἀνήκεστον vel simile quid ab Aeschine scriptum fuisse suspicatur. Vd. *Stallb.* ad Plat. Lach. p. 196 E. *Sauppe* ad Plat. Protag. p. 341 D. — § *35*, 6. ἠδυνήθη libri. Vd. ad 1, 84, 2. — § *36*, 1. οἱ συμπρέσβεις om. edd. Turicc. — § *38*, 1. εἰσήλθομεν cum *eikls Bekkerus.* — § *41*, 5. imo ἐν τοῖς ἐπαίνοις, ut est in *i.* — § *43*, 7. κατέκλησεν *d*, κατέκλεισεν ceteri. Vd. ad 1, 10, 4. — § *44*, 5. προσεπιπονῆσαι] malim ἐπιπονῆσαι. — § *44*, 13. imo τἀντιλεγόμενα. Cf. *Cobetus* ad Hyperid. Epitaph. p. 40. — § *45*, 4. πρὸς τοὺς βουλεύοντας glossatori debentur. Aeschines certe, si quid eiusmodi addidisset, πρὸς τὴν βουλὴν dixisset. — § *45*, 7. ἦσαν ἄξιοι *Bremius*, λέγοντες ἦσαν ἄξιοι libri, γένοιντο ἄξιοι *Hamakerus* l. c. p. 462. — § *46*, 7. ὁ γραμματεὺς] vid. ad 1, 11, 5. — § *47* 1. ἐπειδὴ] ἐπεὶ *Bakius* in Mnemos. VIII. p. 107. — § *47*, 7. Δερκύλον edd. Turicc., Δερκύλλον codd. Cf. § 140. Δερκύλον *df.* § 155. Δέρκυλον *d*, Δερκύλον *f.* — § *49*, 4. ἀποδεδεγμένον post *Scaligerum Rinkes* (disp. de or. 1. in Catil. a Cicerone abiudicanda. Lugd. B. 1856. p. 61.) et *Cobetus* in N. L. p. 474., ἀποδεχόμενον *Reiskius.* — § 50, 5. et § 85, 6. ἐνταυθὶ scripsi, ἐνταυθοῖ libri. Vd. ad Demosth. 6, 30. — § 52, 4. μνημονικόν] vid. Zeitschr. f. Alterthumsw. 1837. p. 258 sqq. — § *54*, 6. καὶ τὰ — Δημοσθένους delebat *Taylor.* — § *62*, 7. imo ἐκώλυσε. — § *63*, 5. ἡμέρᾳ tollendum erat. Vd. *Cobetus* in V. L. p. 247. Cf. ad 3, 154, 4. — Ibid. ὡς συναγορεύοιμι] συναγορεύων *Hamakerus.* Ne sic quidem locus sanatur. — § *65*, 3 et 4. τῇ μὲν — τῇ δὲ] ex Aeschinis usu dicendi ἐν τῇ μὲν — ἐν τῇ δὲ scribendum erat. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 467. — § *65*, 4. et § *67*, 5. ὑστέρᾳ *Bekkerus*, ὑστεραίᾳ libri. — § *65*, 6. ἐν ᾗ *Bekkerus*, ἐν ᾧ libri. — § *66*, 4. διαιρετὴν] διττὴν post *H. Wolfium Cobetus* in V. L. p. 353. — § *66*, 5. scribe cum *Cobeto* l. c. : λόγον γὰρ μὴ προτιθέντων εἰς τὴν ὑστέραν ἐκκλησίαν τῶν προέδρων οὐκ ἐνῆν εἰπεῖν. — § *66*, 11. ἀμφότερα ἐξενέγκασθαι delet *Hamakerus* l. c. p. 463. — § *67*, 1. et § *68*, 7. τὸν om. libri. Vd. acta soc. gr. II, 1. p. 47. — Ibid. Ἑρχιᾶ pro Ἐρχιέα scripsi. Vd. ad 1, 114, 4. Spiritum asperum hic et 3, 138. cum *A. Boeckhio* (de re nav. p. 325. 371. 379. 386. 387.) et *K. Fr. Hermanno* posui. Vid. corp. inscr. T. 1. p. 220, 7. — § *67*, 4. περὶ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας *Hamakerus* l. c. — § *67*, 5. Δημοσθένους] imo Φιλοκράτους. — § *67*, 6. δυεῖν *afghkm*, δύο *i.* Cf. ad 1, 106, 7. — § *68*, 3. τὸ Δημοσθένους *Marklandus*, Δημοσθένους libri. — § *68*, 4, εἰ δοῷ edd. Turicc., εἰ δοῷ τῷ γραμματεῖ libri. — Ibid. ἐπιψηφίσαι *Marklandus*, ἐπιψηφίσασθαι libri. Vid. *Sauppii* epist. crit. p. 126 sq. — § *68*, 8. μὴ θέλῃ edd. Turicc. Vd. ad 1, 118, 6. — § *72*, 2. malim

τῆς Μυοννήσου. — § *73*, 12. τῶν πολεμων] τε πολέμων *d*, τῶν πόλεων *l*, τῶν ὅπλων *ip*, τοῦ πολέμου *Hamakerus* l. c. Ego ἐν τῷ πολέμῳ conicerem scribendum esse, nisi Aeschinem nihil aliud nisi τοὺς ἡγεμόνας scripsisse putarem. Ceterum cf. Herod. 9, 33, 5. ἡγεμόνα τῶν πολέμων. — § *74*, 4. οὐδ' ἐνεχείρουν cum *dehkls Cobetus* in N. L. p. 628. — § *74*, 5. § *75*, 5 et 6. ἐν delet *Cobetus*. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 464 sqq. — § *75*, 4. φιλονεικίαν] vid. 1, 136, 5. — § *76*, 5. φυλάξασθαι malim abesse. BAIT. Item *Hamakerus* l. c. p. 464. — § *76*, 6. προκαλουμένων τε *aghmv*, καὶ προκαλουμένων *i*, προκαλουμένων δὲ *p*, quod malim. SAVPP. — § *76*, 12 νομῇ χρημάτων] cf. *Bakius* in Mnemos. VIII. p. 107 sq. — § *77*, 6. non debebam ex *agm* ἀκρίτους τῶν πολιτῶν pro eo quod constanti usu dicitur τῶν πολιτῶν ἀκρίτους recipere. Cf. 3, 235. — § *80*, 5. ἐν Πρυτανείῳ ex *aghm Bekkerus*, ἐν τῷ Πρυτανείῳ ceteri, quod vide ne praestet. Cf. 3, 196. — § *80*, 7. εὐθῦναι libri. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 462. — § *81*, 5, restitue ex *i* ἃ δ' ἤκουσα. — § *82*, 9. ἐπὶ τὴν ὑστέραν πρεσβείαν delet *Hamakerus* l. c. Cf. 3, 73. Dem. 19, 163. — § *83*, 3. αὐτὸν] αὑτὸν libri. — Ibid. ἄξιοι libri, ut 3, 226. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 451 sq. — § *84*, 5. συμμάχων] συμμαχιῶν, nisi fallor, *a*. BEKK. — § *86*, 9. imo ἔφησθ', ut 3, 164, 224. Cf. *Dind.* ad Lucian. T. 1. p. XXIV. — § *87*, 2. προδιορθοῦμαι cum *ehl Cobetus* ad Hyperid. Epit. 31. — § *87*, 5. ἐπί] ταῖς ἐπὶ post *Scaligerum Hamakerus*. — § *87*, 8. ἐψηφίσθη *i*, ἐψηφίσθαι cum *Scaligero Hamakerus*. — § *87*, 9. αὐτῷ edd. Turicc. — § *87*, 10. ἐξώλη cum *efkls Bekkerus*, ἐξώλη τε ceteri. — Ibid. αὐτὸν *Dindorfius* et edd. Turicc., ut 3, 111. Andoc. 1, 126., αὑτὸν libri. Cf. ἐξώλειαν αὐτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ ἐπαρᾶσθαι Demosth. 59, 10. Lys. 12, 10. *Maetzn.* ad Antiph. 5, 11. *Weber* ad Dem. aristocr. 67. — § *90*, 4 et 6. ἕκτῃ — ἑβδόμῃ] imo ἑβδόμῃ — ἕκτῃ coll. 3, 73. Vid. *Arn. Schaeferi* Demoth. T. II. p. 230, 3. — § *90*, 6. εἷς ὢν τῶν πρέσβεων delenda puto. — § *91*, 1. οὐ μόνον — ἐξωρμήσαμεν] latet in his vitium. — § *91*, 7. scribe παρανάγνωθι (*agp*) cum edd. Turicc. — § *93*, 1. μὲν ὢν *ahmp*, μένων *ik*, μέλλων *el*. — § *93*, 6. Παιανιέα libri. Vd. ad 1, 114, 4. — Ibid. σεμνολογεῖ *Cobetus* N. L. p. 640. — § *93*, 7. ὡς οὐκ εἰδόσι τούτοις] ἡμῖν ὡς οὐκ εἰδόσι τούτοις vulg., sed aut ἡμῖν cum *Stephano* delendum erat, quod vocabulum in eo codice quo scholiasta usus est non fuisse videtur, aut ex *ip* τοῦτο recipi debebat, cuius scripturae etiam a scholiasta mentio facta est. Mihi illud praestare visum est. — § *94*, 1. ἀμφικτυόνας *ps*, qui sic ubique. Idem *Bekkerus* ad 3, 116, 1. de *ac* narrat. Cf. *Goettl.* de acc. p. 266. *Voemel* Prolegg. Dem. § 45. — § *94*, 5. καὶ μετὰ κτλ. Etiam in his aliquid librariorum culpa turbatum est. Cf. *Hamaker.* l. c. p. 467. Assentior *Reiskio* in voc. προθυμίας sedem corruptelae esse. — § *96*, 2. ἐπὶ ταύτην *Bekkerus*, ἐπὶ ταύτην τὴν πρεσβείαν libri. — § *96*, 6. ὅρκους *Bekkerus*, ὅρκους καὶ τῆς πρεσβείας libri. — § *97*, 2. ἀπό. Vd. *Herbst.* in *Jahni* Annall. III. Suppl. p. 50. (1857). — § *97*, 3. scribe ἐξῆμεν, ut § 108. 111. 3, 76. 140. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 449 sq. — § *97*, 4. οὐδὲ *Bekkerus*, εἴτε

πυ, οὔτε ceteri. — § *97*, 5. ταὐτὸν cum *hmv Bekkerus*, quem sequi debebam. Cf. 3, 16. 219. ad 1, 77, 7. — § *97*, 6. αὐτοῖς *Taylor*, αὑτοῖς vulg. — § *98*, 2. οὔτε γὰρ *Bekkerus*, οὐδὲ γὰρ libri. — § *99*, 8. Ἀργᾶς, ut in Harpocratione *Bekkeri* scriptum est, edd. Turicc. (cf. *Goettl.* de acc. p. 116 sq.), Ἄργας *Schaeferus* ad Plut. Dem. c. 4., Ἀργὰς libri. — § *101*, 2. κατειλήφειμεν] κατειλήφαμεν libri. Cf. 1, 170. Rectius opinor κατειλήφεμεν. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 449 sq. — § *102*, 4. καὶ τὸν αὐτόν μοι τρόπον διαμείνατε vereor ut sana sint. — § *102*, 8. imo δοκοῖεν. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 452. — § *103*, 8. ἢ Φίλιππον deleverim. — § *104*, 7. μετὰ παρρησίας *Marklandus*, μετὰ παρρησίας ἐν τῷ ψηφίσματι libri. — § *104*, 10. malim πείσωσιν. Cf. 1, 57. — § *105*, 5. Ἐπαμεινώνδας *f*, Ἐπαμινώνδας ceteri. Cf. *Keil* in *Jahni* Annall. 30. p. 45. Quod vulgo additur στρατηγὸς (ὁ στρατηγὸς *ip*) *Dobreeo* auctore edd. Turicc. deleverunt. — § *105*, 8. προστασίαν libri. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 463. — § *106*, 4. ἄνθρωπος *Sauppius*, ἄνθρωπος vulg. — § *107*, 3. ἀλλ' ἄν, ut est in pr. *i*, pro vulg. ἀλλ' ὧν ἂν scripsi. Vid. acta soc. gr. II, 1. p. 34. Simile vitium in Andoc. *B*, β, 6. a *Maetznero* correctum est. *Cobetus* autem (N. L. p. 374) ἀλλ' ὧν ἂν εἴπω μὴ δέον ἢ πράξω τῶν μὴ πρ. scribi voluit. — § *108*, 3. scribe παρῆμεν. Vd. ad 2, 97, 3. — *108*, 5. εὐδοκίμει] vd. ad 1, 102, 1. — § *109*, 2. dele πρῶτον cum *Sauppio* (πρῶτοι λέγειν *agmpv*, λέγειν πρῶτος *dehl*). — § *109*, 5. τὴν τοῦ Φιλοκράτους] τὴν ἐν τῷ ψηφίσματι τοῦ Φιλοκράτους libri. Vd. acta soc. gr. l. c. p. 41. — § *109*, 8. fort. ἐπανέγνω. — § *110*, 3. ἐπιστομίσαι — ἐκκλείοντας libri. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 444. 452 sq. — § *111*, 1. τὴν αὐτοῦ ex *ip* cum *Bekkero* dedi, τὴν ἐπ' αὐτοὺς ceteri libri, quod *C. Scheibius* in *Jahni* Ann. 68. p. 152. defendit. Recte *H. Wolfius* τὴν περὶ αὐτούς. Idem vitium et Dem. 18, 316. (ubi vid. *Schaefer.*) et alibi deprehenditur. Cf. *Bastii* comment. palaeogr. p. 783 sq. — § *111*, 7. scribe ἀπῇσαν. Vd. ad 2, 97, 3. — Ibid. scribe συμπαρῄειν, ut § 14, 4. — § *114*, 2. εἰπὼν cum *defklqs Bekkerus.* — § *115*, 4. αὐτῶν] imo αὐτῷ. BEKK. — § *116*, 7. Δωριεῖς libri. Vd. ad 1, 114, 4. — Ibid. post voc. Μάγνητας *Tittmanno* de amphict. p. 40. auctore cum edd. Turicc. Δόλοπας addidi. — § *116*, 8. Μαλιᾶς] Μαλιεῖς *Scaliger*, μαλαιεῖς *i*, μαλεεῖς ceteri libri. — Ibid. Φωκέας] Φωκεῖς libri. — § *116*, 3. ἐρετρία *e*, ἐρετριέα ceteri. Vd. ad 1, 114, 4. — § *117*, 10. et 12. ἀπολήψῃ — χρήσῃ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *117*, 12. ἀδικήσας *Lobeckius* ad Phryn. p. 715, ἀδικήσεις libri. — § *118*, 6. ηὐχόμεθα libri. Vd. ad 1, 102, 1. — § *119*, 2. εὐβοέας libri. Vd. ad 1, 114, 4. — § *120*, 5. αὐτοὺς edd. Turicc., αὐτὸς *ehkl* et pr *f*, αὐτοὺς ceteri. — § *120*, 6. διήγησθαι *l*, διηγῆσθαι *Hamakerus*. — § *123*, 6. φαίνῃ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *123*, 10. ἤπερ *H. Wolfius*; εἴ τι *ip*, εἴπερ ceteri. — § *124*, 1. restitui cum *Bekkero Reiskii* interpunctionem pro τίνες — ἀπάται; ταῦτα γὰρ κτλ. — § *125*, 3. ἡδυνήθη libri. Vd. ad 1, 84, 2. — Ibid. περὶ τὸ] ἐπὶ τῷ cum *H. Wolfio Reiskius*. Recte. Cf. ad 2, 111, 1. *Cobet.* N. L. p. 643. — § *126*, 7. ἄγομεν — παραδίδομεν ex *df Bekkerus*, quem sequi debebam. —

§ *127*, 2. γεγονέναι *Baiterus*, βασανιζόμενοι γεγονέναι libri. — § *129*, 1. ἀποδέδωκα ex *gi Bekkerus*. — § *130*, 2. εὐδοκιμήσει *Bekkerus*. εὐδοκιμήσῃ libri. — § *130*, 4. φροντίζειν *Cobetus* in N. L. p. 697. — § *131*, 4. δεκέτη γρ. *a*. Cf. 3, 148. *Maetzn*. ad Lycurg. p. 255. *Krueger*. ad Thucyd. 1, 29, 4. — § *132*, 6. πρὶν ἤ, ut 3, 25. Dem. 33, 34. 35, 3. Lyc. 128. Isae. 2, 19. Lys. 6, 11. Quamvis enim librarii ad inserendum ἤ propensi fuisse videantur (cf. varr. 3, 77, 9.), tamen non est cur πρὶν ἤ ab antiquioribus scriptoribus Atticis alienum esse statuamus (*Dind*. praef. Isocr. p. V. Demosth. p. IV. ed. 1. et p. XXIII. ed. 3.). Ne *Elmsleio* quidem, qui illud solis poetis Atticis negatum esse voluit (ad Eur. Med. 179.), *G. Hermannus* (ad vs. 1024.) assensit. — Ibid. ἡμᾶς *aeghiklmps*. — § *132*, 9. et §. *138*, 6. ἄλπωνον *gi*. Cf. *Göttl*. de acc. p. 204. — § *133*, 6. ἐπαγγελομένους *d*, ἐπαγγειλαμένους (*i*) de coni. *H. Wolfii Reiskius*, ἐπηγγελμένους *Hamakerus* l. c. p. 468. — § *133*, 12. μὴ τά, ut *H. Wolfius* correxit, in *p* et teste *Taylore* in *i* habetur, μηδὲ *a*, μὴ ceteri. — § *133*, 13. αὐτοῖς *Marklandus*, αὐτοῖς vulg. — § *134*, 5. ἐπαγγέλλοντες edd. Turicc., cf. § 133, ἀπαγγέλλοντες libri. — § *134*, 7. δεδεκότας *dk*, δεδοικότας *fh*, δεδηκότας ceteri. Vd. *Krueg*. gr. gr. s. v. *Cobeti* N. L. p. 469. — § *136*, 4. τῷ *H. Wolfius*, τὸ libri. — § *136*, 5. ἐπαυξῆσαι post *Saauppium Hamakerus*. — § *136*, 7. imo διηπειλοῦντο, cf. 1, 43. Vd. *Cobeti* N. L. p. 626. — § *138*, 5. ἤκμαζον ἐν] fort. ἤκμαζον μέν. — § *138*, 6. ἄλπωνον *gi*. Vd. § 132, 9. — § *138*, 7. οὔπω *h*, om. *adefgkl* et pr *m*, μήπω ceteri. Fort. εἶχον δὲ Ἀ. καὶ Ν. παραδόντος Φαλαίκου Μακεδόνες. Dixi de h. l. in *Lectt. Aeschin*. p. 473 sqq. — § *138*, 9. κατελείπομεν *Bekkerus*, κατελίπομεν libri. — Ibid. ἡ μεταπεμπομένου ex *h* scribendum esse primus *Hamakerus* l. c. p. 469. animadvertit. — § *139*, 4. ἐπί] imo τὴν ἐπί. — § *140*, 8. καὶ τοὺς] imo καὶ τοὺς ἐπὶ τούς. REISK. p. 711., cf. § 94. 142., καὶ τοὺς εἰς *H. Wolfius*, καὶ τοὺς πρὸς *Brodaeus*, τοὺς ἐπὶ τοὺς *Dobreeus*. — § *142*, 2. βοιωτῶν *e*. — § *142*, 8. ἐπί] imo τὴν ἐπί. REISK. Cf. § 139, 4. — § *142*, 11. Φάλαικος *Dobreeus*, Φάλαικος ὁ τύραννος *gp*, Φάλαικος τύραννος ceteri. Cf. § 105, 5. — § *144*, 6. φημίξωσι edd. Turicc., φημίξουσι *efhikl* et *Ald*., φημίζουσι *dv*, φημίζωσι ceteri. — § *145*, 4. καὶ συκοφαντία] συκοφαντία *d*, τῇ συκοφαντίᾳ cum *Scaligero Taylor*. — § *146*, 9. καὶ καλῶς] aut delendum καὶ aut legendum εὖ καὶ καλῶς. MARKL. — § *147*, 1. σὺ μὲν γάρ] σὺ μὲν οὖν (*ps* et teste *Bremio v*) *Reiskius*, σὺ μὲν cum ceteris libris *Bekkerus*. Cf. acta soc. gr. l. c. p. 40. — § *147*, 2. ὡς] ὡς καλῶς de coni. *Marklandi Reiskius*. Frustra. nam ὡς ἐπαιδεύθην i. q. πεπαιδευμένως. BEKK. T. V. p. 698. Latet adhuc vitium. — § *147*, 9. εἶναι — ἱερεία perverse collocata sunt. — Ibid. φατρίας] φρατρίας cum *Brodaeo Bekkerus* et edd. Turicc. Vd. *Lobecki* Paralipp. l. p. 15. — § *148*, 6. δὲ] malim δ' ὁ. BEKK. — § *148*, 7. ἐγράφης *Sauppius*, ἐνεγράφης libri. — § *148*, 8. λειποταξίου libri. Vid. *Lectt. Aeschin*. p. 467. — § *150*, 1. δὲ] δὲ καὶ ex *i* edd. Turicc. Cf. § 167, 1. — § *150*, 6. καιανιέων libri. Vd. ad 1, 114, 4. — § *153*, 4. καὶ τά] κατα cum

Weiskio (de hyperb. 2. p. 5.) edd. Turicc. — Ibid. *μὴ Casaubonus*, *μηδέποτε Reiskius*, cf. 3, 99. 229. Xenoph. Anab. 4, 4, 15., οὐ mg. *Bernardi*, om. cum codicibus *Bekkerus*. — § *153*, 6. γενέσθαι malim abesse. SAVPP. — § *153*, 13. μὲν om. pr. *d*. — § *154*, 2. ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἐπιδημῶν ex *i Bekkerus*, quod praestat (cf. *Maetzn*. ad Lycurg. p. 178.), nisi vv. ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν cum edd. Turicc. delenda sunt. — § *155*, 2. ἀπορίας αὐτῷ edd. Turicc., ἀπορίας αὐτῷ *aev*, αὐτῷ ἀπορίας *g*, ἑαυτῷ ἀπορίας *p*, ἀπορίας ἑαυτῷ ceteri. — § *155*, 9. Ἀγνούσιον *Bremius*, ἀγνούσιον libri. Vd. ad 2, 13, 10. — § *155*, 10. Κηφισιᾶ *Cobetus*, Κηφισιέα *Palmerius*, κηφισέα *efhklv*, κηφισσέα *agm*, κηφισαία *d*. Vd. *Lectt. Aeschin*. p. 442. — § *156*, 2. ταύτας edd. Turicc., ταύτας τῶν λόγων ex *i Bekkerus*, τῶν λόγων ταύτας ceteri, sed *efhkl* deinde vs. 3. νέους τῶν λόγων pro νέους. „glossema ortum fuerit ex 1, 117, 3.“ Edd. Turicc. — § *156*, 3. καὶ κέχρηται om. *aefghklmsv*. — § *156*, 6. αὐτοῦ edd. Turicc., ἑαυτοῦ ex *i Bekkerus*, αὐτοῦ ceteri. — § *156*, *7*. ἀμπελουργίῳ cum *s* edd. Turicc., ἀμπελῶνι (*ip*) *Bekkerus*. — § *158*, 3. αὐτὸν τὸ cum Harpocratione p. 160. et Photio p. 463. *Bremius*, τὸν *Bekkerus* cum *Reiskio*, αὐτὸν τὸν edd. Turicc., αὐτὸν codices. Vd. *Maetzn*. ad Antiph. p. 166. *Sauppii* epist. crit. p. 53. — § *158*, 9. ἐπαυρεῖ, ut 3, 135. in *h* est, *Hagen* (progr. scholae Dürensis a. 1854), ἐπηῦρε *Fr Thierschius* gr. gr. § 232, 55. — § *159*, 7. τῶν κατηγορημένων malim abesse. SAVPP. — § *161*, 8. γενομένους cum *Marklando* edd. Turicc. — § *163*, 5. συμπρέσβεων] πρέσβεων cum *defhklp Bekkerus*, om. edd. Turicc. — § *164*, 1. et 2. πεπρέσβευκα — παρακαλῶν *Hamakerus* in Mnem. VII. p. 472. — § *164*, 8. ἐμαχέσασθε ex *i Bekkerus*. — § *165*, 6. θεωρεῖν vereor ne corruptum sit. — § *166*, 7. τοῦτ' *agmv*. — § *167*, 1. fort. δὲ καί που. SAVPP. Cf. § 150, 1. — § *167*, 9. ἄρχοντας *Bekkerus*, συνάρχοντας libri. — § *168*, 8. καὶ τοῖς μέρεσιν delet *Hamakerus* l. c. p. 474, καὶ τοῖς om. *e*. — § *169*, 8. ἀπὸ] imo ἀπὸ τοῦ. — § *169*, 9. περὶ τὸν γ. κίνδυνον] vulgo καὶ τὰ περὶ τὸν γ. κίνδυνον, sed τὰ omissum est in *agmv*, καὶ autem delendum esse *Sauppius* vidit. Cf. eius epistola crit. p. 128. — § *171*, 5. ὑμᾶς οὐκ *Reiskius*, οὔ. οὐκ *e*, οὖ οὐκ *kl*, ὑμᾶς ceteri. Cf. comm. de particc. negg. II. p. 24. — § *172*, 2. τῶν] τῶν μὲν *Emperius*. — § *172*, 9. τοῦ πολέμου delendum esse *Hamakerus* l. c. monuit. — § *173*, 2. imo ἐτειχίσαμεν μέν. BEKK. — § *173*, 4. προκατεσκευασάμεθα *eklp*, παρεσκευασάμεθα *i*, κατεσκευασάμεθα *dfh*, quod malim, coll. Andoc. 3, 5. SAVPP. Vd. *Jahni* Annall. 34. p. 258. — § *173*, 5. „fort. τετρακοσίους, cf. ad Andoc. 3, 5.“ Edd. Turicc. — § *173*, 8. τοὺς τρόπους *Scaliger*. Cf. Xen. anab. 3, 1, 42. — Ibid. δι' Αἰγινήτας Andocides 3, 6. — § *175*, 2. τμηθῆναι *H. Wolfius* et *Valckenarius* coll. Andoc. 3, 8., νεμηθῆναι *aefhlm*, νεμεθῆναι ceteri. — § *175*, 7. πλωίμους *el*, πλοΐμους ceteri. Vd. *Lectt. Aeschin*. p. 466. — § *175*, 8. πλεῖν? Vd. *Lectt. Aeschin*. p. 438 sq. — § *176*, 2. δι' Ἀργείους delet *Dobreeus*, ὑπ' Ἀργείων vs. 3. delet *Hamakerus*. Cf. § 18. — § *177*, 2. γεγενημένοι πολῖται cum *Dobreeo* malim abesse. BAIT. πολῖται quidem non potest abesse.

§ *177*, 5. προαιρούμενοι *Emperius*. — § *177*, 9. ἡμῶν (quod in *i* post τὴν πόλιν collocatum est, cf. varr. § 178, 3.) om. edd. Turicc. — § *177*, 10. τὸ μὲν *Bekkerus*, καὶ τὸ μὲν codd., quos *Schillerus* Andoc. p. 102. sequitur. — § *177*, 13. πολέμοις *Brodaeus*, πολεμίοις codd. — § *179*, 1. μὲν οἱ delet *Hamakerus*. — § *179*, 4. μὲν τὰ μικρὰ] τὰ μικρὰ *ip*, τὰ μικρὰ μὲν *dfhs*. — § *179*, 6. πρόνοιαν cum *Ald.* edd. Turicc., πρόνοιαν ὑμᾶς *p*, ὑμᾶς πρόνοιαν *i* (*Bekk.*), quod vellem retinuissem, ἡμῖν πρόνοιαν *g*, πρόνοιαν ἡμῶν *v*, ἡμῶν πρόνοιαν ceteri. — § *180*, 6. imo ἐστὶ. Sed cf. Dem. 47, 44. Lys. 12, 97. 20, 29. — § *181*, 10. φοβερὰ malim abesse. — § *182*, 3. κινδύνῳ] εὐεργέτῃ *eks*, κινδύνῳ εὐεργέτῃ *aghm*. — § *183*, 4. βαρβάρῳ] καὶ βαρβάρῳ *Dobreeus*.

Oratio III. in Ctesiphontem. Ὑπόθεσις. P. 117, 22. εἰ δὲ μὴ] fort. εἰ δὲ καὶ. — p. 118, 1. καιρὸν τὸν] καιρὸν libri. — p. 118, 13. κατὰ τὸν πρὸς Ἀλέξανδρον cum *a Bekkerus*, τὰ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον ceteri libri, κατ' αὐτὸν πρὸς Ἀλέξανδρον coni. *Sauppius*, ego κατ' Ἀλεξάνδρου malim.

§ *2*, 6. ἔξει *a*, ἐξὸν ᾖ *d*, ἐξῆν *z* idque *Bekkerus* coniecerat, ἐξείη coni. edd. Turicc. idemque sed deletis verbis ὡς οἱ νόμοι κελεύουσι *Bakius* in schol. hypomn. vol. IV. p. 315 sq. — § *2*, 11. δοκοῖ *z*. — § *3*, 2. καταλέλυται] κατημέληται *z*. — §. *3*, 9. nollem ex *agmnp* κοινὴν οὐκέτι suscepissem pro οὐκέτι κοινήν. — § *3*, 10. εἰσαγγέλειν *d*, εἰσαγγελεῖν ex mg. *Bern*. *Reiskius* probantibus *Bakio* l. c. et *Hamakero* in Mnemos. VIII. p. 1. — § *4*, 1. καὶ ante τὰς κρίσει om. *z*. — § *6*, 12. εὖ ante εἰδὼς om. *z*. — § *7*, 3. μικρὸν ἡγεῖσθαι] ἡγεῖσθαι *amn*, ἡγεῖσθαι μικρὸν cum *egklp Bekkerus* et editt. Turicc. — § 7 extr. εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν *cehknp*, τῇδε τῇ ἡμέρᾳ *Bakius*. Cf. *Hertlein*. progr. Werthheim. 1859. p. 22. — § *8*, 10. τῷ νόμῳ] praestat τοῖς νόμοις (*ceklp*). — Ibid. vv. καὶ τῇ πόλει *Bakius* l. c. p. 317. delenda esse vidit. — § *10*, 10. οἱ δικασταὶ om. *z*. — § *11*, 5. recte κρείττους ex *h Bekkerus*. Vid. *Lectt. Aeschin*. p. 437 sq. — § *11*, 8. ἐστὶ μέτριος] μέτριος *e*, ἐστὶ μέτριος ἐπὶ *acdfghmn* et *Ald.*, μέτριός ἐστι *Taylor*. recte. Cf. *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 153. — § *11*, 10. imo προσγράφουσι, ut vidit *Bakius* l. c. p. 417 sq. Idem error § 203. in omnibus codd. est praeter *h*. Cf. varr. Dem. p. 1095, 28. — § *12*, 3. εὐθῦναι libri. Vd. ad 2, 80, 5. — § *14*, 6. aut προσειπὼν (προειπὼν ex *q Reiskius*) aut εἶναι (οἶμαι coni. *Stephanus* et post eum *Naber* in Mnemos. III. p. 413.) corruptum esse visum est. Cf. *Saupp.* ad Plat. Protag. p. 311 E. — § *14*, 10. πλέον. Vid. ad 2, 175, 8. — § *15*, 6. κελεύει vide ne rectius absit. — § *16*, 9. imo ταὐτόν. Cf. ad 1, 77, 7. — § *17*, 4. ἐξείργασμαι (corr. *h* et fort. *a*) *Bekkerus*, ἐξείργασται ceteri. — § *17*, 5. ὑπεύθυνος, εἰ — εὐθύνῃ; ita vulg. Vd. *Maetzn*. ad Lyc. p. 317. Cf. infra § 219. — Ibid. εὐθύνα (η superscr.) *m*, εὐθύνῃ ceteri codd. Vd. ad 2, 80, 5. — § *18*, 2. ἱερεῖς libri. Vd. *Lectt. Aeschin*. p. 441. — § *19*, 3. διαχειρίζοντας *Bakius* l. c. — Ibid. προσόδων delet *Bakius*. — § *20*, 2. διδόναι coll. §. 15. delet *Cobetus* in N. L. p. 103. — § *20*, 3. τὸν — σκυθρωπὸν cum

Lambino et mg. *Bern.* edd. Turicc., τὴν — σκυθρωπὸν cum *Reiskio* *Bekkerus*, τῶν — σκυθρωπῶν libri praeter *defhkl*, in quibus quae inter διδόναι et ὑπὸ leguntur omissa sunt. — § *20*, 4. ἄγει *H. Wolfius*, ἄγειν libri. — § *20*, 7. αὐτοῖς *Bekkerus* et edd. Turicc. — § *21*, 2. εὐθὺς *ekl*, recte. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 467. — § *21*, 3. ἀρχὴν delet *Hamakerus* Mnemos. VIII. p. 1. Sed cf. § 31. Utroque loco (coll. § 26.) ἀρχῆς scribendum esse *Orellius* suspicatur. — § *21*, 7. ἀναθεῖναι ἀνάθημα *z*. — § *22*, 8. ἀνάλωσα *z*. — § *24*, 1. κενὰς *Stephanus*, κοινὰς libri. — § *25*, 5. πρὶν ἢ] πρὶν *n*. Vd. ad 2, 132, 6. — § *25*, 7. νεώριον *Dobreeus*, νεωρῶν ἀρχὴν *Stephanus*, νεωρίων ἀρχὴν libri. — § *26*, 4. λόγον] λόγους libri. Cf. § 11. 15. 24. 31. cett. Cf. *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 158. — § *27*, 5 sq. καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας] μάρτυρα καὶ κτησιφῶντα *ek*, μάρτυρα *Hamakerus* l. c. p. 2. recte. — § *27*, 8. Δημοσθένους ψήφισμα *z*. — Ibid. ἀγορὰν] ἀγορὰς *Bakius*. — § *27*, 11. imo ἐπιμελησομένους, ut est in codicibus praeter *aeklp*. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 457 sq. — Ibid. ἐπὶ τὰ τείχη *Reiskius* deleri vult. Cf. *Westerm.* ad Dem. 18, 288. — § *27*, 12. ἔχοι *k*. Vd. Zeitschr. f. Alterthumsw. 1839. p. 1245. *C. Scheib.* in *Jahni* Ann. 68. p. 153. — § *27*, 13. et 14. scr. τὸ ψήφισμα. *ΨΗΦΙΣΜΑ*. Non obstat § 31. — § *28*, 1. imo εὐθὺς (*ek*). Vd. ad 3, 21, 1. — § *30*, 3. καταλείπονται *cdefhkq*, καταλείπωνται *p*, καταλίπονται *l*, καταλίπωνται *agm*. Recte *C. Scheibius* l. c. p. 155. καταλίπονται, sed deletis verbis τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι, scribi iubet. — § *31*, 10. ἐξελέγχω *Stephanus*, ἐλέγξω *l*, ἐλέγξω *gn*, ἐξελέγξω ceteri. — § *34*, 2. τῇ ἐκκλησίᾳ expunxerim. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 467. — § *35*, 7. ἀπολογίαν] ἐκκλησίαν *z*. — § *36*, 2. τῇ γραφῇ τῇδε cum edd. Turicc. ex *agmnp* suscepi. Vellem vulgatum τῇδε τῇ γραφῇ retinuissem. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 468. — § *39*, 4. νομοθέταις *Dobreeus*, νομοθέτας libri. — § *39*, 7. περὶ om. *acdfghmnq*. — § *41*, 6. ἕτεροι δ' ὅτι ὑπὸ κτλ. *Cobetus* in N. L. p. 101. — § *41*, 8. recte *Cobetus* l. c. p. 103 sq.: ἀφίεσαν ἐλευθέρους, μάρτυρας τοὺς Ἕλληνας ποιούμενοι (deletis vocc. τῆς ἀπελευθερίας, quae in *ekl* post τοὺς Ἕλληνας posita sunt). — § *42*, 5. ἀρετῆς ἕνεκα *ekl*, ἕνεκα ἀρετῆς ceteri. Illud praetuli, quod idem ordo verborum in decreto est. Cf. § 49. 246. 10. Praeterea ἕνεκα apud Aeschinem quater tantum (2, 150. 152. 167. 3, 240.) antepositum, ceteris locis, qui sunt septendecim, postpositum reperitur. — § *43*, 4. τιμαῖς om. *acdfghmn* delebantque *G. Herm.* ad Aesch. Agam. 1610. et *C. Scheibius* in *Jahni* Ann. 68. p. 154. — § *43*, 8. ἐνώπιον] imo ἐναντίον. Vd. *Cobet.* N. L. p. 97. — § *44*, 4. ἠνωχλεῖτο *aefghmn*, ἐνωχλεῖτο *cdkl*, ἠνοχλεῖτο vulg. (edd. Turicc.). Cf. *Voemel.* Prolegg. Dem. § 67. — § *44*, 12. μηδ' *Sauppius*, μηθ' libri. — § *45*, 3. et 4. στεφανουμένοις delet *Cobetus* l. c. — § *45*, 5. τοῖς τραγῳδοῖς delet *Hamakerus* inconsiderate. De articulo cf. § 154. 176. — § *45*, 8 sq. ἀπούσης — δημοτῶν cum *Taylore Hamakerus* pro glossa marginali habet idemque etiam v. ἀνακηρύττεσθαι deleri vult. — § *47*, 8. τινὰ]

τῶν πολιτῶν τινα *Hamakerus* Mnemos. VIII. p. 4. — § *47*, 10. ὑμῖν *H. Wolfius*, ὑμῖν ἢ τοῖς στεφανοῦσιν libri. — § *48*, 4. σὲ om. *z*. — § *50*, 9. γράφειν *el* idque *Bakius* l. c. p. 318. restitui vult; ego γράμματα (om. *l*) abesse malim. — § *51*, 2. εἶναι om. *z*. — § *51*, 5. Παιανιέα libri. Vd. ad 1, 114, 4. Didymum (p. 317. *Schm.*) h. l. Παιανέα χωρὶς τοῦ ι scribi voluisse Harpocratio narrat. — § *53*, 4. μὲν ἀληθῆ] ἀληθῆ μὲν *Cobetus* N. L. p. 351. Cf. *C. Scheibii* Lectt. Lyss. p. 301. — § *53*, 6. ὅτῳ] ὅτου vel ἐν ὅτῳ *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 160. — § *53*, 7. ὥστε *ek*, ut § 96, 4., ὡς ceteri. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. 1, 28. — § *53*, 9. προσωμολογημένα cum *cdfh* *Cobetus* ad Hyperid. Epit. p. 31. — § *53*, 10. ψέγεσθαι languet. Sensui sufficeret ἀπολέσθαι. Cf. § 131. Edd. Turicc. — § *55*, 6. καιρὸν] καίρων αὐτοῦ *z*. — § *55*, 10. ᾿θέλω edd. Turicc. Vd. ad 1, 118, 6. — § *55*, 12. ἄξειν] ἕλξειν *Cobetus* Mnemos. VIII. p. 161. — § *56*, 2. ἐγώ τε ἀποκρίνωμαι] ἐγώ τε ἀποκρίνομαι *dq*, ἐγώ τε ἀποκρινοῦμαι *p*, ἐγὼ (ἔγωγε coni. *Sauppius*) ἀποκρίνομαι edd. Turicc., ἐγὼ τί ἀποκρινοῦμαι *Bakius*, deleri vult *Hamakerus* l. c. p. 4. Ego haec duo τε ἀποκρίνωμαι deleta velim. — § *56*, 5. ἐπακούειν] ὑπακούειν libri. Illud *Marklandus* vidit necessarium esse posuitque *Bekkerus* in ed. Oxon. Cf. *Bakius* l. c. et *Cobetus* N. L. p. 521. — § *57*, 1. διαιρεῖς *agmnp*, διαιρῇ ceteri, ut 2, 121. Cf. *Poppo* ad Xen. Cyrop. 5, 2, 6. *C. Scheibius* in *Jahni* Ann. 68. p. 154. — Ibid. ᾿θέλωσι edd. Turicc. Vd. ad 1, 118, 6. — § *57*, 7. αἴτ. γεγεν.] γεγεν. αἴτ. *ekl*, sed cum *Taylore* abesse malim. BAIT. — § *58*, 3. περιμείναντας *Reiskius*. Vd. ad vs. 6. — § *58*, 6. dele vv. μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου. Cf. *Hamaker*. Mnem. VIII. p. 5. — § *59*, 4. ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς et vs. 6. κατὰ τῶν λογισμῶν malim abesse. Priora maluit etiam *Dobreeus*. SAVPP. — § *59*, 7. ἡμῶν, ut est in *z*, *Stephanus*, ὑμῶν libri. — § *60*, 6. πρὶν ἂν *Reisigius* in Conj. p. 66., πρὶν libri. — § *60*, 10. ἐγκαταλαμβάνῃ] καταλαμβάνῃ? — § *61*, 2. καὶ τοὺς παρ᾿ ἐκείνου πρέσβεις *H. Wolfius*, καὶ οὐκ ἀναμείναντα τοὺς πρέσβεις *ekl*, καὶ τοὺς παρ᾿ ἐκείνου πρέσβεις οὐ παραμείναντα *a*, καὶ τοὺς παρ᾿ ἐκεῖνον πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα *n*, καὶ τοὺς παρ᾿ ἐκείνου πρέσβεις οὐκ ἀναμείναντα ceteri. — § *61*, 3. τῶν Ἑλλήνων cum *agmn* deleri vult *C. Scheibius* l. c. p. 154. — § *62*, 6. ἐπῄει χρόνος delet *Hamakerus* l. c. p. 8. Cf. *Bak.* ib. p. 422. — § *63*, 8. ἀπὸ, ut est in *q*, cum *H. Wolfio Bekkerus*, ὑπὸ ceteri libri. — § *63*, 10. ἔδωκε *ekl*, δέδωκε ceteri. — § *64*, 7. περιμενεῖτε mg. *Bern.*, *Steph.*, *Bekkerus* in ed. hal., cf. *Cobeti* N. L. p. 65. *Hamakerus* l. c., περιμείναιτε coni. *Sauppius*. — Ibid. παρακαλοῦντας cum *Marklando Cobetus* l. c. coll. § 68. Sed cf. § 58. 2, 60. — § *64*, 10. ποιήσαισθε *Bekkerus* in ed. hal., recte, ut opinor. — § *65*, 8. μηδὲ *Bekkerus*, μήτε libri, quos *Maetzn.* ad Antiph. p. 196. sequitur. — § *65*, 9. παρήγγελτο *Cobetus* N. L. p. 422. Sed cf. § 90. — § *66*, 4. κατακοινώσαντας ex *h Reiskius*. — § *67*, 3. προάγων *gklmn*, fortasse rectius. Vd. *Funkhän.* ad Dem. androt. p. 611, 8. *Dindorf.* in *Stephani* thes. s. v. — Ibid. vv. ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ *Bakio* l. c. suspecta sunt. — § 68, 1. ὦ ᾿Αθηναῖοι

ναῖοι edd. Turicc., *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι* libri. Vid. spec. edit. Aesch. p. 19 sq. — § *68*, 2. *ὑμέτεροι Ald.*, *ἡμέτεροι* codd. — § *68*, 5. *ὑμᾶς Ald.*, om. *ekl*, *ἡμᾶς* ceteri. — § *69*, 2. *ἐν δὲ τῇ*] imo *ἐν τῇ*. — § *69*, 3. *ἀνεγνώσθη δόγμα Taylor*, *τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα ἀνεγνώσθη δόγμα ekl*, *ἀνεγνώσθη δόγμα τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα* ceteri. — § *70*, 3. rectius *ἀναγράφεσθαι ek* (*ἀναγεγράφεσθαι l*). Cf. *Bakius* l. c. p. 321. — § *71*, 7. *παρῆμεν Cobetus* V. L. p. 34. Sed vid. *Schneidewini* Philolog. XIII. p. 613. — § *71*, 8. *προκαταλαβὼν τὸ βῆμα Δημοσθένης ekl* et mg. *Bern.*, recte. Cf. *Hamakerus* l. c., qui et *παραλείπων* scribendum esse censet. — § *72*, 5. *αὐτοὺς*] *εὐθὺς Bakius*. Sed vd. *C. Scheibius* l. c. p. 160. — § *72*, 10. imo *προσβιασαμένου*, ut *Reiskius* voluit. — § *73*, 3. *τοῦ* ante *ἐλαφηβολιῶνος* om. *z*. — § *73*, 6. *εἰς Μακεδονίαν* cum *ekl Bekkerus*, recte. Sic Aeschines semper. Cf. 3, 145. 2, 134. 146. 3, 138. 1, 120. 2, 149. 164. 3, 162. — § *74*, 2. *Φιλοκράτης* et vs. 4. *Δημοσθένης* recte delet *Bakius*. — Ibid. scribe *ἐν τῷ ψηφίσματι*. — § *74*, 4. vv. *ἐν ᾧ γέγραπται* cum *Marklando* delenda esse puto. — § *75*, 3. dele *πρόεδρος* cum *ehklp*. — § *75*, 7. *ἀπέδωκε ekl*, *ἐπέδωκε* ceteri, *ἔδωκε Hamakerus* Mnemos. VIII. p. 7. — § *76*, 8. scribe *ἀπῆσαν*. Vd. ad 2, 97, 3. Quod post *ἀπῆσαν* in codicibus additur *εἰς Θήβας* cum *Taylore* delevi. — § *76*, 9. *προὔπεμψεν Taylor*, *τοὺς πρέσβεις προὔπεμψεν* libri. — § *77*, 2. *κόλαξ*] *κόλαξ ὦ Ἀθηναῖοι z*. — § *77*, 11. *παρενόμει* ex *cfgkmn* edd. Turicc., *παρηνόμει* vulgo. Vd *Lectt. Aeschin.* p. 446. — § *78*, 2. *καὶ* et *πονηρὸς* delet *Bakius* l. c. — § *78*, 8. *κατὰ τὴν πρεσβείαν* om *cp*. His facile careas. BEKK. — § *78*, 9. *μόνον* cum *el* om. *Cobetus* ad Hyperid. Epit. p. 36. — § *80*, 2. *τάς τε*] *τὰς μὲν Reiskius*. — § *81*, 4. *δὲ* delet *Hamakerus*. — § *81*, 6 sq. vv. *μετὰ δειλίας — ζηλοτυπίας* cum *Bakio* l. c. p. 323. *C. Scheibius* l. c. p. 156. et *Hamakerus* l. c. delenda esse viderunt. — § *82*, 1. *οἱ τῇ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχίᾳ Reiskius*, *οἱ τῇ τῆς πόλεως πολεμοῦντες ἡσυχίᾳ γρ. h*, *οἱ τῆς πόλεως προσπολε*
σ
μοῦντες ἡσυχίᾳ agmp, *οἱ τῆς πόλεως προπολεμοῦντες ἡσυχίᾳ n*, *οἱ τῆς πόλεως προπολεμοῦντες ἡσυχῇ cd* et *Ald.*, *οἱ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχῇ fh*, *οἱ προσπολεμοῦντες τῇ τῆς πόλεως ἡσυχίᾳ eklz*. — § *82*, 6. scribe *Σέρρειον*. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 463. — § *82*, 7. *καὶ μυρτίσκην kz*, *καὶ μυργίσκην cdfh*, *καὶ Μουργίσκην* cum vulg. *Bekkerus*, om. *aeglmnp*; *τὸ Μυρτηνὸν* apud Dem. p. 234, 13., *Μυρτανὸν* Harpocr. — Ibid. *Γάνος καὶ Γανίδα*] *γάνος καὶ δάνδια l*, *γάννος καὶ δάνδια e*, *γάνος agmn*. Fortasse *Γάνον καὶ Γανιάδα*. Illud est in *p*. Harpocratio (c. Suida): *Γάνος θηλυκῶς καὶ Γανιάδα, Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος. χωρία ἐστὶ Θρᾳκικά, ὡς Ἀρτεμίδωρος*. Cf. Xenoph. Anab. 7, 5, 8. — § *82*, 8. scribe *ᾖσμεν*. Vid. *Lectt Aeschin.* p. 451. — § *83*, 6. *μετὰ Χαριδήμου*. Vd. *Droysen* in Zeitschr. für Alterthumsw. 1839. p. 815. Cf. *Voemeli* Prolegg. in or. de Halonneso p. 46. — § *83*, *ἐπιστρατεύσαντας*] *πρεσβεύσαντας* cum *ekl Bakius*. — § *84*, 3. 6. imo *Εὐβοῶν*, ut olim *Bekkerus*. Vd. ad 1, 144, 4. — § *85*, 5.

scr. Ἐρετριῶς. — Ibid. ὑμῶν *z*. — § *85*, 9. restitue πεζῇ ex *ekl* et § 96, 2. πεζὴν ex *el*. Cf. § 97. 102. 136. 163. Idem nunc Thucyd. 6, 33. Xen. Cyrop. 2, 4, 18. Dinarch. 3, 10. ex optimis libris repositum est (*Maetzn.* ad Lyc. 70.). Vd. *Schaefer* ad Dem. p. 729, 20. *Cobeti* N. L. p. 341. — § *85*, 11. καὶ ante κύριον ponit *Marklandus*. — § *86*, 3. τάχιστα expunxerim. SAVPP. — § *87*, 1. ἐνεκωμίαζεν *ekpz*, ἐνεγκωμίαζεν *l*, ἐνεχυρίαζεν ceteri. Videtur mendum subesse. — § *87*, 2. κατακεκλημένον *mn*, κατακεκλειμένον *ac*, κατακεκλεισμένον ceteri. Vd. ad 1, 10, 4. — § *87*, 4. οὐδὲ *Bekkerus*, οὔτε libri. — § *88*, 5. ἀφεῖσαν ὑποσπόνδους *Bekkerus*, ὑποσπόνδους ἀφεῖσαν *ekl*, ἀφίεσαν ὑποσπόνδους ceteri. — § *88*, 7. fort. ταΐσχιστα. — § *88*, 9. αὐτοῦ, ut est in *z*, edd. Turicc., αὑτοῦ *acdgmn*, ἑαυτοῦ ceteri. — § *90*, 2. scribe καταλιπών. Cf. ad 1, 122, 8. Quid sit ἐγκαταλείπειν, vid. 2, 117. 161. 3, 170. 232. Cf. *Bakius* in Mnem. VIII. p. 112. — § *90*, 4. et 5. εἰς μέσον — Φιλίππου et δ' delet *Hamakerus* l. c. — § *90*, 10. κωλύσαιτε mg. *Bern.* et *Marklandus*, ἐκωλύσατε *h* et γρ. *gm*, κωλύσετε ceteri. — § *91*, 5. scribe ἐξεωνεῖτο. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 446. — § *91*, 7. rectius, opinor, πρότερον. Vd. *Krueger*. gr. gr. 50, 8, 10. — § *91*, 11. καὶ Θηβαίων] καὶ ἡ Θηβαίων cum *Stephano* edd. Turicc. Cf. Isae. 2, 4. Dem. p. 645, 4. 1187, 7. 1189, 4. *Seidler* ad Eurip. El. 429. *G. Herm.* ad Soph. Oed. C. 812. — Ibid. τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν delet *Hamakerus* l. c. Sed ne sic quidem hic locus sanatur — § *92*, 6. ἀντικαταλλαξάμενος ἀντὶ τούτων, εὐφ. edd. Turicc., ἀντικαταλλαξάμενος, ἀντὶ τούτων εὐφ. *Bekkerus*. — Ibid. εὐφημίας ἕνεκα προσγράψας om. *z*. — § *92*, 7. Χαλκιδέας] καὶ Χαλκιδέας *eklz* et mg. *Steph.* — § *93*, 1. τὴν δὲ συνεδρίαν *Hamakerus*. — § *93*, 4. Latet hic aliquid vitii. Violenter *Hamakerus*: ὡς δεῖ τὴν πόλιν τὰς βοηθείας προῖκα ποιεῖσθαι τοῖς — Ἑλλήνων (resectis verbis τὰς δὲ συμμαχίας — εὐεργεσίας). — § *93*, 7 sq. τὴν Καλλίου — συμμαχίαν delet idem. — § *96*, 2. restitue ex *el* πεζήν. Vd. ad 3, 85, 9. — Ibid. καὶ ἄλλους cum *ekl Bekkerus*. — § *97*, 10. ἱππέας *ekl* (*Bekk.*), ἱππεῖς ceteri. Vd. ad 1, 114, 4. — § *98*, 2. aut πλέον (*ekl*) aut πλείους (*q*) scribendum erat. Sed vd. *Lectt. Aeschin.* p. 438. — § *98*, 4. ἀπὸ πάντων] ἀπάντων *el*, ὑπὸ πάντων *Bekkerus* olim idque et *Bremius* probavit et *Cobetus* in V. L. p. 198 sq. Vid. *L. Herbst* in *Jahni* Ann. III. Suppl. p. 48 sqq. — § *99*, 1. ἄνθρωπος *Dindorfius*, ἄνθρωπος libri. — § *100*, 3. κενότερον ex *n Dindorfius*, καινότερον *adfghkmp*, κενώτερον ceteri. — § *100*, 7. συστρέψας dubito num omisso obiecto (ἑαυτὸν v. τὸ πρᾶγμα) recte dicatur. — § *100*, 8. κελεύων] καὶ κελεύει *ekl*, malim abesse. Cf. 2, 19. — § *100*, 9. imo Ἐρετριῶν. Vd. ad 1, 114, 4. — § *100*, 12. aut εἰς Ὠρεὸν aut πρὸς τοὺς Ὠρείτας interpolatum est. Ne αἱρεῖσθαι quidem post ἑλέσθαι offensione caret. Sed etiam aliis corruptelis hic locus laborat. — § *100* extr. εἶναι cum *Taylore* delet *Rinkes* et *Cobetus* N. L. p. 519. Cf. *Krueger*. ad Thucyd. 1, 44, 1. *Voemel*. ad Demosth. 15, 33. — § *101*, 1. ἔπειτα] fort. ἔπειτ' αὖ. SAVPP. — Ibid. ἅπαντ' ὧν *Sauppius*, πάντων *ekl*,

ἁπάντων ceteri. Nondum hic locus persanatus est. — § *101*, 3. ὑμῖν *Ald.*, ἡμῖν codd. — § *103*, 5. δι' ὅ, ut est in *z*, cum *Bremio* edd. Turicc., δι' οὗ cum *H. Wolfio Bakius*, διὸ libri. — § *103*, 11. ἐπαγγελούμενον cum *Stephano Bekkerus*, ἐπαγγελόμενον *dmn.* — § *104*, 6. Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος delet *Hamakerus.* — § *105*, 2. ὅτι δ' ἀληθῆ *z.* — § *105*, 8. ἔνεστιν *efgklmn.* — § *105*, 9. ἃ] ὃ *cp* et mg. *Stephani.* — § *107*. 1. dele ἄνδρες, quod *Bekkerus* addidit. — § *107*, 4. ἀκραγγαλλίδαι *h*, ἀκραγαλίδαι *t*, Κραγαλίδαι edd. Turicc. Vd. *Sauppii* epist. crit. p. 54 sq. *Keilius* in Zeitschr. für Alterthumsw. 1852. p. 254. *Preller* in Berichte über die Abhandlungen der Leipz. Gesellsch. der Wissenschaften 1854. III. p. 119 sqq. — § *108*, 2. Κραγαλίδαις edd. Turicc. — § *108*, 5. Προναίᾳ edd. Turicc., item § 110. 111. Sed vd. *Wieseler* Die Delphische Athena c. l. *Stoll* in *Jahni* Ann. 52. p. 267 sq. — § *109*, 8. καὶ φωνῇ addiderunt edd. Turicc. Cf. §. 120. 2, 115. — § *111*, 7. θύσειεν *ehl*, θύσαι *n*, θύσαιεν ceteri. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 452 sq. — § *112*, 2 sqq. μαντείαν. *MANTEIA.* [οὐ πρὶν — ἀκταῖς.] Ἀκούσατε τῆς ἀρᾶς. *APA.* Ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων — συνώμοσαν. *OPKOI.* *Scheibius* in *Jahni* Ann. 68. p. 160. — § *112*, 7. τεμένει ex *p* et Pausan. 10, 37, 6. edd. Turicc., τεμένη ceteri libri. — § *112*, 9. *APA. OPKOI.* *Sauppius.* — § *114*, 9. ἢ δυνάστου et δημοκρατουμένης coll. § 158. delet *Hamakerus.* — § *115*, 4. malim Διογνήτου τοῦ Ἀναφλυστίου. BAIT. — § *115*, 6. ἕνεκα libri praeter *agmn* omnes, quod servare debebam. — § *115*, 7. Λέκκιον *F. A. Wolfius*, ἐξ Οἴου *ehkl*, Λέσβιον libri. — § *116*, 6. ἀνέθηκεν cum Harpocratione s. v. ἐξαράσασθαι edd. Turicc., ἀνέθεκεν *l*, ἀνέθεμεν ceteri. — § *117*, 2 sq. εἰσεληλυθότος corruptum, εἰς τὸ συνέδριον interpolata esse videntur. Vd. De decretis Amphictyonum (Lips. 1844.) p. 3, 2. — § *118*, 8. verbis ἐπὶ τὴν γνώμην facile caruerim. BAIT. — § *121*, 7. ἐν τῇ ἀρᾷ *Marklandus*, ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται *Baiterus* abesse malint. — Ibid. μηδ' *Bekkerus*, μήποθ' *d*, μήθ' ceteri. — § *121*, 8. θύσειαν *f*, θύσιαν *d*, θυσειεν *l*, θύσομεν *e*, θύσαιεν ceteri. Vd. ad 2, 110, 3. — § *122*, 1. τοιαῦτα] ταῦτα *Reiskius.* — § *122*, 7. οὔσης] imo ὄντος. HAMAK. Cf. Plat. Protag. 310 C. — Ibid. προελθὼν *Marklandus*, προσελθὼν libri. Cf. § 153. 154. — § *122*, 9. ἅμας ut est in *z*, *Bekkerus* in ed. 1. et *Bremius*, ἅμας vulg. — § *122*, 10. imo ἀνηγόρευσε. (ἀναγορεύει *ehkl.*) — § *123*, 8. μόλις cum *d* omiserim. — § *124*, 13. ὁ γραμματεὺς] vd. ad 1, 11, 5. — § *125*, 7. ἅνθρωπος *Dindorfius*, ἄνθρωπος libri. — Ibid. ἠδύνατο libri praeter *de*. Vd. ad 1, 84, 3. — § *126*, 3. δήμου ψήφισμα] τοῦ δήμου τὸ ψήφισμα *cdf.* „Δήμου glossema videtur esse." SAVPP. Certe τοῦ δήμου ψήφισμα scribendum erat. — Ibid. ἤδη ἐπαναστάσης] ἐπ' ἀναστάσει *ehkl*, quod ita probat *Hamakerus*, ut οὔσης post τῆς ἐκκλησίας addatur. — § *127*, 3. σύγγραμμα] πρόσταγμα *ehkl* et γρ. *gm* et mg. *Bern.*, quod coll. § 155. *Bakius* restitui vult. — § *127*, 5. recte *Bekkerus* cum *ehkl* ἐκεῖσε. *Vd.* § *128*. 1, 22. 2, 108. 117. — § 127, 8. restitue cum

Bekkero τἀληθὲς (*e*). — § *127*, 9. λεγόμενον nescio an corruptum sit. — § *128*, 9. ἀλλ' uncis includit *Arn*. *Schaeferus* in Demosth. T. II. p. 509, 1. — § *129*, 6. imo φεύγοντας cum *ehkl*, ut § 156, 6. *Cobetus* V. L. p. 355. correxit. Ut reus φεύγων (vd. ad 1, 174, 2), sic exsules φεύγοντες dicuntur, ut 1, 172. 2, 124. 142. 164. 166. 3, 181. 187. 195. — § *129*, 10. ἀμφισσεῖς *acdfgmnz*. „Ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσεῖς glossema esse puto." SAVPP. — § *130*, 1. imo προύσήμαινον. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 431. — § *130*, 6. φυλάξασθαι cum *Baitero C. Scheibius* l. c. p. 156 sq. et *Hamakerus* Mnem. VIII. p. 14. deleri iubent. — § *130*, 11. scribe ἐμπιμπλάμενος. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 462. — § *131*, 3. καίτοιγε] καίτοι cum *Porsone* ad Eurip. Med. 675. *Cobetus* V. L. p. 60. N. L. p. 684. Vd. *G. Herm.* ad Aristoph. Nub. 875. 1255. ad Eur. Iph. T. 708. De Demosthene *Voemel.* ad 7, 12. 8, 55. De Thucydide *Krueger.* ad 1, 3, 2. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. 6, 9. — § *132*, 3. τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς] τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσομένοις *hkl*, τοὶς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενοι *e*, τοὶς μεθ' ἡμᾶς *Cobetus* N. L. p. 103. — § *135*, 4. ἀκηύρα] vid. ad 2, 158, 9. — § *135*, 6. μέγ' ἐπήγαγε πῆμα *h*, *ald.*, codd. Hesiodi, μέγ' ἐπήλασε πῆμα Plutarch. de Stoicor. repugn. p. 1040 C., μέγα πῆμα δῶκε *acdfgmq* et verbo supra addito *n*, πῆμα μέγα δῶκε *p*, μέγα πῆμα ἔδωκε *ekl*. Fort. δῶκεν μέγα πῆμα SAVPP. — § *135*, 9. ἀποτίννυται εὐρύοπα Ζεὺς edd. Turicc., τίννυται εὐρύοπα Ζεύς *hp*, τίνυται εὐρύοπα Ζεὺς *acdfgmnz*, τείνηται εὐρύοπα Ζεύς *ekl*, κρονίδης ἀποτίννυται αὐτῶν *Ald.*, recte illa quidem non geminata litera ν. Vd. *Spitzn.* ad Iliad. κ', 398. — § *137*, 6. ὑμῖν *Dindorfius*, ut est in *pz* et fortasse etiam in aliis codd., ἡμῖν vulg. — § *138*, 6. ἐρχιεὺς libri. Vd. ad 2, 67, 1. — § *139*, 4. Ἀριστοφῶν *Bekkerus*, δημαγωγὸς Ἀριστοφῶν libri. — § *140*, 9. scribe εἰσῄτε. Vd. ad 2, 97, 3. — § *142*, 10. scribe cum *ekl* ἐπεπόνθεσαν. Vd. ad 1, 170, 8. — § *144*, 5. τὰ τούτου edd. Turicc., τούτων *agmnpz*, αὐτῶν ceteri. Cf. *Jahni* Annall. 34. p. 261. — § *145*, 4. εἰς Θήβας delet *Cobetus* N. L. p. 103. — § *145*, 8. μὴ ὑμεῖς] ὑμεῖς μὴ *z*. — § *146*, 3. αὐτῷ *Sauppius*, ἑαυτῷ *e* et, ut *Hofmanno* visum est, pr. *z*, αὐτῷ ceteri. — § *146*, 6. ὑπὸ τῶν στρατηγῶν] ὑπὸ πάντων τῶν *Cobetus* N. L. p. 229. — § *148*, 6. πρεσβείαν *z*. — § *149*, 8. κήρυγμά τι τοῦτο *z*. — § *149*, 9. αὐτῷ edd. Turicc., αὐτῷ *adfgmnz*, ἑαυτῷ ceteri. — § *150* extr. fort. βουλεύσαισθε. SAVPP. — § *151*, 7. ἄρχοντες om. *z*. — § *152*, 8. ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις] ἐπιχειρήσειν ἐθέλεις *ehl*, ἐπιχειρήσεις cum *Reiskio* edd. Turicc. Cf. *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 157. — § *153*, 1. τῇ διανοίᾳ mg. *Bern.*, quod *Baitero* quoque praestare visum est. Vd. ad 1, 179, 2. — § *153*, 7. εἰσιοῦσιν *z*. — § *154*, 2. imo ἐλευθερίως. *Cobet.* N. L. p. 104. — § *154*, 3. εἰ μηδὲν] εἰ καὶ μηδὲν *z*. — § *154*, 4. scribe ἐν ταύτῃ, ut 3, 6. Solet ita Aeschines. Cf. ἐν τῇδε τῇ ἡμ. 1, 93. 2, 4. 3, 74. 117. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμ. 2, 82. ἐν τῇ αὐτῇ ἡμ. 2, 134. 3, 182. ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμ. 3, 67. Alia ratio est 3, 124. τῇ ἐπιούσῃ ἡμ. Correctum est 2, 63. — § 154, 12. ἐθρέψε *Cobetus* N. L. p. 114. — § *155*, 3. ἢ τί φθέγξεται delet Cobetus ad

Hyperid. Epit. p. 48. Cf. *Lobeckii* Paralipp. l. p. 61. not. 68. — § *155*, 9. fort. ἕνεκα delendum. SAVPP. — § *156*, 1. πρὸς τοῦ Διὸς καὶ θεῶν *ehkl*, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν *Cobetus* V. L. p. 154. Vid. ad 1, 70, 3. — Ibid. ἱκετεύω ὑμᾶς post ὦ Ἀθηναῖοι ponunt *ehkl*, delet *Cobetus* l. c. — § *156*, 2. μὴ cum *ehkl* omittit *Cobetus* l. c. — § *156*, 5. ἀνιάτων καὶ delet *Cobetus*. — § *156*, 6. imo φεύγοντας. Vid. ad 3, 129, 6. — § *156*, 7. τέκνα] τεμένη *Cobetus*. — § *157*, 7. scribe κλάοντας. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 444. — § *159*, 4. post πόλεως videtur aliquid deesse. REISK. *Bakius* coll. § 253. ὅς τότ' ἀπέδρα supplevit. — § *159*, 8. ἄνθρωπος *Dindorfius*, ἄνθρωπος libri. — Ibid. αὐτὸν *Bekkerus*, αὐτὸν libri. — § *160*, 1. recte *Bekkerus* ex *ehkl* ἐτελεύτησε μὲν. — § *162*, 6. γενόμενος cum *d* abesse malim, cf. 1, 75., ὀρφανὸς γενόμενος *Bakius*. — § *163*, 7. αὑτῷ edd. Turicc. — § *163*, 11. αὐτῷ edd. Turicc., αὑτῷ *acdf*, ἑαυτῷ ceteri. — § *163*, 14. αὑτοῦ edd. Turicc., αὐτοῦ *am*, αὐτῷ *lp*, σαυτοῦ *ez* et corr. *gh*, ἑαυτοῦ ceteri. Vide tamen, ne σαυτοῦ praestet. Cf. varr. § 176, 6. 240, 6. — § *164*, 7. περιῄεις] vid. *Lectt. Aeschin.* p. 449. — § *165*, 4. συμμετεβάλοντο] συνεπιβάλλοντο rc. mg. *t*, συνεπελάβοντο pr. *z*, quod praetulerim. — § *165*, 5. imo Πελληνέων (*h*), ut monuit *Cobetus* N. L. p. 334. et ad Hyperid. Epit. p. 46. Cf. *Bremius* ad h. l. *Krueger*. ad Thuc. 8, 106, 3. — § *166*, 4. scribe ὦ σιδηροῖ. Vd. *Cobeti* V. L. p. 202. N. L. p. 528. — § *166*, 7. φορμορραφούμεθα, ἐπὶ τὰ στενά τινες ὥσπερ cum Dionys. Halic. VI. p. 1126, 9. edd. Turicc. Vid. *Sauppii* epist. crit. p. 56 sq. Cf. Zeitschrift für Alterthumsw. 1837. p. 256. — § *167*, 6. scribe cum *dhkl* ἀποστήσειας. — § *167*, 8. προσκαθιζήσει *Lobeckius* ad Phryn. p. 269, προσκαθίζεις εἰς *k*, προσκαθίσεις *z*, προσκαθίζειν εἰς *ehl*, προκαθεστήσῃ *df*, προκαθεσθήσῃ *p* προσκαθεσθήσῃ ceteri. — § *167*, 10. et 11. προσποιήσῃ — ἀποδράσῃ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *168*, 1. πρὸς] εἰς cum *eh* *Cobetus* V. L. p. 274. Sed vd. ad Demosth. 3, 1. — § *169*, 1. ἂν deletum malim. — § *169*, 4. περὶ] πρὸς *acdfgmn*, quod *C. Scheibius* l. c. p. 154. defendit. — § *171*, 7. θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ delet *Bakius* l. c. p. 328 sq. Sed sic supra φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας (*cekl* et mg. *fm*) restituendum erit. — § *174*, 4. ὥστ' ἐμὲ μὴ *Bekkerus*, ὥστε μή με *ehkl*, ὥστε μὴ *n*, ὥστε με μὴ ceteri. — § *175*, 3. συνῆστε *Cobetus* V. L. p. 380. N. L. p. 684. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 451. — § *178*, 2. ἡμῶν omittunt cum *cdfhl* edd. Turicc. — § *178*, 4. ἐπὶ] ὅτι ἐπὶ cum *h* *Bekkerus*. Cf. 3, 208, 3. — § *179*, 4. ἢ νῦν cum *ehkl* omittunt *Bekkerus* et *Cobetus* V. L. p. 291. — § *181*, 4. ὅτ' ἐν] ὅτε cum *cdf* et *Ald.* edd. Turicc. et *C. Scheibius* l. c. p. 160. — Ibid. Σαλαμῖνι *p*, παρὰ Σαλαμῖνι *gmn*, περὶ Σαλαμῖνι *acd*, ἐν Σαλαμῖνι *C. Scheibius* l. c. — § *181*, 6. et § *186*, 4. ἐν delet *Cobetus*. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 464 sqq. — § *182*, 3. imo κἀκείνων, ut ex e *Bekkerus*. — § *182*, 7. οἱ μὴ] εἰ μὴ *a*, οἱ μὲν *n*, οἱ μὴ οὕτω cum *cdf* *Reiskius*. Verba οἱ μὴ τετιμημένοι recte delet *Hamakerus* Mnemos. VIII. p. 14. — § *182*, 11. ὧν omittunt *cdf*. Restituenda erat cum *Bakio* l. c. p. 329. et *Cobeto* ad Hyperid. Epit. p. 36. vulgata

olim scriptura: *δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανον, ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι.* — § *184*, 2. *τῷ μὲν amn*, *μὲν τῷ* cum ceteris codd. *Cobetus* N. L. p. 351. Vid. ad 1, 177, 6. — § *184*, 12. *ἀμφὶ περὶ ξυνοῖς* ex Plut. Cim. 7. edd. Turicc. — § *185*, 3. *ἀμ πεδίον* edd. Turicc., *ἀμπεδίον* vulg. — § *185*, 4. *χαλκοχιτώνων*] *θωρηκτάων* supra vs. *ghm*, mg. *Bern.*, Plutarch. l. c. — § *185*, 7. *κοσμηταῖς* Plutarchus. — § *186*, 1. *προέλθετε* cum *deflıklq Bakius* l. c. et *Cobetus* ad Hyperid. Epit. p. 31. — § *187*, 2. *παρὰ τὸ βουλευτήριον* cum *Bakio* l. c. *C. Scheibius* l. c. p. 157. et *Hamakerus* l. c. p. 15. delent. — § *187*, 9. *αὐτῶν Bekkerus*. Sic etiam vs. 6. *αὐτοῖς* scribendum erat. — § *187*, 13. *ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι z.* — § *187*, 14. *τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν* delet *Hamakerus*. — § *188*, 1. *καὶ*] *δὴ καὶ z.* — § *189*, 4. *τὸν Γλαῦκον z.* — § *189*. 6. *ὁ* omittunt *cdfq*. Scrib. opinor *ἀγών*. Cf. 1, 89, 192. — § *190*, 2. *ὁ γραμματεύς*] vid. ad 1, 11, 5. — § *190*, 7. *πόλιος πρῶτοι* cum *hk Bekkerus*, *πόληος πρῶτοι el.* Scribe *πόλεως πρῶτοι*. — § *191*, 3. *τότε a*, *ἔτι τότε* ceteri, quos sequi debebam. — § *191*, 7. *ὅς*] *οὕς Marklandus*. — § *191*, 8. scr. *διεξῄειν*. Vd. 1, 64, 2. — § *191*, 9. *εἰσίοι*, ut § 225. *διεξίοι*. Vd. *Dindorf.* ad Xen. Cyrop. (*Teubn.*) p. XI. — § *192*, 8. *παραπηδήσαιεν* libri. Vid. *Lectt. Aeschin.* p. 452. — § *192*, 9. *παραλλάξειαν df*, *παραλλάξαιεν* ceteri. — § *193*, 3. *ὑμῖν* cum *Marklando Bekkerus*, *ἡμῖν ehk*, *ὑμῶν* ceteri, *ὑφ' ὑμῶν Reiskius*, delevit *Sauppius*. — § *193*, 6. *δικασταὶ* delet *Cobetus* N. L. p. 103. — § *194*, 3. *ἀπέφυγεν* cum *ehkl Cobetus* N. L. p. 443. Vulgatam defendit *Arn. Schaefer* Demosth. T. I. p. 160, 5. — § *194*, 4. *ὁ* ante *Κέφαλος* om. *z.* — § *194*, 8. *ἔφευγε ehkl*, *ἔφυγε Cobetus* l. c. — § *195*, 3. *στειριέα* libri. Vd. ad 1, 114, 4. — Ibid. vv. *γράψαντά τι παρὰ τοὺς νόμους* recte delet *Hamakerus* l. c. — § *196*, 2. *ὑμῖν* cum *ek Bekkerus*, *ἡμῶν hl*, delet *Sauppius*. — § *196*, 3. *ἐν τῷ Πρυτανείῳ*] *ἐν Πρυτανείῳ* § 178. 2, 80. Dem. 19, 330. *Maetzn*, ad Din. 1, 43. 101. — § *199*, 4. *τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων* vide ne delenda sint. — § *200*, 3. *καὶ* ante *τὸ ψήφισμα* puto delendum esse. SAVPP. — § *201*, 7 sq. *ἐθέλετε ἀκούειν* delet *Cobetus* N. L. p. 103. — § *201*, 8. *οὐ* ante *δικαίας* delet *Hamakerus*. — § *202*, 3. *σοφιστὴν κακοῦργον ἄνθρωπον z.* Verba *κακοῦργον* — *ἀναιρήσειν*, *Bakius* ut ex § 16. repetita delet. — § *202*, 6. *εἰ καλέσῃ Bekkerus* coll. 2, 64. et 68., *εἰ καλέσει cdfqz*, *εἰ καλέσοι* cum *Ald. Reiskius*, *εἰ καλέσειε ehkl*, *εἰ καλέσω agmnp*, *ἢ καλέσω* edd. Turicc. — § *203*, 8. imo *προβαλόμενον*, ut cum *Stephano Bekkerus*. — Ibid. scribe *προσγράψαντα* cum *hq*. Vd. ad 3, 11, 10. — § *204*, 11. *λέγω* cum *cdfq* deleri voluit *Marklandus*, deleverunt edd. Turicc. Vid. *Orellius* apud *Bremium* h. l. — § *205*, 4. *οὐκ ἀνάξιός f*, *οὐδὲν ἀνάξιός ehl* et *γρ. q*, *οὐδὲ ἀνάξιός* cum *k Bakius*, *ἄξιός Marklandus*. Verba *ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς Funkhaenel* in *Jahni* Ann. 21. p. 204. ex verbo *λέγω*, *Reiskius* ex v. *ἀπολογεῖσθαι* (cf. Thuc. 8, 109, 2. *L. Herbst* in *Jahni* Ann. III. Suppl. p. 47 sq.) apta esse vult. — § *206*, 5. *ἔξω τοῦ παρανόμου*. Vd. acta soc. gr. II, 1. p. 28., *ἔξω τοῦ παρανόμου λόγου dfq*, *ἔξω τοῦ παρανόμου λόγους acgmnp*, *ἐξ*

τοὺς ἔξω τοῦ παρανόμου λόγους ceteri. — § *207*, 2. imo ἐὰν μὴ ut post *Lambinum Taylor* scribendum esse vidit. — § *207*, 4. vv. ἐπεισάξει - - πολιτείαν *Bakius* l. c. p. 331. post vv. ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς § 202. collocari vult. Manifestum est hic aliquid vitii subesse. — Ibid. βαλλαντιοτόμον *af*. Vd. *Schneider* ad Plat. Civit. I. p. 74. *Dindorf.* ad Lucian. T. I. p. XXI. — § *207*, 5. imo κλάει, ut cum *p* et γρ. *m Bekkerus* dedit. Vd. ad 3, 157, 7. — Ibid. ῥᾷον] ῥᾳδίως *acdfgmnp* et *Ald.*, ῥᾴδιον *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 161. — § *207*, 7. ἔξωθεν coll. § 56. 2, 5. Dem. 18, 196. *Kleynius* in Mnemos. VIII. p. 97. — § *208*, 12. ἀεὶ δὲ *Dobreeus*, ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς libri. — § *208*, 13. ὧν — ὑπάρχον delet *Cobetus* N. L. p. 103. — § *209*, 2. καταφύγω cum *cdfhkl Bekkerus*. — Ibid. περιεγράψατέ *hk*, περιεγράψετέ *el*, εἰ περιγράψετέ cum mg. *Bern. Reiskius* et *Bakius*. Vd. *H. Wolfius* ad h. l. Cf. *A. Nauckius* in *Schneidewini* Philologo T. V. p. 362. — § *210*, 5. ἀγωνίζῃ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *212*, 11. Vide de hoc loco *C. Scheibius* in *Jahni* Annall. 68. p. 161. Mihi, modo articulus addatur, *Orellianum* illud οὐ κεφαλὴν τὴν κεφαλὴν praeplacet. — Ibid. ἀλλὰ] ἀλλ᾽ ἢ *G. Hermannus*. Vd. *Westerm.* in *Jahni* Annall. 12. p. 191. — § *213*, 3. καὶ πεῖραν λάβω edd. Turicc., ὑμῶν καὶ πεῖραν λάβω *ehkl*, καὶ πεῖραν λάβω ὑμῶν *gmn*, καὶ πεῖραν ὑμῶν λάβω ceteri. — § *213*, 6. imo κατὰ τὴν ἀγορὰν cum *eh*. Cf. *Kleynius* in Mnemos. VIII. p. 93. Idem vitium in Andoc. 1, 99. corrigendum est. — § *214*, 4. φησὶ φοβεῖσθαι delet *Hamakerus*. — § *217*, 4. διαλείπων *z*. — § *217*, 9. βουλοίμην] deest ἄν. BEKK. Vd. acta soc. gr. II, 1. p. 35 sq. *Maetzn.* ad Lyc. p. 169. — Ibid. scribe ταὐτά. Semper ita Aeschines. Vd. § 37. 63. 1, 89. 133. 2, 66. 122. — § *219*, 8. imo ταὐτὸν, ut monuit *Cobetus* N. L. p. 436. Vd. ad 2, 97, 5. — § *220*, 6. δημηγορεῖ de *Bekkeri* coni. *Dindorfius*, κατηγορεῖ libri. — § *222*, 7. ἡμῶν cum *ehkl* omiserunt edd. Turicc. — Ibid. ὅτε] ὅτῳ *Cobetus* N. L. p. 124. — § *224*, 3 sq. et 6. παρὰ τῷ αὐτῷ — κατήγου — καὶ τοῦτον] παρ᾽ ᾧ — κατήγου, τοῦτον *Cobetus* N. L. p. 103. 229. Ceterum vd. ad 1, 4, 3. — § *225*, 7. διεξίοι] vd. ad 3, 191, 9. — § *226*, 6. imo ἀξιοίη. Vd. ad 2, 83, 3. — § *228*, 3. ἀγανακτῶ μάλιστα, ut in correcto sed eadem manu correcto *z* esse dicitur, *Brodaeus*, μάλιστα ἀγανακτῶ *l*, μάλιστα ἀγανακτῶν *ehk*, ἀγανακτῶν μάλιστα ceteri. — § *228*, 4. ὡς ἔοικε ταῖς σειρῆσιν *ehkl*, ὡς ἔοικε malim abesse BAIT. — § *228*, 7. λόγων ἐμπειρίαν *Sauppius*, ἐμῶν εὐπορίαν λόγων *ehkl*, ἐμῶν λόγων εὐπορίαν γρ. *gm*, ἐμῶν λόγων ἀπορίαν *a*, ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν ceteri codd., ἐμὴν λόγων ἐμπειρίαν *Bakius*, ἐμὴν τῶν λόγων ἐμπειρίαν *Hamakerus*. — § *230*, 2. ἀποψηφίσαισθε *Stephanus* idque in *z* esse narratur, fortasse etiam in *c* est, ἀποψηφίσεσθε *efgmn*, ἀποψηφίσησθε *p*, ἀποψηφί-

o ε

σεσθαι *a*, ἀποψηφίσασθε *k*, ἀποψηφίσασθαι *l*, ἀπεψηφισασθε *h*,

ε

ἀποψηφίζεσθαι *d*. — § *230*, 6. εὐθῦναι libri. Vd. ad 2, 80, 5. — § *231*, 6. ἄνθρωπον om. *z* — § *231*, 8. τὰ μὲν ἔνδοξα *z*. — § *232*,

9. κριταὶ post καθεστηκοτες habent *ehkl*, omiserunt edd. Turicc. — § *233*, 4. νόμῳ] νόμοις *z*. — § *234*, 10. ἑαυτὸν om. *z*. — § *235*, 2. πλείους] vid. ad 1, 100, 3. — § *235*, 8. μεμνήσεσθ' *Cobetus* N.L. p. 245. — § *235*, 10. πρὶν ἂν — ἰσχύσῃ] πρὶν — ἰσχῦσαι id. l. c. p. 271. — § *236*, 2. ἀναλογισαίμην ex *defhklnq Bekkerus*. Cf. *F. W. Graseri* Spec. advers. in sermones Platonis (Lips. 1828.) p. 76 sq. — § *237*, 7. εὐβοέας libri. Vd. ad 1, 114, 4. — § *238*, 3. πρότερον om. *ehkl*. — § *238*, 7. ἐν τῇ ἐπιστολῇ delet *Hamakerus*. — § *239*, 6. imo ἐξειργάσατο, ut est in *ehkl*, γρ. *g* et mg. *Bern*. — § *240*, 1. ἔνδειαν] syllabam αν in rasura plurium literarum capaci habet *z*, in eodemque μέν inter versus additum est. — § *242*, 2. et 3. ἀποστήσῃ — σκήψῃ libri. Vd. ad 1, 121, 4. — § *242*, 2. malim ποιήσει. BEKK. Idem post etiam *Cobetus* V. L. p. 144. — § *242*, 4. σοι delet *Hamakerus*. Mirum, ni *Cobetus* h. l. τι suppleat. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 435. — § *242*, 7. συναχθησόμενος *gq*, συναχθεσόμενος *Cobetus* V. L. p. 136. Vd. *Lectt. Aeschin.* p. 458. — § *242*, 11. ἀπολογήσῃ libri. — § *243*, 8. μόραν *H. Wolfius*, idemque *z*, sed in rasura, ut videtur, habet; μοῖραν ceteri. — § *243*, 9. ἀπέκτεινε non immerito *Bakium* offendit. Usitatum est in ea re κατέκοψε Dem. 13, 22. 23, 198. Plut. Ages. 22. de gloria Athen. 8. (ἀνεῖλε Dinarch. 1, 75.). — § *244*, 1. ἐάν τις ἐρωτᾷ] ἀντεροῦ cum *ehkl* et mg. *Stephani Bekkerus*. — § *244*, 2. οὐ δώσετε om. *Sauppius*, δώσετε cum *ehkl Bekkerus*, οὐ δώσετε φήσετε *cfp*. — § *244*, 3. ἔλιπε] λέλοιπε *z*. — § *244*, 4. ἀτιμάσετε ex *n* dedi, ἀτιμώσετε ceteri. Vd. ad 1, 183, 10. — § *244*, 8. τὰ om. *dfk*. Vd. *Sauppius* ad Demosth. 1, 25. — § *246*, 5. ὅτι στεφανοῦται delet *Cobetus* N. L. p. 103. — § *247*, 2. εἰς ἀπολογισμὸν etc.] haec cum superioribus male cohaerent, ita ut ante ea excidisse quaedam videantur. Edd. Turicc. Vd. *Iahni* Annall. 34. p. 264. — § *247*, 6. ἡμᾶς] ἡμῶν *g*, ὑμῶν *h*, ὑμᾶς ex *e*, ut videtur, *Bekkerus*, om. cum *n*, edd. Turicc. — § *248*, 6. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ *dfq*. Vid. *Hertlein* in progr. scholae Werthheim. 1858. p. 7 sq. — § *249*, 6. μαρτυρεῖτε *ehl*. Fort. μαρτυρεῖ. SAVPP — § *250*, 9. οἱ μὲν ὑμῖν *cdefklq*, οἱ μὲν ὑμᾶς *h*. Fort. ὑμῖν delendum. SAVPP. — § *252*, 4. μόνον *Taylor*, μόνος *aceghlmnp* et *Ald.*, om. cum *dfq* edd. Turicc. — § *252* extr. ἢ ἀπέθανεν glossema esse vidit *Arn. Schaefer* Demosth. T. III. p. 201, 3. — § *254*, 1. μὴν μνήσθητε cum *p Bekkerus*, μὴ μνησθῆτε *aeghklm*, μέμνησθε ceteri. Fort. μὴ οὐ μνησθῆτε. SAVPP. — § *254*, 4. ἡμῶν cum *ehkl* om. *Bekkerus* et edd. Turicc. — § *256*, 1. ante ἀλλ' εἰς κτλ. nonnulla excidisse videntur. — § *256* extr. ἐν πόλει *z*. — § *257*, 8. προσῆκον *Emperius* Opuscc. p. 318. — § *258*, 6 sq. ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν nescio an glossatori debeantur. — § *259*, 4. ἐν] vid. ad 3, 181, 6. — § *259*, 6. στενάζειν corr. *z*.

Epistolae. I. § *1*, 3. Κείων *ald.*, κίων *a*, κίον *p*, κέω c. — § *2*, 6. ἐπείθοντο *H. Wolfius*, cf. 10, 8., ἐπύθοντο *ac* et *ald.*, ἐτίθεντο *p*. — § *5*, 6. μηδὲ *Bekkerus*, μήτε libri.

II. § *2*, 6. οὔτ' *Sauppius*, οὐδ' libri. — § *2*, 7. οὐδ' *Bekkerus*, οὔτε libri. — § *3*, 7. ἴσως] ἴσως φανεὶς *a*, ἴσως νομισθεὶς ceteri.

- ὅς ποτὲ μὲν] ὅς addidit *Scheibius*. — οὐδενὸς *Taylor*, οὐδὲν libri. — § *3*, 8. αὐτοῦ *Scheibius*, atque ita in cod. Palat. (v. *Kayser* ad Philostr. V. Soph. p. 11, 31) scriptum est, αὐτοῦ vulg. — § *4*, 4. αὐτοὺς edd. Turicc., αὐτοὺς *a*, ἑαυτοὺς ceteri. — § *5*, 4. αὐτῷ edd. Turicc., αὐτῷ *a*, ἑαυτῷ *e*, σαυτῷ ceteri.

IV. § *2*, 2. τὸ γράμμα delendum est. — § *2*, 5. ὦ ταὶ *Brunckius* ad Arist. Eqq. 1329., ὦ τε *a*, αἵ τε ceteri.

V. § *3*, 1. ταὖτά θ᾽ *Bekkerus*, ταῦτα δ᾽ libri. — § *5*, 7. 8. ποτὲ — δοκῶ *Reiskius*, ποιεῖ — ᾧ libri. — § *6*, 2. μνήμη *Bekkerus*, γνώμη libri. — § *7*, 4. μηδὲν *Sauppius*, μηδενὸς *Reiskius*, μηδένα libri. — § *7*, 7. συνέλθοις *Bekkerus*, συνέλθῃς libri.

IX. § *2*, 4. ἂν μηχανῴμην *H. Wolfius*, ἐμηχανώμην libri.

X. § *1*, 8. δυναίμην ἂν edd. Turicc., δυναίμην libri. — § *8* 7. ἐξίῃ *Bekkerus*, ἐξίοι libri. — § *9*, 1. πόλιν κατ᾽ Ἰόνιον cum *Reiskio* (qui tamen Ἰώνιον scripsit) *Bekkerus*, πάλιν κατιὼν δὲ libri. — § *9*, 6. δ᾽ ἐδόκει *Reiskius*, δὲ δοκεῖ libri. — § *10*, 9. ἀξένῳ καὶ ὥστη ἀνέμῳ *Sauppius*, ξενῶνα ὥστη ἀνέμῳ *a*, ὡς τὸν ξενῶνα ἀνέμῳ ceteri. Cf. ep. I, 3.

XI. § *2*, 2. ἃ προσήκει *Reiskius*, προσήκειν libri. — § *3*, 3. προδοσίας edd. Turicc., προδοσίαν libri. — § *7*, 4. ἴσας *Sauppius*, εἰσὶ *ac*, οὐ χείρους εἰσὶ ceteri. — § *10*, 4. ἐπιχειρεῖτε *Bekkerus*, ἐπιχειρῆτε *Reiskius*, ἐπιχορηγεῖ τοῖς *a*, ἐπιχορηγεῖ *cp*. — § *11*, 3. θαυμαστὸν *Reiskius*, θαυμαστὰ libri. — § *12*, 5. ἔχωμεν *Marklandus*, ἕξομεν libri. — § *13*, 3. ἀποχρησάτω *Bekkerus*, ἀπεχρήσατο *a*, ἀπόχρη τὸ ceteri.

XII. § *1*, 3. τραφεὶς *Bekkerus*, γράφειν libri. — § *4*, 6. δεῖγμα edd. Turicc., ὑμᾶς δεῖγμα *ac*, εἰς ἡμᾶς δεῖγμα *p*, εἰς ὑμᾶς δεῖγμα vulg. — § *5*, 1. τελέως *Bekkerus*, τέλεον ὡς *a*, τέλεον ceteri. — § *5*, 5. ὁποῖοί τινες *Bekkerus*, τινες ὁποῖοι libri. — § *11*, 2. περαίας *Marklandus*, στερεᾶς libri. — § *15*, 2. πείσαιμ᾽ ἂν *Reiskius*, πεισαίμην libri. — § *15*, 3. μὴ μόνον *Reiskius*, μόνον libri. — § *15*, 9. αὐτοῖς edd. Turicc., αὐτοῖς *a*, τε αὐτοῖς *c*, ὑμῖν αὐτοῖς ceteri.

ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΒΙΟΣ.

REISK. T. III.
Αἰσχίνης υἱὸς μὲν ἦν Ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ καὶ p. 10.
Γλαυκοθέας τῆς τοὺς θιάσους τελούσης. φασὶ δὲ αὐτὸν παῖ-
δα μὲν ὄντα ἐν τῷ διδασκαλείῳ τοῦ πατρὸς ὑπουργεῖν καὶ τῇ
μητρὶ τὰς βίβλους ἀναγινώσκειν, ταύτην δὲ σκοτεινῶν ἐκ τό-
πων ὁρμωμένην καὶ φοβοῦσαν παῖδας καὶ γυναῖκας Ἔμπου-
σαν ὀνομασθῆναι, ἐπεὶ νυκτερινὸν φάντασμα ἡ Ἔμπουσα·
γενόμενον δὲ μειράκιον ὑποκριθῆναι τραγῳδίαν, ὥστε τρι-
ταγωνιστεῖν, ὄντα δὲ λαμπρόφωνον γραμματεῦσαι Ἀριστο-
φῶντι καὶ μετὰ τοῦτον Εὐβούλῳ, καὶ ἀναγινώσκοντα ψηφι-
σμάτων ὁμοῦ καὶ νόμων ἔμπειρον γενόμενον ἐπιθέσθαι τῷ
βήματι, καὶ τῶν κατ' αὐτὸν διενεγκεῖν ὄντα εὐφυᾶ. μετὰ δὲ
τὴν Φιλίππου τελευτὴν δόξαντα πολεμεῖν τῷ δήμῳ καὶ δια-
πέμπεσθαι τῷ Ἀντιπάτρῳ κατὰ τῆς πόλεως διὰ τοῦτό τε εἰ-
ληφέναι ἐν Θήβαις κτήματα, εὐθύνοντα Κτησιφῶντα, ὅτε
ἔγραψε Δημοσθένην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορεῦσαι στεφανω- 11
θέντα, μὴ μεταλαβεῖν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀτιμω-
θέντα δὲ ἀπᾶραι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον οἰη-
θέντα κατάξειν αὐτὸν εἰς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον· πυθόμενον
δὲ τετελευτηκέναι τὸν βασιλέα καὶ ταραχὴν εἶναι τῶν διαδε-
χομένων, καταφυγεῖν εἰς Ῥόδον. ἔνθα δεομένων Ῥοδίων
τὴν τέχνην αὐτοὺς διδάξαι τὴν ῥητορικὴν, ἀρνήσασθαι εἰ-
πόντα μηδ' αὐτὸν εἰδέναι. δίκας γοῦν κελευόντων εἰπεῖν
οὐδὲ τοῦτο ἐθελῆσαι, συμβαλόντα, ὅτι ἐν τῇ πατρίδι ἡττηθεὶς
κομιδῇ γ' ἂν ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας διαφθαρῆναι. τέλος οὖν ἐπὶ
τὴν τοῦ πατρὸς ἐλθεῖν τέχνην καὶ διδάσκειν τοὺς παῖδας
γράμματα. Δημοχάρης δὲ ὁ ἀδελφιδοῦς Δημοσθένους, εἰ ἄρα
πιστευτέον αὐτῷ λέγοντι περὶ Αἰσχίνου, φησὶν Ἰσχάνδρου

τοῦ τραγῳδοποιοῦ τριταγωνιστὴν γενέσθαι τὸν Αἰσχίνην,
καὶ ὑποκρινόμενον Οἰνόμαον διώκοντα Πέλοπα αἰσχρῶς πε-
12 σεῖν, καὶ ἀναστῆναι ὑπὸ Σαννίωνος τοῦ χοροδιδασκάλου (ἐν-
θένδ' οὖν ὁ Δημοσθένης Οἰνόμαον αὐτὸν ὀνομάζει, πρὸς
εἰδότας τὸ πρᾶγμα ἐπισκώπτων), καὶ μετὰ Σωκράτους καὶ
Σιμύλου τῶν κακῶν ὑποκριτῶν ἀλᾶσθαι κατ' ἀγρούς· εἴη
ἂν οὖν ἐνθένδε ἀρουραῖος λεγόμενος. ἦν δὲ τῶν δήμων Αἰ-
σχίνης Κοθωκίδης.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ.

Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ τὸ μὲν γένος ἦν Ἀθηναῖος, τῶν δή-
μων Κοθωκίδης, υἱὸς δὲ Ἀτρομήτου, ὅν φασι πρότερον Τρό-
μητα καλούμενον ὕστερον συλλαβῆς προσθέσει ἀντὶ Τρόμη-
τος Ἀτρόμητον προσαγορευθῆναι, γεγονέναι δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς
13 δοῦλον καὶ πέδας ἔχοντα διδάσκειν γράμματα πρὸς τῷ Θη-
σείῳ καὶ τῷ τοῦ Ἰατροῦ ἡρῴῳ, εἶτα ὕστερον εἰς τὴν πολιτείαν
ἐγγραφῆναι διὰ κακουργίας. μητρὸς δὲ ἦν ὁ Αἰσχίνης Γλαυ-
κοθέας ἤ, ὥς ἔνιοι, Γλαυκίδος, ἥν φασι τὴν πρώτην ἡλικίαν
ἡταιρηκέναι καθεζομένην ἐν οἰκήματι πρὸς τῷ τοῦ Καλαμί-
του ἡρῴῳ, ἔπειτα ὕστερον ἀναστᾶσαν ἀπὸ τῆς ἐργασίας ταύ-
της ἐπὶ τὸ τελεῖν καὶ καθαίρειν τοὺς βουλομένους ἀποκλῖναι.
γεγονὼς δ' ἐκ τούτων ὁ Αἰσχίνης, καὶ ἀδελφῶν αὐτῷ δύο γε-
νομένων, Ἀφοβήτου καὶ Φιλοχάρους τοῦ τὰς ἀλαβαστοθήκας
καὶ τὰ τύμπανα γράφοντος, παῖς μὲν ὢν τῷ πατρὶ ὑπηρέτει
γράμματα διδάσκοντι, ἀνὴρ δὲ γενόμενος τὸ μὲν πρῶτον
ὑπεγραμμάτευσε ταῖς ἀρχαῖς χρόνον τινὰ σὺν τῷ ἀδελφῷ
Ἀφοβήτῳ· ἦν δὲ ἐπονείδιστον τοῦτο τὸ ἔργον· ἔπειτα ἀπο-
στὰς τούτου τριταγωνιστὴς ἐγένετο τραγῳδιῶν, καὶ ἐν Κολ-
14 λυτῷ ποτε Οἰνόμαον ὑποκρινόμενος κατέπεσε. μετὰ ταῦτα
δὲ προκόπτων τῇ ἡλικίᾳ ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι καὶ τὰ κοινὰ
πράττειν ἀπέκλινε. καὶ δοκεῖ τὴν ὑπὲρ Φιλίππου καὶ Ἀλε-
ξάνδρου πολιτείαν ἐπανελέσθαι, κοινωσάμενος Φιλοκράτει
τὰ πράγματα, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων χάριν καὶ κολακείαν
ἄρασθαι πολιτείαν πρὸς τοὺς περὶ Δημοσθένην, τοὺς τἀναν-
τία τοῖς Φιλίππου πράγμασι καὶ Ἀλεξάνδρου πολιτευσαμέ-
νους. ὅτι δὲ πρὸς χάριν ἐπολιτεύσατο τοῖς βασιλεῦσιν, ἄλλα
τε πολλὰ μαρτύριά ἐστι καὶ δὴ πάντων ἐκεῖνο ἐναργέστατον·

*ἑλομένου γάρ ποτε αὐτὸν τοῦ δήμου σύνδικον ὑπὲρ τοῦ
ἐν Δήλῳ ἱεροῦ πρὸς τὴν γενομένην πρὸς Δηλίους Ἀθη-
ναίων διαδικασίαν, οὐκ ἐπέτρεπεν ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βου-
λή, ἀλλ' ἀπελάσασα αὐτὸν ὡς οὐκ ὄντα εὔνουν τῷ δήμῳ
τῷ Ἀθηναίων Ὑπερείδῃ λέγειν προσέταξε. φασὶ μέντοι
τινὲς αὐτὸν ἀκουστὴν γενέσθαι Πλάτωνός τε καὶ Σωκρά-
τους, ψευδόμενοι. ην δὲ καὶ ἕτερος ῥήτωρ Αἰσχίνης Ἐλευ-* 15
*σίνιος, ὃς καὶ τέχνας λέγεται ῥητορικὰς γεγραφέναι. λέ-
γεται δὲ ὁ Αἰσχίνης ἐρωτικὸς γεγονέναι. αὐτὸς δὲ ὁ Αἰσχί-
νης περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐν τῷ παραπρεσβείας φησίν, ὡς
ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀτρόμητος φατρίας μὲν ἦν καὶ γένους τοῦ
Ἐτεοβουταδῶν, ὅθεν ἡ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος ἐστὶν ἱέ-
ρεια, νέος δ' ὢν ἤθλει, καὶ χρόνῳ ὕστερον τὴν οὐσίαν ἀπο-
λέσας ἐν τῷ πολέμῳ ἐξέπεσεν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, καὶ στρα-
τευόμενος ἐν Ἀσίᾳ ἀριστείων ἠξιώθη, καὶ ἐν Κορίνθῳ
μετὰ τὴν ἔκπτωσιν διατρίψας συγκατήγαγε τὸν δῆμον·
βιῶσαι δ' ἀναμαρτήτως, εἶναι δ' αὐτὸν ἐτῶν ἐνενήκοντα
τεσσάρων. φησὶ δὲ καὶ τοὺς πρὸς μητρὸς αὐτῷ προσήκον-
τας ἐλευθέρους εἶναι. τῶν δὲ ἀδελφῶν αὐτοῦ Φιλοχάρη
μὲν ἐν γυμνασίοις διατρίβειν καὶ μετ' Ἰφικράτους ἐστρα-
τεῦσθαι καὶ συνεχῶς στρατηγεῖν, Ἀφόβητον δὲ τὸν νεώτα-* 16
*τον αὐτῶν ἀδελφὸν πεπρεσβευκέναι μὲν ὡς βασιλέα ἀξίως
τῆς πόλεως, ἐπὶ δὲ τῆς διοικήσεως γενόμενον καλῶς τῶν
δημοσίων προσόδων ἐπιμεληθῆναι. περὶ δὲ ἑαυτοῦ φησιν,
ὡς ἐκ παίδων ἀπαλλαγεὶς περίπολος τῆς Ἀττικῆς χώρας
ἐγένετο δύο ἔτη, ἔφηβος ὤν· οὗτοι γὰρ μεθ' ὅπλων τὴν
χώραν περιήρχοντο κατὰ πρόσταγμα νόμου· ἐστρατεύσατο
δὲ πρώτην στρατείαν τὴν ἐν τοῖς μέρεσι καλουμένην, καὶ
συμπαραπέμπων μετ' Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ξένων τὴν εἰς
Φλιοῦντα πομπήν, κινδύνου δὲ γενομένου περὶ τὴν κα-
λουμένην Νεμεάδα χαράδραν ἀξιεπαίνως ἐμαχέσατο, καὶ
τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους πάσας ἐξῆλθε, καὶ ἐν
Μαντινείᾳ γενναίως ἐμαχέσατο, καὶ τὴν ἐν Ταμύναις μά-
χην ἐν τοῖς ἐπιλέκτοις, εἶτ' ἐστεφανώθη μαχόμενος. ἐτε-
λεύτησε δ' Αἰσχίνης ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Ἀντιπάτρου καταλυ-
θείσης τῆς πολιτείας, ὅτε καὶ οἱ περὶ Δημοσθένην ἐξεδό-
θησαν, βεβιωκὼς ἔτη οε'. τριῶν δὲ ὄντων λόγων τῶν*

ὑπ᾽ αὐτοῦ γεγραμμένων, καὶ τούτων δημοσίων, ὁ γὰρ Δηλιακὸς νόθος ἐστὶ, τὸν μὲν κατὰ Κτησιφῶντος εὑρίσκομεν τελευταῖον γεγραμμένον· ἐπὶ γὰρ τῶν Ἀλεξάνδρου χρόνων γέγραπται· τῶν δὲ λοιπῶν περὶ τοὺς αὐτοὺς ὄντων χρόνους πρότερός ἐστι τῇ τάξει ὁ κατὰ Τιμάρχου· ἐν γὰρ τῷ μετ᾽ αὐτὸν, τῷ περὶ τῆς παραπρεσβείας, μέμνηται ὁ Αἰσχίνης τούτου τοῦ λόγου.

1.

ΚΑΤΑ ΤΙΜΑΡΧΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀθηναῖοι πολεμήσαντες πρὸς Φίλιππον τὸν Ὀλυνθια- 17
κὸν πόλεμον ὕστερον δόξαν αὐτοῖς εἰρήνην ἐποιήσαντο πρὸς
Φίλιππον, καὶ συμμαχίαν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐγγόνοις ψηφισά-
μενοι ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν δέκα πρέσβεις τοὺς ἀποληψομέ-
νους παρ' αὐτοῦ τοὺς ὅρκους, ἐν οἷς ἦσαν Δημοσθένης τε
καὶ Αἰσχίνης. ἐπανηκούσης δὲ τῆς πρεσβείας γράφονται πα-
ραπρεσβείας Αἰσχίνην Δημοσθένης τε ὁ ῥήτωρ καὶ Τίμαρχος
Ἀριζήλου Σφήττιος, διάσημος ὢν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ δημη-
γορῶν καὶ πλέον ἢ ἑκατὸν ψηφίσματα γεγραφώς. ἐτύγχανε
δὲ νεωστὶ γεγραφὼς ψήφισμα βουλεύων, τὸν ἐκφέροντα ὅπλα
πρὸς Φίλιππον θανάτῳ ζημιοῦσθαι. αποτεθείσης οὖν τῆς 18
γραφῆς, πρὶν τὸν ἀγῶνα εἰσελθεῖν, ἐγράψατο Αἰσχίνης τὸν
Τίμαρχον ὡς δημηγοροῦντα παρὰ τοὺς νόμους· οὐκ ἐξεῖναι
γὰρ αὐτῷ δημηγορεῖν ἡταιρηκότι. ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, ὡς
ἀπήγξατο ὁ Τίμαρχος τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας· οἱ δὲ, ὅτι
ἁλοὺς ἠτιμώθη, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τῆς παραπρε-
σβείας. οὕτω δὲ περιβόητον τὸ πρᾶγμα ἐγένετο, ὥστε ἀπὸ
τῆς κρίσεως ταύτης τοὺς πόρνους τὸ λοιπὸν ἐκάλουν Τι-
μάρχους. τὸ δὲ προοίμιόν ἐστι τραγικώτερον· ἐν αὐτῷ δὲ
συστήσας ἑαυτὸν μέτριον, ἵνα εὔνοιαν ἐπισπάσηται, καὶ τὸν 19
Τίμαρχον διαβαλὼν καὶ περὶ τῆς πολιτείας εἰπὼν μεταβαί-
νει ἐπὶ κεφάλαια οὐ τῆς ὑποθέσεως ἴδια, ἀλλὰ κοινὰ κατὰ
πάντων τῶν ἑταιρήσεως κρινομένων. ἔστι δὲ τάδε· εἰ καλῶς
καὶ ἀκριβῶς τοὺς νόμους ἔθεντο οἱ παλαιοὶ τοὺς περὶ τῆς
τῶν παίδων εὐκοσμίας καὶ μειρακίων καὶ τῶν ἄλλων ἡλι-
κιῶν· εἰ ὀρθῶς ἀπεῖπον τοῖς ἡταιρηκόσι μὴ δημηγορεῖν,

καὶ ἑξῆς, εἰ παρὰ τοὺς νόμους δημηγορεῖ Τίμαρχος ἡταιρηκώς, ἐν ᾧ, εἰ ἔνοχος τῇ γραφῇ ἑταιρήσας· εἰ παρὰ Μισγόλᾳ ἡταίρησε μισθοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα ὄντι δεινῷ· εἰ παρὰ Ἀντικλεῖ· εἰ ἐν τῷ κυβευτηρίῳ διατρίβων καὶ κυβεύων ἀνελήφθη ὑπὸ Πιτταλάκου, δημοσίου δούλου τῆς πόλεως, καὶ παρ' αὐτῷ διέτριψεν ἑταιρῶν· εἰ παρὰ Ἡγησάνδρῳ τῷ Τιμομάχου ταμίᾳ διέτριψε χρόνον ἑταιρῶν.

ΑΛΛΩΣ.

Τοῦτον τὸν λόγον ὁ Αἰσχίνης γέγραφε δοκιμασίαν κατὰ Τιμάρχου. ἦν δὲ ὁ Τίμαρχος τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα προσιόντων, καὶ αὐτὸν τὸν Αἰσχίνην σεσυκοφαντηκώς. νόμοι δέ εἰσι περὶ
20 *τῶν ῥητόρων κείμενοι, οὕστινας χρὴ εἴργεσθαι τοῦ λέγειν, οἷον τοὺς τὰ πατρῷα κατεδηδοκότας, τοὺς ἡταιρηκότας· εἰ δὲ μὴ πείθοιντο, ἐξεῖναι τὸν βουλόμενον αὐτοῖς δοκιμασίαν ἐπαγγεῖλαι, ὥστε δοκιμάζεσθαι, εἰ ἐπιτήδειοί εἰσι λέγειν. δύο δὲ ἐγκαλῶν Τιμάρχῳ Αἰσχίνης, καὶ ὅτι ἡταίρηκε καὶ ὅτι τὰ πατρῷα κατεδήδοκε, περὶ ἑταιρήσεως ἐπιγράφεται ὁ λόγος, ὅτι τὸ πλέον τῆς κατηγορίας διὰ ταύτην ἐστί. φαίνεται δὲ νενικηκὼς τὸν ἀγῶνα, ὥς φασιν οἱ παλαιοί. δοκοῦσι δέ μοι οἱ λόγοι μετὰ τὰς δίκας γράφεσθαι.*

---

27 Οὐδένα πώποτε τῶν πολιτῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, οὔτε γραφὴν γραψάμενος οὔτ' ἐν εὐθύναις λυπήσας, ἀλλ' ὡς ἔγωγε νομίζω, μέτριον ἐμαυτὸν πρὸς ἕκαστα τούτων παρεσχηκὼς, ὁρῶν δὲ τὴν πόλιν μεγάλα βλαπτομένην ὑπὸ Τιμάρχου τουτουὶ δημηγοροῦντος παρὰ τοὺς νόμους καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συκοφαντούμενος (ὃν δὲ τρόπον, ἐπιδείξω προϊόντος τοῦ λόγου) ἕν τι τῶν αἰσχίστων 2
ἡγησάμην εἶναι μὴ βοηθῆσαι τῇ τε πόλει πάσῃ καὶ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν καὶ ἐμαυτῷ· εἰδὼς δ' αὐτὸν ἔνοχον ὄντα οἷς ὀλίγῳ πρότερον ἠκούσατε ἀναγιγνώσκοντος
28 τοῦ γραμματέως, ἐπήγγειλα αὐτῷ τὴν δοκιμασίαν ταυτηνί. καὶ ὡς ἔοικεν, ὦ Ἀθηναῖοι, οἱ εἰωθότες λόγοι

λέγεσθαι ἐπὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσιν οὐκ εἰσὶ ψευδεῖς·
αἱ γὰρ ἴδιαι ἔχθραι πολλὰ πάνυ τῶν κοινῶν ἐπανορ-
3 θοῦσι. τοῦ μὲν οὖν ὅλου ἀγῶνος φανήσεται οὔθ' ἡ
πόλις αἰτία οὖσα Τιμάρχῳ οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' ὑμεῖς
οὔτ' ἐγὼ, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος αὑτῷ. οἱ μὲν γὰρ νόμοι
προεῖπον αὐτῷ αἰσχρῶς βεβιωκότι μὴ δημηγορεῖν, ἐπί- 29
ταγμα, ὥς γε δὴ ἐγὼ κρίνω, οὐ χαλεπὸν ἐπιτάξαντες,
ἀλλὰ καὶ πάνυ ῥᾴδιον· ἐμὲ δ' ἐξῆν αὐτῷ, εἰ ἐσωφρό-
νει, μὴ συκοφαντεῖν. περὶ μὲν οὖν τούτων μετρίως
ἐλπίζω μοι προειρῆσθαι.
4 Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, ὅτι ἃ μέλλω ἐν πρώτοις λέγειν φα-
νεῖσθε καὶ ἑτέρων ἤδη πρότερον ἀκηκοότες· ἀλλά μοι
δοκεῖ καιρὸς εἶναι καὶ ἐμὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς τῷ αὐτῷ λό-
γῳ τούτῳ χρήσασθαι. ὁμολογοῦνται γὰρ τρεῖς εἶναι
πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρ-
χία καὶ δημοκρατία· διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες
καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ
πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις.
5 εὖ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τὰ μὲν τῶν δημοκρατου- 30
μένων σώματα καὶ τὴν πολιτείαν οἱ νόμοι σώζουσι, τὰ
δὲ τῶν τυράννων καὶ ὀλιγαρχιῶν ἀπιστία καὶ ἡ μετὰ
τῶν ὅπλων φρουρά. φυλακτέον δὴ τοῖς μὲν ὀλιγαρχι-
κοῖς καὶ τοῖς τὴν ἄνισον πολιτείαν πολιτευομένοις τοὺς
ἐν χειρῶν νόμῳ τὰς πολιτείας καταλύοντας, ὑμῖν δὲ 31
τοῖς τὴν ἴσην καὶ ἔννομον πολιτείαν ἔχουσι τοὺς παρὰ
τοὺς νόμους ἢ λέγοντας ἢ βεβιωκότας κολάζειν· ἐν-
τεῦθεν γὰρ ἰσχύσετε, ὅταν εὐνομῆσθε καὶ μὴ καταλύ- 32
ησθε ὑπὸ τῶν παρανομούντων καὶ ἀσελγῶς βιούν-
6 των. προσήκειν δὲ ἔγωγε νομίζω, ὅταν μὲν νομοθε-
τῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς σκοπεῖν, ὅπως καλῶς ἔχοντας καὶ
συμφέροντας νόμους τῇ πολιτείᾳ θησόμεθα, ἐπειδὰν
δὲ νομοθετήσωμεν, τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις πείθε-

σθαι, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους κολάζειν, εἰ δεῖ τὰ τῆς
πόλεως καλῶς ἔχειν. σκέψασθε γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσην
πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης ἐποιήσατο ὁ Σόλων ἐκεῖ-
νος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης, καὶ ὁ Δράκων καὶ οἱ κατὰ
τοὺς χρόνους ἐκείνους νομοθέται. πρῶτον μὲν γὰρ 7
ἐνομοθέτησαν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παίδων τῶν
33 ἡμετέρων, καὶ διαρρήδην ἀπέδειξαν ἃ χρὴ τὸν παῖδα
τὸν ἐλεύθερον ἐπιτηδεύειν καὶ ὡς δεῖ αὐτὸν τραφῆναι,
ἔπειτα δεύτερον περὶ τῶν μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς
περὶ τῶν ἄλλων ἡλικιῶν, οὐ μόνον περὶ τῶν ἰδιωτῶν,
ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ῥητόρων. καὶ τούτους τοὺς νόμους
ἀναγράψαντες ὑμῖν παρακατέθεντο, καὶ ὑμᾶς αὐτῶν
ἐπέστησαν φύλακας. βούλομαι δὴ καὶ ἐγὼ νυνὶ πρὸς 8
ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον χρήσασθαι τῷ λόγῳ, ὅνπερ τοῖς
νόμοις ὁ νομοθέτης. πρῶτον μὲν γὰρ διέξειμι πρὸς
ὑμᾶς τοὺς νόμους, οἳ κεῖνται περὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν
παίδων τῶν ἡμετέρων, ἔπειτα δεύτερον τοὺς περὶ τῶν
μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς τοὺς περὶ τῶν ἄλλων ἡλι-
κιῶν. οὕτω γὰρ ἂν μοι μάλιστα ὑπολαμβάνω τοὺς
λόγους εὐμαθεῖς γενέσθαι. ἅμα δὲ καὶ βούλομαι, ὦ
Ἀθηναῖοι, προδιεξελθεῖν πρῶτον πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἔχου-
34 σιν οἱ νόμοι περὶ τῆς πόλεως, πάλιν δὲ μετὰ τοῦτο
ἀντεξετάσαι τοὺς τρόπους τοὺς Τιμάρχου· εὑρήσετε
γὰρ αὐτὸν ἐναντίως ἅπασι τοῖς νόμοις βεβιωκότα.

Ὁ γὰρ νομοθέτης πρῶτον μὲν τοῖς διδασκάλοις, 9
οἷς ἐξ ἀνάγκης παρακατατιθέμεθα τοὺς ἡμετέρους αὐ-
τῶν παῖδας, οἷς ἐστιν ὁ μὲν βίος ἀπὸ τοῦ σωφρονεῖν,
ἡ δ' ἀπορία ἐκ τῶν ἐναντίων, ὅμως ἀπιστῶν φαίνεται,
καὶ διαρρήδην ἀποδείκνυσι πρῶτον μὲν ἣν ὥραν προσ-
ήκει ἰέναι τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον εἰς τὸ διδασκαλεῖ-
ον, ἔπειτα μετὰ πόσων παίδων εἰσιέναι καὶ πηνίκα 10
ἀπιέναι, καὶ τοὺς διδασκάλους τὰ διδασκαλεῖα καὶ τοὺς

παιδοτρίβας τὰς παλαίστρας ἀνοίγειν μὲν ἀπαγορεύει 35
μὴ πρότερον, πρὶν ἂν ὁ ἥλιος ἀνίσχῃ, κλῄειν δὲ προσ-
τάττει πρὸ ἡλίου δεδυκότος, τὰς ἐρημίας καὶ τὸ σκότος
ἐν πλείστῃ ὑποψίᾳ ποιούμενος· καὶ τοὺς νεανίσκους
τοὺς εἰσφοιτῶντας οὕστινας δεῖ εἶναι καὶ ἅστινας ἡλι-
κίας ἔχοντας, καὶ ἀρχὴν ἥτις ἔσται ἡ τούτων ἐπιμελη-
σομένη, καὶ περὶ παιδαγωγῶν ἐπιμελείας καὶ περὶ
Μουσείων ἐν τοῖς διδασκαλείοις καὶ περὶ Ἑρμαίων ἐν
ταῖς παλαίστραις, καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῆς συμφοι-
τήσεως τῶν παίδων καὶ τῶν χορῶν τῶν ἐγκυκλίων.
11 *κελεύει γὰρ τὸν χορηγὸν τὸν μέλλοντα τὴν οὐσίαν τὴν*
ἑαυτοῦ ἀναλίσκειν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη γεγονότα
τοῦτο πράττειν, ἵν᾽ ἤδη ἐν τῇ σωφρονεστάτῃ αὑτοῦ 36
ἡλικίᾳ ὢν, οὕτως ἐντυγχάνῃ τοῖς ὑμετέροις παισίν.
ἀναγνώσεται οὖν ὑμῖν τούτους τοὺς νόμους ὁ γραμμα-
τεὺς, ἵν᾽ εἰδῆτε, ὅτι ὁ νομοθέτης ἡγήσατο τὸν καλῶς
τραφέντα παῖδα ἄνδρα γενόμενον χρήσιμον ἔσεσθαι
τῇ πόλει· ὅταν δ᾽ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εὐθὺς πο-
νηρὰν ἀρχὴν λάβῃ τῆς παιδείας, ἐκ τῶν κακῶς τε-
θραμμένων παίδων παραπλησίους ἡγήσατο πολίτας
ἔσεσθαι Τιμάρχῳ τουτῳί. λέγε δ᾽ αὐτοῖς τοὺς νόμους
τούτους.

ΝΟΜΟΙ.

12 [*Οἱ δὲ τῶν παίδων διδάσκαλοι ἀνοιγέτωσαν μὲν τὰ δι-* 37
δασκαλεῖα μὴ πρότερον ἡλίου ἀνιόντος, κλειέτωσαν δὲ
πρὸ ἡλίου δύνοντος. καὶ μὴ ἐξέστω τοῖς ὑπὲρ τὴν τῶν παί- 38
δων ἡλικίαν οὖσιν εἰσιέναι τῶν παίδων ἔνδον ὄντων, ἐὰν
μὴ υἱὸς διδασκάλου ἢ ἀδελφὸς ἢ θυγατρὸς ἀνήρ· ἐὰν
δέ τις παρὰ ταῦτ᾽ εἰσίῃ, θανάτῳ ζημιούσθω. καὶ οἱ γυ-
μνασιάρχαι τοῖς Ἑρμαίοις μὴ ἐάτωσαν συγκαθιέναι μη-
δένα τῶν ἐν ἡλικίᾳ τρόπῳ μηδενί· ἐὰν δὲ ἐπιτρέπῃ καὶ 39
μὴ ἐξείργῃ τοῦ γυμνασίου, ἔνοχος ἔστω ὁ γυμνασιάρχης
τῷ τῆς ἐλευθέρων φθορᾶς νόμῳ. οἱ δὲ χορηγοὶ οἱ καθι-

στάμενοι ὑπὸ τοῦ δήμου ἔστωσαν τὴν ἡλικίαν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη.]

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, νομοθετεῖ περὶ 13
ἀδικημάτων μεγάλων μὲν, γιγνομένων δ' οἶμαι ἐν τῇ πόλει· ἐκ γὰρ τοῦ πράττεσθαί τινα ὧν οὐ προσῆκεν, ἐκ τούτου τοὺς νόμους ἔθηκαν οἱ παλαιοί. διαρρήδην γοῦν λέγει ὁ νόμος, ἐάν τινα ἐκμισθώσῃ ἑταιρεῖν πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ θεῖος ἢ ἐπίτροπος ἢ ὅλως τῶν κυρίων τις, κατ' αὐτοῦ μὲν τοῦ παιδὸς οὐκ ἐᾷ γραφὰς ἑταιρή-
40 σεως εἶναι, κατὰ δὲ τοῦ μισθώσαντος καὶ τοῦ μισθωσαμένου, τοῦ μὲν ὅτι ἐξεμίσθωσε, τοῦ δὲ ὅτι, φησὶν, ἐμισθώσατο. καὶ ἴσα τὰ ἐπιτίμια ἑκατέρῳ πεποίηκε, καὶ μὴ ἐπάναγκες εἶναι τῷ παιδὶ ἡβήσαντι τρέφειν τὸν πατέρα μηδὲ οἴκησιν παρέχειν, ὃς ἂν ἐκμισθωθῇ ἑταιρεῖν· ἀποθανόντα δὲ αὐτὸν θαπτέτω καὶ τἆλλα ποιείτω τὰ νομιζόμενα. σκέψασθε δὴ, ὡς καλῶς, ὦ 14
Ἀθηναῖοι, ζῶντος μὲν αὐτοῦ ἀφαιρεῖται τὴν ὄνησιν τῆς παιδοποιίας, ὥσπερ ἐκεῖνος τοῦ παιδὸς τὴν παρρησίαν, τελευτήσαντα δὲ αὐτὸν, ἡνίκα ὁ μὲν εὐεργετούμενος οὐκ αἰσθάνεται ὧν εὖ πάσχει, τιμᾶται δὲ ὁ νόμος καὶ τὸ θεῖον, θάπτειν ἤδη κελεύει καὶ τἆλλα ποιεῖν τὰ νομιζόμενα. καὶ τίνα ἕτερον νόμον ἔθηκε φύλακα τῶν ὑμετέρων παίδων; τὸν τῆς προαγωγείας, τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπιγράψας, ἐάν τις ἐλεύθερον
41 παῖδα ἢ γυναῖκα προαγωγεύῃ. καὶ ποῖον ἄλλον; τὸν 15
τῆς ὕβρεως, ὃς ἑνὶ κεφαλαίῳ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα συλλαβὼν ἔχει· ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, ἐάν τις ὑβρίζῃ εἰς παῖδα (ὑβρίζει δὲ δή που ὁ μισθούμενος) ἢ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ἢ τῶν ἐλευθέρων τινὰ ἢ τῶν δούλων, ἢ ἐὰν παράνομόν τι ποιῇ εἰς τούτων τινὰ, γραφὰς ὕβρεως εἶναι πεποίηκεν καὶ τίμημα ἐπέθηκεν, ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

16 [Ἄν τις Ἀθηναίων ἐλεύθερον παῖδα ὑβρίσῃ, γραφέσθω ὁ κύριος τοῦ παιδὸς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, τίμημα ἐπιγραψάμενος. οὗ ἂν τὸ δικαστήριον καταψηφίσηται, πα- 42
ραδοθεὶς τοῖς ἕνδεκα τεθνάτω αὐθημερόν. ἐὰν δὲ εἰς ἀργύριον καταψηφισθῇ, ἀποτισάτω ἐν ἕνδεκα ἡμέραις μετὰ τὴν δίκην, ἐὰν μὴ παραχρῆμα δύνηται ἀποτίνειν· ἕως δὲ τοῦ ἀποτῖσαι εἰρχθήτω. ἔνοχοι δὲ ἔστωσαν ταῖσδε ταῖς αἰτίαις καὶ οἱ εἰς τὰ οἰκετικὰ σώματα ἐξαμαρτάνοντες.]

17 Ἴσως ἂν οὖν τις θαυμάσειεν ἐξαίφνης ἀκούσας, τί δή ποτ' ἐν τῷ νόμῳ τῷ τῆς ὕβρεως προσεγράφη 43
τοῦτο τὸ ῥῆμα, τὸ τῶν δούλων. τοῦτο δὲ ἐὰν σκοπῆτε, ὦ Ἀθηναῖοι, εὑρήσετε, ὅτι τοῦτο πάντων ἄριστα ἔχει· οὐ γὰρ περὶ τῶν οἰκετῶν ἐσπούδασεν ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ βουλόμενος ὑμᾶς ἐθίσαι πολὺ ἀπέχειν τῆς τῶν ἐλευθέρων ὕβρεως προσέγραψε μηδ' εἰς τοὺς δούλους ὑβρίζειν. ὅλως δὲ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τὸν εἰς ὁτιοῦν ὑβριστὴν, τοῦτον οὐκ ἐπιτήδειον εἶναι ἡγήσατο συμπολι-
18 τεύεσθαι. κἀκεῖνο δέ μοι συνδιαμνημονεύσατε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐνταῦθ' ὁ νομοθέτης οὔπω διαλέγεται αὐτῷ τῷ σώματι τοῦ παιδὸς, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὸν παῖδα, πατρὶ, ἀδελφῷ, ἐπιτρόπῳ, διδασκάλοις καὶ ὅλως τοῖς κυρίοις· ἐπειδὰν δ' ἐγγραφῇ εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμ- 44
ματεῖον καὶ τοὺς νόμους γνῷ καὶ εἰδῇ τοὺς τῆς πόλεως καὶ ἤδη δύνηται διαλογίζεσθαι τὰ καλὰ καὶ τὰ μὴ,
19 οὐκέτι ἑτέρῳ διαλέγεται, ἀλλ' ἤδη αὐτῷ. καὶ πῶς λέγει; ἄν τις Ἀθηναίων, φησὶν, ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, ὅτι οἶμαι στεφανηφόρος ἡ ἀρχὴ, μηδ' ἱερωσύνην ἱεράσασθαι, ὡς οὐδὲ καθαρῷ διαλέγεται τῷ σώματι, μηδὲ συνδικῆσαι, φησὶ, 45
τῷ δημοσίῳ· μηδὲ ἀρξάτω ἀρχὴν μηδεμίαν μηδέποτε, μήτ' ἔνδημον μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν μήτε

χειροτονητήν· μηδὲ κηρυκευσάτω, μηδὲ πρεσβευσάτω, 2
16 μηδὲ τοὺς πρεσβεύσαντας κρινέτω, μηδὲ μισθωθεὶς συκοφαντείτω, μηδὲ γνώμην εἰπάτω μηδέποτε μήτε ἐν τῇ βουλῇ μήτε ἐν τῷ δήμῳ, μηδ᾽ ἂν δεινότατος ᾖ λέγειν. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα πράττῃ, γραφὰς ἑταιρήσεως πεποίηκε καὶ τὰ μέγιστα ἐπιτίμια ἐπέθηκεν. λέγε αὐτοῖς καὶ τοῦτον τὸν νόμον, ἵν᾽ εἰδῆτε, οἵων νόμων ἡμῖν κειμένων, ὡς καλῶν καὶ σωφρόνων, τετόλμηκε Τίμαρχος δημηγορεῖν ὁ τοιοῦτος τὸν τρόπον οἷον ὑμεῖς ἐπίστασθε.

ΝΟΜΟΣ.

17 ['Εάν τις 'Αθηναῖος ἑταιρήσῃ, μὴ ἐξέστω αὐτῷ τῶν 21
ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι μηδ᾽ ἱεράσασθαι μηδὲ συνδικῆσαι τῷ δήμῳ, μηδὲ ἀρχὴν ἀρχέτω μηδεμίαν, μήτε ἔνδημον μήτε ὑπερόριον, μήτε κληρωτὴν μήτε χειροτονητὴν, μηδ᾽ ἐπὶ κηρυκείαν ἀποστελλέσθω, μηδὲ γνώμην λεγέτω, μηδ᾽ εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσίτω, μηδ᾽ ἐν ταῖς κοιναῖς στεφανηφορίαις στεφανούσθω, μηδ᾽ ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς τῶν περιρραντηρίων πορευέσθω. ἐὰν δέ τις ταῦτα ποιῇ, καταγνωσθέντος αὐτοῦ ἑταιρεῖν θανάτῳ ζημιούσθω.]

Τοῦτον μέντοι τὸν νόμον ἔθηκε περὶ τῶν μειρα- 22
8 κίων τῶν προχείρως εἰς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἐξαμαρτανόντων· οὓς δὲ ὀλίγῳ πρότερον ὑμῖν ἀνέγνω, περὶ τῶν παίδων· οὓς δὲ νυνὶ μέλλω λέγειν, περὶ τῶν ἄλλων 'Αθηναίων. ἀπαλλαγεὶς γὰρ τῶν νόμων τούτων ἐσκέψατο, τίνα χρὴ τρόπον συλλεγομένους ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν βουλεύεσθαι περὶ τῶν σπουδαιοτάτων πραγμάτων. καὶ πόθεν ἄρχεται; νόμοι, φησὶ, περὶ εὐκοσμίας. ἀπὸ σωφροσύνης πρῶτον ἤρξατο, ὡς, ὅπου πλείστη εὐκοσμία ἐστὶ, ταύτην ἄριστα τὴν πόλιν οἰκησομένην. καὶ πῶς δὲ κελεύει τοὺς προέδρους χρηματί- 23
ζειν; ἐπειδὰν τὸ καθάρσιον περιενεχθῇ καὶ ὁ κῆρυξ τὰς πατρίους εὐχὰς εὔξηται, προχειροτονεῖν κελεύει

τοὺς προέδρους περὶ ἱερῶν τῶν πατρίων καὶ κήρυξι
καὶ πρεσβείαις καὶ ὁσίων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπερωτᾷ ὁ
κῆρυξ „τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα 49
ἔτη γεγονότων;“ ἐπειδὰν δὲ οὗτοι πάντες εἴπωσι, τότ'
ἤδη κελεύει λέγειν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων τὸν βουλό- 50
24 μενον, οἷς ἔξεστιν. σκέψασθε δή, ὡς καλῶς, ὦ Ἀθη-
ναῖοι. οὐκ ἠγνόει, οἶμαι, ὁ νομοθέτης, ὅτι οἱ πρεσβύ-
τεροι τῷ μὲν εὖ φρονεῖν ἀκμάζουσιν, ἡ δὲ τόλμα ἤδη 51
αὐτοὺς ἄρχεται ἐπιλείπειν διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν
πραγμάτων. βουλόμενος δὴ συνεθίσαι τοὺς ἄριστα
φρονοῦντας, τούτους ἐπάναγκες περὶ τῶν πραγμάτων
λέγειν, ἐπειδὴ ὀνόματι αὐτῶν ἕνα ἕκαστον ἀπορεῖ
προσειπεῖν, τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ὅλης ἡλικίας ὑπολα-
βὼν παρακαλεῖ ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ προτρέπει δημηγορεῖν.
ἅμα δὲ τοὺς νεωτέρους διδάσκει αἰσχύνεσθαι τοὺς
πρεσβυτέρους καὶ πάνθ' ὑστέρους πράττειν καὶ τιμᾶν
τὸ γῆρας, εἰς ὃ πάντες ἀφιξόμεθα, ἐὰν ἄρα διαγενώ-
25 μεθα. καὶ οὕτως ἦσαν σώφρονες οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι 52
ῥήτορες, ὁ Περικλῆς καὶ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Ἀριστείδης
ὁ τὴν ἀνόμοιον ἐπωνυμίαν ἔχων Τιμάρχῳ τουτῳί, ὁ
δίκαιος ἐπικαλούμενος, ὥστε, ὃ νυνὶ πάντες ἐν ἔθει
πράττομεν, τὸ τὴν χεῖρα ἔξω ἔχοντες λέγειν, τότε τοῦτο
θρασύ τι ἐδόκει εἶναι καὶ εὐλαβοῦντο αὐτὸ πράττειν.
μέγα δὲ πάνυ τούτου σημεῖον ἔργῳ ὑμῖν οἶμαι ἐπιδεί-
ξειν· εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες ἐκπεπλεύκατε εἰς Σαλα-
μῖνα καὶ τεθέασθε τὴν Σόλωνος εἰκόνα, καὶ αὐτοὶ
μαρτυρήσαιτ' ἄν, ὅτι ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Σαλαμινίων ἀνά-
κειται ὁ Σόλων ἐντὸς τὴν χεῖρα ἔχων. τοῦτ' ἔστιν, ὦ 53
Ἀθηναῖοι, ὑπόμνημα καὶ μίμημα τοῦ Σόλωνος σχήμα-
τος, ὃν τρόπον ἔχων αὐτὸς διελέγετο τῷ δήμῳ τῶν
26 Ἀθηναίων. σκέψασθε δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσον διαφέρει
ὁ Σόλων Τιμάρχου καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ὧν ὀλίγῳ

πρότερον ἐν τῷ λόγῳ ἐπεμνήσθην. ἐκεῖνοι μέν γε ᾐσχύνοντο ἔξω τὴν χεῖρα ἔχοντες λέγειν, Τίμαρχος δὲ οὑτοσὶ οὐ πάλαι, ἀλλὰ πρῴην ποτὲ ῥίψας θοἰμάτιον γυμνὸς ἐπαγκρατίαζεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὕτω κακῶς καὶ αἰσχρῶς διακείμενος τὸ σῶμα ὑπὸ μέθης καὶ βδελυρίας, ὥστε τούς γε εὖ φρονοῦντας ἐγκαλύψασθαι,
54 αἰσχυνθέντας ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἰ τοιούτοις συμβούλοις χρώμεθα. ἃ συνιδὼν ὁ νομοθέτης διαρρήδην ἀπέ- 27
δειξεν, οὓς χρὴ δημηγορεῖν καὶ οὓς οὐ δεῖ λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. καὶ οὐκ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ βήματος, εἴ τις μὴ προγόνων ἐστὶ τῶν ἐστρατηγηκότων, οὐδέ γε εἰ τέχνην τινὰ ἐργάζεται ἐπικουρῶν τῇ ἀναγκαίᾳ τροφῇ, ἀλλὰ καὶ τούτους καὶ μάλιστα ἀσπάζεται, καὶ διὰ τοῦτο
πολλάκις ἐπερωτᾷ, τίς ἀγορεύειν βούλεται. τίνας 28
δ' οὐκ ᾤετο δεῖν λέγειν; τοὺς αἰσχρῶς βεβιωκότας· τούτους οὐκ ἐᾷ δημηγορεῖν. καὶ ποῦ τοῦτο δηλοῖ; δοκιμασία, φησὶ, ῥητόρων· ἐάν τις λέγῃ ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, ἢ μὴ τρέφων, ἢ μὴ παρέχων οἴκησιν· τοῦτον οὐκ ἐᾷ λέγειν. νὴ Δία καλῶς γε, ὥς ἐγώ φημι. διὰ τί; ὅτι, εἴ τις, οὓς ἐξ ἴσου δεῖ τιμᾶν τοῖς θεοῖς, εἰς τούτους ἐστὶ φαῦλος, τί ποτε, φησὶν, ὑπ' αὐτοῦ πείσονται οἱ ἀλλότριοι καὶ ἡ πόλις ὅλη; καὶ
τίσι δεύτερον ἀπεῖπε μὴ λέγειν; ἢ τὰς στρατείας, φησὶ, 29
μὴ ἐστρατευμένος, ὅσαι ἂν αὐτῷ προσταχθῶσιν, ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκὼς, δίκαια λέγων. τί δή ποτε; ἄν-
55 θρωπε, τῇ πόλει, ὑπὲρ ἧς τὰ ὅπλα μὴ τίθεσαι ἢ διὰ δειλίαν μὴ δυνατὸς εἶ ἐπαμῦναι, μηδὲ συμβουλεύειν ἀξίου. τρίτον τίσι διαλέγεται; ἢ πεπορνευμένος, φησὶν, ἢ ἡταιρηκώς· τὸν γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἐφ' ὕβρει πεπρακότα καὶ τὰ κοινὰ τὰ τῆς πόλεως ῥᾳδίως ἡγήσατο
ἀποδώσεσθαι. τέταρτον τίσι διαλέγεται; ἢ τὰ πατρῷα, 30
φησὶ, κατεδηδοκὼς ἢ ὧν ἂν κληρονόμος γένηται· τὸν

*γὰρ τὴν ἰδίαν οἰκίαν κακῶς οἰκήσαντα καὶ τὰ κοινὰ
τῆς πόλεως παραπλησίως ἡγήσατο διαθεῖναι, καὶ οὐκ
ἐδόκει οἷόν τ' εἶναι τῷ νομοθέτῃ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον
ἰδίᾳ μὲν εἶναι πονηρὸν, δημοσίᾳ δὲ χρηστὸν, οὐδ' ᾤετο
δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα ἥκειν ἐπὶ τὸ βῆμα τῶν*
31 *λόγων ἐπιμεληθέντα πρότερον, ἀλλ' οὐ τοῦ βίου. καὶ* 56
*παρὰ μὲν ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, κἂν πάνυ κακῶς
καὶ ἁπλῶς ῥηθῇ λόγος, χρήσιμα τὰ λεγόμενα ἡγήσατο
εἶναι τοῖς ἀκούουσι· παρὰ δὲ ἀνθρώπου βδελυροῦ καὶ
καταγελάστως μὲν κεχρημένου τῷ ἑαυτοῦ σώματι,
αἰσχρῶς δὲ τὴν πατρῴαν οὐσίαν κατεδηδοκότος, οὐδ'
ἂν εὖ πάνυ λεχθῇ συνοίσειν ἡγήσατο τοῖς ἀκούουσι.*
32 *τούτους οὖν ἐξείργει ἀπὸ τοῦ βήματος, τούτους ἀπα-
γορεύει μὴ δημηγορεῖν. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα μὴ μό-
νον λέγῃ, ἀλλὰ καὶ συκοφαντῇ καὶ ἀσελγαίνῃ καὶ μη-
κέτι τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον δύνηται φέρειν ἡ πόλις,
δοκιμασίαν μὲν, φησὶν, ἐπαγγειλάτω Ἀθηναίων ὁ βου-
λόμενος, οἷς ἔξεστιν, ὑμᾶς δ' ἤδη κελεύει περὶ τούτων
ἐν τῷ δικαστηρίῳ διαγιγνώσκειν· καὶ νῦν ἐγὼ κατὰ
τοῦτον τὸν νόμον ἥκω πρὸς ὑμᾶς.*
33 *Ταῦτα μὲν οὖν πάλαι νενομοθέτηται· ὑμεῖς δ' ἔτι
προσέθεσθε καινὸν νόμον μετὰ τὸ καλὸν παγκράτιον,* 57
*ὃ οὗτος ἐπαγκρατίασεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπεραισχυν-
θέντες ἐπὶ τῷ πράγματι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀπο-
κληροῦν φυλὴν ἐπὶ τὸ βῆμα, ἥτις προεδρεύσει. καὶ τί
προσέταξεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον; καθῆσθαι κελεύει τοὺς
φυλέτας βοηθοῦντας τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ,
ὡς, εἰ μὴ βοήθειάν ποθεν μεταπεμψόμεθα ἐπὶ τοὺς
οὕτω βεβιωκότας, οὐδὲ βουλεύεσθαι δυνησομένους* 58
34 *ἡμᾶς περὶ τῶν σπουδαιοτάτων πραγμάτων. ἔστι δ' οὐ-
δὲν ὄφελος, ὦ Ἀθηναῖοι, ζητεῖν τοὺς τοιούτους ἀνθρώ-
πους ἀπελαύνειν ἀπὸ τοῦ βήματος ταῖς κραυγαῖς· οὐ*

*γαρ αἰσχύνονται· ἀλλὰ ταῖς τιμωρίαις τούτους ἀπε-
θίζειν χρή· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀνεκτοὶ γένοιντο.*

59 *Ἀναγνώσεται οὖν ὑμῖν τοὺς νόμους τοὺς περὶ
τῆς εὐκοσμίας κειμένους τῶν ῥητόρων καὶ τὸν περὶ
τῆς προεδρίας τῶν φυλῶν νόμον, ὃν Τίμαρχος οὑτοσὶ
καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ῥήτορες συνελθόντες γεγραμμένοι
εἰσὶ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι, ἵν' ἐξῇ πράττειν αὐτοῖς καὶ
λέγειν καὶ ζῆν, ὡς αὐτοὶ βούλονται.*

ΝΟΜΟΙ.

[Τῶν ῥητόρων ἐάν τις λέγῃ ἐν βουλῇ ἢ ἐν δήμῳ μὴ περὶ 35
τοῦ εἰσφερομένου ἢ μὴ χωρὶς περὶ ἑκάστου ἢ δὶς περὶ τοῦ
60 *αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτῆς, ἢ λοιδορῆται, ἢ κακῶς ἀγορεύῃ
τινά, ἢ ὑποκρούῃ, ἢ χρηματιζόντων μεταξὺ ἀνεστηκὼς*
61 *λέγῃ περί του μὴ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ παρακελεύηται ἢ
ἕλκῃ τὸν ἐπιστάτην, ἀφειμένης τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς βου-
λῆς κυριευέτωσαν οἱ πρόεδροι μέχρι πεντήκοντα δραχμῶν*
62 *καθ' ἕκαστον ἀδίκημα ἐπιγράφειν τοῖς πράκτορσιν. εἰ
δὲ πλέονος ἄξιός ἐστι ζημίας, ἐπιβαλόντες μέχρι πεντή-*
63 *κοντα δραχμῶν εἰσφερέτωσαν εἰς τὴν βουλὴν ἢ εἰς τὴν
πρώτην ἐκκλησίαν. ὅταν δ' ἐξίωσιν αἱ κλήσεις, κρινάτω-
σαν· καὶ ἐὰν καταγνωσθῇ αὐτοῦ κρύβδην ψηφιζομένων,
ἐγγραψάτωσαν οἱ πρόεδροι τοῖς πράκτορσιν.]*

64 *Τῶν μὲν οὖν νόμων ἀκηκόατε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ* 36
*εὖ οἶδ' ὅτι δοκοῦσιν ὑμῖν καλῶς ἔχειν. τούτους μέντοι
τοὺς νόμους εἶναι χρησίμους ἢ ἀχρήστους ἐφ' ὑμῖν
ἐστιν· ἐὰν μὲν γὰρ κολάζητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσον-
ται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἐὰν δ' ἀφιῆτε, κα-
λοὶ μόνον, κύριοι δὲ οὐκέτι.*

Βούλομαι δ', ὥσπερ ὑπεθέμην ἀρχόμενος τοῦ λό- 37
*γου, ἐπειδὴ περὶ τῶν νόμων εἴρηκα, πάλιν τὸ μετὰ
τοῦτο ἀντεξετάσαι τοὺς τρόπους τοὺς Τιμάρχου, ἵν'
εἰδῆτε, ὅσον διαφέρουσι τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων.
δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, συγγνώμην μοι ἔχειν,*

ἐὰν ἀναγκαζόμενος λέγειν περὶ ἐπιτηδευμάτων φύσει
μὲν μὴ καλῶν, τούτῳ δὲ πεπραγμένων ἐξαχθῶ τι ῥῆμα
38 εἰπεῖν, ὅ ἐστιν ὅμοιον τοῖς ἔργοις τοῖς Τιμάρχου. οὐδὲ
γὰρ ἂν δικαίως ἐμοὶ ἐπιτιμήσαιτε, εἴ τι σαφῶς εἴποιμι
διδάσκειν βουλόμενος, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τούτῳ, εἰ
αἰσχρῶς οὕτω τυγχάνει βεβιωκώς, ὥστε τὸν τὰ τούτῳ
πεπραγμένα διεξιόντα ἀδύνατον εἶναι εἰπεῖν ὡς αὐτὸς
βούλεται, ἐὰν μή τι καὶ τῶν τοιούτων φθέγξηται ῥημά-
των. εὐλαβήσομαι δ' αὐτὸ ποιεῖν ὡς ἂν δύνωμαι μά- 65
λιστα.

39 Σκέψασθε δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὡς μετρίως μέλλω
προσφέρεσθαι Τιμάρχῳ τουτῳί. ἐγὼ γάρ, ὅσα μὲν παῖς
ὢν εἰς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἡμάρτηκεν, ἀφίημι, καὶ ἔστω
ταῦτα ἄκυρα, ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ τὰ πρὸ
Εὐκλείδου ἢ εἴ τις ἄλλη πώποτε τοιαύτη γέγονε προ-
θεσμία· ἃ δὲ ἤδη φρονῶν καὶ μειράκιον ὢν καὶ τοὺς
νόμους ἐπιστάμενος τοὺς τῆς πόλεως διαπέπρακται,
περὶ τούτων ἔγωγε τὰς κατηγορίας ποιήσομαι καὶ ὑμᾶς
ἐπ' αὐτοῖς ἀξιῶ σπουδάζειν.

40 Οὗτος γὰρ πρῶτον μὲν πάντων, ἐπειδὴ ἀπηλλάγη
ἐκ παίδων, ἐκάθητο ἐν Πειραιεῖ ἐπὶ τοῦ Εὐθυδίκου
ἰατρείου, προφάσει μὲν τῆς τέχνης μαθητής, τῇ δ' ἀλη-
θείᾳ πωλεῖν αὑτὸν προῃρημένος, ὡς αὐτὸ τοὖργον
ἔδειξεν. ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἐμπόρων ἢ τῶν ἄλλων ξένων 66
ἢ τῶν πολιτῶν τῶν ἡμετέρων κατ' ἐκείνους τοὺς χρό-
νους ἐχρήσαντο τῷ σώματι Τιμάρχου, ἑκὼν καὶ τού-
τους ὑπερβήσομαι, ἵνα μή με τις εἴπῃ ὡς ἄρα λίαν
ἀκριβολογοῦμαι ἅπαντα· ὧν δ' ἐν ταῖς οἰκίαις γέγονε
καταισχύνων τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὴν πόλιν, μι-
σθαρνῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ὃ ἀπαγορεύει ὁ νόμος μὴ
πράττειν ἢ μὴ δημηγορεῖν, περὶ τούτων ποιήσομαι
41 τοὺς λόγους. Μισγόλας ἔστι τις Ναυκράτους, ὦ Ἀθη-

ναῖοι, Κολλυτεὺς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς κἀγαθὸς, καὶ οὐδαμῇ ἄν τις αὐτὸν μέμψαιτο, περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακὼς καὶ ἀεί τινας ἔχειν εἰω-
67 θὼς περὶ αὐτὸν κιθαρῳδοὺς ἢ κιθαριστάς. ταυτὶ δὲ λέγω οὐ τοῦ φορτικοῦ ἕνεκα, ἀλλ' ἵν' αὐτὸν γνωρίσητε ὅστις ἐστίν. οὗτος αἰσθόμενος ὧν ἕνεκα τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο Τίμαρχος οὑτοσὶ ἐπὶ τοῦ ἰατρείου, ἀργύριόν τι προαναλώσας ἀνέστησεν αὐτὸν καὶ ἔσχε παρ' ἑαυτῷ, εὔσαρκον ὄντα καὶ νέον καὶ βδελυρὸν καὶ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὃ προῃρεῖτο ἐκεῖνος μὲν πράττειν, οὗ-
τος δὲ πάσχειν. καὶ ταῦτα ποιεῖν οὐκ ὤκνησεν, ἀλλ' ὑπέ- 42
στη Τίμαρχος οὑτοσὶ οὐδενὸς ὢν τῶν μετρίων ἐνδεής· πολλὴν γὰρ πάνυ κατέλιπεν ὁ πατὴρ αὐτῷ οὐσίαν, ἣν οὗτος κατεδήδοκεν, ὡς ἐγὼ προϊόντος ἐπιδείξω τοῦ λόγου· ἀλλ' ἔπραξε ταῦτα δουλεύων ταῖς αἰσχίσταις ἡδοναῖς, ὀψοφαγίαις καὶ πολυτελείαις δείπνων καὶ αὐλητρίσι καὶ ἑταίραις καὶ κύβοις καὶ τοῖς ἄλλοις, ὑφ' ὧν οὐδενὸς δεῖ κρατεῖσθαι τὸν γενναῖον καὶ ἐλεύθερον. καὶ οὐκ ᾐσχύνθη ὁ μιαρὸς οὗτος ἐκλιπὼν μὲν τὴν πατρῴαν οἰκίαν, διαιτώμενος δὲ παρὰ Μισγόλᾳ οὔτε πατρικῷ ὄντι φίλῳ οὔθ' ἡλικιώτῃ οὔτε ἐπιτρόπῳ,
68 ἀλλὰ παρ' ἀλλοτρίῳ καὶ πρεσβυτέρῳ ἑαυτοῦ, καὶ παρ'
ἀκολάστῳ περὶ ταῦτα ὡραῖος ὤν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ 43
ἄλλα καταγέλαστα πέπρακται Τιμάρχῳ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἓν δὲ, ὃ καὶ διηγήσασθαι ὑμῖν βούλομαι. ἦν μὲν Διονυσίων τῶν ἐν ἄστει ἡ πομπὴ, ἐπόμπευον δ' ἐν τῷ αὐτῷ ὅ τε Μισγόλας ὁ τοῦτον ἀνειληφὼς καὶ Φαῖδρος Καλλίου Σφήττιος. συνθεμένου δ' αὐτοῖς συμπομπεύειν Τιμάρχου τουτουὶ οἱ μὲν περὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν διέτριβον, οὗτος δὲ οὐκ ἐπανῆκε. παρωξυμμένος δὲ πρὸς τὸ πρᾶγμα ὁ Μισγόλας ζήτησιν αὐτοῦ ἐποιεῖτο μετὰ τοῦ Φαίδρου, ἐξαγγελθέντος

δ' αὐτοὺς εὑρίσκουσι τοῦτον ἐν συνοικίᾳ μετὰ ξένων 69
τινῶν συναριστῶντα. διαπειλησαμένου δὲ τοῦ Μισγόλα
καὶ τοῦ Φαίδρου τοῖς ξένοις καὶ κελευόντων ἤδη ἀκο-
λουθεῖν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὅτι μειράκιον ἐλεύθερον
διέφθειραν, φοβηθέντες οἱ ξένοι ᾤχοντο φεύγοντες,
14 καταλιπόντες τὰ παρεσκευασμένα. καὶ ταῦθ' ὅτι ἐγὼ
ἀληθῆ λέγω, ἅπαντες, ὅσοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους
ἐγίγνωσκον Μισγόλαν καὶ Τίμαρχον, ἴσασιν. ἧ δὴ καὶ
πάνυ χαίρω, ὅτι μοι γέγονεν ἡ δίκη πρὸς ἄνθρωπον
οὐκ ἠγνοημένον ὑφ' ὑμῶν, οὐδ' ἀπ' ἄλλου γιγνωσκό-
μενον οὐδενὸς ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιτηδεύματος, περὶ
οὗ καὶ τὴν ψῆφον μέλλετε φέρειν. περὶ μὲν γὰρ τῶν
ἀγνοουμένων σαφεῖς ἴσως προσήκει τὰς ἀποδείξεις
ποιεῖσθαι τὸν κατήγορον, περὶ δὲ τῶν ὁμολογουμένων
οὐ λίαν ἔγωγε μέγα ἔργον εἶναι νομίζω τὸ κατηγορεῖν·
15 ἀναμνῆσαι γὰρ μόνον προσήκει τοὺς ἀκούοντας. ἐγὼ
τοίνυν καίπερ ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος, ἐπειδὴ
ἐν δικαστηρίῳ ἐσμὲν, γέγραφα μαρτυρίαν Μισγόλᾳ 70
ἀληθῆ μὲν, οὐκ ἀπαίδευτον δὲ, ὡς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω.
αὐτὸ μὲν γὰρ τοὔνομα τοῦ ἔργου, ὃ ἔπραττε πρὸς τοῦ-
τον, οὐκ ἐγγράφω, οὐδ' ἄλλο γέγραφα οὐδὲν, ὃ ἐπιζή-
μιόν ἐστιν ἐκ τῶν νόμων τῷ τἀληθῆ μαρτυρήσαντι·
ἃ δέ ἐστιν ὑμῖν ἀκούουσι γνώριμα, ἀκίνδυνα δὲ τῷ 71
16 μαρτυροῦντι καὶ μὴ αἰσχρὰ, ταῦτα γέγραφα. ἐὰν μὲν
οὖν ἐθελήσῃ ὁ Μισγόλας δεῦρο παρελθὼν τἀληθῆ
μαρτυρῆσαι, τὰ δίκαια ποιήσει· ἐὰν δὲ προαιρῆται
ἐκκλητευθῆναι μᾶλλον ἢ τἀληθῆ μαρτυρεῖν, ὑμεῖς τὸ
ὅλον πρᾶγμα συνήσετε. εἰ γὰρ ὁ μὲν πράξας αἰσχυνεῖ-
ται καὶ προαιρήσεται χιλίας μᾶλλον δραχμὰς ἀποτῖσαι
τῷ δημοσίῳ, ὥστε μὴ δεῖξαι τὸ πρόσωπον τὸ ἑαυτοῦ
ὑμῖν, ὁ δὲ πεπονθὼς δημηγορήσει, σοφὸς ὁ νομοθέτης 72
ὁ τοὺς οὕτω βδελυροὺς ἐξείργων ἀπὸ τοῦ βήματος.

ἐὰν δ' ἄρα ὑπακούσῃ μέν, τράπηται δὲ ἐπὶ τὸ ἀναιδέστατον, ἐπὶ τὸ ἐξόμνυσθαι τὰς ἀληθείας, ὡς Τιμάρχῳ μὲν χάριτας ἀποδιδούς, ἑτέροις δ' ἐπίδειξιν ποιούμενος, ὡς εὖ ἐπίσταται τὰ τοιαῦτα συγκρύπτειν, πρῶτον μὲν εἰς ἑαυτὸν ἐξαμαρτήσεται, ἔπειτα οὐδὲν αὐτῷ ἔσται πλέον. ἑτέραν γὰρ ἐγὼ γέγραφα μαρτυρίαν τοῖς εἰδόσι Τίμαρχον τουτονὶ ἐκλιπόντα τὴν πατρῴαν οἰκίαν καὶ διαιτώμενον παρὰ Μισγόλᾳ, πρᾶγμα, οἶμαι, χαλεπὸν ἐξεργάζεσθαι ἐπιχειρῶν· οὔτε γὰρ ἐμὲ δεῖ τοὺς ἐμαυτοῦ φίλους μάρτυρας παρασχέσθαι οὔτε τοὺς τούτων ἐχθροὺς οὐδὲ τοὺς μηδετέρους ἡμῶν γιγνώσκοντας, ἀλλὰ τοὺς τούτων φίλους. ἂν δ' ἄρα καὶ τούτους 47 48
73 *πείσωσι μὴ μαρτυρεῖν, ὡς οὐκ οἶμαί γε· εἰ δὲ μή, ἀλλ' οὐχ ἅπαντας, ἐκεῖνό γε οὐδέποτε δυνήσονται, ἀφελέσθαι τὴν ἀλήθειαν, οὐδὲ τὴν ἐν τῇ πόλει περὶ Τιμάρχου φήμην, ἣν οὐκ ἐγὼ τούτῳ παρεσκεύασα, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἑαυτῷ. οὕτω γὰρ καθαρὸν χρὴ τὸν βίον εἶναι τοῦ σώφρονος ἀνδρός, ὥστε μὴ ἐπιδέχεσθαι δόξαν αἰτίας πονηρᾶς.*

Βούλομαι δὲ κἀκεῖνο προειπεῖν, ἐὰν ἄρα ὑπακούσῃ 49
ὁ Μισγόλας τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν. εἰσὶ φύσεις ἀνθρώπων πολὺ διαφέρουσαι ὀφθῆναι ἀλλήλων τὰ περὶ τὴν
74 *ἡλικίαν· ἔνιοι μὲν γὰρ νέοι ὄντες προφερεῖς καὶ πρεσβύτεροι φαίνονται, ἕτεροι δὲ πολὺν ἀριθμὸν χρόνου γεγονότες παντάπασι νέοι. τούτων δ' ἐστὶ τῶν ἀνδρῶν ὁ Μισγόλας. τυγχάνει μὲν γὰρ ἡλικιώτης ὢν ἐμὸς καὶ συνέφηβος, καὶ ἔστιν ἡμῖν τουτὶ πέμπτον καὶ τετταρακοστὸν ἔτος· καὶ ἐγὼ μὲν τοσαυτασὶ πολιὰς ἔχω, ἃς ὑμεῖς ὁρᾶτε, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος. διὰ τί οὖν ταῦτα προλέγω; ἵνα μὴ ἐξαίφνης αὐτὸν ἰδόντες θαυμάσητε καὶ τοιοῦτόν τι τῇ διανοίᾳ ὑπολάβητε· „ὦ Ἡράκλεις, ἀλλ' οὗτός γε τούτου οὐ πολὺ διαφέρει.“ ἅμα μὲν γὰρ ἡ*

φύσις ἐστὶ τοιαύτη τοῦ ἀνθρώπου, ἅμα δὲ ἤδη μειρακίῳ ὄντι αὐτῷ ἐπλησίαζεν.

50 *Ἵνα δὲ μὴ διατρίβω, πρῶτον μὲν κάλει μοι τοὺς εἰδότας Τίμαρχον τουτονὶ διαιτώμενον ἐν τῇ Μισγόλα οἰκίᾳ, ἔπειτα τὴν Φαίδρου μαρτυρίαν ἀναγίγνωσκε. καὶ τελευταίαν δέ μοι λαβὲ τὴν αὐτοῦ Μισγόλα μαρτυρίαν, ἵνα καὶ τοὺς θεοὺς δεδιὼς καὶ τοὺς συνειδότας* 75 *αἰσχυνόμενος καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας καὶ ὑμᾶς τοὺς δικαστὰς ἐθελήσῃ τἀληθῆ μαρτυρεῖν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Μισγόλας Νικίου Πειραιεὺς μαρτυρεῖ. ἐμοὶ ἐγένετο ἐν τῇ συνηθείᾳ Τίμαρχος ὁ ἐπὶ τοῦ Εὐθυδίκου ἰατρείου ποτὲ καθεζόμενος, καὶ κατὰ τὴν γνῶσίν μου τὴν πρὸς αὐτὸν πολυωρῶν εἰς τὴν νῦν οὐ διέλιπον.]

51 *Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχος οὑτοσὶ διέ-* 76
μεινε παρὰ τῷ Μισγόλᾳ καὶ μηκέτι ὡς ἄλλον ἦκε, μετριώτερ' ἂν διεπέπρακτο, εἴ δή τι τῶν τοιούτων ἐστὶ μέτριον, καὶ ἔγωγε οὐκ ἂν ὤκνησα αὐτὸν οὐδὲν αἰτιᾶσθαι ἢ ὅπερ ὁ νομοθέτης παρρησιάζεται, ἡταιρηκέναι μόνον· ὁ γὰρ πρὸς ἕνα τοῦτο πράττων, ἐπὶ μισθῷ δὲ τὴν πρᾶξιν ποιούμενος, αὐτῷ μοι δοκεῖ τούτῳ ἔνοχος
52 *εἶναι. ἐὰν δ' ὑμᾶς ἀναμνήσας ἐπιδείξω, ὑπερβαίνων τούσδε τοὺς ἀγρίους ἄνδρας, Κηδωνίδην καὶ Αὐτοκλείδην καὶ Θέρσανδρον, ἀλλ' ἐπιδείξω αὐτοὺς λέγων ὧν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀνειλημμένος γέγονε, μὴ μόνον* 77
παρὰ τῷ Μισγόλᾳ μεμισθαρνηκότα αὐτὸν ἐπὶ τῷ σώματι, ἀλλὰ καὶ παρ' ἑτέρῳ καὶ πάλιν παρ' ἄλλῳ, καὶ παρὰ τούτου ὡς ἕτερον ἐληλυθότα, οὐκέτι δήπου φαίνεται μόνον ἡταιρηκώς, ἀλλὰ καὶ (μὰ τὸν Διόνυσον οὐκ οἶδ' ὅπως δυνήσομαι περιπλέκειν ὅλην τὴν ἡμέραν) καὶ πεπορνευμένος· ὁ γὰρ εἰκῇ τοῦτο καὶ πρὸς 78

πολλοὺς πράττων καὶ μισθοῦ αὐτῷ μοι τούτῳ δοκεῖ ἔνοχος εἶναι.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Μισγόλας τῇ τε δαπάνῃ ἀπεῖπε 53
καὶ τοῦτον ἐξέπεμψε παρ' ἑαυτοῦ, μετὰ τοῦτον ἀναλαμβάνει αὐτὸν Ἀντικλῆς Καλλίου Εὐωνυμεύς. οὗτος μὲν οὖν ἄπεστιν ἐν Σάμῳ μετὰ τῶν κληρούχων· ἀλλὰ τὰ μετὰ ταῦτα ἐρῶ. ὡς γὰρ ἀπηλλάγη παρὰ τοῦ Ἀντικλέους καὶ τοῦ Μισγόλα Τίμαρχος οὑτοσί, οὐκ ἐνουθέτησεν ἑαυτὸν οὐδὲ βελτιόνων διατριβῶν ἥψατο, ἀλλὰ
79 διημέρευεν ἐν τῷ κυβείῳ, οὗ ἡ τηλία τίθεται καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας συμβάλλουσι καὶ κυβεύουσιν· ἤδη γὰρ οἶμαί τινας ὑμῶν ἑωρακέναι ἃ λέγω, εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἀκηκοέναι γε. τῶν δὲ ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης ἐστί τις 54
Πιττάλακος, ἄνθρωπος δημόσιος οἰκέτης τῆς πόλεως. οὗτος εὐπορῶν ἀργυρίου καὶ ἰδὼν τοῦτον ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἀνέλαβεν αὐτὸν καὶ εἶχε παρ' ἑαυτῷ. καὶ ταῦτ' οὐκ ἐδυσχέραινεν ὁ μιαρὸς οὑτοσί, μέλλων ἑαυτὸν καταισχύνειν πρὸς ἄνθρωπον δημόσιον οἰκέτην τῆς πόλεως· ἀλλ' εἰ λήψεται χορηγὸν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, τοῦτο μόνον ἐσκέψατο, τῶν δὲ καλῶν ἢ τῶν αἰσχρῶν οὐδεμίαν πώποτε πρόνοιαν ἐποιήσατο. καὶ 55
τοιαῦτα ἁμαρτήματα καὶ τοιαύτας ὕβρεις ἐγὼ ἀκήκοα γεγονέναι ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἰς τὸ σῶμα τοῦ Τιμάρχου, οἵας ἐγὼ μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον οὐκ ἂν τολμήσαιμι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἃ γὰρ οὗτος ἔργῳ πράττων οὐκ ᾐσχύνετο, ταῦτ' ἐγὼ λόγῳ σαφῶς ἐν ὑμῖν
80 εἰπὼν οὐκ ἂν ἐδεξάμην ζῆν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους, ἐν οἷς οὗτος ἦν παρὰ τῷ Πιτταλάκῳ, καταπλεῖ δεῦρο ἐξ Ἑλλησπόντου Ἡγήσανδρος ὁ τοῦτον ἀνειληφώς, περὶ οὗ πάλαι εὖ οἶδ' ὅτι θαυμάζετε διότι οὐ μέμνημαι· οὕτως ἐναργές ἐστιν ὃ ἐρῶ. οὗτος 56
ὁ Ἡγήσανδρος ἀφικνεῖται, ὃν ὑμεῖς ἴστε κάλλιον ἢ

ἐγώ. ἔτυχε δὲ τότε συμπλεύσας εἰς Ἑλλήσποντον ταμίας Τιμομάχῳ τῷ Ἀχαρνεῖ τῷ στρατηγήσαντι, καὶ ἧκε δεῦρο ἀπολελαυκὼς, ὡς λέγεται, τῆς ἐκείνου εὐηθείας, ἔχων οὐκ ἐλάττους ἢ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἀργυρίου· καὶ τρόπον τινὰ οὐχ ἥκιστα αἴτιος ἐγένετο οὗτος Τιμο-
57 μάχῳ τῆς συμφορᾶς. ὢν δ' ἐν τοιαύτῃ ἀφθονίᾳ καὶ φοιτῶν ὡς τὸν Πιττάλακον συγκυβευτὴν ὄντα, καὶ τοῦτον ἐκεῖ πρῶτον ἰδὼν, ἥσθη τε καὶ ἐπεθύμησε καὶ ἐβουλήθη ὡς αὑτὸν ἀναλαβεῖν, καί πως ἴσως ἡγήσατο εἶναι αὐτὸν ἐγγὺς τῆς αὑτοῦ φύσεως. πρῶτον μὲν οὖν τῷ Πιτταλάκῳ διελέχθη δεόμενος παραδοῦναι τοῦτον· ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν αὐτὸν, αὐτῷ τούτῳ προσβάλλει, καὶ οὐ πολὺν ἀνήλωσε χρόνον, ἀλλ' εὐθὺς ἐπεπείκει· καὶ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δεινὴ ἡ κακία καὶ ἀπιστία, 81
58 ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων εἰκότως ἂν μισοῖτο. ὡς δ' ἀπήλλακτο μὲν παρὰ τοῦ Πιτταλάκου, ἀνείληπτο δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡγησάνδρου, ὠδυνᾶτο, οἶμαι, ὁ Πιττάλακος τοσοῦτον ἀργύριον μάτην, ὡς ᾤετο, ἀνηλωκὼς, καὶ ἐζηλοτύπει τὰ γιγνόμενα καὶ ἐφοίτα ἐπὶ τὴν οἰκίαν. ὅτι δὲ αὐτοῖς ἠνώχλει, σκέψασθε μεγάλην ῥώμην Ἡγη- 82
σάνδρου καὶ Τιμάρχου· μεθυσθέντες γάρ ποτε καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν συγκυβευτῶν τινες καὶ ἄλλοι, ὧν οὐ βού-
59 λομαι τὰ ὀνόματα λέγειν, εἰσπηδήσαντες νύκτωρ εἰς τὴν οἰκίαν, οὗ ᾤκει ὁ Πιττάλακος, πρῶτον μὲν συνέτριβον τὰ σκευάρια καὶ διερρίπτουν εἰς τὴν ὁδὸν, ἀστραγάλους τέ τινας διασείστους καὶ φιμοὺς καὶ κυ- 83
βευτικὰ ἕτερα ὄργανα, καὶ τοὺς ὄρτυγας καὶ τοὺς ἀλεκτρυόνας, οὓς ἠγάπα ὁ τρισκακοδαίμων ἄνθρωπος, ἀπέκτειναν, τὸ δὲ τελευταῖον δήσαντες πρὸς τὸν κίονα αὐτὸν τὸν Πιττάλακον ἐμαστίγουν τὰς ἐξ ἀνθρώπων πληγὰς οὕτω πολὺν χρόνον, ὥστε καὶ τοὺς γείτονας
60 αἰσθέσθαι τῆς κραυγῆς. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὑπεραγανα-

84 κτήσας τῷ πράγματι ὁ Πιττάλακος ἔρχεται γυμνὸς εἰς
τὴν ἀγορὰν καὶ καθίζει ἐπὶ τὸν βωμὸν τῆς μητρὸς τῶν
θεῶν. ὄχλου δὲ συνδραμόντος, οἷον εἴωθε γίγνεσθαι,
φοβηθέντες ὅ τε Ἡγήσανδρος καὶ ὁ Τίμαρχος, μὴ ανα-
κηρυχθῇ αὐτῶν ἡ βδελυρία εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, ἐπῄει
δὲ ἐκκλησία, θέουσι πρὸς τὸν βωμὸν καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν
συγκυβευτῶν τινες, καὶ περιστάντες ἐδέοντο τοῦ Πιτ- 61
ταλάκου ἀναστῆναι, λέγοντες, ὅτι τὸ ὅλον πρᾶγμα
παροινία γέγονεν, καὶ αὐτὸς δὲ οὗτος, οὐδέπω μὰ Δία
ὥσπερ νῦν ἀργαλέος ὢν τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἔτι χρήσιμος,
ὑπογενειάζων τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα φάσκων πρά-
ξειν, ἃ ἂν ἐκείνῳ συνδοκῇ. πέρας πείθουσιν ἀναστῆ-
ναι ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὸν ἄνθρωπον ὡς τευξόμενόν τινος
τῶν δικαίων. ὡς δ' ἀπῆλθεν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οὐκέτι
προσεῖχον αὐτῷ τὸν νοῦν. βαρέως δὲ φέρων τὴν ὕβριν 62
αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος δίκην ἑκατέρῳ αὐτῶν λαγχάνει. ὅτι
δ' ἐδικάζετο, σκέψασθε μεγάλην ῥώμην Ἡγησάνδρου·
85 ἄνθρωπον οὐδὲν αὐτὸν ἠδικηκότα, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον
ἠδικημένον, οὐδὲν προσήκοντα αὐτῷ, ἀλλὰ δημόσιον
οἰκέτην τῆς πόλεως, ἦγεν εἰς δουλείαν φάσκων ἑαυτοῦ
εἶναι δοῦλον. ἐν παντὶ δὲ κακοῦ γενόμενος ὁ Πιττάλα-
κος προσπίπτει ἀνδρὶ καὶ μάλα χρηστῷ. ἔστι τις Γλαύ-
κων Χολαργεύς· οὗτος αὐτὸν ἀφαιρεῖται εἰς ἐλευ-
θερίαν. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο δικῶν λήξεις ἐποιήσαντο. 63
προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐπέτρεψαν διαγνῶναι τὸ
πρᾶγμα Διοπείθει τῷ Σουνιεῖ, δημότῃ τε ὄντι τοῦ
Ἡγησάνδρου καὶ ἤδη ποτὲ καὶ χρησαμένῳ, ὅτ' ἦν ἐν
ἡλικίᾳ· παραλαβὼν δὲ τὸ πρᾶγμα ὁ Διοπείθης ἀνε-
βάλλετο χαριζόμενος τούτοις χρόνους ἐκ χρόνων. ὡς 64
86 δὲ παρῄει ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ ὑμέτερον ὁ Ἡγήσανδρος, ὅτε
καὶ προσεπολέμει Ἀριστοφῶντι τῷ Ἀζηνιεῖ, πρὶν αὐτῷ
τὴν αὐτὴν ταύτην ἠπείλησεν ἐπαγγελίαν ἐν τῷ δήμῳ,

ἥνπερ ἐγὼ Τιμάρχῳ ἐπήγγειλα, καὶ ἐπειδὴ Κρωβύλος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδημηγόρει καὶ ὅλως ἀπετόλμων ὑμῖν οὗτοι περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβουλεύειν, ἐνταῦ- 87
θα δὴ καταμεμψάμενος ἑαυτὸν ὁ Πιττάλακος καὶ ἐκλογισάμενος, τίς ὢν πρὸς οὕστινας ἐπολέμει, εὖ ἐβουλεύσατο (δεῖ γὰρ τἀληθῆ λέγειν) ἡσυχίαν ἔχειν, καὶ ἠγάπησεν, εἴ τι μὴ προσλάβοι καινὸν κακόν. ἐνταῦθα δὴ τὴν καλὴν ταύτην νίκην νενικηκὼς ὁ Ἡγήσανδρος
65 *ἀκονιτὶ εἶχε παρ' ἑαυτῷ Τίμαρχον τουτονί. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω, πάντες ἴστε· τίς γὰρ ὑμῶν οὐ πώποτε εἰς τοὖψον ἀφῖκται καὶ τὰς δαπάνας τὰς τούτων οὐ* 88
τεθεώρηκεν; ἢ τίς τοῖς τούτων κώμοις καὶ μοιχείαις περιτυχὼν οὐκ ἠχθέσθη ὑπὲρ τῆς πόλεως; ὅμως δ', ἐπειδὴ ἐν δικαστηρίῳ ἐσμὲν, κάλει μοι Γλαύκωνα τὸν Χολαργέα τὸν ἀφελόμενον εἰς ἐλευθερίαν τὸν Πιττάλακον, καὶ τὰς ἑτέρας μαρτυρίας ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

66 [*Μαρτυρεῖ Γλαύκων Τιμαίου Χολαργεύς. ἐγὼ ἀγόμενον εἰς δουλείαν ὑπὸ Ἡγησάνδρου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν. χρόνῳ δ' ὕστερον ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ Πιττάλακος ἔφη βούλεσθαι διαλυθῆναι τὰ πρὸς Ἡγήσανδρον, προσπέμψας αὐτῷ ἄρασθαι ἥν τε αὐτὸς ἐνεκαλέ-* 89
σατο Ἡγήσανδρον καὶ Τίμαρχον καὶ ἣν Ἡγήσανδρος τῆς δουλείας αὐτόν· καὶ οὕτω διελύθησαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἀμφισθένης μαρτυρεῖ. ἐγὼ ἀγόμενον εἰς δουλείαν ὑπὸ Ἡγησάνδρου Πιττάλακον ἀφειλόμην εἰς ἐλευθερίαν, καὶ τὰ ἑξῆς.]

67 *Οὐκοῦν καὶ αὐτὸν ὑμῖν καλέσω τὸν Ἡγήσανδρον. γέγραφα δ' αὐτῷ μαρτυρίαν κοσμιωτέραν μὲν ἢ κατ' ἐκεῖνον, μικρῷ δὲ σαφεστέραν ἢ τῷ Μισγόλᾳ. οὐκ ἀγνοῶ δ', ὅτι ἀπομεῖται καὶ ἐπιορκήσει.* διὰ τί οὖν αὐ-

τὸν καλῶ ἐπὶ τὴν μαρτυρίαν; ἵν' ὑμῖν ἐπιδείξω, οἵους ἀπεργάζεται ἀνθρώπους τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο, ὡς καταφρονοῦντας μὲν τῶν θεῶν, ὑπερορῶντας δὲ τοὺς νόμους, ὀλιγώρως δὲ ἔχοντας πρὸς ἅπασαν αἰσχύνην. κάλει μοι τὸν Ἡγήσανδρον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

90 [Ἡγήσανδρος Διφίλου Στειριεὺς μαρτυρεῖ. ὅτε κατέ- 68
πλευσα ἐξ Ἑλλησπόντου, κατέλαβον παρὰ Πιτταλάκῳ τῷ
κυβευτῇ διατρίβοντα τὸν Τίμαρχον τὸν Ἀριζήλου, καὶ ἐξ
91 ἐκείνης τῆς γνώσεως ἐχρησάμην Τιμάρχῳ ὁμιλῶν τῇ αὐτῇ
χρήσει, ᾗ καὶ τὸ πρότερον Λεωδάμαντι.]

Οὐκ ἠγνόουν, ὅτι ὑπερόψεται τὸν ὅρκον, ὦ Ἀθη- 69
ναῖοι, ἀλλὰ καὶ προεῖπον ὑμῖν. κἀκεῖνο δέ μοι πρόδη-
λόν ἐστιν, ὅτι, ἐπειδὴ νῦν οὐκ ἐθέλει μαρτυρεῖν, αὐ-
τίκα πάρεισιν ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. καὶ οὐδὲν μὰ Δία θαυ-
μαστόν· ἀναβήσεται γὰρ ὑμῖν δεῦρο πιστεύων τῷ ἑαυ-
92 τοῦ βίῳ, ἀνὴρ καλὸς κἀγαθὸς καὶ μισοπόνηρος καὶ
τὸν Λεωδάμαντα ὅστις ἦν οὐ γιγνώσκων, ἐφ' ᾧ ὑμεῖς
ἐθορυβήσατε τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης. ἆρά 70
γε προαχθήσομαί τι σαφέστερον εἰπεῖν ἢ κατὰ τὴν
ἐμαυτοῦ φύσιν; εἴπατέ μοι πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλ-
λων θεῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅστις αὑτὸν κατῄσχυνε πρὸς
Ἡγήσανδρον, οὐ δοκεῖ ὑμῖν πρὸς τὸν πόρνον πεπορ-
νεῦσθαι; ἢ τίνας αὐτοὺς οὐκ οἰόμεθ' ὑπερβολὰς
ποιεῖσθαι βδελυρίας παροινοῦντας καὶ μονουμένους;
οὐκ οἴεσθε τὸν Ἡγήσανδρον ἀπολογούμενον τὰς πρὸς
93 τὸν Λεωδάμαντα πράξεις τὰς περιβοήτους, ἃς ὑμεῖς
ἅπαντες σύνιστε, ὑπερήφανα τὰ ἐπιτάγματα ἐπιτάτ-
τειν, ὡς ταῖς τούτου ὑπερβολαῖς αὐτὸν δόξοντα μέτρια
διαπεπρᾶχθαι; ἀλλ' ὅμως ὄψεσθε, ὅτι καὶ μάλα ἐπι- 71
94 στρεφῶς καὶ ῥητορικῶς αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
Κρωβύλος αὐτίκα μάλα δεῦρο ἀναπηδήσαντες ταῦτα

μὲν εἶναι πολλῆς ἀβελτερίας φήσουσιν, ἃ ἐγὼ λέγω,
ἀξιώσουσι δέ με μάρτυρας παρασχέσθαι διαρρήδην
μαρτυροῦντας, ὅπου ἔπραττεν, ὅπως ἐποίει, ἢ τίς
72 εἶδεν, ἢ τίς ἦν ὁ τρόπος, πρᾶγμα, οἶμαι, ἀναιδὲς λέ-
γοντες. οὐ γὰρ ἔγωγε ὑπολαμβάνω οὕτως ὑμᾶς ἐπι-
λήσμονας εἶναι, ὥστε ἀμνημονεῖν ὧν ὀλίγῳ πρότερον
ἠκούσατε ἀναγιγνωσκομένων τῶν νόμων, ἐν οἷς γέ- 95
γραπται, ἐάν τις μισθώσηταί τινα Ἀθηναίων ἐπὶ ταύ-
την τὴν πρᾶξιν ἢ ἐάν τις ἑαυτὸν μισθώσῃ, ἔνοχον εἶναι
τοῖς μεγίστοις καὶ τοῖς ἴσοις ἐπιτιμίοις. τίς οὖν οὕτω
ταλαίπωρός ἐστιν ἄνθρωπος, ὅστις ἂν ἐθελήσειε σα-
φῶς τοιαύτην μαρτυρίαν μαρτυρῆσαι, ἐξ ἧς ὑπάρχει
αὐτῷ, ἐὰν τἀληθῆ μαρτυρήσῃ, ἐπιδεικνύναι ἔνοχον
73 ὄντα ἑαυτὸν τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίοις; οὐκοῦν ὑπόλοι-
πόν ἐστι τὸν πεπονθότα ὁμολογεῖν. ἀλλὰ διὰ τοῦτο
κρίνεται, ὅτι ταῦτα πράξας παρὰ τοὺς νόμους ἐδημη-
γόρει. βούλεσθε οὖν τὸ ὅλον πρᾶγμα ἀφῶμεν καὶ μὴ
ζητῶμεν; νὴ τὸν Ποσειδῶ καλῶς ἄρα τὴν πόλιν οἰκή-
σομεν, εἰ, ἃ αὐτοὶ ἔργῳ ἴσμεν γιγνόμενα, ταῦτα ἐὰν
μή τις δεῦρο παρελθὼν σαφῶς ἅμα καὶ ἀναισχύντως
μαρτυρήσῃ, διὰ τοῦτο ἐπιλησόμεθα.
74 Σκέψασθε δὲ καὶ ἐκ παραδειγμάτων· ἀνάγκη δ'
ἴσως ἔσται παραπλήσια παραδείγματα εἶναι τοῖς τρό- 96
ποις τοῖς Τιμάρχου. ὁρᾶτε τουτουσὶ τοὺς ἐπὶ τῶν οἰκη-
μάτων καθεζομένους, τοὺς ὁμολογουμένως τὴν πρᾶ-
ξιν πράττοντας. οὗτοι μέντοι ὅταν πρὸς τῇ ἀνάγκῃ
ταύτῃ γίγνωνται, ὅμως πρό γε τῆς αἰσχύνης προβάλ-
λονταί τι καὶ συγκλῄουσι τὰς θύρας. εἰ δή τις ὑμᾶς
ἔροιτο τοὺς ὁδῷ πορευομένους, τί νῦν οὗτος ὁ ἄνθρω- 97
πος πράττει, εὐθὺς ἂν εἴποιτε τοῦ ἔργου τοὔνομα, οὐχ
ὁρῶντες τὸν εἰσεληλυθότα ὅστις ἦν, ἀλλὰ τὴν προαί-
ρεσιν τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου συνειδότες καὶ τὸ

πρᾶγμα γνωρίζοντες. οὐκοῦν τὸν αὐτὸν τρόπον προσ- 75
ήκει ὑμᾶς περὶ Τιμάρχου ἐξετάζειν, καὶ μὴ σκοπεῖν,
εἴ τις εἶδεν, ἀλλ' εἰ πέπρακται τούτῳ ἡ πρᾶξις. ἐπεὶ
πρὸς θεῶν τί δεῖ λέγειν, Τίμαρχε, ἢ τί σὺ ἂν εἴποις
αὐτὸς περὶ ἑτέρου ἀνθρώπου ἐπὶ τῇ αἰτίᾳ ταύτῃ κρινο-
98 μένου; ἢ τί χρὴ λέγειν, ὅταν μειράκιον νέον καταλι-
πὸν τὴν πατρῴαν οἰκίαν ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις νυκτε-
ρεύῃ, τὴν ὄψιν ἑτέρων διαφέρον, καὶ πολυτελῆ δεῖπνα
δειπνῇ ἀσύμβολον καὶ αὐλητρίδας ἔχῃ καὶ ἑταίρας πο-
λυτελεστάτας καὶ κυβεύῃ καὶ μηδὲν ἐκτίνῃ αὐτὸς, ἀλλ'
ἕτερος ὑπὲρ αὐτοῦ; ἔτι ταῦτα μαντείας προσδεῖται; 76
οὐκ εὔδηλον, ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν τὰ τηλικαῦτα ἐπι-
τάγματά τισιν ἐπιτάττοντα καὶ αὐτὸν ἀντὶ τούτων
ἡδονάς τινας παρασκευάζειν τοῖς τὸ ἀργύριον προα-
ναλίσκουσιν; οὐ γὰρ ἔχω μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον,
99 τίνα τρόπον εὐφημότερον μνησθῶ τῶν σοὶ καταγε-
λάστως πεπραγμένων ἔργων.

Θεωρήσατε δ', εἰ βούλεσθε, τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ πο- 77
λιτικῶν τινων παραδειγμάτων, καὶ μάλιστα ἐκ τού-
των, ἃ νυνὶ μετὰ χεῖρας ἔχετε. γεγόνασι διαψηφίσεις ἐν
τοῖς δήμοις καὶ ἕκαστος ὑμῶν ψῆφον δέδωκε περὶ τοῦ
σώματος, ὅστις Ἀθηναῖος ὄντως ἐστὶ καὶ ὅστις μή. καὶ
ἔγωγε, ἐπειδὰν προσίω πρὸς τὸ δικαστήριον καὶ ἀκροά-
σωμαι τῶν ἀγωνιζομένων, ὁρῶ, ὅτι ἀεὶ τὸ αὐτὸ παρ'
ὑμῖν ἰσχύει. ἐπειδὰν γὰρ εἴπῃ ὁ κατήγορος· „ἄνδρες 78
100 δικασταὶ, τουτουὶ κατεψηφίσαντο οἱ δημόται ὀμόσαν-
τες, οὐδενὸς ἀνθρώπων οὔτε κατηγορήσαντος οὔτε
μαρτυρήσαντος, ἀλλ' αὐτοὶ συνειδότες," εὐθὺς, οἶμαι,
101 θορυβεῖτε ὑμεῖς ὡς οὐ μετὸν τῷ κρινομένῳ τῆς πό-
λεως· οὐδὲν γὰρ, οἶμαι, δοκεῖ προσδεῖσθαι ὑμῖν λόγου
οὐδὲ μαρτυρίας ὅσα τις σαφῶς οἶδεν αὐτός. φέρε δὴ 79
πρὸς τοῦ Διὸς, εἰ, ὥσπερ περὶ τοῦ γένους, οὕτω καὶ

*περὶ τοῦ ἐπιτηδεύματος τούτου ἐδέησε δοῦναι ψῆφον
Τίμαρχον, εἴτ' ἔνοχός ἐστιν εἴτε μή, ἐκρίνετο δὲ τὸ* 102
*πρᾶγμα ἐν τῷ δικαστηρίῳ, εἰσήγετο δ' εἰς ὑμᾶς ὥσπερ
νυνί, μὴ ἐξῆν δ' ἐκ του νόμου ἢ ψηφίσματος μήτε ἐμοὶ
κατηγορεῖν μήτε τούτῳ ἀπολογεῖσθαι, ὁ δὲ κῆρυξ ὁ
νυνὶ παρεστηκὼς ἐμοὶ ἐπηρώτα ὑμᾶς τὸ ἐκ τοῦ νόμου
κήρυγμα· „τῶν ψήφων ἡ τετρυπημένη, ὅτῳ δοκεῖ πε-
πορνεῦσθαι Τίμαρχον, ἡ δὲ πλήρης, ὅτῳ μή," τί ἂν
ἐψηφίσασθε; ἀκριβῶς εὖ οἶδ' ὅτι κατέγνωτ' ἂν αὐτοῦ.*
80 *εἰ δή τις με ἔροιτο ὑμῶν· „σὺ δὲ τί οἶσθα, εἰ ἡμεῖς ἂν
τούτου κατεψηφισάμεθα;" εἴποιμ' ἄν· „διότι ἐπαρ-
ρησιάσασθέ μοι καὶ διείλεχθε." καὶ ὁπότε καὶ ποῦ
ἕκαστος, ἐγὼ ὑμᾶς ὑπομνήσω. ὅταν οὑτοσὶ ἀναβῇ ἐπὶ* 103
*τὸ βῆμα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ὅτε ἐβούλευε πέρυσιν, ὅταν
μνησθῇ τειχῶν ἐπισκευῆς ἢ πύργου ἢ ὡς ἀπήγετό* 104
πού τις, εὐθὺς ἐβοᾶτε καὶ ἐγελᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐλέγετε
81 *τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἔργων ὧν σύνιστε αὐτῷ. καὶ τὰ
μὲν παλαιὰ ἐάσω, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ γενόμενα,
ὅτε ἐγὼ τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην Τιμάρχῳ ἐπήγγειλα,
ταῦθ' ὑμᾶς ἀναμνῆσαι βούλομαι. τῆς γὰρ βουλῆς τῆς
ἐν Ἀρείῳ πάγῳ πρόσοδον ποιουμένης πρὸς τὸν δῆμον
κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ τούτου, ὃ οὗτος εἰρήκει περὶ τῶν
οἰκήσεων τῶν ἐν τῇ Πυκνί, ἦν μὲν ὁ τὸν λόγον λέγων
ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν Αὐτόλυκος, καλῶς νὴ τὸν Δία
τὸν Ὀλύμπιον καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ σεμνῶς καὶ ἀξίως*
82 *ἐκείνου τοῦ συνεδρίου βεβιωκώς· ἐπειδὴ δέ που προϊ-
όντος τοῦ λόγου εἶπεν, ὅτι τὸ εἰσήγημα τὸ Τιμάρχου
ἀποδοκιμάζει ἡ βουλή, „καὶ περὶ τῆς ἐρημίας ταύτης
καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐν τῇ Πυκνὶ μὴ θαυμάσητε, ὦ Ἀθη-* 105
*ναῖοι, εἰ Τίμαρχος ἐμπειροτέρως ἔχει τῆς βουλῆς τῆς
ἐξ Ἀρείου πάγου," ἀνεθορυβήσατε ὑμεῖς ἐνταῦθα καὶ
ἔφατε τὸν Αὐτόλυκον ἀληθῆ λέγειν· εἶναι γὰρ αὐτὸν*

ἔμπειρον τούτων. ἀγνοήσας δ' ὑμῶν τὸν θόρυβον ὁ 83
Αὐτόλυκος, μάλα σκυθρωπάσας καὶ διαλιπὼν εἶπεν·
„ἡμεῖς τοι, ὦ Ἀθηναῖοι, οἱ Ἀρεοπαγῖται οὔτε κατηγο-
ροῦμεν Τιμάρχου οὔτε ἀπολογούμεθα, οὐ γὰρ ἡμῖν
πάτριόν ἐστιν, ἔχομεν δὲ τοιαύτην τινὰ συγγνώμην
Τιμάρχῳ· οὗτος ἴσως“ ἔφη „ᾠήθη ἐν τῇ ἡσυχίᾳ ταύτῃ
106 μικρὸν ὑμῶν ἑκάστῳ ἀνάλωμα γίγνεσθαι·“ καὶ πάλιν
ἐπὶ τῇ ἡσυχίᾳ καὶ τῷ μικρῷ ἀναλώματι μείζων ἀπήντα
παρ' ὑμῶν μετὰ γέλωτος θόρυβος. ὡς δ' ἐπεμνήσθη 84
107 τῶν οἰκοπέδων καὶ τῶν λάκκων, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐ-
τοὺς ἐδύνασθε. ἔνθα δὴ καὶ παρέρχεται Πύρρανδρος
ἐπιτιμήσων ὑμῖν, καὶ ἤρετο τὸν δῆμον, εἰ οὐκ αἰσχύ-
νοιντο γελῶντες παρούσης τῆς βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου
πάγου. ὑμεῖς δ' ἐξεβάλετε αὐτὸν ὑπολαβόντες· „ἴσμεν,
ὦ Πύρρανδρε, ὅτι οὐ δεῖ γελᾶν τούτων ἐναντίον· ἀλλ'
οὕτως ἰσχυρόν ἐστιν ἡ ἀλήθεια, ὥστε πάντων ἐπικρα-
τεῖ τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν.“ ταύτην ἐγὼ ὑπολαμ- 85
βάνω τὴν μαρτυρίαν μεμαρτυρῆσθαι ὑμῖν ὑπὸ τοῦ
δήμου τῶν Ἀθηναίων, ὃν ἁλῶναι ψευδομαρτυριῶν
οὐ καλῶς ἔχει. οὐκοῦν ἄτοπον ἂν εἴη, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ
μηδὲν μὲν ἐμοῦ λέγοντος αὐτοὶ βοᾶτε τὴν ἐπωνυμίαν
τῶν ἔργων ὧν σύνιστε τούτῳ, ἐμοῦ δὲ λέγοντος ἐπι-
108 λέλησθε, καὶ μὴ γενομένης μὲν κρίσεως περὶ τοῦ πράγ-
ματος ἥλω ἄν, γεγονότος δὲ ἐλέγχου ἀποφεύξεται.

Ἐπεὶ δὲ ἐμνήσθην τῶν διαψηφίσεων καὶ τῶν Δη- 86
μοφίλου πολιτευμάτων, βούλομαι καὶ ἄλλο τι παρά-
δειγμα περὶ τούτων εἰπεῖν. ὁ γὰρ αὐτὸς οὗτος ἀνὴρ
καὶ πρότερόν τι τοιοῦτον πολίτευμα ἐπολιτεύσατο.
ᾐτιάσατό τινας εἶναι, οἵπερ ἄρα ἐνεχείρουν συνδεκά-
109 ζειν τὴν ἐκκλησίαν καὶ τἄλλα δικαστήρια, ὥσπερ καὶ
110 νυνὶ Νικόστρατος· καὶ περὶ τούτων κρίσεις αἱ μὲν ἐγέ-
νοντο πάλαι, αἱ δὲ νῦν ἐνεστᾶσιν ἔτι. φέρε δὴ πρὸς 87

τοῦ Διὸς καὶ τῶν θεῶν, εἰ ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἐτράποντο ἀπολογίαν ἥνπερ Τίμαρχος νυνὶ καὶ οἱ συναγορεύοντες αὐτῷ, καὶ ἠξίουν διαρρήδην μαρτυρεῖν περὶ τῆς αἰτίας ἢ τοὺς δικαστὰς μὴ πιστεύειν· ἅπασα δήπου ἀνάγκη ἦν ἐκ τοῦ λόγου τούτου μαρτυρεῖν τὸν μὲν, ὡς ἐδέκαζε, τὸν δὲ, ὡς ἐδεκάζετο, προκειμένης ἑκατέρῳ ζημίας ἐκ τοῦ νόμου θανάτου, ὥσπερ ἐνθάδ', ἐάν τις μισθώσηταί τινα Ἀθηναίων ἐφ' ὕβρει, καὶ πάλιν ἐάν τις Ἀθηναίων ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος αἰσχύνῃ ἑκὼν μι-
88 *σθαρνῇ. ἔστιν οὖν ὅστις ἂν ἐμαρτύρησεν, ἢ κατήγο-* 111
ρος ὃς ἐνεχείρησε τοιαύτην ἀπόδειξιν ποιεῖσθαι τοῦ πράγματος; οὐ δῆτα. τί οὖν; ἀπέφυγον οἱ κρινόμενοι; μὰ τὸν Ἡρακλέα, ἐπεὶ θανάτῳ ἐζημιώθησαν, πολὺ νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω ἔλαττον ἁμάρτημα ἡμαρτηκότες τουτουὶ τοῦ ἀνθρώπου. ἐκεῖνοι μέν γε οἱ ταλαίπωροι οὐ δυνάμενοι γῆρας ἅμα καὶ πενίαν ὑπενεγκεῖν, τὰ μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν, ταύταις ἐχρήσαντο ταῖς συμφοραῖς, οὗτος δ' οὐκ ἐθέλων τὴν ἑαυτοῦ βδελυρίαν κατέχειν.

89 *Εἰ μὲν τοίνυν ἦν ὁ ἀγὼν οὑτοσὶ ἐν πόλει ἐκκλή-* 112
τῳ, ὑμᾶς ἂν ἔγωγε ἠξίωσα μάρτυράς μοι γενέσθαι, τοὺς ἄριστα εἰδότας, ὅτι ἀληθῆ λέγω· εἰ δ' ὁ μὲν ἀγών ἐστιν Ἀθήνησιν, οἱ δ' αὐτοὶ δικασταί μοι καὶ μάρτυρές ἐστε τῶν λόγων, ἐμοὶ μὲν ἀναμιμνήσκειν προσήκει, ὑμᾶς δέ μοι μὴ ἀπιστεῖν. καὶ γάρ μοι δοκεῖ Τίμαρχος οὑτοσὶ οὐχ ὑπὲρ αὑτοῦ μόνον, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐσπουδακέναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ταὐτὰ διαπεπραγ-
90 *μένων αὐτῷ. εἰ γὰρ ἡ μὲν πρᾶξις αὕτη ἔσται, ὥσπερ εἴωθε γίγνεσθαι, λάθρα καὶ ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἐν ἰδίαις οἰκίαις, ὁ δὲ ἄριστα μὲν εἰδὼς, καταισχύνας δέ τινα τῶν πολιτῶν, ἐὰν τἀληθῆ μαρτυρήσῃ, ἔνοχος ἔσται τοῖς μεγίστοις ἐπιτιμίοις, ὁ δὲ κρινόμενος καταμεμαρτυρη-*

μένος ὑπὸ τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἀληθείας ἀξιώ-
113 σει μὴ ἐξ ὧν γιγνώσκεται, ἀλλ' ἐκ τῶν μαρτυριῶν
κρίνεσθαι, ἀνῄρηται ὁ νόμος καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ δέ-
δεικται φανερὰ ὁδὸς, δι' ἧς οἱ τὰ μέγιστα κακουρ-
γοῦντες ἀποφεύξονται. τίς γὰρ ἢ τῶν λωποδυτῶν ἢ 91
τῶν κλεπτῶν ἢ τῶν μοιχῶν ἢ τῶν ἀνδροφόνων ἢ τῶν
τὰ μέγιστα μὲν ἀδικούντων, λάθρα δὲ τοῦτο πραττ-
τόντων δώσει δίκην; καὶ γὰρ τούτων οἱ μὲν ἐπ' αὐτο-
φώρῳ ἁλόντες, ἐὰν μὲν ὁμολογῶσι, παραχρῆμα θα-
νάτῳ ζημιοῦνται, οἱ δὲ λαθόντες καὶ ἔξαρνοι γενό-
μενοι κρίνονται ἐν τοῖς δικαστηρίοις· εὑρίσκεται γὰρ
ἡ ἀλήθεια ἐκ τῶν εἰκότων.

Χρήσασθε δὴ παραδείγματι τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου 92
πάγου, τῷ ἀκριβεστάτῳ συνεδρίῳ τῶν ἐν τῇ πόλει.
πολλοὺς γὰρ ἤδη ἔγωγ' ἔναγχος τεθεώρηκα ἐν τῷ βου-
λευτηρίῳ τούτῳ εὖ πάνυ εἰπόντας καὶ μάρτυρας πορι-
σαμένους ἁλόντας· ἤδη δέ τινας πάνυ κακῶς διαλε-
χθέντας καὶ πρᾶγμα ἀμάρτυρον ἔχοντας οἶδα νική-
σαντας. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ λόγου μόνον οὐδ' ἐκ τῶν μαρ-
τυριῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτοὶ ἴσασι καὶ ἐξητάκασι, τὴν ψῆ-
φον φέρουσι. τοιγάρτοι διατελεῖ τοῦτο τὸ συνέδριον
εὐδοκιμοῦν ἐν τῇ πόλει. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον, ὦ 93
Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς τὴν κρίσιν ταύτην ποιήσασθε, καὶ
πρῶτον μὲν μηδὲν ὑμῖν ἔστω πιστότερον ὧν αὐτοὶ
σύνιστε καὶ πέπεισθε περὶ Τιμάρχου τουτουὶ, ἔπειτα
τὸ πρᾶγμα θεωρεῖτε μὴ ἐκ τοῦ παρόντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ
παρεληλυθότος χρόνου. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ παρεληλυ-
114 θότι χρόνῳ λόγοι λεγόμενοι περὶ Τιμάρχου καὶ τῶν
τούτου ἐπιτηδευμάτων διὰ τὴν ἀλήθειαν ἐλέγοντο, οἱ
δ' ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ῥηθησόμενοι διὰ τὴν κρίσιν τῆς ὑμε-
τέρας ἀπάτης ἕνεκα. ἀπόδοτε οὖν τὴν ψῆφον τῷ πλεί-
ονι χρόνῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ οἷς αὐτοὶ ὑμεῖς σύνιστε.

94 Καίτοι λογογράφος γέ τις φησὶν, ὁ μηχανώμενος
αὐτοῖς ἀπολογίαν, ἐναντία με λέγειν ἐμαυτῷ. οὐ γὰρ
δὴ δοκεῖ εἶναι αὐτῷ δυνατὸν τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον
πεπορνεῦσθαι καὶ τὰ πατρῷα κατεδηδοκέναι· τὸ μὲν
γὰρ ἡμαρτηκέναι τι περὶ τὸ σῶμα παιδὸς εἶναί φησι,
τὸ δὲ τὰ πατρῷα κατεδηδοκέναι ἀνδρός. ἔτι δὲ τοὺς
καταισχύνοντας αὑτοὺς μισθούς φησι πράττεσθαι τοῦ
πράγματος. ἀποθαυμάζων οὖν περιέρχεται καὶ τερα-
τευόμενος κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἰ ὁ αὐτὸς πεπόρνευταί
95 τε καὶ τὰ πατρῷα κατεδήδοκεν. εἰ δέ τις ἀγνοεῖ ταῦθ' 115
ὅπως ἔχει, ἐγὼ σαφέστερον αὐτὰ πειράσομαι διορισαι
τῷ λόγῳ. ἕως μὲν γὰρ ἀντήρκει ἡ τῆς ἐπικλήρου οὐ-
σία, ἣν ὁ Ἡγήσανδρος ὁ τοῦτον ἔχων ἔγημε, καὶ τὸ
ἀργύριον, ὃ ἦλθεν ἔχων ἐκ τῆς μετὰ Τιμομάχου ἀπο-
δημίας, ἦσαν ἐπὶ πολλῆς ἀσελγείας καὶ ἀφθονίας·
ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν ἀπωλώλει καὶ κατεκεκύβευτο καὶ
κατωψοφάγητο, οὑτοσὶ δ' ἔξωρος ἐγένετο, ἐδίδου δ' εἰ-
κότως οὐδεὶς ἔτι οὐδὲν, ἡ δὲ βδελυρὰ φύσις καὶ ἀνό-
σιος ἡ τούτου ἀεὶ τῶν αὐτῶν ἐπεθύμει καὶ καθ' ὑπερ-
βολὴν ἀκρασίας ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ ἐπίταγμα ἐπέταττε
96 καὶ ἀπεφέρετο εἰς τὸ καθ' ἡμέραν ἔθος, ἐνταῦθα δὴ 116
ἐτράπετο ἐπὶ τὸ καταφαγεῖν τὴν πατρῴαν οὐσίαν. καὶ
οὐ μόνον κατέφαγε τὰ πατρῷα, ἀλλ' εἰ οἷόν τ' ἐστὶν
εἰπεῖν, καὶ κατέπιεν. καὶ γὰρ οὐδὲ τῆς ἀξίας ἕκαστον 117
τῶν κτημάτων ἀπέδοτο, οὐδ' ἐδύνατ' ἀναμένειν τὸ
πλέον οὐδὲ τὸ λυσιτελοῦν, ἀλλὰ τοῦ ἤδη εὑρίσκοντος
ἀπεδίδοτο· οὕτως ἠπείγετο σφόδρα πρὸς τὰς ἡδονάς.
97 τούτῳ γὰρ κατέλιπεν ὁ πατὴρ οὐσίαν, ἀφ' ἧς ἕτερος
μὲν ἂν καὶ ἐλειτούργει, οὗτος δὲ οὐδ' αὑτῷ διαφυλάξαι
ἐδυνήθη. οἰκίαν μὲν γὰρ ὄπισθεν τῆς πόλεως, ἐσχα-
τιὰν δὲ Σφηττοῖ, Ἀλωπεκῆσι δ' ἕτερον χωρίον, χωρὶς 118
δὲ οἰκέτας δημιουργοὺς τῆς σκυτοτομικῆς τέχνης ἐννέα

ἢ δέκα, ὧν ἕκαστος τούτῳ δύ' ὀβολοὺς ἀποφορὰν ἔφερε τῆς ἡμέρας, ὁ δ' ἡγεμὼν τοῦ ἐργαστηρίου τριώβολον· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις γυναῖκα ἀμόργινα ἐπισταμένην ἐργάζεσθαι καὶ ἔργα λεπτὰ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκφέρουσαν, καὶ ἄνδρα ποικιλτὴν, καὶ ὀφείλοντάς τινας
αὐτῷ ἀργύριον, καὶ ἔπιπλα. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, 98
ἐνταῦθα μέντοι νὴ Δία σαφῶς πάνυ καὶ διαρρήδην ἐγὼ μαρτυροῦντας ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος, ὥσπερ ἐκεῖ, οὐδ' αἰσχύνη πρόσ-
119 εστιν οὐδεμία τῷ ἀληθῆ μαρτυροῦντι. τὴν μὲν γὰρ οἰκίαν τὴν ἐν ἄστει ἀπέδοθ' οὗτος Ναυσικράτει τῷ κωμικῷ ὑποκριτῇ, ὕστερον δ' αὐτὴν ἐπρίατο παρὰ τοῦ Ναυσικράτους εἴκοσι μνῶν Κλεαίνετος ὁ χοροδιδάσκαλος· τὴν δ' ἐσχατιὰν ἐπρίατο παρ' αὐτοῦ Μνησίθεος ὁ Μυρρινούσιος, τόπον μὲν πολὺν, δεινῶς
δ' ἐξηγριωμένον ὑπὸ τούτου· τὸ δ' Ἀλωπεκῆσι χωρίον, 99
ὃ ἦν ἄπωθεν τοῦ τείχους ἕνδεκα ἢ δώδεκα στάδια, ἱκετευούσης καὶ ἀντιβολούσης τῆς μητρὸς, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐᾶσαι καὶ μὴ ἀποδόσθαι, ἀλλ' εἰ μή τι ἄλλο, ἐνταφῆναι ὑπολιπεῖν αὐτῇ, οὐδὲ τούτου τοῦ χωρίου ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἀπέδοτο δισχιλίων δραχμῶν. καὶ τῶν θεραπαινῶν καὶ τῶν οἰκετῶν οὐδένα κατέλιπεν, ἀλλ' ἅπαντα πέπρακε. καὶ ταῦθ' ὅτι
120 οὐ ψεύδομαι, ἐγὼ μὲν, ὡς κατέλιπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ, μαρτυρίας παρέξομαι, οὗτος δ', εἰ μὴ φήσει πεπρακέναι, τὰ σώματα τῶν οἰκετῶν ἐμφανῆ παρεχέσθω.
ὡς δὲ καὶ ἀργύριόν τισιν ἐδάνεισεν, ὃ κομισάμενος 100
οὗτος ἀνήλωκε, μάρτυρα παρέξομαι Μεταγένην ὑμῖν τὸν Σφήττιον, ὃς ὠφείλησε μὲν ἐκείνῳ πλείους ἢ τριάκοντα μνᾶς, ὃ δ' ἦν ὑπόλοιπον τελευτήσαντος τοῦ πατρὸς, τούτῳ ἀπέδωκεν ἑπτὰ μνᾶς [Τιμάρχῳ]. καί μοι κάλει Μεταγένην τὸν Σφήττιον. πασῶν δὲ πρώτην

ἀνάγνωθι τὴν Ναυσικράτους μαρτυρίαν τοῦ τὴν οἰκίαν πριαμένου· καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας λαβὲ, περὶ ὧν ἐμνήσθην ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

101 Ὡς τοίνυν ἐκέκτητο ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀργύριον οὐκ
ὀλίγον, ὃ οὗτος ἠφάνικε, τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω. φοβη-
θεὶς γὰρ τὰς λειτουργίας ἀπέδοτο ἃ ἦν αὐτῷ κτήματα
ἄνευ τῶν ἀρτίως εἰρημένων, χωρίον Κηφισιᾶσιν ἕτε- 121
ρον, ἀγρὸν Ἀμφιτροπῆσιν, ἐργαστήρια δύο ἐν τοῖς
ἀργυρείοις, ἓν μὲν ἐν Αὐλῶνι, ἕτερον δ' ἐπὶ Θρασύλ-
102 λῳ. ὅθεν δὲ ταῦτ' εὐπόρησεν, ἐγὼ ἐρῶ. ἦσαν οὗτοι
τρεῖς ἀδελφοὶ, Εὐπόλεμός τε ὁ παιδοτρίβης καὶ Ἀρίζη-
λος ὁ τούτου πατὴρ καὶ Ἀρίγνωτος, ὃς ἔτι καὶ νῦν ἔστι,
πρεσβύτης διεφθαρμένος τοὺς ὀφθαλμούς. τούτων
πρῶτος ἐτελεύτησεν Εὐπόλεμος, ἀνεμήτου τῆς οὐσίας
οὔσης, δεύτερος δ' Ἀρίζηλος ὁ Τιμάρχου πατήρ· ὅτε
δ' ἔζη, πᾶσαν τὴν οὐσίαν διεχείριζε διὰ τὴν ἀσθένειαν
καὶ τὴν συμφορὰν τὴν περὶ τὰ ὄμματα τοῦ Ἀριγνώτου
καὶ διὰ τὸ τετελευτηκέναι τὸν Εὐπόλεμον, καί τι καὶ
103 εἰς τροφὴν συνταξάμενος ἐδίδου τῷ Ἀριγνώτῳ. ἐπεὶ
δὲ καὶ ὁ Ἀρίζηλος ἐτελεύτησεν ὁ Τιμάρχου τουτουὶ
πατὴρ, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους, ἕως παῖς ἦν οὗτος,
ἅπαντα τὰ μέτρια ἐγίγνετο παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τῷ
Ἀριγνώτῳ· ἐπειδὴ δ' ἐνεγράφη Τίμαρχος οὗτος εἰς τὸ
ληξιαρχικὸν γραμματεῖον καὶ κύριος ἐγένετο τῆς οὐ- 122
σίας, παρωσάμενος ἄνδρα πρεσβύτην καὶ ἠτυχηκότα,
θεῖον ἑαυτοῦ, τήν τε οὐσίαν ἠφάνισε καὶ τῶν ἐπιτη-
δείων οὐδὲν ἐδίδου τῷ Ἀριγνώτῳ, ἀλλὰ περιεῖδεν ἐκ
τοσαύτης οὐσίας ἐν τοῖς ἀδυνάτοις μισθοφοροῦντα. 123
104 καὶ τὸ τελευταῖον, ὃ καὶ δεινότατον, ἀπολειφθέντος
τοῦ πρεσβύτου τῆς γιγνομένης τοῖς ἀδυνάτοις δοκιμα-
σίας, ἱκετηρίαν θέντος εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ τοῦ μι-

σθοῦ, βουλευτὴς ὢν καὶ προεδρεύων ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν οὐκ ἠξίωσεν αὐτῷ συνειπεῖν, ἀλλὰ περιεῖδεν ἀπο-
124 *λέσαντα τὸν τῆς πρυτανείας μισθόν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέ-*
γω, κάλει μοι καὶ Ἀρίγνωτον τὸν Σφήττιον καὶ τὴν
μαρτυρίαν ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἀλλ' ἴσως ἄν τις εἴποι, ὡς ἀποδόμενος τὴν πα- 105
τρῴαν οἰκίαν ἑτέραν ἄλλοθί που τοῦ ἄστεος ἐκτήσατο,
ἀντὶ δὲ τῆς ἐσχατιᾶς καὶ τοῦ χωρίου τοῦ Ἀλωπεκῆσι
καὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν ἄλλων εἰς τἀργύρειά τι
κατεσκευάσατο, ὥσπερ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρότερον.
125 *ἀλλ' οὐκ ἔστι τούτῳ λοιπὸν οὐδὲν, οὐκ οἰκία, οὐ συν-*
οικία, οὐ χωρίον, οὐκ οἰκέται, οὐ δάνεισμα, οὐκ ἄλλ'
οὐδὲν ἀφ' ὧν ἄνθρωποι μὴ κακοῦργοι ζῶσιν. ἀλλὰ
τούτῳ ἀντὶ τῶν πατρῴων περίεστι βδελυρία, συκο-
φαντία, θράσος, τρυφὴ, δειλία, ἀναίδεια, τὸ μὴ ἐπί-
στασθαι ἐρυθριᾶν ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς· ἐξ ὧν ἂν ὁ κάκι-
στος καὶ ἀλυσιτελέστατος πολίτης γένοιτο.

Οὐ τοίνυν μόνον τὰ πατρῷα κατεδήδοκεν, ἀλλὰ 106
καὶ τὰ κοινὰ τὰ ὑμέτερα, ὅσων πώποτε κύριος γέγο-
νεν. οὗτος γὰρ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἔχων, ἣν ὑμεῖς
ὁρᾶτε, οὐκ ἔστιν ἥντινα πώποτ' οὐκ ἦρξεν ἀρχὴν, οὐ-
δεμίαν λαχὼν οὐδὲ χειροτονηθεὶς, ἀλλὰ πάσας παρὰ
τοὺς νόμους πριάμενος. ὧν τὰς μὲν πλείστας παρήσω,
126 *δυοῖν δ' ἢ τριῶν μόνον μνησθήσομαι. λογιστὴς γὰρ* 107
γενόμενος πλεῖστα μὲν τὴν πόλιν ἔβλαψε δῶρα λαμβά-
νων παρὰ τῶν οὐ δικαίως ἀρξάντων, μάλιστα δ' ἐσυ-
κοφάντησε τῶν ὑπευθύνων τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας.
ἦρξε δ' ἐν Ἄνδρῳ πριάμενος τριάκοντα μνῶν τὴν ἀρ-
χὴν, δανεισάμενος ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τὴν μνᾶν, εὐπο-
ρίαν τῇ βδελυρίᾳ τῇ ἑαυτοῦ τοὺς συμμάχους τοὺς ὑμε-
τέρους ποιούμενος· καὶ τοσαύτην ἀσέλγειαν ἐπεδείξατο

εἰς ἐλευθέρων ἀνθρώπων γυναῖκας, ἡλίκην οὐδεὶς πώποθ᾽ ἕτερος. ὧν οὐδένα ἐγὼ παρακαλῶ δεῦρο τὴν ἑαυτοῦ συμφορὰν, ἣν εἵλετο σιγᾶν, εἰς πολλοὺς ἐκμαρτυ-
108 ρῆσαι, ἀλλ᾽ ὑμῖν τοῦτο καταλείπω σκοπεῖν. τί δὲ προσδοκᾶτε; τὸν Ἀθήνησιν ὑβριστὴν οὐκ εἰς τοὺς ἄλλους μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ, νόμων ὄντων, ὑμῶν ὁρώντων, ἐχθρῶν ἐφεστηκότων, τοῦτον 127
αὐτὸν λαβόντα ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν καὶ ἀρχὴν τίς ἂν ἐλπίσειεν ἀπολελοιπέναι τι τῶν ἀσελγεστάτων ἔργων; ἤδη νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω πολλάκις ἐνεθυμήθην τὴν εὐτυχίαν τὴν τῆς ὑμετέρας πόλεως κατὰ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ κατὰ ταῦτα, ὅτι κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐδεὶς ἐγένετο τῆς Ἀνδρίων πόλεως ὠνητής.

109 Ἀλλ᾽ ἴσως καθ᾽ αὑτὸν μὲν ἄρχων φαῦλος ἦν, μετὰ πλειόνων δὲ ἐπιεικής. πόθεν; οὗτος, ὦ Ἀθηναῖοι, βουλευτὴς ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Νικοφήμου. ἅπαντα μὲν οὖν διεξελθεῖν, ἃ ἐν τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἐκακούργησε, πρὸς μικρὸν μέρος τῆς ἡμέρας οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν· ἃ δ᾽ ἐστὶν ἐγγυτάτω τῆς αἰτίας, καθ᾽ ἣν ἡ πα-
110 ροῦσα κρίσις ἐστὶ, ταῦτ᾽ ἐρῶ διὰ βραχέων. ἐπὶ τοίνυν τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος, ὅθ᾽ οὗτος ἐβούλευεν, ταμίας ἦν τῶν τῆς θεοῦ Ἡγήσανδρος οὗτος ὁ Κρωβύλου ἀδελ- 128
φὸς, ἔκλεπτον δὲ τῆς πόλεως κοινῇ καὶ μάλα φιλεταίρως χιλίας δραχμάς. αἰσθόμενος δὲ τὸ πρᾶγμα ἀνὴρ ἐπιεικὴς Πάμφιλος ὁ Ἀχερδούσιος, προσκρούσας τι τούτῳ καὶ παροξυνθεὶς, ἐκκλησίας οὔσης εἶπεν ἀναστάς· „ὦ Ἀθηναῖοι, κλέπτουσιν ὑμῶν ἀνὴρ καὶ γυνὴ
111 κοινῇ χιλίας δραχμάς.“ θαυμασάντων δ᾽ ὑμῶν, πῶς ἀνὴρ καὶ γυνὴ καὶ τίς ὁ λόγος, εἶπε μικρὸν διαλιπών· „ἀγνοεῖτε“ ἔφη „ὅ τι λέγω; ὁ μὲν ἀνήρ ἐστιν Ἡγήσανδρος ἐκεῖνος νυνὶ,“ ἔφη, „πρότερον δ᾽ ἦν καὶ αὐτὸς

Λεωδάμαντος γυνή· ἡ δὲ γυνὴ Τίμαρχος οὑτοσί. ὃν δὲ τρόπον κλέπτεται τὸ ἀργύριον, ἐγὼ ἐρῶ." μετὰ ταῦτα ἤδη διεξῄει περὶ τοῦ πράγματος καὶ μάλα εἰδό-
129 τως καὶ σαφῶς. διδάξας δὲ ταῦτα, „τί οὖν ἐστιν," ἔφη, „ὦ Ἀθηναῖοι, ὃ συμβουλεύω ὑμῖν; ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ καταγνοῦσα τουτονὶ ἀδικεῖν καὶ ἐκφυλλοφορήσασα δικαστηρίῳ παραδῷ, δότε τὴν δωρεὰν αὐτοῖς, ἐὰν δὲ μὴ κολάσωσι, μὴ δῶτε, ἀλλ' εἰς ἐκείνην αὐτοῖς τὴν ἡμέραν ἀπομνημονεύσατε." μετὰ ταῦτα ὡς ἐπανῆλ- 112
θεν ἡ βουλὴ εἰς τὸ βουλευτήριον, ἐξεφυλλοφόρησε μὲν
130 αὐτόν, ἐν δὲ τῇ ψήφῳ κατεδέξατο. ὅτι δ' οὐ παρέδωκε δικαστηρίῳ οὐδ' ἐξήλασεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, ἄχθομαι μὲν λέγων, ἀνάγκη δ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι τῆς δωρεᾶς ἀπετύγχανε. μὴ τοίνυν φανῆτε, ὦ Ἀθηναῖοι, τῇ μὲν βουλῇ χαλεπήναντες καὶ πεντακοσίους ἄνδρας τῶν πολιτῶν ἀστεφανώτους ποιήσαντες, ὅτι τοῦτον οὐκ ἐτιμωρήσατο, αὐτοὶ δὲ ἀφῆτε, καὶ τὸν τῇ βουλῇ μὴ συνενεγκόντα ῥήτορα, τοῦτον τῷ δήμῳ μὴ περιποιήσητε.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τὰς κληρωτὰς ἀρχάς ἐστι τοιοῦτος, 113
131 περὶ δὲ τὰς χειροτονητὰς βελτίων. καὶ τίς ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὡς περιβοήτως ἐξηλέγχθη κλέπτης ὤν; πεμφθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν ἐξεταστὴς τῶν ἐν Ἐρετρίᾳ ξένων μόνος τῶν ἐξεταστῶν ὡμολόγει λαβεῖν ἀργύριον, καὶ οὐ περὶ τοῦ πράγματος ἀπελογεῖτο, ἀλλ' εὐθὺς περὶ τοῦ τιμήματος ἱκέτευεν ὁμολογῶν ἀδικεῖν. ὑμεῖς δὲ τοῖς μὲν ἐξάρνοις ἐτιμήσατε ταλάντου ἑκάστῳ, τούτῳ δὲ τριάκοντα μνῶν. οἱ δὲ νόμοι κελεύουσι τῶν κλεπτῶν τοὺς μὲν ὁμολογοῦντας θανάτῳ ζημιοῦσθαι,
τοὺς δ' ἀρνουμένους κρίνεσθαι. τοιγάρτοι οὕτως 114
ὑμῶν κατεφρόνησεν, ὥστ' εὐθὺς ἐπὶ ταῖς ἐν τοῖς δήμοις διαψηφίσεσι δισχιλίας δραχμὰς ἔλαβε. φήσας γὰρ

Φιλωτάδην τον Κυδαθηναιᾶ, ἕνα τῶν πολιτῶν, ἀπε-
λεύθερον εἶναι ἑαυτοῦ καὶ πείσας ἀποψηφίσασθαι
τοὺς δημότας, ἐπιστὰς τῇ κατηγορίᾳ ἐπὶ τοῦ δικαστη-
ρίου καὶ λαβὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα τὰ ἱερὰ καὶ ὀμό-
σας μὴ λαβεῖν δῶρα μηδὲ λήψεσθαι, καὶ ἐπομόσας τοὺς
115 ὁρκίους θεοὺς καὶ ἐξώλειαν αὑτῷ ἐπαρασάμενος, εἰλη-
φὼς ἠλέγχθη παρὰ Λευκωνίδου τοῦ Φιλωτάδου κηδε- 132
στοῦ διὰ Φιλήμονος τοῦ ὑποκριτοῦ εἴκοσι μνᾶς, ἃς ἐν
ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς Φιλοξένην ἀνήλωσε τὴν ἑταίραν, καὶ
προὔδωκε τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν ὅρκον ἐπιώρκησεν. ὅτι
δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι Φιλήμονα τὸν δόντα τὸ ἀργύρι-
ον Τιμάρχῳ καὶ Λευκωνίδην τὸν Φιλωτάδου κηδεστὴν,
καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνάγνωθι τὰ ἀντίγραφα, καθ' ἃς
τὴν πρᾶσιν ἐποιήσατο τοῦ ἀγῶνος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

116 Περὶ μὲν οὖν τοὺς πολίτας καὶ τοὺς οἰκείους οἷος
γεγένηται, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν ὡς αἰσχρῶς ἀνή-
λωκε, καὶ τὴν ὕβριν τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ὡς ὑπερ- 133
εώρακε, συνῄστε μὲν καὶ πρὶν ἐμὲ λέγειν, ἱκανῶς
δ' ὑμᾶς ὑπομιμνήσκει καὶ ὁ παρ' ἐμοῦ λόγος· δύο δέ μοι
τῆς κατηγορίας εἴδη λέλειπται, ἐφ' οἷς ἐμαυτόν τ' εἰ-
πεῖν εὔχομαι τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις ὑπὲρ τῆς πό-
λεως ὡς προῄρημαι, ὑμᾶς τε βουλοίμην ἂν οἷς ἐγὼ
μέλλω λέγειν προσέχειν τὸν νοῦν καὶ παρακολουθεῖν
117 εὐμαθῶς. ἔστι δ' ὁ μὲν πρῶτός μοι λόγος προδιήγησις
τῆς ἀπολογίας ἧς ἀκούω μέλλειν γίγνεσθαι, ἵνα μὴ
τοῦτο ἐμοῦ παραλιπόντος ὁ τὰς τῶν λόγων τέχνας κα-
τεπαγγελλόμενος τοὺς νέους διδάσκειν ἀπάτῃ τινὶ πα-
ραλογισάμενος ὑμᾶς ἀφέληται τὸ τῆς πόλεως συμφέ-
ρον. ὁ δὲ δεύτερός ἐστί μοι λόγος παράκλησις τῶν
πολιτῶν πρὸς ἀρετήν. ὁρῶ δὲ πολλοὺς μὲν τῶν νεω-
τέρων προσεστηκότας πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, πολλοὺς

δὲ τῶν πρεσβυτέρων, οὐκ ὀλίγους δὲ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλ-
λάδος συνειλεγμένους ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν· οὓς μὴ νο- 118
μίσητ᾽ ἐμὲ θεωρήσοντας ἥκειν, ἀλλὰ πολυ μᾶλλον
ὑμᾶς εἰσομένους εἰ μὴ μόνον εὖ νομοθετεῖν ἐπίστα-
134 σθε, ἀλλὰ καὶ κρίνειν τὰ καλὰ καὶ τὰ μὴ καλὰ δύνα-
σθε, καὶ εἰ τιμᾶν ἐπίστασθε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, καὶ
εἰ θέλετε κολάζειν τοὺς ὀνείδη τὸν ἑαυτῶν βίον τῇ πό-
λει παρασκευάζοντας. λέξω δὲ πρῶτον πρὸς ὑμᾶς περὶ
τῆς ἀπολογίας.

Ὁ γὰρ περιττὸς ἐν τοῖς λόγοις Δημοσθένης ἢ τοὺς 119
νόμους φησὶν ὑμᾶς ἐξαλείφειν δεῖν, ἢ τοῖς ἐμοῖς λόγοις
οὐκ εἶναι προσεκτέον. ἀποθαυμάζει γὰρ, εἰ μὴ πάν-
τες μεμνήμεθα, ὅτι καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἡ βουλὴ
πωλεῖ τὸ πορνικὸν τέλος· καὶ τοὺς πριαμένους τὸ τέλος
οὐκ εἰκάζειν, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς εἰδέναι τοὺς ταύτῃ χρωμέ-
νους τῇ ἐργασίᾳ. ὁπότε δὴ οὖν τετόλμηκα ἀντιγρά-
ψασθαι πεπορνευμένῳ Τιμάρχῳ μὴ ἐξεῖναι δημηγο-
ρεῖν, ἀπαιτεῖν φησι τὴν πρᾶξιν αὐτὴν οὐκ αἰτίαν
κατηγόρου, ἀλλὰ μαρτυρίαν τελώνου τοῦ παρὰ Τι-
μάρχου τοῦτο ἐκλέξαντος τὸ τέλος. ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ᾽, 120
135 ὦ Ἀθηναῖοι, σκέψασθ᾽, ἂν ἁπλοῦν καὶ ἐλευθέριον δό-
ξω λόγον ὑμῖν λέγειν. αἰσχύνομαι γὰρ ὑπὲρ τῆς πό-
λεως, εἰ Τίμαρχος, ὁ τοῦ δήμου σύμβουλος καὶ τὰς εἰς
τὴν Ἑλλάδα τολμῶν πρεσβείας πρεσβεύειν, μὴ τὸ πρᾶγ-
μα ὅλον ἀποτρίψασθαι ἐπιχειρήσει, ἀλλὰ τοὺς τόπους
ἐπερωτήσει, ὅπου ἐκαθέζετο, καὶ τοὺς τελώνας, εἰ πώ-
ποτε παρ᾽ αὐτοῦ τὸ πορνικὸν τέλος εἰλήφασιν. ταύτης 121
μὲν οὖν τῆς ἀπολογίας ὑμῶν ἕνεκα παραχωρησάτω·
ἕτερον δ᾽ ἐγώ σοι λόγον ὑποβαλῶ καλὸν καὶ δίκαιον,
ᾧ χρήσει, εἰ μηδὲν αἰσχρὸν σαυτῷ σύνοισθα. τόλμη-
σον γὰρ εἰς τοὺς δικαστὰς βλέψας εἰπεῖν ἃ προσήκει
λέγειν ἀνδρὶ σώφρονι τὰ περὶ τὴν ἡλικίαν· „ἄνδρες

Ἀθηναῖοι, τέθραμμαι μὲν ἐκ παιδὸς καὶ μειρακίου
παρ' ὑμῖν, οὐκ ἀφανεῖς δὲ διατριβὰς διατρίβω, ἀλλ' ἐν
122 ταῖς ἐκκλησίαις μεθ' ὑμῶν ὁρῶμαι. οἶμαι δ' ἂν, εἰ
πρὸς ἄλλους τινὰς ἦν ὁ λόγος μοι περὶ τῆς αἰτίας ἧς
κρίνομαι, ταῖς ὑμετέραις μαρτυρίαις ῥᾳδίως ἂν ἀπο-
λύσασθαι τοὺς τοῦ κατηγόρου λόγους. μὴ γὰρ ὅτι, εἰ
πέπρακταί μοι τι τούτων, ἀλλ' εἰ δοκῶ ὑμῖν παραπλη- 136
σίως βεβιωκέναι ταῖς λεγομέναις ὑπὸ τούτου αἰτίαις,
ἀβίωτον εἶναι ἡγούμενος ἐμαυτῷ τὸν λοιπὸν βίον, πα-
ραδίδωμι τὴν εἰς ἐμαυτὸν τιμωρίαν ἐναπολογήσασθαι
τῇ πόλει πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οὐδ' ἥκω παραιτησόμε-
νος ὑμᾶς, ἀλλὰ καταχρήσασθέ μοι, εἰ δοκῶ τοιοῦτος
εἶναι.“ αὕτη μέν ἐστιν, ὦ Τίμαρχε, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ
καὶ σώφρονος ἀπολογία καὶ πεπιστευκότος τῷ βίῳ καὶ
123 καταφρονοῦντος εἰκότως ἁπάσης βλασφημίας· ἃ δὲ
πείθει σε Δημοσθένης λέγειν, οὐκ ἀνδρός ἐστιν ἐλευ
θέρου, ἀλλὰ πόρνου περὶ τῶν τόπων διαφερομένου
ἐπειδὴ δ' εἰς τὰς ἐπωνυμίας τῶν οἰκήσεων καταφεύ-
γεις, κατ' οἴκημα τὸ πρᾶγμα ἐξετάζεσθαι ἀξιῶν, ὅπου
ἐκαθέζου, ἃ μέλλω λέγειν ἀκούσας εἰσαῦθις οὐ χρήσει
τοιούτῳ λόγῳ, ἐὰν σωφρονῇς. οὐ γὰρ τὰ οἰκήματα 137
οὐδ' αἱ οἰκήσεις τὰς ἐπωνυμίας τοῖς ἐνοικήσασι πα-
ρέχουσιν, ἀλλ' οἱ ἐνοικήσαντες τὰς τῶν ἰδίων ἐπιτηδευ-
124 μάτων ἐπωνυμίας τοῖς τόποις παρασκευάζουσιν. ὅπου
μὲν γὰρ πολλοὶ μισθωσάμενοι μίαν οἴκησιν διελόμενοι
ἔχουσι, συνοικίαν καλοῦμεν, ὅπου δ' εἷς ἐνοικεῖ, οἰ-
κίαν. ἐὰν δ' εἰς ἓν δήπου τούτων τῶν ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς
ἐργαστηρίων ἰατρὸς εἰσοικίσηται, ἰατρεῖον καλεῖται·
ἐὰν δ' ὁ μὲν ἐξοικίσηται, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐργα-
στήριον χαλκεὺς εἰσοικίσηται, χαλκεῖον ἐκλήθη, ἐὰν 138
δὲ κναφεὺς, κναφεῖον, ἐὰν δὲ τέκτων, τεκτονεῖον·
ἐὰν δὲ πορνοβοσκὸς καὶ πόρναι, ἀπὸ τῆς ἐργασίας

εὐθὺς ἐκλήθη πορνεῖον. ὥστε σὺ πολλὰ πορνεῖα τῇ
τῆς πράξεως εὐχερείᾳ πεποίηκας. μὴ οὖν, ὅπου πο-
τὲ ἔπραττες, ἐρώτα, ἀλλ' ὡς τοῦτο οὐ πεποίηκας, ἀπο-
λογοῦ.
Ἥξει δ', ὡς ἔοικε, καὶ ἕτερος λόγος τις ὑπὸ τοῦ 125
αὐτοῦ σοφιστοῦ συγκείμενος. λέγει γάρ, ὡς οὐδέν
ἐστιν ἀδικώτερον φήμης, ἀγοραῖα τεκμήρια καὶ παν-
τελῶς ἀκόλουθα τῷ αὐτοῦ βίῳ παρεχόμενος. πρῶτον
μὲν γὰρ τὴν ἐν Κολωνῷ συνοικίαν τὴν Δήμωνος κα-
λουμένην ψευδῆ φησι τὴν ἐπωνυμίαν ἔχειν· οὐ γὰρ
εἶναι Δήμωνος· ἔπειτα τὸν Ἑρμῆν τὸν Ἀνδοκίδου κα
λούμενον οὐκ Ἀνδοκίδου, ἀλλ' Αἰγηίδος φυλῆς εἶναι
139 ἀνάθημα. παραφέρει δ' αὐτὸν ἐν σκώμματος μέρει, 126
ὡς ἡδὺς ἀνὴρ καὶ περὶ τὰς ἰδίας διατριβὰς γελοῖος· „εἰ
μὴ καὶ ἐμὲ δεῖ“, φησίν, „ὑπακούειν τοῖς ὄχλοις μὴ Δη-
μοσθένην καλούμενον, ἀλλὰ Βάταλον, ὅτι ταύτην ἐξ
ὑποκορίσματος τίτθης τὴν ἐπωνυμίαν ἔχω.“ εἰ δὲ Τί-
μαρχος ὡραῖος ἐγένετο καὶ σκώπτεται τῇ τοῦ πράγμα-
τος διαβολῇ καὶ μὴ τοῖς αὐτοῦ ἔργοις, οὐ δήπου διὰ
τοῦτ' αὐτόν φησι δεῖν συμφορᾷ περιπεσεῖν. ἐγὼ δέ, 127
ὦ Δημόσθενες, περὶ μὲν τῶν ἀναθημάτων καὶ τῶν
οἰκιῶν καὶ τῶν κτημάτων καὶ πάντων ὅλως τῶν ἀφώ-
νων πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς καὶ οὐδέποτε τοὺς αὐ-
τοὺς ἀκούω λόγους λεγομένους· οὐ γάρ εἰσιν ἐν αὐ-
τοῖς οὔτε καλαὶ οὔτε αἰσχραὶ πράξεις, ἀλλ' ὁ προσαψά-
μενος αὐτῶν καὶ παρατυχών, ὅστις ἂν ᾖ, κατὰ τὸ
140 μέγεθος τῆς αὐτοῦ δόξης λόγον παρέχει· περὶ δὲ τὸν
τῶν ἀνθρώπων βίον καὶ τὰς πράξεις ἀψευδής τις ἀπὸ
ταὐτομάτου πλανᾶται φήμη κατὰ τὴν πόλιν, καὶ διαγ-
γέλλει τοῖς πολλοῖς τὰς ἰδίας πράξεις, πολλὰ δὲ καὶ
μαντεύεται περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. καὶ οὕτως 128
ἐναργές ἐστι καὶ οὐ πεπλασμένον ὃ λέγω, ὥσθ' εὑρή-

σετε καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ τοὺς προγόνους φήμης ὡς θεοῦ μεγίστης βωμὸν ἱδρυμένους, καὶ τὸν Ὅμηρον 141
πολλάκις ἐν τῇ Ἰλιάδι λέγοντα πρὸ τοῦ τι τῶν μελλόντων γενέσθαι· „φήμη δ' εἰς στρατὸν ἦλθε,“ καὶ πάλιν τὸν Εὐριπίδην ἀποφαινόμενον τὴν θεὸν ταύτην οὐ μόνον τοὺς ζῶντας ἐμφανίζειν δυναμένην, ὁποῖοί τινες ἂν τυγχάνωσιν ὄντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς τετελευτηκότας, ὅταν λέγῃ,

φήμη τὸν ἐσθλὸν κἂν μυχῷ δείκνυσι γῆς.

129 ὁ δ' Ἡσίοδος καὶ διαρρήδην θεὸν αὐτὴν ἀποδείκνυσι, πάνυ σαφῶς φράζων τοῖς βουλομένοις συνιέναι· λέγει γάρ,

φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοί
πολλοὶ φημίξωσι· θεός νυ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

καὶ τούτων τῶν ποιημάτων τοὺς μὲν εὐσχημόνως βεβιωκότας εὑρήσετε ἐπαινέτας ὄντας· πάντες γὰρ οἱ δημοσίᾳ φιλότιμοι παρὰ τῆς ἀγαθῆς φήμης ἡγοῦνται τὴν δόξαν κομιεῖσθαι· οἷς δ' αἰσχρός ἐστιν ὁ βίος, οὐ τιμῶσι τὴν θεὸν ταύτην· κατήγορον γὰρ αὐτὴν ἀθά-
130 νατον ἔχειν ἡγοῦνται. ἀναμνήσθητε οὖν, ὦ ἄνδρες, 142
τίνι κέχρησθε φήμῃ περὶ Τιμάρχου. οὐχ ἅμα τοὔνομα λέγεται καὶ τὸ ἐρώτημα εὐθὺς ἐρωτᾶτε· „ποῖος Τίμαρχος; ὁ πόρνος;“ ἔπειτα εἰ μὲν μάρτυρας παρειχόμην περί τινος, ἐπιστεύετ' ἄν μοι· εἰ δὲ τὴν θεὸν μάρτυρα παρέχομαι, οὐ πιστεύετε; ἣ οὐδὲ ψευδομαρτυριῶν
131 θέμις ἐστὶν ἐπισκήψασθαι. ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς Δημοσθένους ἐπωνυμίας, οὐ κακῶς ὑπὸ τῆς φήμης, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῆς τίτθης ὁ Βάταλος προσαγορεύεται, ἐξ ἀνανδρίας καὶ κιναιδίας ἐνεγκάμενος τοὔνομα. εἰ γάρ
τις σου τὰ κομψὰ ταῦτα χλανίσκια περιελόμενος καὶ 143
τοὺς μαλακοὺς χιτωνίσκους, ἐν οἷς τοὺς κατὰ τῶν φίλων λόγους γράφεις, περιενέγκας δοίη εἰς τὰς χεῖρας

τῶν δικαστῶν, οἶμαι ἂν αὐτοὺς, εἴ τις μὴ προειπὼν
τοῦτο ποιήσειεν, ἀπορῆσαι, εἴτε ἀνδρὸς εἴτε γυναικὸς
εἰλήφασιν ἐσθῆτα.

Ἀναβήσεται δ' ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ τῶν στρατη- 132
γῶν τις, ὡς ἀκούω, ὑπτιάζων καὶ κατασκοπούμενος
ἑαυτὸν, ὡς ἐν παλαίστραις καὶ διατριβαῖς γεγονώς·
144 ὃς ἐπιχειρήσει διασύρειν τὴν ὅλην ἔνστασιν τοῦ ἀγῶ-
νος, οὐ κρίσιν ἐξευρηκέναι με φάσκων, ἀλλὰ δεινῆς
ἀπαιδευσίας ἀρχὴν, παραφέρων πρῶτον μὲν τοὺς εὐ-
εργέτας τοὺς ὑμετέρους, Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτο-
να, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους πίστιν καὶ τὸ πρᾶγμα ὡς
συνήνεγκε τῇ πόλει διεξιών· οὐκ ἀφέξεται δ', ὥς φα- 133
σιν, οὐδὲ τῶν Ὁμήρου ποιημάτων οὐδὲ τῶν ὀνομάτων
τῶν ἡρωικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν λεγομένην γενέσθαι φι-
λίαν δι' ἔρωτα Πατρόκλου καὶ Ἀχιλλέως ὑμνήσει, καὶ
τὸ κάλλος, ὥσπερ οὐ πάλαι μακαριζόμενον, ἂν τύχῃ
σωφροσύνης, νῦν ἐγκωμιάσεται. εἰ γὰρ τὴν τοῦ σώ-
145 ματος εὐπρέπειαν ταύτην τινὲς διαβάλλοντες συμφο-
ρὰν τοῖς ἔχουσι καταστήσουσιν, οὐ ταὐτὰ κοινῇ ψη-
φιεῖσθαί φησιν ὑμᾶς καὶ ἰδίᾳ εὔχεσθαι· ἄτοπον γὰρ 134
εἶναι δοκεῖν αὐτῷ, εἰ τοὺς μὲν υἱεῖς τοὺς μηδέπω γε-
γονότας ἅπαντες εὔχεσθε οἱ μέλλοντες παιδοποιεῖσθαι
καλοὺς κἀγαθοὺς τὰς ἰδέας φῦναι καὶ τῆς πόλεως ἀξί-
ους, τοὺς δ' ἤδη γεγονότας, ἐφ' οἷς προσήκει σεμνύνε-
σθαι τὴν πόλιν, ἐὰν κάλλει καὶ ὥρᾳ διενεγκόντες ἐκ-
πλήξωσί τινας καὶ περιμάχητοι ἐξ ἔρωτος γένωνται,
τούτους, ὡς ἔοικεν, Αἰσχίνῃ πεισθέντες ἀτιμώσετε.
κἀνταῦθα δή τινα καταδρομὴν, ὡς ἀκούω, μέλλει ποι- 135
εῖσθαι περὶ ἐμοῦ, ἐπερωτῶν, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι αὐτὸς
μὲν ἐν τοῖς γυμνασίοις ὀχληρὸς ὢν καὶ πλείστων ἐρα-
στὴς γεγονὼς, τὸ δὲ πρᾶγμα εἰς ὄνειδος καὶ κινδύνους
καθιστάς. καὶ τὸ τελευταῖον, ὡς ἀπαγγέλλουσί τινες

μοι, εἰς γέλωτα καὶ λῆρόν τινα προτρεπόμενος ὑμᾶς,
ἐπιδείξεσθαί μου φησὶν ὅσα πεποίηκα ἐρωτικὰ εἴς τι- 146
νας ποιήματα, καὶ λοιδοριῶν καὶ πληγῶν τινων ἐκ τοῦ
πράγματος, αἳ περὶ ἐμὲ γεγένηνται, μαρτυρίας φησὶ
136 παρέξεσθαι. ἐγὼ δὲ οὔτε ἔρωτα δίκαιον ψέγω, οὔτε
τοὺς κάλλει διαφέροντάς φημι πεπορνεῦσθαι, οὔτ' αὐ-
τὸς ἐξαρνοῦμαι μὴ οὐ γεγονέναι ἐρωτικὸς καὶ ἔτι καὶ
νῦν εἶναι, τάς τε ἐκ τοῦ πράγματος γιγνομένας πρὸς
ἑτέρους φιλονεικίας καὶ μάχας οὐκ ἀρνοῦμαι μὴ οὐχὶ
συμβεβηκέναι μοι. περὶ δὲ τῶν ποιημάτων ὧν φασιν
οὗτοί με πεποιηκέναι, τὰ μὲν ὁμολογῶ, τὰ δὲ ἐξαρ-
νοῦμαι μὴ τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον, ὃν οὗτοι διαφθεί-
137 ροντες παρέξονται. ὁρίζομαι δ' εἶναι τὸ μὲν ἐρᾶν τῶν
καλῶν καὶ σωφρόνων φιλανθρώπου πάθος καὶ εὐ-
γνώμονος ψυχῆς, τὸ δὲ ἀσελγαίνειν ἀργυρίου τινὰ
μισθούμενον ὑβριστοῦ καὶ ἀπαιδεύτου ἀνδρὸς ἔργον 147
εἶναι ἡγοῦμαι· καὶ τὸ μὲν ἀδιαφθόρως ἐρᾶσθαί φημι
καλὸν εἶναι, τὸ δ' ἐπαρθέντα μισθῷ πεπορνεῦσθαι
αἰσχρόν. ὅσον δ' ἑκάτερον τούτων ἀπ' ἀλλήλων διέ-
στηκε καὶ ὡς πολὺ διαφέρει, ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὑμᾶς πει-
138 ράσομαι λόγοις διδάσκειν. οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν, ὅθ'
ὑπὲρ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ἐκ φύσεως ἀναγ-
καίων κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐνομοθέτουν, ἃ τοῖς ἐλευ-
θέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα, ταῦτα τοῖς δούλοις
ἀπεῖπον μὴ ποιεῖν. „δοῦλον“ φησὶν ὁ νόμος „μὴ γυ-
μνάζεσθαι μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις.“
καὶ οὐκέτι προσέγραψε· „τὸν δ' ἐλεύθερον ἀλείφε-
σθαι καὶ γυμνάζεσθαι.“ ὁπότε γὰρ οἱ νομοθέται τὸ
καλὸν τὸ ἐκ τῶν γυμνασίων κατιδόντες ἀπεῖπον τοῖς
δούλοις μὴ μετέχειν, τούτῳ αὐτῷ ἡγοῦντο, ᾧ ἐκείνους
ἐκώλυον, τοὺς ἐλευθέρους προτρέπειν ἐπὶ τὰ γυμνά-
139 σια. πάλιν ὁ αὐτὸς οὗτος εἶπε νομοθέτης· „δοῦλον

ἐλευθέρου παιδὸς μήτ' ἐρᾶν μήτ' ἐπακολουθεῖν, ἢ τύπτεσθαι τῇ δημοσίᾳ μάστιγι πεντήκοντα πληγάς."
148 ἀλλ' οὐ τὸν ἐλεύθερον ἐκώλυσεν ἐρᾶν καὶ ὁμιλεῖν καὶ ἀκολουθεῖν, οὐδὲ βλάβην τῷ παιδὶ, ἀλλὰ μαρτυρίαν σωφροσύνης ἡγήσατο συμβαίνειν. ἀκύρου δ' οἶμαι καὶ ἀδυνάτου ἔτι ὄντος κρῖναι τὸν ὄντως εὔνουν καὶ μὴ, τὸν ἐρῶντα σωφρονίζει, καὶ τοὺς τῆς φιλίας λόγους εἰς τὴν φρονοῦσαν καὶ πρεσβυτέραν ἡλικίαν ἀναβάλλεται· τὸ δ' ἐπακολουθεῖν καὶ ἐφορᾶν φρουρὰν καὶ φυλακὴν σωφροσύνης ἡγήσατο εἶναι μεγίστην. τοι- 14
γάρτοι τοὺς τῆς πόλεως μὲν εὐεργέτας, ταῖς δ' ἀρεταῖς ὑπερενηνοχότας, Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὁ σώφρων καὶ ἔννομος, εἴτε ἔρωτα εἴτε τρόπον αὐτὸν χρὴ προσειπεῖν, τοιούτους ἐπαίδευσεν, ὥστε τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ἐκείνων ἔργα καταδεεστέρους δοκεῖν εἶναι ἐν τοῖς ἐγκωμίοις τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.

Ἐπειδὴ δὲ Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου μέμνησθε 14
καὶ Ὁμήρου καὶ ἑτέρων ποιητῶν, ὡς τῶν μὲν δικαστῶν ἀνηκόων παιδείας ὄντων, ὑμεῖς δὲ εὐσχήμονές τινες προσποιεῖσθε εἶναι καὶ περιφρονοῦντες ἱστορίᾳ τὸν δῆμον, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι καὶ ἡμεῖς τι ἤδη ἠκούσαμεν καὶ ἐμάθομεν, λέξομέν τι καὶ ἡμεῖς περὶ τούτων. ἐπειδὴ γὰρ ἐπιχειροῦσι φιλοσόφων ἀνδρῶν μεμνῆσθαι
149 καὶ καταφεύγειν ἐπὶ τοὺς εἰρημένους ἐν τῷ μέτρῳ λόγους, θεωρήσατε ἀποβλέψαντες, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰς τοὺς ὁμολογουμένως ἀγαθοὺς καὶ χρηστοὺς ποιητὰς, ὅσον κεχωρίσθαι ἐνόμισαν τοὺς σώφρονας καὶ τῶν ὁμοίων ἐρῶντας καὶ τοὺς ἀκρατεῖς ὧν οὐ χρὴ καὶ τοὺς ὑβριστάς. λέξω δὲ πρῶτον μὲν περὶ Ὁμήρου, ὃν ἐν 1
τοῖς πρεσβυτάτοις καὶ σοφωτάτοις τῶν ποιητῶν εἶναι τάττομεν. ἐκεῖνος γὰρ πολλαχοῦ μεμνημένος περὶ Πατρόκλου καὶ Ἀχιλλέως τὸν μὲν ἔρωτα καὶ τὴν ἐπωνυ

μίαν αὐτῶν τῆς φιλίας ἀποκρύπτεται, ἡγούμενος τὰς τῆς εὐνοίας ὑπερβολὰς καταφανεῖς εἶναι τοῖς πεπαι-
143 δευμένοις τῶν ἀκροατῶν. λέγει γάρ που Ἀχιλλεὺς ὀδυρόμενος τὸν τοῦ Πατρόκλου θάνατον, ὡς ἕν τι τοῦτο τῶν λυπηροτάτων ἀναμιμνησκόμενος, ὅτι τὴν 150
ὑπόσχεσιν τὴν πρὸς τὸν πατέρα τὸν Πατρόκλου, τὸν Μενοίτιον, ἄκων ἐψεύσατο· ἐπαγγείλασθαι γὰρ αὐτὸν εἰς Ὀποῦντα σῶν ἀπάξειν (ἦν γὰρ Ὀπούντιος), εἰ συμπέμψειεν αὐτὸν εἰς τὴν Τροίαν καὶ παρακαταθεῖτο αὐτῷ. ᾧ καταφανής ἐστιν, ὡς δι' ἔρωτα τὴν ἐπιμέλει-
144 αν αὐτοῦ παρέλαβεν. ἔστι δὲ τὰ ἔπη, ἃ ἐγὼ νῦν ὑμῖν μέλλω λέγειν·

ὢ πόποι, ἦ ῥ' ἅλιον ἔπος ἔκβαλον ἤματι κείνῳ
θαρσύνων ἥρωα Μενοίτιον ἐν μεγάροισιν.
φῆν δέ οἱ εἰς Ὀπόεντα περικλυτὸν υἱὸν ἀπάξειν,
Ἴλιον ἐκπέρσαντα λαχόντα τε ληίδος αἶσαν.
ἀλλ' οὐ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ·
ἄμφω γὰρ πέπρωται ὁμοίην γαῖαν ἐρεύθειν.

145 οὐ τοίνυν ἐνταῦθα μόνον σχετλιάζων φαίνεται, ἀλλ' οὕτως αὐτὸν ἰσχυρῶς ἐπένθησεν, ὥστε παρὰ Θέτιδος τῆς αὑτοῦ μητρὸς προακούσας, ὅτι μὴ μετελθὼν μὲν 151
τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' ἐάσας ἀτιμώρητον τὸν τοῦ Πατρόκλου θάνατον, ἐπανελθὼν οἴκαδε γηραιὸς ἐν τῇ αὑτοῦ πατρίδι ἀποθανεῖται, τιμωρησάμενος δὲ διὰ ταχέων μέλλοι τὸν βίον τελευτᾶν, εἵλετο τὴν τοῦ τεθνεῶτος πίστιν μᾶλλον ἢ τὴν σωτηρίαν. οὕτω δὲ μεγαλοψύχως ἠπείγετο τὸν φονέα τὸν ἐκείνου τιμωρήσασθαι, ὥστε πάντων αὐτὸν παραμυθουμένων καὶ κελευόντων λούσασθαι καὶ σῖτον προσενέγκασθαι ἀπόμνυσι μηδὲν τούτων πράξειν, πρὶν ἂν τὴν τοῦ Ἕκτορος κεφαλὴν
146 ἐπὶ τὸν τοῦ Πατρόκλου τάφον ἐνέγκῃ. καθεύδοντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πυρᾷ, ὥς φησιν ὁ ποιητής, εἴδωλον

ἐφίσταται Πατρόκλου, καὶ τοιούτων ἐπεμνήσθη καὶ τοιαῦτα ἐπέσκηψε τῷ Ἀχιλλεῖ, ἐφ' οἷς καὶ δακρῦσαι καὶ ζηλῶσαι τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φιλίαν ἄξιον αὐτῶν ἐστιν. ἐπισκήπτει μὲν γὰρ αὐτῷ, προειπὼν, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος ἀπέχει μακρὰν τῆς τοῦ βίου τελευτῆς, εἴ πως εἴη δυνατὸν, προδιοικήσασθαι, ὅπως τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ ἐτράφησαν καὶ ἐβίωσαν ἐν τῷ αὐτῷ, οὕτω καὶ τελευτησάντων αὐτῶν τὰ ὀστᾶ ἐν τῇ αὐτῇ σορῷ κείσεται· ὀδυρόμενος δὲ καὶ τὰς διατριβὰς διεξιὼν, ἃς 147
μετ' ἀλλήλων ζῶντες διέτριβον, λέγει, ὅτι „οὐκέτι πε-
152 ρὶ τῶν μεγίστων, ὥσπερ τὸ πρότερον, καθεζόμενοι μετ' ἀλλήλων μόνοι ἄπωθεν τῶν ἄλλων φίλων βουλευσόμεθα," τὴν πίστιν οἶμαι καὶ τὴν εὔνοιαν ποθεινοτάτην ἡγούμενος εἶναι. ἵνα δὲ καὶ διὰ τοῦ μέτρου τὰς γνώμας ἀκούσητε τοῦ ποιητοῦ, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὰ ἔπη τὰ περὶ τούτων, ἃ Ὅμηρος πεποίηκε. λέγε πρῶτον τὰ περὶ τῆς Ἕκτορος τι- 148
μωρίας.

ἀλλ' ἐπεὶ οὖν, φίλ' ἑταῖρε, σεῦ ὕστερος εἶμ' ὑπὸ γαῖαν,
οὔ σε πρὶν κτεριῶ, πρίν γ' Ἕκτορος ἐνθάδ' ἐνεῖκαι
τεύχεα καὶ κεφαλὴν, μεγαθύμου σοῖο φονῆος.

ἀναγίγνωσκε δὴ, ἃ περὶ τοῦ ὁμοτάφους αὐτοὺς γενέ- 149
σθαι λέγει ἐν τῷ ὕπνῳ ὁ Πάτροκλος, καὶ περὶ τῶν διατριβῶν, ἃς συνδιέτριβον ἀλλήλοις.

οὐ γὰρ ἔτι ζωοί γε φίλων ἀπάνευθεν ἑταίρων
153 βουλὰς ἑζόμενοι βουλεύσομεν· ἀλλ' ἐμὲ μὲν Κὴρ
ἀμφέχανε στυγερὴ, ἥπερ λάχε γιγνόμενόν περ·
καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
τείχει ὕπο Τρώων εὐηγενέων ἀπολέσθαι,
μαρνάμενον δηίοις Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·

μὴ ἐμὰ σῶν ἀπάνευθε τιθήμεναι ὀστέ', Ἀχιλλεῦ,
ἀλλ' ἵνα πέρ σε καὶ αὐτὸν ὁμοίη γαῖα κεκεύθῃ,
χρυσέῳ ἐν ἀμφιφορεῖ, τόν τοι πόρε πότνια μήτηρ.
ὡς ὁμοῦ ἐτράφεμέν περ ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν,
εὖτέ με τυτθὸν ἐόντα Μενοίτιος ἐξ Ὀπόεντος
ἤγαγεν ὑμέτερόνδ' ἀνδροκτασίης ὕπο λυγρῆς,
ἤματι τῷ, ὅτε παῖδα κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,
νήπιος, οὐκ ἐθέλων, ἀμφ' ἀστραγάλοισι χολωθείς·
ἔνθα με δεξάμενος ἐν δώμασιν ἱππότα Πηλεύς
ἔτρεφέ τ' ἐνδυκέως καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνεν·
ὣς δὲ καὶ ὀστέα νῶιν ὁμὴ σορὸς ἀμφικαλύπτοι.

150 *ὡς τοίνυν ἐξῆν ἂν αὐτῷ σωθῆναι μὴ τιμωρησαμένῳ τὸν τοῦ Πατρόκλου θάνατον, ἀνάγνωθι, ἃ λέγει ἡ Θέτις.*

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις·
αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος.
τὴν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
αὐτίκα τεθναίην, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἑταίρῳ
κτεινομένῳ ἐπαμῦναι, ὅ μοι πολὺ φίλτατος ἔσκεν.

151 *Ὁ τοίνυν οὐδενὸς ἧττον σοφὸς τῶν ποιητῶν Εὐριπίδης, ἕν τι τῶν καλλίστων ὑπολαμβάνων εἶναι τὸ σωφρόνως ἐρᾶν, ἐν εὐχῆς μέρει τὸν ἔρωτα ποιούμενος λέγει που·*

ὁ δ' εἰς τὸ σῶφρον ἐπ' ἀρετήν τ' ἄγων ἔρως 154
ζηλωτὸς ἀνθρώποισιν, ὧν εἴην ἐγώ.

152 *πάλιν τοίνυν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Φοίνικι ἀποφαίνεται, ὑπὲρ τῆς γεγενημένης αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα διαβολῆς ἀπολογούμενος καὶ ἀπεθίζων τοὺς ἀνθρώπους μὴ ἐξ ὑποψίας μηδ' ἐκ διαβολῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ βίου τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι·*

ἤδη δὲ πολλῶν ᾑρέθην λόγων κριτής,

καὶ πόλλ' ἁμιλληθέντα μαρτύρων ὕπο
τἀναντί' ἔγνων συμφορᾶς μιᾶς πέρι.
κἀγὼ μὲν οὕτω, χὤστις ἔστ' ἀνὴρ σοφός,
λογίζομαι τἀληθὲς, εἰς ἀνδρὸς φύσιν
σκοπῶν δίαιτάν θ', ἥντιν' ἐμπορεύεται...
155 ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνήρ,
οὐ πώποτ' ἠρώτησα, γιγνώσκων, ὅτι
τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών.

σκέψασθε δ', ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς γνώμας, ἃς ἀποφαίνεται 153
ὁ ποιητής. ἤδη δὲ πολλῶν πραγμάτων φησὶ γεγενῆ-
σθαι κριτὴς, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς δικασταὶ, καὶ τὰς κρί-
σεις οὐκ ἐκ τῶν μαρτυριῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπιτηδευμά-
των καὶ τῶν ὁμιλιῶν φησι ποιεῖσθαι, ἐκεῖσε ἀποβλέ-
πων, πῶς τὸν καθ' ἡμέραν βίον ζῇ ὁ κρινόμενος καὶ
156 ὅντινα τρόπον διοικεῖ τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν, ὡς παραπλη-
σίως αὐτὸν καὶ τὰ τῆς πόλεως διοικήσοντα, καὶ τίσι χαί-
ρει πλησιάζων· καὶ τελευτῶν οὐκ ὤκνησεν ἀποφήνα-
σθαι τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι οἷσπερ ἥδεται ξυνών.
οὐκοῦν δίκαιον καὶ περὶ Τιμάρχου τοῖς αὐτοῖς ὑμᾶς
Εὐριπίδῃ χρήσασθαι λογισμοῖς. πῶς διῴκηκε τὴν ἑαυ- 154
τοῦ οὐσίαν; κατεδήδοκε τὰ πατρῷα καὶ [τα τῶν φίλων]
μεμισθαρνηκὼς τῷ σώματι καὶ δωροδοκῶν δημοσίᾳ
πάντ' ἠφάνικεν, ὥστε μηδὲν ἄλλ' ἢ τὰς αἰσχύνας αὐ-
τῷ περιεῖναι. χαίρει δὲ τῷ ξυνών; Ἡγησάνδρῳ. ὁ
δ' Ἡγήσανδρος ἐκ τίνων ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων; ἐκ τού-
των, ἃ τὸν πράξαντα οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσι μὴ δη-
μηγορεῖν. ἐγὼ δὲ τί λέγω κατὰ Τιμάρχου, καὶ τίνα
157 ποτ' ἐστὶν ἃ ἀντιγέγραμμαι; μὴ δημηγορεῖν Τίμαρχον
πεπορνευμένον καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν κατεδηδοκό-
τα. ὑμεῖς δὲ τί ὀμωμόκατε; ὑπὲρ αὐτῶν ψηφιεῖσθαι
ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ.

Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ περὶ τῶν ποιητῶν διεξιὼν, 155

ανδρῶν ἐρῶ πρεσβυτέρων καὶ γνωρίμων ὑμῖν ὀνόματα
καὶ μειρακίων καὶ παίδων, ὧν τοῖς μὲν διὰ τὴν εὐπρέ-
πειαν πολλοὶ γεγόνασιν ἐρασταὶ, ἐνίοις δὲ τῶν ἐν ἡλι-
κίᾳ ἔτι καὶ νῦν εἰσὶν, ὧν οὐδεὶς πώποτ' εἰς τὰς αὐτὰς
αἰτίας ἀφῖκται Τιμάρχῳ· καὶ πάλιν ὑμῖν ἀντιδιέξειμι
ἀνθρώπων πεπορνευμένων αἰσχρῶς καὶ φανερῶς
ὀνόματα, ἵνα ὑμεῖς ἀναμνησθέντες κατανείμητε εἰς
156 τὴν προσήκουσαν τάξιν Τίμαρχον. πρῶτον δὲ λέξω
τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ καλῶς βεβιωκότων ὀνόματα.
γιγνώσκετε, ὦ Ἀθηναῖοι, Κρίτωνα τὸν Ἀστυόχου καὶ
Περικλείδην τὸν Περιθοίδην καὶ Πολεμαγένην καὶ
Πανταλέοντα τὸν Κλεαγόρου καὶ Τιμησίθεον τὸν δρο- 158
μέα, καλλίστους οὐ μόνον τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν
Ἑλλήνων γεγενημένους καὶ πλείστων καὶ σωφρονε-
στάτων τυχόντας ἐραστῶν· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε
157 αὐτοὺς ἔψεξε. πάλιν ἐκ τῶν μειρακίων καὶ τῶν ἐν παι-
σὶν ἔτι καὶ νῦν ὄντων πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφιδοῦν τὸν
Ἰφικράτους, υἱὸν δὲ Τισίου τοῦ Ῥαμνουσίου, ὁμώνυ-
μον δὲ τοῦ νυνὶ κρινομένου Τιμάρχου· ὃς εὐπρεπὴς
ὢν ἰδεῖν τοσοῦτον ἀπέχει τῶν αἰσχρῶν, ὥστε πρῴην
ἐν τοῖς κατ' ἀγροὺς Διονυσίοις κωμῳδῶν ὄντων ἐν
Κολλυτῷ καὶ Παρμένοντος τοῦ κωμικοῦ ὑποκριτοῦ
εἰπόντος τι πρὸς τὸν χορὸν ἀνάπαιστον, ἐν ᾧ ἦν εἶναί
τινας πόρνους μεγάλους Τιμαρχώδεις, οὐδεὶς ὑπελάμ-
βανεν εἰς τὸ μειράκιον, ἀλλ' εἰς σὲ πάντες· οὕτω κλη-
ρονόμος εἶ τοῦ ἐπιτηδεύματος. πάλιν Ἀντικλέα τὸν
σταδιοδρόμον καὶ Φειδίαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μελησίου.
ἔτι δὲ εἰπεῖν ἔχων πολλοὺς παύσομαι, ἵνα μὴ δοκῶ τὸν
158 ἔπαινον θεραπείᾳ τινὶ κατ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. περὶ δὲ
τῶν ὁμοτρόπων τῶν Τιμάρχου, φεύγων τὰς ἀπεχθεί-
ας, ὧν ἥκιστά μοι μέλει μνησθήσομαι. τίς γὰρ ὑμῶν 159
τὸν ὀρφανὸν καλούμενον Διόφαντον οὐκ οἶδεν, ὃς

τὸν ξένον πρὸς τὸν ἄρχοντα ἀπήγαγεν, ᾧ παρήδρευεν Ἀριστοφῶν ὁ Ἀζηνιεὺς, ἐπαιτιασάμενος τέτταρας δραχμὰς αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πράξεως ταύτης ἀπεστερηκέναι, καὶ τοὺς νόμους λέγων, οἳ κελεύουσι τὸν ἄρχοντα τῶν ὀρφανῶν ἐπιμελεῖσθαι, τοὺς ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης κειμένους αὐτὸς ὑπερβεβηκώς; ἢ τίς τῶν πολιτῶν οὐκ
160 ἐδυσχέραινε Κηφισόδωρον τὸν τοῦ Μόλωνος καλούμενον καλλίστην ὥραν ὄψεως ἀκλεέστατα διεφθαρκότα; ἢ Μνησίθεον τὸν τοῦ μαγείρου καλούμενον; ἢ πολλοὺς ἑτέρους, ὧν ἑκὼν ἐπιλανθάνομαι; οὐ γὰρ ἐπεξελθεῖν αὐτῶν ἕκαστον κατ' ὄνομα πικρῶς βούλομαι, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν τοιούτων ἔργων ἀπορεῖν ἂν εὐξαίμην ἐν τῷ λόγῳ διὰ τὴν πρὸς τὴν πόλιν εὔνοιαν. ἐπειδὴ δὲ ἑκατέρων προελόμενοί τινας διεξεληλύθαμεν, χωρὶς μὲν τοὺς διὰ σωφροσύνην ἐρωμένους, χωρὶς δὲ τοὺς εἰς ἑαυτοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ὑμεῖς ἤδη τοῦτ' ἐρωτηθέντες ἀποκρίνασθε πρὸς ἐμὲ, εἰς ὁποτέραν τάξιν Τίμαρχον κατανέμετε, πότερα εἰς τοὺς ἐρωμένους ἢ εἰς τοὺς πεπορνευμένους. οὐκοῦν μὴ καταλιπὼν ἣν εἵλου συμμορίαν αὐτομολήσῃς εἰς τὰς τῶν ἐλευθέρων διατριβάς.

Ἐὰν δ' ἐπιχειρῶσι λέγειν, ὡς οὐχ ἡταίρηκεν ὅστις μὴ κατὰ συγγραφὰς ἐμισθώθη, καὶ γραμματεῖον καὶ μάρτυρας ἀξιῶσί με τούτων παρασχέσθαι, πρῶτον μὲν τοὺς περὶ τῆς ἑταιρήσεως νόμους μέμνησθε, ἐν οἷς οὐδαμοῦ μνείαν ὁ νομοθέτης περὶ συνθηκῶν πεποίηται. οὐ γὰρ, εἰ κατὰ γραμματεῖόν τις ἑαυτὸν κατῄσχυνε, τοῦτ' ἐξήτασεν, ἀλλὰ παντελῶς, ὅπως ἂν ἡ πρᾶξις
161 γένηται, τὸν πράξαντα κελεύει μὴ μετέχειν τῶν τῆς πόλεως κοινῶν. εἰκότως· ὅστις γὰρ νέος ὢν ἀπέστη δι' αἰσχρὰς ἡδονὰς τῆς εἰς τὰ καλὰ φιλοτιμίας, τοῦτον οὐκ ᾠήθη δεῖν πρεσβύτερον γενόμενον ὁ τοὺς νόμους

161 εἰσφέρων ἐπίτιμον εἶναι. ἔπειτα καὶ τὴν εὐήθειαν τοῦ
λόγου τούτου ῥᾴδιόν ἐστιν ἐξετάσαι. πάντες γὰρ ἂν
τοῦθ' ὁμολογήσαιμεν, ὅτι τὰς συνθήκας τὰς πρὸς ἀλ-
λήλους ἀπιστίας ἕνεκα ποιούμεθα, ἵνα ὁ μὴ παραβὰς
τὰ γεγραμμένα δίκην λάβῃ τῇ ψήφῳ παρὰ τοῦ παρα-
βάντος. οὐκοῦν, εἴπερ τὸ πρᾶγμα δίκης προσδεῖται,
τοῖς κατὰ γραμματεῖον ἡταιρηκόσιν, ἂν ἀδικῶνται, ἡ
τῶν νόμων ὧν οὗτοί φασιν ἐπικουρία καταλείπεται.
καὶ τίς ἂν ὁ λόγος ἑκατέρου φανείη; μὴ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ
λεγόμενον, ἀλλὰ γιγνόμενον τὸ πρᾶγμα νομίσαθ' ὁρᾶν.
162 ἔστω γὰρ ὁ μὲν μισθωσάμενος δίκαιος εἰς τὸ πρᾶγμα,
ὁ δὲ μισθωθεὶς ἄδικος καὶ μὴ βέβαιος, ἢ πάλιν τοὐ-
ναντίον ὁ μὲν μισθωθεὶς μέτριος καὶ ποιῶν τὰ ὡμολο-
γημένα, ὁ δὲ τὴν ἡλικίαν προλαβὼν καὶ μισθωσάμενος
ἐψεύσθω· καὶ δικαστὰς ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπολάβετε κα-
θῆσθαι. οὐκοῦν ὁ πρεσβύτερος, ἀποδοθέντος τοῦ
ὕδατος αὐτῷ καὶ λόγου, κατηγορῶν μετὰ σπουδῆς, 162
163 βλέπων δηλονότι πρὸς ὑμᾶς, λέξει· „ἐμισθωσάμην,
ὦ Ἀθηναῖοι, Τίμαρχον ἑταιρεῖν ἐμαυτῷ κατὰ τὸ γραμ-
ματεῖον τὸ παρὰ Δημοσθένει κείμενον·“ οὐδὲν γὰρ
κωλύει οὕτως εἰρῆσθαι· „ὁ δ' οὐ ποιεῖ μοι τὰ ὡμολο-
γημένα.“ καὶ ταῦτ' ἤδη διέξεισι δηλονότι πρὸς τοὺς
δικαστὰς λέγων ἃ χρὴ τὸν τοιοῦτον ποιεῖν. ἔπειτα οὐ
καταλευσθήσεται ὁ μισθούμενος τὸν Ἀθηναῖον παρὰ
τοὺς νόμους, καὶ προσοφλὼν ἄπεισιν ἐκ τοῦ δικαστη-
ρίου οὐ τὴν ἐπωβελίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλην ὕβριν;
164 ἀλλ' οὐχ οὗτος, ἀλλ' ὁ μισθωθεὶς δικάζεται. λεγέτω
δὴ παρελθὼν ὁ σοφὸς Βάταλος ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵν' εἰδῶ- 163
μεν, τί ποτ' ἐρεῖ. „ἄνδρες δικασταί, ἐμισθώσατό με
ἑταιρεῖν αὐτῷ ἀργυρίου ὁστισδηποτοῦν·“ οὐδὲν γὰρ
διαφέρει οὕτως εἰρῆσθαι· „κἀγὼ μὲν ἅπαντα καὶ πε-
ποίηκα καὶ ἔτι καὶ νῦν ποιῶ κατὰ τὸ γραμματεῖον, ἃ

χρὴ ποιεῖν τὸν ἑταιροῦντα· οὗτος δὲ ὑπερβαίνει τὰς συνθήκας.“ ἔπειτ’ οὐ πολλὴ κραυγὴ παρὰ τῶν δικαστῶν αὐτῷ ἀπαντήσεται; τίς γὰρ οὐκ ἐρεῖ „ἔπειτα
164 *ἐμβάλλεις εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ στεφανοῖ ἢ πράττεις τι τῶν αὐτῶν ἡμῖν;“ οὐκοῦν οὐδὲν ὄφελος τῆς συγγραφῆς. πόθεν οὖν ἴσχυκε καὶ σύνηθες γεγένηται λέγειν, ὡς* 165
κατὰ γραμματεῖον ἤδη τινὲς ἡταίρησαν, ἤδη ἐρῶ. ἀνὴρ εἷς τῶν πολιτῶν (τὸ δ’ ὄνομα οὐ λέξω· τὰς γὰρ ἀπεχθείας φεύγω) οὐδὲν προϊδόμενος ὧν ὀλίγῳ πρότερον ἐγὼ διεξῆλθον πρὸς ὑμᾶς, λέγεται κατὰ συνθήκας ἡταιρηκέναι τὰς παρ’ Ἀντικλεῖ κειμένας, οὐκ ὢν ἰδιώτης, ἀλλὰ πρὸς τὰ κοινὰ προσιών· καὶ λοιδορίαις περιπίπτων εἰς συνήθειαν ἐποίησε τοῦ λόγου τούτου τὴν πόλιν καταστῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτῶσί τινες, εἰ κατὰ γραμματεῖον ἡ πρᾶξις γεγένηται. ὁ δὲ νομοθέτης οὐχ ὅπως τὸ πρᾶγμα γεγένηται ἐφρόντισεν, ἀλλ’ ἐὰν
165 *ὁπωσοῦν μίσθωσις γένηται, κατέγνωκε τοῦ πράξαντος αἰσχύνην.*

Ἀλλ’ ὅμως οὕτω σαφῶς τούτων διωρισμένων 166
πολλαὶ παρεμβολαὶ λόγων ὑπὸ Δημοσθένους εὑρεθήσονται. καὶ ταῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ πράγματος κακοηθείαις λεγομέναις ἧττον ἄν τις ἀγανακτήσειεν· ἃ δὲ ἔξωθεν ἐπεισάξεται λυμαινόμενος τὰ τῆς πόλεως δίκαια, ἐπὶ τούτοις ἄξιόν ἐστιν ὀργισθῆναι. πολὺς μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος ἔσται, ἀναμιχθήσεται δὲ καὶ τὸ τοῦ παιδὸς ὄνομα Ἀλεξάνδρου. καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἄμουσός τις οὗτος καὶ ἀπαίδευτος ἄνθρωπός ἐστι. τὸ 167
μὲν γὰρ εἰς τὸν Φίλιππον τῷ λόγῳ πλημμελεῖν ἀμαθὲς μὲν καὶ ἄκαιρον, ἔλαττον δ’ οὗ μέλλω λέγειν ἁμάρτημα· ὁμολογουμένως γὰρ εἰς ἄνδρα, καίπερ οὐκ ὢν αὐτὸς ἀνήρ, τὰς βλασφημίας ποιήσεται· ὅταν δὲ ταῖς εἰς τὸν παῖδα πεπραγματευμέναις μεταφοραῖς ὀνομά-

των αἰσχρὰς ὑποψίας παρεμβάλῃ, καταγέλαστον τὴν
168 πόλιν ποιεῖ. ὡς γὰρ τὰς ἐμὰς εὐθύνας βλάπτων, ἃς
ὑπὲρ τῆς πρεσβείας μέλλω διδόναι, φησί με, ὅτ' αὐτὸς
πρῴην πρὸς τὴν βουλὴν ὑπὲρ τοῦ παιδὸς Ἀλεξάνδρου 166
διεξῄει, ὡς ἐν τῷ πότῳ ἡμῶν κιθαρίζοι καὶ λέγοι ῥή-
σεις τινὰς καὶ ἀντικρούσεις πρὸς ἕτερον παῖδα, καὶ
περὶ τούτων ἃ δή ποτε αὐτὸς ἐτύγχανε γιγνώσκων
πρὸς τὴν βουλὴν ἀπεφήνατο, οὐχ ὡς συμπρεσβευτὴν,
ἀλλ' ὡς συγγενῆ τοῖς εἰς τὸν παῖδα σκώμμασιν ἀγα-
69 νακτῆσαι. ἐγὼ δ' Ἀλεξάνδρῳ μὲν εἰκότως διὰ τὴν ἡλι-
κίαν οὐ διείλεγμαι, Φίλιππον δὲ νῦν μὲν διὰ τὴν τῶν
λόγων εὐφημίαν ἐπαινῶ· ἐὰν δ' ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸς
ἡμᾶς ἔργοις γένηται, οἷος νῦν ἐστιν ἐν τοῖς ἐπαγγέλ-
μασιν, ἀσφαλῆ καὶ ῥᾴδιον τὸν καθ' αὐτοῦ ποιήσει
ἔπαινον. ἐπετίμησα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ Δημοσθένει
οὐ τὸν παῖδα ἐκθεραπεύων, ἀλλ' ἐὰν τὰ τοιαῦτα ἀπο-
δέχησθε, ὁμοίαν νομίζων τὴν πόλιν φανήσεσθαι τῇ
τοῦ λέγοντος ἀκοσμίᾳ.

70 Ὅλως δ', ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς ἔξωθεν τοῦ πράγματος
ἀπολογίας μὴ προσδέχεσθε, πρῶτον μὲν τῶν ὅρκων
ἕνεκα, οὓς ὠμόσατε, δεύτερον δὲ ὑπὲρ τοῦ μὴ παρα-
κρουσθῆναι ὑπὸ ἀνθρώπου τεχνίτου λόγων. μικρὸν 167
δ' ἄνωθεν ἄρξομαι διδάσκειν ὑμᾶς. Δημοσθένης
γὰρ, ἐπειδὴ τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἀνήλωσε, περιῄει
περὶ τὴν πόλιν θηρεύων νέους πλουσίους ὀρφανοὺς,
ὧν οἱ μὲν πατέρες τετελευτήκεσαν, αἱ δὲ μητέρες διῴ-
κουν τὴν οὐσίαν. πολλοὺς δ' ὑπερβὰς ἑνὸς τῶν δεινὰ
71 πεπονθότων ὑπὸ τούτου μνησθήσομαι. κατιδὼν γὰρ
οἰκίαν πλουσίαν καὶ οὐκ εὐνομουμένην, ἧς ἡγεμὼν
μὲν ἦν γυνὴ μέγα φρονοῦσα καὶ νοῦν οὐκ ἔχουσα,
νεανίσκος δὲ ὀρφανὸς ἡμιμανὴς διεχείριζε τὴν οὐσίαν,
Ἀρίσταρχος ὁ τοῦ Μόσχου, τούτου προσποιησάμενος

ἐραστὴς εἶναι καὶ τὸ μειράκιον εἰς τὴν φιλανθρωπίαν
ταύτην προσκαλεσάμενος, ἐλπίδων κενῶν ἐμπλήσας
168 ὡς αὐτίκα δὴ μάλα τῶν ῥητόρων πρωτεύσοντα, κατά-
λογον ἀποφαίνων, τοιούτων εἰσηγητὴς αὐτῷ καὶ δι- 172
δάσκαλος ἔργων ἐγένετο, ἐξ ὧν ἐκεῖνος μὲν φεύγει τὴν
πατρίδα, οὗτος δ' αὐτοῦ τὰ τῆς φυγῆς ἐφόδια προλα-
βὼν τρία τάλαντα ἀπεστέρηκε, Νικόδημος δ' ὁ Ἀφι-
δναῖος ὑπ' Ἀριστάρχου τετελεύτηκε βιαίῳ θανάτῳ, ἐκ-
κοπεὶς ὁ δείλαιος ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν
γλῶτταν ἀποτμηθείς, ᾗ ἐπαρρησιάζετο πιστεύων τοῖς
νόμοις καὶ ὑμῖν. ἔπειθ' ὑμεῖς, ὦ Ἀθηναῖοι, Σωκράτην 173
169 μὲν τὸν σοφιστὴν ἀπεκτείνατε, ὅτι Κριτίαν ἐφάνη πε-
παιδευκώς, ἕνα τῶν τριάκοντα τῶν τὸν δῆμον κατα-
λυσάντων, Δημοσθένης δ' ὑμῖν ἑταίρους ἐξαιτήσεται
ὁ τηλικαύτας τιμωρίας λαμβάνων παρὰ τῶν ἰδιωτῶν
καὶ δημοτικῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ τῆς ἰσηγορίας; ᾧ πα-
ρακεκλημένοι τινὲς τῶν μαθητῶν ἥκουσιν ἐπὶ τὴν
ἀκρόασιν· κατεπαγγέλλεται γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἐργολα-
βῶν ἐφ' ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, λήσειν μεταλλά-
ξας τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν, καὶ παρα- 174
στήσειν τῷ μὲν φεύγοντι θαρρεῖν, ὅταν αὐτὸς δεῦρο
παρέλθῃ, ἐκπεπλῆχθαι δὲ τῷ κατηγόρῳ καὶ πεφοβῆ-
σθαι περὶ αὐτοῦ, τοσούτους δὲ καὶ τηλικούτους ἐκκα-
λέσεσθαι παρὰ τῶν δικαστῶν θορύβους παρεμβάλλων
170 τὰς ἐμὰς δημηγορίας καὶ ψέγων τὴν εἰρήνην τὴν δι'
ἐμοῦ καὶ Φιλοκράτους γεγενημένην, ὥστ' οὐδὲ ἀπαν-
τήσεσθαί με ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἀπολογησόμενον,
ὅταν τὰς τῆς πρεσβείας εὐθύνας διδῶ, ἀλλ' ἀγαπή-
σειν, ἐὰν μετρίῳ τιμήματι περιπέσω καὶ μὴ θανάτῳ
ζημιῶμαι· μηδενὶ δὴ τρόπῳ καθ' ὑμῶν αὐτῶν γέλωτα 175
τῷ σοφιστῇ καὶ διατριβὴν παράσχητε, ἀλλ' ὑπολάβεθ'
ὁρᾶν εἰσεληλυθότα ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου οἴκαδε καὶ

σεμνυνόμενον ἐν τῇ τῶν μειρακίων διατριβῇ καὶ δι-
εξιόντα, ὡς εὖ τὸ πρᾶγμα ὑφείλετο τῶν δικαστῶν·
„ἀπαγαγὼν γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν περὶ Τίμαρχον αἰ-
τιῶν ἐπέστησα φέρων ἐπὶ τὸν κατήγορον καὶ Φίλιππον
καὶ Φωκέας, καὶ φόβους ἐπήρτησα τοῖς ἀκροωμένοις, 171
ὥσθ' ὁ μὲν φεύγων κατηγόρει, ὁ δὲ κατηγορῶν ἐκρί-
νετο, οἱ δὲ δικασταί, ὧν μὲν ἦσαν δικασταί, ἐπελά-
θοντο, ὧν δ' οὐκ ἦσαν κριταί, περὶ τούτων ἤκουον."
176 ὑμέτερον δ' ἔργον ἐστὶ πρὸς ταῦτα ἀντιτετάχθαι καὶ
πανταχῇ παρακολουθοῦντας μηδαμῇ παρεκκλίνειν αὐ-
τὸν ἐᾶν μηδὲ τοῖς ἔξω τοῦ ἀγῶνος λόγοις διισχυρίζε-
σθαι· ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις εἰς τὸν τοῦ
πράγματος αὐτὸν δρόμον εἰσελαύνετε. κἂν ταῦτα
ποιῆτε, οὐ καταφρονηθήσεσθε, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἕξετε
γνώμην νομοθετοῦντες καὶ δικάζοντες· εἰ δὲ μή, δό-
ξετε μελλόντων μὲν γίγνεσθαι τῶν ἀδικημάτων προαι-
σθάνεσθαι καὶ ὀργίζεσθαι, γεγονότων δὲ οὐκέτι φρον-
τίζειν.
177 Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, ἐὰν μὲν κολάζητε
τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύ-
ριοι, ἐὰν δ' ἀφιῆτε, καλοὶ μέν, κύριοι δ' οὐκέτι. ὧν 172
δ' ἕνεκα ταῦτα λέγω, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς παρρη-
σιάσασθαι. ἔσται δ' ὁ λόγος ἐπὶ παραδείγματος. διὰ τί
οἴεσθε, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους μὲν καλῶς κεῖσθαι,
τὰ δὲ ψηφίσματα εἶναι τῆς πόλεως καταδεέστερα καὶ
τὰς κρίσεις ἐνίοτε τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἔχειν ἐπι-
178 πλήξεις; ἐγὼ τὰς τούτων αἰτίας ἐπιδείξω. ὅτι τοὺς
μὲν νόμους τίθεσθε ἐπὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις, οὔτε κέρ-
δους ἕνεκ' ἀδίκου οὔτε χάριτος οὔτ' ἔχθρας, ἀλλὰ
πρὸς αὐτὸ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἀποβλέ-
ποντες· ἐπιδέξιοι δ' οἶμαι φύντες ἑτέρων μᾶλλον εἰκό-
τως καλλίστους νόμους τίθεσθε. ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις

καὶ τοῖς δικαστηρίοις πολλάκις ἀφέμενοι τῶν εἰς αὐτὸ
τὸ πρᾶγμα λόγων ὑπὸ τῆς ἀπάτης καὶ τῶν ἀλαζονευ-
μάτων ἄγεσθε καὶ πάντων ἀδικώτατον ἔθος εἰς τοὺς
ἀγῶνας παραδέχεσθε· ἐᾶτε γὰρ τοὺς ἀπολογουμένους
ἀντικατηγορεῖν τῶν κατηγορούντων. ἐπειδὰν δ' ἀπὸ 179
τῆς ἀπολογίας ἀποσπασθῆτε καὶ τὰς ψυχὰς ἐφ' ἑτέρων
γένησθε, εἰς λήθην ἐμπεσόντες τῆς κατηγορίας ἐξέρ-
χεσθ' ἐκ τῶν δικαστηρίων οὐδὲ παρ' ἑτέρου δίκην εἰλη-
φότες, οὔτε παρὰ τοῦ κατηγόρου, ψῆφος γὰρ κατ' αὐ-
τοῦ οὐ δίδοται, οὔτε παρὰ τοῦ ἀπολογουμένου, ταῖς
173 γὰρ ἀλλοτρίαις αἰτίαις ἀποτριψάμενος τὰ ὑπάρχοντα
αὐτῷ ἐγκλήματα ἐκπέφευγεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου· οἱ
δὲ νόμοι καταλύονται καὶ ἡ δημοκρατία διαφθείρεται
καὶ τὸ ἔθος ἐπὶ πολὺ προβαίνει· εὐχερῶς γὰρ ἐνίοτε
λόγον ἄνευ χρηστοῦ βίου προσδέχεσθε.
'Αλλ' οὐ Λακεδαιμόνιοι· καλὸν δ' ἐστὶ καὶ τὰς ξε- 180
νικὰς ἀρετὰς μιμεῖσθαι. δημηγοροῦντος γάρ τινος ἐν
τῇ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκκλησίᾳ, ἀνδρὸς βεβιωκότος
μὲν αἰσχρῶς, λέγειν δ' εἰς ὑπερβολὴν δυνατοῦ, καὶ
τῶν Λακεδαιμονίων, ὥς φασι, κατὰ τὴν ἐκείνου γνώ-
μην ψηφίζεσθαι μελλόντων, παρελθών τις τῶν γερόν-
των, οὓς ἐκεῖνοι καὶ αἰσχύνονται καὶ δεδίασι, καὶ τὴν
τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἐπωνυμίαν ἀρχὴν μεγίστην εἶναι
νομίζουσι, καθιστᾶσι δ' αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐκ παιδὸς εἰς
174 γῆρας σωφρόνων, τούτων εἷς, ὡς λέγεται, παρελθὼν
ἰσχυρῶς ἐπέπληξε τοῖς Λακεδαιμονίοις, καί τι τοιοῦ-
τον κατ' αὐτῶν ἐβλασφήμησεν, ὡς οὐ πολὺν χρόνον
τὴν Σπάρτην ἀπόρθητον οἰκήσουσι τοιούτοις ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις συμβούλοις χρώμενοι. ἅμα δὲ παρακαλέσας 181
ἄλλον τινὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἄνδρα λέγειν μὲν οὐκ
εὐφυᾶ, τὰ δὲ κατὰ πόλεμον λαμπρὸν καὶ πρὸς δικαιο
σύνην καὶ ἐγκράτειαν διαφέροντα, ἐπέταξεν αὐτῷ τὰς

αὐτὰς εἰπεῖν γνώμας οὕτως ὅπως ἂν δύνηται, ἃς εἶπεν
ὁ πρότερος ῥήτωρ, „ἵν᾽“ ἔφη „οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀν-
δρὸς ἀγαθοῦ φθεγξαμένου ψηφίσωνται, τὰς δὲ τῶν
ὑποδεδειλιακότων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων φωνὰς
μηδὲ τοῖς ὠσὶ προσδέχωνται.“ ταῦθ᾽ ὁ γέρων ὁ ἐκ παι-
δὸς σεσωφρονηκὼς παρῄνεσε τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις. 175
ταχύ γ᾽ ἂν Τίμαρχον ἢ τὸν κίναιδον Δημοσθένην
εἴασε πολιτεύεσθαι.

182 Ἵνα δὲ μὴ δοκῶ Λακεδαιμονίους θεραπεύειν, καὶ
τῶν ἡμετέρων προγόνων μνησθήσομαι. οὕτω γὰρ
ἦσαν πρὸς τὰς αἰσχύνας χαλεποὶ καὶ περὶ πλείστου
τῶν τέκνων τὴν σωφροσύνην ἐποιοῦντο, ὥστ᾽ ἀνὴρ
εἷς τῶν πολιτῶν, εὑρὼν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα διε-
φθαρμένην καὶ τὴν ἡλικίαν οὐ καλῶς διαφυλάξασαν
μέχρι γάμου, ἐγκατῳκοδόμησεν αὐτὴν μεθ᾽ ἵππου εἰς
ἔρημον οἰκίαν, ὑφ᾽ οὗ προδήλως ἔμελλεν ἀπολεῖσθαι
διὰ λιμὸν συγκαθειργμένη. καὶ ἔτι καὶ νῦν τῆς οἰκίας 176
ταύτης ἕστηκε τὰ οἰκόπεδα ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἄστει, καὶ
183 ὁ τόπος οὗτος καλεῖται παρ᾽ ἵππον καὶ κόραν. ὁ δὲ
Σόλων ὁ τῶν νομοθετῶν ἐνδοξότατος γέγραφεν ἀρ-
χαίως καὶ σεμνῶς περὶ τῆς τῶν γυναικῶν εὐκοσμίας.
τὴν γὰρ γυναῖκα, ἐφ᾽ ᾗ ἂν ἁλῷ μοιχὸς, οὐκ ἐᾷ κοσμεῖ-
σθαι οὐδὲ εἰς τὰ δημοτελῆ ἱερὰ εἰσιέναι, ἵνα μὴ τὰς
ἀναμαρτήτους τῶν γυναικῶν ἀναμιγνυμένη διαφθεί- 177
ρῃ· ἐὰν δ᾽ εἰσίῃ ἢ κοσμῆται, τὸν ἐντυχόντα κελεύει
καταρρηγνύναι τὰ ἱμάτια καὶ τὸν κόσμον ἀφαιρεῖσθαι
καὶ τύπτειν, εἰργόμενον θανάτου καὶ τοῦ ἀνάπηρον
ποιῆσαι, ἀτιμῶν τὴν τοιαύτην γυναῖκα καὶ τὸν βίον
184 ἀβίωτον αὐτῇ παρασκευάζων. καὶ τοὺς προαγωγοὺς
γράφεσθαι κελεύει, κἂν ἁλῶσι, θανάτῳ ζημιοῦν, ὅτι
τῶν ἐξαμαρτάνειν ἐπιθυμούντων ὀκνούντων καὶ αἰ-
σχυνομένων ἀλλήλοις ἐντυγχάνειν αὐτοὶ τὴν αὑτῶν

μάτων Τίμαρχος δίκην, ἀρχὴν εὐκοσμίας ἐν τῇ πόλει
κατασκευάσετε· εἰ δ' ἀποφεύξεται, κρείττων ἦν ὁ
ἀγὼν μὴ γεγενημένος. πρὶν μὲν γὰρ εἰς κρίσιν Τίμαρ-
χον καταστῆναι φόβον τισὶ παρεῖχεν ὁ νόμος καὶ τὸ τῶν
δικαστηρίων ὄνομα· εἰ δ' ὁ πρωτεύων βδελυρίᾳ καὶ
γνωριμώτατος εἰσελθὼν περιγενήσεται, πολλοὺς ἁμαρ-
τάνειν ἐπαρεῖ, καὶ τελευτῶν οὐχ ὁ λόγος, ἀλλ' ὁ καιρὸς
ὑμᾶς ἐξοργιεῖ. μὴ οὖν εἰς ἀθρόους, ἀλλ' εἰς ἕνα ἀπο- 193
σκήψατε, καὶ τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς συνηγόρους
αὐτῶν παρατηρεῖτε· ὧν οὐδενὸς ἐγὼ ὀνομαστὶ μνη-
σθήσομαι, ἵνα μὴ ταύτην ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιήσων-
ται, ὡς οὐκ ἂν παρῆλθον, εἰ μή τις αὐτῶν ὀνομαστὶ
ἐμνήσθη. ἀλλ' ἐκεῖνο ποιήσω· ἀφελὼν τὰ ὀνόματα,
183 διεξιὼν δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν καὶ τὰ σώματα
γνώριμα καταστήσω. ἔσται δ' αὐτὸς ἑαυτῷ ἕκαστος
αἴτιος, ἐὰν δεῦρο ἀναβῇ καὶ ἀναισχυντῇ. τούτῳ γὰρ 194
πάρεισιν ἐκ τριῶν εἰδῶν συνήγοροι, οἱ μὲν ταῖς καθ'
ἡμέραν δαπάναις ἀνηλωκότες τὰς πατρῴας οὐσίας, οἱ
δὲ ταῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν οὐ καλῶς
κεχρημένοι καὶ δεδιότες οὐ περὶ Τιμάρχου, ἀλλὰ περὶ
ἑαυτῶν καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, μή ποτε εἰς κρίσιν
καταστῶσιν· ἕτεροι δ' ἐκ τῶν ἀκολάστων καὶ τῶν τοῖς
τοιούτοις κεχρημένων ἀφθόνως, ἵνα ταῖς βοηθείαις
αὐτῶν πιστεύοντες ῥᾷόν τινες ἐξαμαρτάνωσιν. ὧν 195
πρὶν τῆς συνηγορίας ἀκοῦσαι τοὺς βίους ἀναμιμνή-
σκεσθε, καὶ τοὺς μὲν εἰς τὰ σώματα ἡμαρτηκότας μὴ
ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἀλλὰ παύσασθαι δημηγοροῦντας κε-
184 λεύετε· οὐδὲ γὰρ ὁ νόμος τοὺς ἰδιωτεύοντας, ἀλλὰ
τοὺς πολιτευομένους ἐξετάζει· τοὺς δὲ τὰ πατρῷα κα
τεδηδοκότας ἐργάζεσθαι καὶ ἑτέρωθεν κτᾶσθαι τὸν
βίον κελεύετε· τοὺς δὲ τῶν νέων, ὅσοι ῥᾳδίως ἁλίσκον-
ται, θηρευτὰς ὄντας εἰς τοὺς ξένους καὶ τοὺς μετοί-

κους τρέπεσθαι κελεύετε, ἵνα μήτ᾽ ἐκεῖνοι τῆς προαιρέσεως ἀποστερῶνται μήθ᾽ ὑμεῖς βλάπτησθε.

196 *Τὰ μὲν οὖν παρ᾽ ἐμοῦ δίκαια πάντα ἀπειλήφατε· ἐδίδαξα τοὺς νόμους, ἐξήτασα τὸν βίον τοῦ κρινομένου. νῦν μὲν οὖν ὑμεῖς ἐστε τῶν ἐμῶν λόγων κριταί, αὐτίκα δ᾽ ὑμέτερος ἐγὼ θεατής· ἐν γὰρ ταῖς ὑμετέραις γνώμαις ἡ πρᾶξις καταλείπεται.*

2.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ. 185

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ πολεμήσαντες ὕστερον ἐπείσθησαν ὑπὸ Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος εἰρήνην πρὸς αὐτὸν ποιήσασθαι, καὶ ἔπεμψαν δύο πρεσβείας, τὴν μὲν προτέραν περὶ τῆς εἰρήνης, τὴν δευτέραν δὲ ἀποληψομένην τοὺς ὅρκους, ἐν αἷς ἀμφοτέραις ἦσαν πρεσβευταὶ Δημοσθένης καὶ Αἰσχίνης. ὡς οὖν ἐπανῆκον ἐκ τῆς ὑστέρας πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, ἐγράψαντο παραπρεσβείας Αἰσχίνην Δημοσθένης τε καὶ Τίμαρχος. τὸν μὲν οὖν Τίμαρχον πρὸ τοῦ τῆς παραπρεσβείας ἀγῶνος γραψάμενος Αἰσχίνης ἑταιρήσεως ἠτίμωσε, πρὸς δὲ Δημοσθένην ἀπολογεῖται. ἔνιοι μὲν οὖν φασι γεγραφέναι μὲν τοὺς λόγους ἀμφοτέρους, 186
οὐ μέντοι γε εἰρῆσθαι· οἱ δὲ καὶ εἰρῆσθαί φασι, καὶ κεκινδυνευκέναι τὸν Αἰσχίνην τριάκοντα ψήφοις ἁλῶναι, ὅμως μέντοι ἀποφυγεῖν Εὐβούλου αὐτῷ τοῦ δημαγωγοῦ συναγωνισαμένου, οὐ μέντοι παρὰ πᾶσιν ἀπογνωσθῆναι αὐτοῦ τὸ φιλιππίζειν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ προοιμίῳ παραδηλοῖ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ προοιμίῳ κατ᾽ ἀρχὴν εἰς εὔνοιαν παρακαλεῖ τοὺς δικαστάς, τὸν ἀντίδικον καὶ τὴν κατηγορίαν διαβάλλων, καὶ τοῦ κιν-

187 δύνου τὸ μέγεθος, καὶ ὡς ψευδῶς συκοφαντεῖται· ἐν δὲ τῷ
δευτέρῳ νοήματι πρᾶγμα εἰρημένον ἐν τῇ κατηγορίᾳ δια-
βάλλει, καὶ πιστοῦται ἀξιοπίστως, ὡς καὶ αὐτῶν εἰδότων,
ὅτι ψεῦδός ἐστι. καὶ τοῦτο δὲ εἰς διαβολὴν τοῦ ἀντιδίκου·
καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως εἰς εὔνοιαν ἑαυτοῦ καὶ διαβολὴν τοῦ ἀν-
τιδίκου.

Δέομαι ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαι μετ' εὐνοίας
ἀκοῦσαί μου λέγοντος, ὑπολογιζομένους τό τε μέγεθος
τοῦ κινδύνου καὶ τὸ πλῆθος τῶν αἰτιῶν, πρὸς ἃς ἀπο-
λογήσασθαί με δεῖ, καὶ τὰς τέχνας καὶ τὰς κατασκευὰς
τοῦ κατηγόρου καὶ τὴν ὠμότητα, ὃς ἐτόλμησε παρα-
188 κελεύσασθαι πρὸς ἄνδρας ὀμωμοκότας τῶν ἀντιδίκων
ὁμοίως ἀμφοτέρων ἀκούσεσθαι τὴν τοῦ κινδυνεύον-
τος φωνὴν μὴ ὑπομένειν. καὶ ταῦτ' εἶπεν οὐ δι' ὀργήν· 2
οὐδεὶς γὰρ τῶν ψευδομένων τοῖς ἀδίκως διαβαλλομέ-
νοις ὀργίζεται, οὐδ' οἱ τἀληθῆ λέγοντες κωλύουσι λό-
γου τυχεῖν τὸν φεύγοντα· οὐ γὰρ πρότερον κατήγορος
παρὰ τοῖς ἀκούουσιν ἰσχύει, πρὶν ἂν ὁ φεύγων ἀπο-
189 λογίας τυχὼν ἀδυνατήσῃ τὰς προειρημένας αἰτίας ἀπο-
λύσασθαι. ἀλλ' οἶμαι Δημοσθένης οὐ χαίρει δικαίοις 3
λόγοις, οὐδ' οὕτω παρεσκεύασται, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν
ὀργὴν ἐκκαλέσασθαι βεβούληται καὶ κατηγόρηκε δω-
ροδοκίας, ἀπίθανος ὢν πρὸς τὴν ὑποψίαν ταύτην· τὸν
γὰρ ἐπὶ ταῖς δωροδοκίαις προτρεπόμενον τοὺς δικα-
στὰς ὀργίζεσθαι αὐτὸν χρὴ τῶν τοιούτων ἔργων πολὺ
ἀφεστάναι. ἐμοὶ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, συμβέβηκε τῆς Δημο- 4
σθένους ἀκούοντι κατηγορίας μήτε δεῖσαι πώποθ' οὕ-
τως, ὡς ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ, μήτ' ἀγανακτῆσαι μᾶλλον ἢ
νῦν, μήτ' εἰς ὑπερβολὴν ὁμοίως ἡσθῆναι. ἐφοβήθην
μὲν γάρ, καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθορύβημαι, μή τινες ὑμῶν
ἀγνοήσωσί με ψυχαγωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμέ-

νοις καὶ κακοήθεσι τούτοις ἀντιθέτοις· ἐξέστην δ' ἐ- 190
μαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν βαρέως ἤνεγκα, ὅθ' ὕβριν καὶ
παροινίαν εἰς γυναῖκα ἐλευθέραν καὶ τὸ γένος Ὀλυν-
θίαν κατηγόρει μου· ἥσθην δὲ, ὅτ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς αἰ-
τίας ὄντα ταύτης ἐξεβάλετε, καὶ τῶν σεσωφρονημένων
5 ἐν τῷ βίῳ μοι χάριν ἀπειληφέναι νομίζω. ὑμᾶς μὲν οὖν 191
ἐπαινῶ καὶ διαφερόντως ἀγαπῶ, ὅτι τῷ βίῳ μᾶλλον
τῷ τῶν κρινομένων πιστεύετε ἢ ταῖς παρὰ τῶν ἐχθρῶν
αἰτίαις· αὐτὸς δ' οὐκ ἂν ἀποσταίην τῆς πρὸς ταῦτ'
ἀπολογίας. εἰ γάρ τις ἢ τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων
πέπεισται, σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτῶν πά-
ρεισιν, ἢ τῶν δικαζόντων ὑμῶν, ὡς ἐγὼ τοιοῦτόν τι
διαπέπραγμαι μὴ μόνον εἰς ἐλεύθερον σῶμα, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸ τυχὸν, ἀβίωτον εἶναί μοι τὸν λοιπὸν βίον νομί-
ζω· κἂν μὴ προϊούσης τῆς ἀπολογίας ἐλέγξω καὶ τὴν
αἰτίαν οὖσαν ψευδῆ καὶ τὸν τολμήσαντ' εἰπεῖν ἀνό-
σιον καὶ συκοφάντην, κἂν τἆλλα πάντα μηδὲν ἀδικῶν
6 φαίνωμαι, θανάτου τιμῶμαι. παράδοξος δέ μοι κἀ- 192
κεῖνος ὁ λόγος ἐφάνη καὶ δεινῶς ἄδικος, ὅθ' ὑμᾶς ἐπη-
ρώτα, εἰ οἷόν τ' ἐστὶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Φιλοκράτους
μὲν θάνατον καταψηφίσασθαι, ὅτι καταγνοὺς ἀδικεῖν
ἑαυτοῦ τὴν κρίσιν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐμοῦ δ' ἀπογνῶναι.
ἐγὼ δ' ἐπ' αὐτῷ τούτῳ δικαίως ἂν ὑπολαμβάνω μά-
λιστα σωθήσεσθαι· εἰ γὰρ ὁ καταγνοὺς ἑαυτοῦ καὶ μὴ
παρὼν ἀδικεῖ, ὁ δὴ ἀπογνοὺς καὶ τὸ σῶμα τοῖς νόμοις
καὶ τοῖς πολίταις παραδοὺς οὐκ ἀδικεῖ.
7 Περὶ δὲ τῆς ἄλλης κατηγορίας δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄν-
δρες, ἐάν τι παραλίπω καὶ μὴ μνησθῶ, ἐπερωτᾶν με
καὶ δηλοῦν, ὅ τι ἂν ποθῆτε ἀκοῦσαι, μηδὲν προκατε-
γνωκότας, ὡς ἀδικῶ, ἀλλ' ἴσῃ τῇ εὐνοίᾳ ἀκούοντας.
ἀπορῶ δ', ὁπόθεν χρὴ πρῶτον ἄρξασθαι διὰ τὴν ἀνω-
μαλίαν τῆς κατηγορίας. σκέψασθε δ', ἂν ὑμῖν εἰκός τι 193

187 δύνου τὸ μέγεθος, καὶ ὡς ψευδῶς συκοφαντεῖται· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ νοήματι πρᾶγμα εἰρημένον ἐν τῇ κατηγορίᾳ διαβάλλει, καὶ πιστοῦται ἀξιοπίστως, ὡς καὶ αὐτῶν εἰδότων, ὅτι ψεῦδός ἐστι. καὶ τοῦτο δὲ εἰς διαβολὴν τοῦ ἀντιδίκου· καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως εἰς εὔνοιαν ἑαυτοῦ καὶ διαβολὴν τοῦ ἀντιδίκου.

Δέομαι ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαι μετ' εὐνοίας ἀκοῦσαί μου λέγοντος, ὑπολογιζομένους τό τε μέγεθος τοῦ κινδύνου καὶ τὸ πλῆθος τῶν αἰτιῶν, πρὸς ἃς ἀπολογήσασθαί με δεῖ, καὶ τὰς τέχνας καὶ τὰς κατασκευὰς τοῦ κατηγόρου καὶ τὴν ὠμότητα, ὃς ἐτόλμησε παρα-
188 κελεύσασθαι πρὸς ἄνδρας ὀμωμοκότας τῶν ἀντιδίκων ὁμοίως ἀμφοτέρων ἀκούσεσθαι τὴν τοῦ κινδυνεύοντος φωνὴν μὴ ὑπομένειν. καὶ ταῦτ' εἶπεν οὐ δι' ὀργήν· 2
οὐδεὶς γὰρ τῶν ψευδομένων τοῖς ἀδίκως διαβαλλομένοις ὀργίζεται, οὐδ' οἱ τἀληθῆ λέγοντες κωλύουσι λόγου τυχεῖν τὸν φεύγοντα· οὐ γὰρ πρότερον κατήγορος παρὰ τοῖς ἀκούουσιν ἰσχύει, πρὶν ἂν ὁ φεύγων ἀπο-
189 λογίας τυχὼν ἀδυνατήσῃ τὰς προειρημένας αἰτίας ἀπο-
λύσασθαι. ἀλλ' οἶμαι Δημοσθένης οὐ χαίρει δικαίοις 3
λόγοις, οὐδ' οὕτω παρεσκεύασται, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν ὀργὴν ἐκκαλέσασθαι βεβούληται καὶ κατηγόρηκε δωροδοκίας, ἀπίθανος ὢν πρὸς τὴν ὑποψίαν ταύτην· τὸν γὰρ ἐπὶ ταῖς δωροδοκίαις προτρεπόμενον τοὺς δικαστὰς ὀργίζεσθαι αὐτὸν χρὴ τῶν τοιούτων ἔργων πολὺ
ἀφεστάναι. ἐμοὶ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, συμβέβηκε τῆς Δημο- 4
σθένους ἀκούοντι κατηγορίας μήτε δεῖσαι πώποθ' οὕτως, ὡς ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ, μήτ' ἀγανακτῆσαι μᾶλλον ἢ νῦν, μήτ' εἰς ὑπερβολὴν ὁμοίως ἡσθῆναι. ἐφοβήθην μὲν γὰρ, καὶ ἔτι καὶ νῦν τεθορύβημαι, μή τινες ὑμῶν ἀγνοήσωσί με ψυχαγωγηθέντες τοῖς ἐπιβεβουλευμέ-

*νοις καὶ κακοήθεσι τούτοις ἀντιθέτοις· ἐξέστην δ' ἐ- 190
μαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν βαρέως ἤνεγκα, ὅθ' ὕβριν καὶ
παροινίαν εἰς γυναῖκα ἐλευθέραν καὶ τὸ γένος Ὀλυν-
θίαν κατηγόρει μου· ἥσθην δὲ, ὅτ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς αἰ-
τίας ὄντα ταύτης ἐξεβάλετε, καὶ τῶν σεσωφρονημένων
5 ἐν τῷ βίῳ μοι χάριν ἀπειληφέναι νομίζω. ὑμᾶς μὲν οὖν 191
ἐπαινῶ καὶ διαφερόντως ἀγαπῶ, ὅτι τῷ βίῳ μᾶλλον
τῷ τῶν κρινομένων πιστεύετε ἢ ταῖς παρὰ τῶν ἐχθρῶν
αἰτίαις· αὐτὸς δ' οὐκ ἂν ἀποσταίην τῆς πρὸς ταῦτ'
ἀπολογίας. εἰ γάρ τις ἢ τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων
πέπεισται, σχεδὸν δ' οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτῶν πά-
ρεισιν, ἢ τῶν δικαζόντων ὑμῶν, ὡς ἐγὼ τοιοῦτόν τι
διαπέπραγμαι μὴ μόνον εἰς ἐλεύθερον σῶμα, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸ τυχὸν, ἀβίωτον εἶναί μοι τὸν λοιπὸν βίον νομί-
ζω· κἂν μὴ προϊούσης τῆς ἀπολογίας ἐλέγξω καὶ τὴν
αἰτίαν οὖσαν ψευδῆ καὶ τὸν τολμήσαντ' εἰπεῖν ἀνό-
σιον καὶ συκοφάντην, κἂν τἄλλα πάντα μηδὲν ἀδικῶν
6 φαίνωμαι, θανάτου τιμῶμαι. παράδοξος δέ μοι κἀ- 192
κεῖνος ὁ λόγος ἐφάνη καὶ δεινῶς ἄδικος, ὅθ' ὑμᾶς ἐπη-
ρώτα, εἰ οἷόν τ' ἐστὶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Φιλοκράτους
μὲν θάνατον καταψηφίσασθαι, ὅτι καταγνοὺς ἀδικεῖν
ἑαυτοῦ τὴν κρίσιν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐμοῦ δ' ἀπογνῶναι.
ἐγὼ δ' ἐπ' αὐτῷ τούτῳ δικαίως ἂν ὑπολαμβάνω μά-
λιστα σωθήσεσθαι· εἰ γὰρ ὁ καταγνοὺς ἑαυτοῦ καὶ μὴ
παρὼν ἀδικεῖ, ὁ δὴ ἀπογνοὺς καὶ τὸ σῶμα τοῖς νόμοις
καὶ τοῖς πολίταις παραδοὺς οὐκ ἀδικεῖ.*

7 *Περὶ δὲ τῆς ἄλλης κατηγορίας δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄν-
δρες, ἐάν τι παραλίπω καὶ μὴ μνησθῶ, ἐπερωτᾶν με
καὶ δηλοῦν, ὅ τι ἂν ποθῆτε ἀκοῦσαι, μηδὲν προκατε-
γνωκότας, ὡς ἀδικῶ, ἀλλ' ἴσῃ τῇ εὐνοίᾳ ἀκούοντας.
ἀπορῶ δ', ὁπόθεν χρὴ πρῶτον ἄρξασθαι διὰ τὴν ἀνω-
μαλίαν τῆς κατηγορίας. σκέψασθε δ', ἂν ὑμῖν εἰκός τι 193*

πρᾶγμα πάσχειν δόξω. εἰμὶ μὲν γὰρ ὁ κινδυνεύων 8
ἐγὼ νυνὶ περὶ τοῦ σώματος, τῆς δὲ κατηγορίας τὴν
πλείστην πεποίηται Φιλοκράτους καὶ Φρύνωνος καὶ
τῶν ἄλλων συμπρέσβεων καὶ Φιλίππου καὶ τῆς εἰρή-
νης καὶ τῶν Εὐβούλου πολιτευμάτων, ἐν ἅπασι δὲ
τούτοις ἐγὼ τέταγμαι. μόνος δ' ἐν τῷ λόγῳ φαίνεται
κηδεμὼν τῆς πόλεως Δημοσθένης, οἱ δ' ἄλλοι προδό-
ται· διατετέλεκε γὰρ εἰς ἡμᾶς ὑβρίζων, καὶ λοιδορίας
ψευδεῖς οὐκ ἐμοὶ μόνον λοιδορούμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις. ὃν δ' οὕτως ἀτιμάζει, πάλιν ἐκ μεταβολῆς, 9
ὅπου τύχοι, ὥσπερ Ἀλκιβιάδην ἢ Θεμιστοκλέα κρίνων,
οἳ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων δόξῃ διήνεγκαν, ἀνῃρηκέναι
194 *μὲν αἰτιᾶταί με τὰς ἐν Φωκεῦσι πόλεις, ἀπηλλοτριω-*
κέναι δ' ἀφ' ὑμῶν τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον, ἐκβεβληκέ-
ναι δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς Κερσοβλέπτην, ἄνδρα φίλον καὶ
σύμμαχον τῆς πόλεως. ἐνεχείρησε δ' ἀπεικάζειν με 10
Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυράννῳ, καὶ μετὰ σπουδῆς
καὶ κραυγῆς πολλῆς παρεκελεύσαθ' ὑμῖν τὸ θηρίον
195 *φυλάξασθαι, καὶ τὸ τῆς ἱερείας ἐνύπνιον τῆς ἐν Σικε-*
λίᾳ διηγήσατο. οὕτω δ' ἄνω τὸ πρᾶγμα ἐξάρας ἐφθό-
νησέ μου ταῖς διαβολαῖς, τὰς αἰτίας ἀνατιθεὶς τῶν πε-
πραγμένων οὐ τοῖς ἐμοῖς λόγοις, ἀλλὰ τοῖς ὅπλοις τοῖς
Φιλίππου. πρὸς δὲ τοσαύτην τόλμαν καὶ τερατείαν 11
ἀνθρώπου χαλεπὸν καὶ διαμνημονεῦσαι τὰ λεχθέντα
καθ' ἕκαστα καὶ λέγειν μετὰ κινδύνου πρὸς ἀπροσδο-
κήτους διαβολάς. ᾗ δ' ἡγοῦμαι σαφεστάτους μοι τοὺς
196 *λόγους ἔσεσθαι καὶ γνωρίμους ὑμῖν καὶ δικαίους, ἐν-*
τεῦθεν ἄρξομαι, ἀπὸ τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων καὶ
τῆς αἱρέσεως τῆς πρεσβείας· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα
καὶ μεμνήσομαι καὶ εἰπεῖν δυνήσομαι, καὶ ὑμεῖς μα-
θήσεσθε.

Ἅπαντας γὰρ ἂν ὑμᾶς οἶμαι τοῦτό γε αὐτὸ μνη- 12

μονεύειν, ὅθ' οἱ πρέσβεις οἱ παρὰ τῶν Εὐβοέων, ἐπει-
δὴ περὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης τῷ δήμῳ διελέχθη-
σαν, εἶπον, ὅτι καὶ Φίλιππος αὐτοὺς κελεύσειεν ὑμῖν
ἀπαγγεῖλαι, ὅτι βούλεται διαλύσασθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
τὴν εἰρήνην ἄγειν. οὐ πολλῷ δ' ὕστερον χρόνῳ Φρύ-
νων ὁ Ῥαμνούσιος ἑάλω ὑπὸ λῃστῶν ἐν ταῖς σπον- 197
δαῖς ταῖς Ὀλυμπιακαῖς, ὡς αὐτὸς ᾐτιᾶτο· ἐπειδὴ δ' ἐ-
πανῆλθε δεῦρο λυτρωθείς, ἐδεῖτο ὑμῶν πρεσβευτὴν
αὑτῷ πρὸς Φίλιππον ἑλέσθαι, ἵν', εἴ πως δύναιτο,
ἀπολάβοι τὰ λύτρα. πεισθέντες δ' ὑμεῖς προσείλεσθ' 198
13 αὐτῷ Κτησιφῶντα πρεσβευτήν. ἐπειδὴ δὲ ἐπανῆλθε
δεῦρ' ἀπὸ τῆς πρεσβείας ὁ Κτησιφῶν, ἀπήγγειλε πρὸς
ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἐπέμφθη, καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι φαίη
Φίλιππος ἄκων μὲν πολεμῆσαι πρὸς ὑμᾶς, βούλεσθαι
δὲ καὶ νῦν ἀπαλλαγῆναι τοῦ πολέμου. εἰπόντος δὲ
ταῦτα τοῦ Κτησιφῶντος καὶ πολλήν τινα ἐξαγγείλαν-
τος πρὸς τούτοις φιλανθρωπίαν, καὶ τοῦ δήμου σφό-
δρα ἀποδεξαμένου καὶ τὸν Κτησιφῶντα ἐπαινέσαντος,
ἀντειπόντος δ' οὐδενὸς, ἐνταῦθα ἤδη δίδωσι ψήφισμα
Φιλοκράτης ὁ Ἁγνούσιος, καὶ ὁ δῆμος ἅπας ὁμογνω-
μονῶν ἐχειροτόνησεν, ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκα
καὶ πρέσβεις πέμπειν ὑπὲρ εἰρήνης. πρότερον μὲν γὰρ
καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἐκωλύετο ὑπό τινων, οἷς ἦν τοῦτ' ἐπι-
14 μελὲς, ὡς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἔδειξεν. γράφονται δ' οὗτοι
παρανόμων τὸ ψήφισμα, Λυκῖνον ἐπὶ τὴν γραφὴν 199
ἐπιγραψάμενοι, καὶ τίμημα ἑκατὸν τάλαντα. καὶ μετὰ
ταῦτ' εἰσῄει ἡ γραφὴ εἰς τὸ δικαστήριον, ἀρρώστως
δ' ἔχων ὁ Φιλοκράτης ἐκάλεσεν αὑτῷ συνήγορον τὸν
Δημοσθένην, ἀλλ' οὐκ ἐμέ. παρελθὼν δ' ὁ μισοφί-
λιππος Δημοσθένης κατέτριψε τὴν ἡμέραν ὅλην ἀπο-
λογούμενος· καὶ τὸ τελευταῖον ἀποφεύγει ὁ Φιλοκρά-
της, ὁ δὲ γραψάμενος τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων

οὐ μεταλαμβάνει. καὶ ταῦθ' ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε. ὑπὸ 15
δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Ὄλυνθος ἥλω, καὶ πολλοὶ τῶν
200 ἡμετέρων ἐγκατελήφθησαν πολιτῶν, ὧν ἦν Ἰατροκλῆς
ὁ Ἐργοχάρους ἀδελφὸς καὶ Εὔκρατος ὁ Στρομβίχου
υἱός. ὑπὲρ δὲ τούτων ἱκετηρίαν θέντες οἱ οἰκεῖοι ἐδέ-
οντο ὑμῶν ἐπιμέλειαν ποιήσασθαι. παρελθόντες δ' αὐ-
τοῖς συνηγόρουν Φιλοκράτης καὶ Δημοσθένης, ἀλλ'
οὐκ Αἰσχίνης. καὶ πέμπουσι πρεσβευτὴν Ἀριστόδημον
τὸν ὑποκριτὴν πρὸς Φίλιππον διὰ τὴν γνῶσιν καὶ φι-
λανθρωπίαν τῆς τέχνης. ὡς δ' ἐπανήκων ἀπὸ τῆς 16
201 πρεσβείας ὁ Ἀριστόδημος διά τινας ἀσχολίας οὐ προσ-
ῄει πρὸς τὴν βουλήν, ἀλλ' ἔφθασεν αὐτὸν Ἰατροκλῆς
ἐλθὼν ἐκ Μακεδονίας ἀφεθεὶς ὑπὸ Φιλίππου ἄνευ
λύτρων [γενόμενος αἰχμάλωτος], ἐνταῦθ' ἠγανάκτουν
πολλοί, ὅτι τὴν πρεσβείαν οὐκ ἀπήγγειλεν ὁ Ἀριστό-
δημος, τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀκούοντες τοῦ Ἰατροκλέους
περὶ τοῦ Φιλίππου. τελευταῖον δ' εἰς τὴν βουλὴν 17
εἰσελθὼν Δημοκράτης ὁ Ἀφιδναῖος ἔπεισε τὴν βουλὴν
ἀνακαλέσασθαι τὸν Ἀριστόδημον· εἷς δὲ τῶν βουλευ-
τῶν ἦν Δημοσθένης ὁ ἐμὸς κατήγορος. παρελθὼν
δ' Ἀριστόδημος πολλήν τινα εὔνοιαν ἀπήγγειλε τοῦ
Φιλίππου πρὸς τὴν πόλιν, καὶ προσέθηκεν, ὅτι καὶ σύμ-
μαχος βούλοιτο τῇ πόλει γενέσθαι. καὶ ταῦτ' οὐκ ἐν
τῇ βουλῇ μόνον εἶπεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δήμῳ. κἀνταῦθ'
οὐδὲν ἀντεῖπε Δημοσθένης, ἀλλὰ καὶ στεφανῶσαι τὸν
Ἀριστόδημον ἔγραψε. ῥηθέντων δὲ τούτων ἐν τῷ δή- 18
μῳ ψήφισμα ἔγραψεν ὁ Φιλοκράτης ἑλέσθαι πρέσβεις
202 ὑμᾶς πρὸς Φίλιππον, ἄνδρας δέκα, οἵτινες διαλέξονται
Φιλίππῳ περὶ εἰρήνης καὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων
Ἀθηναίοις καὶ Φιλίππῳ. χειροτονουμένων δὲ τῶν δέκα
πρέσβεων ἐγὼ μὲν προεβλήθην ὑπὸ Ναυσικλέους, Δη-
μοσθένης δ' ὑπ' αὐτοῦ Φιλοκράτους, ὁ νυνὶ Φιλοκρά-

19 τους κατηγορῶν. οὕτω δ' ἦν πρόθυμος εἰς τὰ πράγ-
ματα, ὥστε ἐν τῇ βουλῇ γράφει, ἵνα ἀζήμιος ὢν ἡμῖν
συμπρεσβεύῃ ὁ Ἀριστόδημος, ἑλέσθαι πρέσβεις ἐπὶ
τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἔδει τὸν Ἀριστόδημον ἀγωνίζεσθαι,
οἵτινες ὑπὲρ αὐτοῦ παραιτήσονται τὰς ζημίας. καὶ ὅτι 203
ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, λαβέ μοι τὰ ψηφίσματα, καὶ τὴν
ἐκμαρτυρίαν ἀνάγνωθι τὴν Ἀριστοδήμου, καὶ κάλει
πρὸς οὓς ἐξεμαρτύρησεν, ἵν' εἰδῶσιν οἱ δικασταί, τίς
ἦν Φιλοκράτους ἑταῖρος καὶ τίς ὁ τὰς δωρεὰς Ἀριστο-
δήμῳ φάσκων πείσειν δοῦναι τὸν δῆμον.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΕΚΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 204

20 Ἡ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ἔνστασις τῶν ὅλων πραγ-
μάτων ἐγένετο οὐ δι' ἐμοῦ, ἀλλὰ διὰ Δημοσθένους καὶ
Φιλοκράτους· ἐν δὲ τῇ πρεσβείᾳ συσσιτεῖν ἡμῖν ἐσπού-
δασεν, οὐκ ἐμὲ πείσας, ἀλλὰ τοὺς μετ' ἐμοῦ, Ἀγλαο-
κρέοντα τὸν Τενέδιον, ὃν ἐκ τῶν συμμάχων εἵλεσθε,
καὶ Ἰατροκλέα. ἐν δὲ τῇ πορείᾳ παρακελεύεσθαί με
φησὶν αὐτῷ, ὅπως τὸ θηρίον κοινῇ φυλάξομεν, τὸν
Φιλοκράτην, πρᾶγμα λέγων πεπλασμένον· πῶς γὰρ ἂν
ἐγὼ Δημοσθένην ἐπὶ Φιλοκράτην παρεκάλουν, ὃν
ᾔδειν συνειπόντα μὲν Φιλοκράτει, ὅτ' ἦν ἡ τῶν παρα-
νόμων γραφή, προβληθέντα δ' εἰς τὴν πρεσβείαν ὑπὸ
21 Φιλοκράτους; πρὸς δὲ τούτοις οὐκ ἐν τοιούτοις ἦμεν 205
λόγοις οἱ συμπρέσβεις, ἀλλ' ὅλην τὴν πορείαν ἠναγ-
καζόμεθα ὑπομένειν Δημοσθένην ἀφόρητον ὄντα καὶ
βαρὺν ἄνθρωπον· ὃς διασκοπούντων ἡμῶν, ὅ τι χρὴ
λέγειν, καὶ Κίμωνος εἰπόντος, ὅτι φοβοῖτο, μὴ δικαιο-
λογούμενος περιγένοιτο ἡμῶν ὁ Φίλιππος, πηγὰς δὴ 206
λόγων ἀφθόνους ἔχειν ἐπηγγέλλετο, καὶ περὶ τῶν δι-
καίων τῶν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου
τοιαῦτα ἐρεῖν ἔφη, ὥστε ἀπορράψειν τὸ Φιλίππου στό-

207 μα ὁλοσχοίνῳ ἀβρόχῳ, καὶ πείσειν Ἀθηναίους μὲν κα-
ταδέξασθαι Λεωσθένην, Φίλιππον δ' Ἀθηναίοις Ἀμφί-
πολιν ἀποδοῦναι. ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ τὴν τούτου διε- 22
ξιὼν ὑπερηφανίαν, ὡς τάχιστα ἥκομεν εἰς Μακεδονί-
αν, συνετάξαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅταν προσίωμεν Φιλίπ-
πῳ, τοὺς πρεσβυτάτους πρώτους λέγειν καὶ τοὺς λοι-
ποὺς καθ' ἡλικίαν· ἐτύγχανε δ' ἡμῶν νεώτατος ὢν, ὡς
208 ἔφη, Δημοσθένης. ἐπειδὴ δὲ εἰσεκλήθημεν, — καὶ τού-
τοις ἤδη μοι σφόδρα προσέχετε τὸν νοῦν· ἐντεῦθεν γὰρ
κατόψεσθε ἀνθρώπου φθόνον ὑπερβάλλοντα καὶ δει-
νὴν δειλίαν ἅμα καὶ κακοήθειαν, καὶ τοιαύτας ἐπιβου-
λὰς κατ' ἀνδρῶν συσσίτων καὶ συμπρέσβεων, ἃς οὐδ'
ἂν κατὰ τῶν ἐχθίστων τις εἰκῇ ποιήσαιτο. τοὺς γὰρ τῆς
πόλεως ἅλας καὶ τὴν δημοσίαν τράπεζαν περὶ πλεί-
στου δή φησι ποιεῖσθαι, οὐκ ὢν ἐπιχώριος, εἰρήσεται
209 γὰρ, οὐδ' ἐγγενής. ἡμεῖς δὲ, οἷς ἱερὰ καὶ τάφοι προγό- 23
νων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πατρίδι καὶ διατριβαὶ καὶ συν-
ήθειαι μεθ' ὑμῶν ἐλευθέριοι καὶ γάμοι κατὰ τοὺς νό-
μους καὶ κηδεσταὶ καὶ τέκνα, Ἀθήνησι μὲν ἦμεν ἄξιοι
τῆς ὑμετέρας πίστεως, οὐ γὰρ ἄν ποτε ἡμᾶς εἵλεσθε,
ἐλθόντες δ' εἰς Μακεδονίαν ἐξαίφνης ἐγενόμεθα προ-
210 δόται. ὁ δὲ οὐδὲν ἄπρατον ἔχων μέρος τοῦ σώματος,
οὐδ' ὅθεν τὴν φωνὴν προΐεται, ὡς ὢν Ἀριστείδης ὁ
τοὺς φόρους τάξας τοῖς Ἕλλησιν, ὁ δίκαιος ἐπικαλού-
μενος, δυσχεραίνει καὶ καταπτύει δωροδοκίας. ἀκού- 24
σατε δὴ τούς τε ἡμετέρους λόγους, οὓς εἴπομεν ὑπὲρ
ὑμῶν, καὶ πάλιν οὓς τὸ μέγα ὄφελος τῆς πόλεως εἴρηκε
Δημοσθένης, ἵν' ἐφεξῆς καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς ἕκαστα
τῶν κατηγορημένων ἀπολογήσωμαι. ἐπαινῶ δ' εἰς
ὑπερβολὴν πάντας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ὅτι σιγῇ καὶ δι-
καίως ἡμῶν ἀκούετε· ὥστε, ἐάν τι μὴ λύσω τῶν κατη-
γορημένων, οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' ἐμαυτὸν αἰτιάσομαι.

25 Ἐπειδὴ γὰρ οἱ πρεσβύτεροι ταῖς ἡλικίαις ὑπὲρ
τῆς πρεσβείας εἰρήκεσαν καὶ καθῆκεν εἰς ἡμᾶς ὁ λό- 211
γος, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα τῶν ἐκεῖ ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ
καὶ τοὺς πρὸς ταῦτα λεχθέντας ὑπὸ Φιλίππου λόγους
ἐν τῷ δήμῳ σαφῶς ἀπήγγειλα πρὸς ἅπαντας Ἀθη-
ναίους, νυνὶ δὲ πειράσομαι διὰ κεφαλαίων ὑμᾶς ὑπο-
26 μιμνήσκειν. πρῶτον μὲν γὰρ πρὸς αὐτὸν διεξῆλθον
τὴν πατρικὴν εὔνοιαν καὶ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑμεῖς
ὑπήρξατε Ἀμύντᾳ τῷ Φιλίππου πατρὶ, οὐδὲν παρα-
λείπων, ἀλλ' ἐφεξῆς ἅπαντα ὑπομιμνήσκων, δεύτερον
δὲ, ὧν αὐτὸς ἦν μάρτυς εὖ παθών. Ἀμύντου γὰρ
νεωστὶ τετελευτηκότος καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ πρεσβυ-
τάτου τῶν ἀδελφῶν, Περδίκκου δὲ καὶ Φιλίππου παί-
δων ὄντων, Εὐρυδίκης δὲ τῆς μητρὸς αὐτῶν προδεδο-
27 μένης ὑπὸ τῶν δοκούντων αὐτοῖς εἶναι φίλων, Παυ-
σανίου δ' ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κατιόντος, φυγάδος 212
μὲν ὄντος, τῷ καιρῷ δ' ἰσχύοντος, πολλῶν δ' αὐτῷ
συμπραττόντων, ἔχοντος δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν, εἰλη-
φότος δὲ Ἀνθεμοῦντα καὶ Θέρμαν καὶ Στρέψαν καὶ
ἄλλ' ἄττα χωρία, Μακεδόνων δὲ οὐχ ὁμονοούντων,
ἀλλὰ τῶν πλείστων τὰ Παυσανίου φρονούντων, ἐπὶ
τῶν καιρῶν τούτων ἐχειροτόνησαν Ἀθηναῖοι στρατη-
γὸν ἐπ' Ἀμφίπολιν Ἰφικράτην, Ἀμφιπολιτῶν αὐτῶν
ἐχόντων τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τότε καρπουμένων.
28 ἀφικομένου δ' εἰς τοὺς τόπους Ἰφικράτους μετ' ὀλί-
γων τὸ πρῶτον νεῶν, ἐπὶ κατασκοπῇ μᾶλλον τῶν
πραγμάτων ἢ πολιορκίᾳ τῆς πόλεως, ἐνταῦθ', ἔφην
ἐγὼ, μετεπέμψατο αὐτὸν Εὐρυδίκη ἡ μήτηρ ἡ σὴ, καὶ
ὥς γε δὴ λέγουσιν οἱ παρόντες πάντες, Περδίκκαν μὲν
τὸν ἀδελφὸν τὸν σὸν καταστήσασα εἰς τὰς χεῖρας τὰς
Ἰφικράτους, σὲ δὲ εἰς τὰ γόνατα τὰ ἐκείνου θεῖσα παι-
δίον ὄντα, εἶπεν, ὅτι „Ἀμύντας ὁ πατὴρ τῶν παίδων

213 τούτων, ὅτ' ἔζη, υἱὸν ἐποιήσατό σε, τῇ δὲ Ἀθηναίων
πόλει οἰκείως ἐχρήσατο, ὥστε συμβαίνει σοι καὶ ἰδίᾳ
τῶν παίδων τούτων γεγενῆσθαι ἀδελφῷ καὶ δημοσίᾳ
φίλῳ ἡμῖν εἶναι.“ καὶ μετὰ ταῦτα ἤδη δέησιν ἰσχυρὰν 29
ἐποιεῖτο καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῆς
ἀρχῆς καὶ ὅλως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας. ἀκούσας δὲ ταῦτα
Ἰφικράτης ἐξήλασε Παυσανίαν ἐκ Μακεδονίας καὶ τὴν
δυναστείαν ὑμῖν ἔσωσε. καὶ μετὰ ταῦτα εἶπον περὶ
Πτολεμαίου, ὃς ἦν ἐπίτροπος καθεστηκὼς τῶν πραγ-
μάτων, ὡς ἀχάριστον καὶ δεινὸν ἔργον διεπράξατο,
διδάσκων, ὅτι πρῶτον μὲν ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἀντέ-
πραττε τῇ πόλει καὶ πρὸς Θηβαίους διαφερομένων
Ἀθηναίων συμμαχίαν ἐποιήσατο, καὶ πάλιν ὡς Περ-
δίκκας εἰς τὴν ἀρχὴν καταστὰς ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἐπο-
214 λέμησε τῇ πόλει. καὶ τὴν ὑμετέραν ἠδικημένων ὅμως 30
φιλανθρωπίαν διεξῄειν, λέγων, ὅτι κρατοῦντες τῷ πο-
λέμῳ Περδίκκαν Καλλισθένους ἡγουμένου ἀνοχὰς
πρὸς αὐτὸν ἐποιήσασθε, ἀεί τινος προσδοκῶντες τῶν
δικαίων τεύξεσθαι. καὶ τὴν διαβολὴν ταύτην ἐπειρώ-
μην διαλύειν, διδάσκων, ὅτι Καλλισθένην ὁ δῆμος
ἀπέκτεινεν οὐ διὰ τὰς πρὸς Περδίκκαν ἀνοχὰς, ἀλλὰ
δι' ἑτέρας αἰτίας. καὶ πάλιν οὐκ ὤκνουν κατ' αὐτοῦ
215 λέγειν, ἐπιτιμῶν, ὅτι τὴν ἐκδοχὴν ἐποιήσατο πρὸς τὴν
πόλιν τοῦ πολέμου. καὶ πάντων ὧν εἴποιμι μάρτυρας 31
τὰς ἐκείνων ἐπιστολὰς παρειχόμην καὶ τὰ ψηφίσματα
τοῦ δήμου καὶ τὰς Καλλισθένους ἀνοχάς. περὶ μὲν
οὖν τῆς ἐξ ἀρχῆς κτήσεως τῆς χώρας καὶ τῶν καλου-
μένων Ἐννέα ὁδῶν καὶ περὶ τῶν Θησέως παίδων, ὧν
216 Ἀκάμας λέγεται φερνὴν ἐπὶ τῇ γυναικὶ λαβεῖν τὴν χώ-
ραν ταύτην, τότε μὲν ἥρμοττε λέγειν καὶ ἐρρήθη ὡς
ἐνεδέχετο ἀκριβέστατα, νυνὶ δὲ ἴσως ἀνάγκη συντέ-
μνειν τοὺς λόγους· ἃ δὲ ἦν τῶν σημείων οὐκ ἐν τοῖς

ἀρχαίοις μύθοις, ἀλλ' ἐφ' ἡμῶν γεγενημένα, τούτων
32 ἐπεμνήσθην. συμμαχίας γὰρ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων συνελθούσης, εἷς ὢν τούτων Ἀμύν-
τας ὁ Φιλίππου πατὴρ καὶ πέμπων σύνεδρον καὶ τῆς
καθ' αὑτὸν ψήφου κύριος ὢν ἐψηφίσατο Ἀμφίπολιν 217
τὴν Ἀθηναίων συνεξαιρεῖν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
Ἀθηναίοις. καὶ τούτων τὸ κοινὸν δόγμα τῶν Ἑλλήνων
καὶ τοὺς ψηφισαμένους ἐκ τῶν δημοσίων γραμμάτων 218
33 μάρτυρας παρεσχόμην. ὧν δὲ Ἀμύντας ἀπέστη ὁ Φι-
λίππου πατὴρ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων οὐ
μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ψήφῳ, τούτων, ἔφην ἐγώ, σὲ
τὸν ἐξ ἐκείνου γεγενημένον οὐκ ἔστι δίκαιον ἀντι-
ποιεῖσθαι. εἰ δ' ἀντιποιεῖ κατὰ πόλεμον λαβὼν εἰκό-
τως ἔχειν, εἰ μὲν πρὸς ἡμᾶς πολεμήσας δοριάλωτον τὴν 219
πόλιν εἷλες, κυρίως ἔχεις τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ κτη-
σάμενος· εἰ δ' Ἀμφιπολίτας ἀφείλου τὴν Ἀθηναίων
πόλιν, οὐ τὰ ἐκείνων ἔχεις, ἀλλὰ τὴν Ἀθηναίων χώραν.
34 Ῥηθέντων δὲ τούτων καὶ ἑτέρων λόγων ἤδη κα-
θῆκεν εἰς Δημοσθένην τὸ τῆς πρεσβείας μέρος, καὶ
πάντες προσεῖχον ὡς ὑπερβολάς τινας δυνάμεως ἀκου-
σόμενοι λόγων· καὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον,
ὡς ἦν ὕστερον ἀκούειν, καὶ πρὸς τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ
ἐξηγγέλθη ἡ τῶν ἐπαγγελιῶν ὑπερβολή. οὕτω δὲ
ἁπάντων διακειμένων πρὸς τὴν ἀκρόασιν φθέγγεται
τὸ θηρίον τοῦτο προοίμιον σκοτεινὸν καὶ τεθνηκὸς
δειλίᾳ, καὶ μικρὸν προαγαγὼν ἄνω τῶν πραγμάτων 220
ἐξαίφνης ἐσίγησε καὶ διηπορήθη, τελευτῶν δὲ ἐκπίπτει
35 ἐκ τοῦ λόγου. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Φίλιππος ὡς διέκειτο,
θαρρεῖν τε παρεκελεύετο καὶ μὴ νομίζειν, ὥσπερ ἐν
τοῖς θεάτροις, διὰ τοῦτο οἴεσθαί τι πεπονθέναι, ἀλλ' 221
ἡσυχῇ καὶ κατὰ μικρὸν ἀναμιμνήσκεσθαι καὶ λέγειν
ὡς προείλετο. ὁ δ' ὡς ἅπαξ ἐταράχθη καὶ τῶν γεγραμ-

*μένων διεσφάλη, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἐδυνήθη, ἀλ-
λὰ καὶ πάλιν λέγειν ἐπιχειρήσας ταὐτὸν ἔπαθεν. ὡς
δ' ἦν σιωπή, μεταστῆναι ἡμᾶς ὁ κῆρυξ ἐκέλευεν.*

Ἐπειδὴ δ' ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν οἱ συμπρέσβεις ἐγενό- 36
*μεθα, σφόδρα πάνυ σκυθρωπάσας ὁ χρηστὸς οὗτος
Δημοσθένης ἀπολωλεκέναι με ἔφη τὴν πόλιν καὶ τοὺς
συμμάχους. ἐκπλαγέντος δὲ οὐκ ἐμοῦ μόνου, ἀλλὰ καὶ
τῶν συμπρέσβεων ἁπάντων, καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανο-
μένων, δι' ἣν ταῦτ' εἶπεν, ἤρετό με, εἰ τῶν Ἀθήνησι
πραγμάτων ἐπιλέλησμαι, καὶ τὸν δῆμον καταπεπονη-
μένον καὶ σφόδρα ἐπιθυμοῦντα τῆς εἰρήνης εἰ μὴ μέ-
μνημαι. „ἦ μέγα φρονεῖς" ἔφη „ἐπὶ ταῖς ἐψηφισμέ-* 37
ναις μὲν πεντήκοντα ναυσίν, οὐδέποτε δὲ πληρωθη-
222 *σομέναις; οὕτω γὰρ ἠρέθικας Φίλιππον καὶ τοιαῦτα
εἴρηκας, ἐξ ὧν οὐκ εἰρήνη γένοιτ' ἂν ἐκ πολέμου, ἀλλ'
ἐξ εἰρήνης πόλεμος ἀκήρυκτος." ἀρχομένου δέ μου
πρὸς ταῦτα ἀντιλέγειν ἐκάλουν ἡμᾶς οἱ ὑπηρέται οἱ
τοῦ Φιλίππου. ὡς δ' ἤλθομεν καὶ ἐκαθεζόμεθα, ἐξ* 38
*ἀρχῆς πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἐνεχείρει τι λέγειν
ὁ Φίλιππος, πλείστην δὲ εἰκότως ἐποιήσατο διατριβὴν
πρὸς τοὺς ἐμοὺς λόγους· ἴσως γὰρ οὐδὲν τῶν ἐνόντων
εἰπεῖν, ὥς γε οἶμαι, παρέλιπον· καὶ πολλάκις μου
τοὔνομα ἐν τοῖς λόγοις ὠνόμαζε· πρὸς δὲ Δημοσθέ-
νην τὸν οὕτω καταγελάστως ἀπαλλάξαντα οὐδ' ὑπὲρ
ἑνός, οἶμαι, διελέχθη. τοῦτο δὲ ἦν ἄρα ἀγχόνη καὶ
λύπη τούτῳ. ἐπειδὴ δὲ κατέστρεψεν εἰς φιλανθρωπίαν* 39
223 *τοὺς λόγους Φίλιππος, καὶ τὸ συκοφάντημα, ὃ προει-
ρήκει κατ' ἐμοῦ πρὸς τοὺς συμπρέσβεις οὗτος ὡς ἐσο-
μένου πολέμου καὶ διαφορᾶς αἰτίου, διέπιπτεν αὐτῷ,
ἐνταῦθα ἤδη καὶ παντελῶς ἐξιστάμενος αὐτοῦ κατα-
φανὴς ἦν, ὥστε καὶ κληθέντων ἡμῶν ἐπὶ ξένια δεινῶς
ἀσχημονεῖν.*

40 Ἀφορμώντων δ' ἡμῶν οἴκαδε ἐκ τῆς πρεσβείας,
ἐξαίφνης κατὰ τὴν ὁδὸν παραδόξως καὶ φιλανθρώπως
πρὸς ἕκαστον διελέγετο. ὅ τι μὲν οὖν ἦν ποθ' ὁ κέρ- 224
κωψ ἢ τὸ καλούμενον παιπάλημα ἢ τὸ παλίμβολον ἢ τὰ
τοιαῦτα ῥήματα, οὐκ ᾔδειν πρότερον· νῦν δ' ἐξη-
γητὴν τούτου λαβὼν τῆς ἁπάσης κακοηθείας μεμάθη-
41 κα. διαλαμβάνων γὰρ ἕκαστον ἡμῶν ἐν μέρει τῷ μὲν 225
ἔρανον συστήσειν ἐπηγγέλλετο καὶ βοηθήσειν τοῖς
ἰδίοις, τὸν δὲ εἰς στρατηγίαν καταστήσειν· ἐμοὶ δὲ
παρακολουθῶν καὶ τὴν φύσιν μακαρίζων καὶ τοὺς λό-
γους οὓς εἶπον ἐγκωμιάζων πολὺς ἦν τοῖς ἐπαίνοις καὶ
ἐπαχθής. συνδειπνούντων δ' ἡμῶν ἁπάντων ἐν Λα-
ρίσσῃ εἰς αὑτὸν μὲν ἔσκωπτε καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν ἐν
τῷ λόγῳ συμβᾶσαν ἑαυτῷ, τὸν δὲ Φίλιππον τῶν ὑπὸ
τὸν ἥλιον ἀνθρώπων ἔφη πάντων εἶναι δεινότατον.
42 συναποφηναμένου δὲ κἀμοῦ τι τοιοῦτον, ὡς καὶ μνη-
μονικῶς εἴποι πρὸς τὰ παρ' ἡμῶν ῥηθέντα, Κτησιφῶν-
τος δέ, ὅσπερ ἦν ἡμῶν πρεσβύτατος, ὑπερβολήν τινα
ἑαυτοῦ παλαιότητος καὶ πλήθους ἐτῶν εἰπόντος καὶ
προσθέντος, ὡς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ καὶ βίῳ οὐ πώποθ'
οὕτως ἡδὺν οὐδ' ἐπαφρόδιτον ἄνθρωπον ἑωρακὼς
43 εἴη, ἀνακροτήσας ὁ Σίσυφος ὅδε τὰς χεῖρας „ταῦτα 226
μέντοι" ἔφη „ὦ Κτησιφῶν, οὔτ' ἂν σὺ πρὸς τὸν δῆ-
μον εἴποις, οὔτ' ἂν οὗτος" ἐμὲ δὴ λέγων „τολμήσειεν
εἰπεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ὡς ἦν Φίλιππος δεινὸς εἰπεῖν
καὶ μνημονικός." ἀναισθήτως δὲ ἡμῶν ἐχόντων καὶ
τὴν ἐπιβουλὴν οὐ προορωμένων, ἣν αὐτίκα ἀκούσε-
σθε, εἰς συνθήκην τινὰ ἡμᾶς κατέκλησεν ὑπὲρ τοῦ
ταῦτ' ἐρεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐμοῦ δὲ καὶ δέησιν ἰσχυρὰν
ἐδεήθη μὴ παραλιπεῖν, ἀλλ' εἰπεῖν, ὡς ὑπὲρ Ἀμφιπό-
λεώς τι καὶ Δημοσθένης εἴποι.
44 Μέχρι μὲν οὖν τούτων οἱ συμπρέσβεις εἰσί μοι

μάρτυρες, οὓς προπηλακίζων οὗτος καὶ διαβάλλων ἐν
τῇ κατηγορίᾳ διατετέλεκε· τῶν δ' ἐπὶ τοῦ βήματος
227 παρ' ὑμῖν λόγων ὑμεῖς ἀκηκόατε, ὥστε οὐκ ἐνέσται
μοι ψεύδεσθαι. δέομαι δὲ ὑμῶν προσεπιπονῆσαι ἀκού-
οντας καὶ τὴν λοιπὴν διήγησιν. ὅτι μὲν γὰρ ἕκαστος
ὑμῶν ποθεῖ τὰ περὶ Κερσοβλέπτην ἀκούειν καὶ τὰς
περὶ Φωκέων αἰτίας σαφῶς οἶδα, καὶ πρὸς ταῦτα σπεύ-
δω· ἀλλ' ἐὰν μὴ τὰ πρὸ τούτων ἀκούσητε, οὐδ' ἐκεί-
νοις ὁμοίως παρακολουθήσετε. ἐὰν δ' ἐμοὶ τῷ κινδυ-
νεύοντι εἰπεῖν δῶτε ὡς βούλομαι, καὶ σῶσαί με, εἰ μη-
δὲν ἀδικῶ, δυνήσεσθε, ἱκανὰς εἰληφότες ἀφορμάς,
καὶ θεάσασθαι ἐκ τῶν ὁμολογουμένων καὶ τὰ ἀντιλε-
γόμενα.

Ὡς γὰρ δεῦρ' ἤλθομεν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν ἐπὶ 45
κεφαλαίων τὴν πρεσβείαν ἀπηγγείλαμεν καὶ τὴν ἐπι-
στολὴν ἀπέδομεν τὴν παρὰ Φιλίππου, ἐπαινέτης ἦν
ἡμῶν Δημοσθένης πρὸς τοὺς βουλεύοντας, καὶ τὴν
228 Ἑστίαν ἐπώμοσε τὴν βουλαίαν συγχαίρειν τῇ πόλει,
ὅτι τοιούτους ἄνδρας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἐξέπεμψεν, οἳ
καὶ τοῖς λόγοις καὶ τῇ πίστει ἦσαν ἄξιοι τῆς πόλεως.
ὑπὲρ ἐμοῦ δὲ εἶπέ τι τοιοῦτον, ὡς οὐ ψευσαίμην τὰς 46
τῶν ἑλομένων με ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἐλπίδας. τέλος
δὲ πάντων ἔγραψεν ἡμᾶς στεφανῶσαι θαλλοῦ στεφά-
229 νῳ ἕκαστον εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν δῆμον καὶ καλέ-
σαι ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον εἰς αὔριον. ὅτι δ' οὐ-
δὲν ψεῦδος εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, λαβέτω μοι τὸ ψήφι-
σμα ὁ γραμματεὺς καὶ τὰς τῶν συμπρέσβεων μαρτυ-
ρίας ἀναγνώτω.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηγγέλλομεν τὴν πρεσβείαν ἐν 47
τῷ δήμῳ, εἶπε παρελθὼν πρῶτος ἡμῶν διὰ τὴν ἡλικί-
αν Κτησιφῶν ἄλλους τέ τινας λόγους καὶ τοὺς πρὸς

Δημοσθένην αὐτῷ συγκειμένους ὑμῖν ἐρεῖν, περί τε τῆς ἐντεύξεως τῆς Φιλίππου καὶ τῆς ἰδέας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν τοῖς πότοις ἐπιδεξιότητος. καὶ μετὰ τοῦτον Φι- 230
λοκράτους εἰπόντος μικρὰ καὶ Δερκύλου παρῆλθον
48 ἐγώ. ἐπειδὴ δὲ τὴν ἄλλην διεξῆλθον πρεσβείαν, ἀπήντησα καὶ πρὸς τὸν λόγον, ὃν ἐν τοῖς συμπρέσβεσι διωμολογησάμην, εἰπών, ὅτι καὶ μνημονικῶς καὶ δυνατῶς ὁ Φίλιππος εἴποι· καὶ τὴν δέησιν οὐκ ἐπελαθόμην τὴν Δημοσθένους, ὅτι ταχθείη λέγειν, ἐάν τι παραλίπωμεν
49 ἡμεῖς, ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως. ἐφ' ἅπασι δ' ἡμῖν ἀνίσταται τελευταῖος Δημοσθένης, καὶ τερατευσάμενος, ὥσπερ εἴωθε, τῷ σχήματι καὶ τρίψας τὴν κεφαλήν, ὁρῶν ἐπισημαινόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' ἐμοῦ λόγους, ἀμφοτέρων ἔφη θαυμάζειν, καὶ τῶν ἀκουόντων καὶ τῶν πρεσβευσάντων, ὅταν παρέντες 231
τὸν χρόνον, οἱ μὲν τὸν τοῦ βουλεύσασθαι, οἱ δὲ τὸν τοῦ συμβουλεύειν, ἀποδιατρίβωσι τὴν ὑπερόριον λαλιὰν ἀγαπῶντες ἐν τοῖς οἰκείοις πράγμασιν· οὐδὲν γὰρ
50 εἶναι ῥᾷον ἢ πρεσβείαν ἀπαγγεῖλαι. „βούλομαι δ' ὑμῖν“ ἔφη „καὶ ἐπιδεῖξαι, ὡς δεῖ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι.“ ἅμα δ' ἐκέλευεν ἀναγνωσθῆναι τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου· ἀναγνωσθέντος δὲ εἶπεν, ὅτι „κατὰ τοῦτο ἐξεπέμφθημεν, καὶ ταῦτα ἐπράττομεν, ἃ ἐνταυθὶ γέγραπται. λαβὲ δή μοι καὶ τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἥκομεν παρὰ Φιλίππου φέροντες.“ ἐπειδὴ δὲ ἀνεγνώσθη, „ἀπέχετε“ ἔφη „τὴν ἀπόκρισιν, καὶ λοιπὸν ὑμῖν ἐστι
51 βουλεύσασθαι.“ θορυβησάντων δ' ἐπ' αὐτῷ τῶν μέν, ὡς δεινός τις εἴη καὶ σύντομος, τῶν δὲ πλειόνων, ὡς πονηρὸς καὶ φθονερός, „καὶ σκέψασθε δέ“ ἔφη „ὡς συντόμως καὶ τἆλλα πάντα ἀπαγγελῶ. ἐδόκει μνημονικὸς καὶ δεινὸς εἶναι λέγειν Αἰσχίνῃ Φίλιππος, ἀλλ' οὐκ ἐμοί, ἀλλ' εἴ τις αὐτοῦ τὴν τύχην περιελὼν ἑτέρῳ

περιθείη, οὐκ ἂν πολύ τι καταδεὴς εἴη. ἐδόκει Κτησι- 52
φῶντι τὴν ὄψιν λαμπρὸς εἶναι, ἐμοὶ δ' οὐ χείρων Ἀρι-
στόδημος ὁ ὑποκριτὴς,“ ὃς παρῆν ἡμῖν καὶ συνεπρέ-
232 σβευε. „μνημονικόν τις αὐτόν φησιν εἶναι· καὶ γὰρ
ἕτεροι. συμπιεῖν δεινὸς ἦν· Φιλοκράτης ὁ μεθ' ἡμῶν
δεινότερος. λόγον τίς φησιν ἐμοὶ καταλιπεῖν ὑπὲρ Ἀμ-
φιπόλεως· ἀλλ' οὔτ' ἂν ὑμῖν ὁ ῥήτωρ οὗτος οὔτ' ἂν
ἐμοὶ λόγου μεταδοίη. ταῦτα μὲν οὖν λῆρός ἐστιν,“ 53
ἔφη· „ἐγὼ δὲ ψήφισμα γράψω καὶ τῷ κήρυκι σπείσα-
233 σθαι τῷ παρὰ Φιλίππου ἥκοντι καὶ τοῖς μέλλουσι παρ'
αὐτοῦ δεῦρο ἰέναι πρέσβεσι, καὶ τοὺς πρυτάνεις, ἐπει-
δὰν ἥκωσιν οἱ πρέσβεις, ἐκκλησίαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ποι-
εῖν μὴ μόνον ὑπὲρ εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ περὶ συμμαχίας,
καὶ τοὺς πρέσβεις ἡμᾶς, εἰ δοκοῦμεν ἄξιοι εἶναι, ἐπαι-
νέσαι καὶ καλέσαι ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ πρυτανεῖον εἰς
αὔριον.“ ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὰ ψηφίσματα, 54
234 ἵνα εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν αὐτοῦ καὶ
τὸν φθόνον καὶ τὴν τῶν πραγμάτων μετὰ Φιλοκρά-
τους κοινωνίαν καὶ τὸ ἦθος, ὡς ἐπίβουλον καὶ ἄπιστον.
κάλει δέ μοι καὶ τοὺς συμπρέσβεις, καὶ τὰς μαρτυρίας
αὐτῶν ἀνάγνωθι καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ τοῦ Δημοσθέ-
νους.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Οὐ τοίνυν μόνον ταῦτα ἔγραψεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ 55
ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ θέαν εἰς τὰ Διονύσια κατανεῖμαι
τοῖς πρέσβεσιν, ἐπειδὰν ἥκωσι, τοῖς Φιλίππου. λέγε
καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀνάγνωθι δὴ καὶ τὴν τῶν συμπρέσβεων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῆτε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι Δημοσθένης οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰπεῖν δύναται, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς συσσίτους καὶ ὁμοσπόνδους μελετᾷ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

56 Τὴν μὲν τοίνυν κοινωνίαν τῶν περὶ τῆς εἰρήνης 235
πράξεων οὐκ ἐμὴν καὶ Φιλοκράτους, ἀλλὰ Δημοσθέ-
νους καὶ Φιλοκράτους εὑρίσκετε, καὶ τὰς πίστεις τῶν
εἰρημένων ἱκανὰς ὑμῖν οἶμαι παρεσχῆσθαι· τῶν μὲν
γὰρ ἀπηγγελμένων ὑμεῖς ἐστε μοι μάρτυρες, τῶν δ' ἐν
Μακεδονίᾳ ῥηθέντων καὶ τῶν κατὰ τὴν πορείαν ἡμῖν
συμβάντων τοὺς συμπρέσβεις ὑμῖν μάρτυρας παρε-
σχόμην. τῆς δὲ ὑπὸ Δημοσθένους ἀρτίως εἰρημένης
κατηγορίας ἠκούσατε καὶ μέμνησθε, ἧς τὴν ἀρχὴν 236
ἐποιήσατο ἀπὸ τῆς δημηγορίας, ἣν εἶπον ἐγὼ περὶ τῆς
57 εἰρήνης. πάντα δὲ ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς κατηγορίας
ἐψευσμένος ἐπὶ τῷ καιρῷ τούτῳ δεινῶς ἐσχετλίασε.
τοὺς γὰρ λόγους τούτους ἐναντίον φησὶ τῶν πρέσβε-
ων λέγεσθαι, οὓς ἔπεμψαν πρὸς ἡμᾶς οἱ Ἕλληνες με-
ταπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, ἵνα κοινῇ καὶ πολεμοῖ- 237
εν, εἰ δέοι, Φιλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων, καὶ τῆς εἰρήνης,
εἰ τοῦτο εἶναι δοκοίη συμφέρον, μετέχοιεν. σκέψασθε
δὴ πράγματος μεγάλου κλοπὴν καὶ δεινὴν ἀναισχυν-
58 τίαν ἀνθρώπου. τῶν γὰρ πρέσβεων, οὓς ἐξεπέμψατε
εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔτι τοῦ πολέμου πρὸς Φίλιππον ὑμῖν
ἐνεστηκότος, οἱ μὲν χρόνοι τῆς αἱρέσεως, ὅτε ἐξεπέμ-
φθησαν, καὶ τὰ τῶν πρεσβευσάντων ὀνόματα ἐν τοῖς 238
δημοσίοις ἀναγέγραπται γράμμασι, τὰ δὲ σώματα αὐ-
τῶν ἐστιν οὐκ ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' Ἀθήνησι· ταῖς δὲ
ξενικαῖς πρεσβείαις ἡ βουλὴ τὰς εἰς τὸν δῆμον προσό-
δους προβουλεύει· οὗτος δέ φησιν ἐφεστάναι τὰς ἀπὸ
59 τῶν Ἑλλήνων πρεσβείας. παρελθὼν τοίνυν, Δημό-
σθενες, ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦτο ἐν τῷ ἐμῷ λόγῳ εἰπὲ πό-
λεως ἧστινος βούλει Ἑλληνίδος τοὔνομα, ἐξ ἧς ἀφῖ-
χθαι τότε φῂς τοὺς πρέσβεις· καὶ τὰ προβουλεύματα 239
αὐτῶν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου δὸς ἀναγνῶναι, καὶ τους

Ἀθηναίων κάλει πρέσβεις, οὓς ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὰς πόλεις, μάρτυρας. κἂν παρεῖναι καὶ μὴ ἀποδημεῖν, ὅτε ἡ πόλις τὴν εἰρήνην ἐποιεῖτο, μαρτυρήσωσιν, ἢ τὰς πρὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν προσόδους καὶ τὰ ψηφίσματα
240 ἂν παράσχῃ ἐν ᾧ σὺ φῂς ὄντα χρόνῳ, καταβαίνω καὶ θανάτου τιμῶμαι.

Ἀνάγνωθι δὴ καὶ τὸ τῶν συμμάχων δόγμα, τί λέ- 60
γει, ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, ἐπειδὴ βουλεύεται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ὑπὲρ εἰρήνης πρὸς Φίλιππον, οἱ δὲ πρέσβεις οὔπω πάρεισιν, οὓς ἐξέπεμψεν ὁ δῆμος εἰς τὴν Ἑλλάδα παρακαλῶν τὰς πόλεις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, δεδόχθαι τοῖς συμμάχοις, ἐπειδὰν ἐπιδημήσωσιν οἱ πρέσβεις καὶ τὰς πρεσβείας ἀπαγγείλωσιν Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις, προγράψαι τοὺς πρυτάνεις ἐκκλησίας δύο κατὰ τὸν νόμον, ἐν δὲ ταύταις βουλεύσασθαι περὶ τῆς εἰρήνης Ἀθηναίους· ὅ τι δ' ἂν βουλεύσηται ὁ δῆμος, τοῦτ' εἶναι κοινὸν δόγμα
241 τῶν συμμάχων. ἀνάγνωθι δή μοι τὸ τῶν συνέδρων δόγμα.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΝΕΔΡΩΝ.

Παρανάγνωθι δή μοι καὶ τὸ τοῦ Δημοσθένους 61
ψήφισμα, ἐν ᾧ κελεύει τοὺς πρυτάνεις μετὰ τὰ Διονύσια τὰ ἐν ἄστει καὶ τὴν ἐν Διονύσου ἐκκλησίαν προγράψαι δύο ἐκκλησίας, τὴν μὲν τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα, τὴν δὲ τῇ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα, ὁρίζων τὸν χρόνον καὶ προϋφαιρῶν τὰς ἐκκλησίας πρὶν ἐπιδημῆσαι τοὺς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρέσβεις. καὶ τὸ μὲν τῶν συμμάχων δόγμα κελεύει, ᾧ συνειπεῖν καὶ ἐγὼ ὁμολογῶ, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μόνον ὑμᾶς βουλεύσασθαι, Δημοσθένης δὲ καὶ περὶ συμμαχίας κελεύει. λέγε δὲ αὐτοῖς τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τῶν μὲν ψηφισμάτων ἀμφοτέρων ἠκούσατε, ὦ 62

Ἀθηναῖοι, ὑφ' ὧν ἐξελέγχεται Δημοσθένης τας ἀποδη-
μούσας πρεσβείας ἐπιδημεῖν φάσκων, καὶ βουλομένων
ὑμῶν ἀκροάσασθαι τὸ τῶν συμμάχων ἄκυρον πεποιη-
κὼς δόγμα. οἱ μὲν γὰρ ἀπεφήναντο ἀναμεῖναι τὴν πόλιν 242
τὰς Ἑλληνικὰς πρεσβείας, Δημοσθένης δὲ οὐ λόγῳ μό-
νον κεκώλυκε περιμεῖναι, ὁ πάντων αἴσχιστα καὶ τάχι-
στα μετατιθέμενος, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ψηφίσματι, προστά-
ξας ἤδη βεβουλεῦσθαι.
63 Εἴρηκε δὲ, ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δη-
μηγορήσαντος Φιλοκράτους ὕστερον ἀναβὰς ἐγὼ κα-
τεμεμψάμην ἣν εἰσηγεῖτο ἐκεῖνος εἰρήνην, αἰσχρὰν καὶ
τῆς πόλεως ἀναξίαν εἶναι φάσκων, τῇ δ' ὑστεραίᾳ πά-
λιν [ἡμέρᾳ] ὡς συναγορεύοιμι τῷ Φιλοκράτει, καὶ τὴν
ἐκκλησίαν εὐημερήσας ᾠχόμην φέρων, πείθων ὑμᾶς
μὴ προσέχειν τοῖς τὰς μάχας καὶ τὰ τῶν προγόνων λέ-
64 γουσι τρόπαια, μηδὲ τοῖς Ἕλλησι βοηθεῖν. ὅτι δ' οὐ
ψευδῆ μόνον κατηγόρηκεν, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατα γενέ- 243
σθαι, μίαν μὲν αὐτὸς καθ' αὑτοῦ Δημοσθένης μαρτυ-
ρίαν μαρτυρήσει, ἑτέραν δὲ πάντες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς
ἀναμιμνησκόμενοι, τρίτην δὲ ἡ τῆς αἰτίας ἀπιθανότης,
τετάρτην δὲ ἀνὴρ ἀξιόλογος, εἷς τῶν πολιτευομένων,
Ἀμύντωρ, ᾧ τὸ ψήφισμα ἐπεδείξατο Δημοσθένης καὶ
ἀνεκοινοῦτο, εἰ δῷ τῷ γραμματεῖ, οὐχ ὑπεναντίον,
65 ἀλλὰ ταὐτὸν γεγραφὼς Φιλοκράτει. καί μοι λαβὲ τὸ
ψήφισμα καὶ ἀνάγνωθι τὸ Δημοσθένους, ἐν ᾧ φαίνε-
ται γεγραφὼς τῇ μὲν προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν συμ-
βουλεύειν τὸν βουλόμενον, τῇ δ' ὑστέρᾳ τοὺς προέ-
δρους ἐπιψηφίζειν τὰς γνώμας, λόγον δὲ μὴ προτιθέ-
ναι, ἐν ᾗ μέ φησιν αὐτὸς Φιλοκράτει συνειπεῖν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

66 Οὐκοῦν τὰ μὲν ψηφίσματα, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐγράφη,
μένει, οἱ δὲ τῶν συκοφαντῶν λόγοι πρὸς τοὺς ἐφ' ἡμέ-

ραν καιροὺς λέγονται. ποιεῖ δέ μου τὴν δημηγορίαν ὁ
244 μὲν κατήγορος διαιρετὴν, τὸ ψήφισμα δὲ καὶ τἀληθὲς
μίαν· λόγων γὰρ μὴ προτεθέντων εἰς τὴν ὑστέραν ἐκ-
κλησίαν, τῶν δὲ προέδρων κωλυόντων οὐκ ἐνῆν εἰ-
πεῖν. τί δὲ καὶ βουλόμενος, εἴπερ ταὐτὰ Φιλοκράτει
προειλόμην, κατηγόρουν μὲν πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀκροα-
τὰς τῇ προτεραίᾳ, μίαν δὲ νύκτα διαλιπὼν συνηγό-
ρουν; πότερα ὡς αὐτὸς εὐδοξήσων ἢ ὡς ἐκεῖνον ὠφε-
λήσων; ἀλλ' οὐκ ἐνῆν ἀμφότερα ἐξενέγκασθαι, ἀλλ'
ὑπὸ πάντων μὲν μισεῖσθαι, περαίνειν δὲ μηδέν.

Κάλει δέ μοι καὶ Ἀμύντορα τὸν Ἑρχιᾶ, καὶ τὴν 67
μαρτυρίαν ἀνάγνωθι. ὃν δὲ τρόπον γέγραπται, προ-
διελθεῖν ὑμῖν βούλομαι. μαρτυρεῖ Ἀμύντωρ Αἰσχίνῃ,
ὅτε ἐβουλεύετο ὁ δῆμος περὶ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς
Φίλιππον κατὰ τὸ Δημοσθένους ψήφισμα ἐν τῇ ὑστέ-
ρᾳ τῶν δυοῖν ἐκκλησιῶν, ὅτε οὐκ ἐξῆν δημηγορεῖν, ἀλ-
245 λὰ τὰ περὶ τῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας ψηφίσματα ἐπε-
ψηφίζετο, ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Δημοσθένην ἐπιδείξα- 68
σθαι παρακαθήμενον ψήφισμα γεγραμμένον ἑαυτῷ,
ἐφ' ᾧ ἐπεγέγραπτο τὸ Δημοσθένους ὄνομα, καὶ ἀνα-
κοινοῦσθαι αὐτὸν αὐτῷ, εἰ δῷ ἐπιψηφίσαι τοῖς προέ-
246 δροις, καὶ εἶναι, ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν
ἔγραψε ποιεῖσθαι, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἐφ' οἷσπερ καὶ Φι-
λοκράτης ἐγεγράφει. κάλει δέ μοι Ἀμύντορα τὸν Ἑρ-
χιᾶ, καὶ ἐκκλήτευε, ἐὰν μὴ θέλῃ δευρὶ παρεῖναι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Τῆς μὲν μαρτυρίας ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες· σκοπεῖ- 69
τε δὴ, πότερα ὑμῖν δοκεῖ Δημοσθένης ἐμοῦ κατηγορη-
κέναι ἢ τοὐναντίον αὐτὸς αὑτοῦ ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι.
ἐπειδὴ δὲ καὶ τὴν δημηγορίαν μου διαβάλλει καὶ τοὺς
εἰρημένους λόγους ἐπὶ τὰ χείρω διεξέρχεται, οὔτ' ἂν
247 ἀποδραίην οὔτ' ἂν τῶν τότ' εἰρημένων οὐδὲν ἀρνησαί-

μην, οὔτ' αἰσχύνομαι ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμοῦ-
70 μαι. βούλομαι δ' ὑμᾶς καὶ τοὺς καιροὺς ὑπομνῆσαι,
ἐν οἷς ἐβουλεύεσθε. τὴν μὲν γὰρ ἀρχὴν ἐποιησάμεθα
τοῦ πολέμου ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως, συνέβαινε δ' ἡμῶν
τὸν στρατηγὸν ἐν τῷ πολέμῳ ἑβδομήκοντα μὲν καὶ
πέντε πόλεις συμμαχίδας ἀποβεβληκέναι, ἃς ἐκτήσατο
Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ κατέστησεν εἰς τὸ συνέδριον·
προῄρημαι γὰρ παρρησιάσασθαι καὶ ἐλευθέρως ἅμα
καὶ τἀληθῆ εἰπὼν σώζεσθαι· ἐὰν δὲ ἄλλως πως γι-
γνώσκητε, καταχρήσασθέ μοι· οὐ γὰρ ἂν ὑποστειλαί-
71 μην· ἑκατὸν δὲ καὶ πεντήκοντα τριήρεις λαβόντα ἐκ
τῶν νεωρίων μὴ κατακεκομικέναι, καὶ ταῦτα ὑμῖν ἐν 248
τοῖς ἀγῶσιν ἀεὶ τοῖς Χάρητος οἱ κατήγοροι δεικνύουσι,
χίλια δὲ καὶ πεντακόσια τάλαντα οὐκ εἰς στρατιώτας, 249
ἀλλ' εἰς ἡγεμόνων ἀλαζονείας ἀνηλωκέναι, Δηιάρην
τε καὶ Δηίπυρον καὶ Πολυφόντην, δραπέτας ἀνθρώ- 250
πους, ἐκ τῆς Ἑλλάδος συνειλεγμένους, καὶ χωρὶς εἰς
τοὺς περὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν ἐκκλησίαν μισθοφόρους, οἳ
τοὺς μὲν ταλαιπώρους νησιώτας καθ' ἕκαστον ἐνιαυ-
τὸν ἑξήκοντα τάλαντα εἰσέπραττον σύνταξιν, κατῆ-
γον δὲ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς κοινῆς θα-
72 λάττης. ἀντὶ δὲ ἀξιώματος καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγε-
μονίας ἡ πόλις ἡμῶν Μυοννήσου καὶ τῆς τῶν λῃστῶν 251
δόξης ἀνεπίμπλατο· Φίλιππος δὲ ὁρμηθεὶς ἐκ Μακε-
δονίας οὐκέθ' ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἠγωνίζετο,
ἀλλ' ἤδη περὶ Λήμνου καὶ Ἴμβρου καὶ Σκύρου, τῶν
ἡμετέρων κτημάτων· ἐξέλιπον δὲ Χερρόνησον ἡμῶν
οἱ πολῖται, τὴν οὖσαν ὡμολογημένως Ἀθηναίων· πλεί-
ους δὲ ἐκκλησίας συγκλήτους ἠναγκάζεσθε ἐκκλησιά-
ζειν μετὰ φόβου καὶ θορύβου ἢ τὰς τεταγμένας ἐκ τῶν
73 νόμων· οὕτω δ' ἦν σφαλερὰ καὶ ἐπικίνδυνα τὰ πράγ-
ματα, ὥστε ἠναγκάσθη γράψαι ψήφισμα Κηφισο-

φῶν ὁ Παιανιεὺς, εἷς τῶν φίλων καὶ ἑταίρων τῶν Χά-
252 ρητος, ἐκπλεῖν τὴν ταχίστην Ἀντίοχον τὸν ἐπὶ τῶν
ὑπηρετικῶν καὶ ζητεῖν τὸν στρατηγὸν τὸν ἐπὶ τῇ δυνά-
μει τεταγμένον, κἂν ἐντύχῃ που, φράζειν, ὅτι θαυμάζει
ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, εἰ Φίλιππος μὲν ἐπὶ Χερρόνη-
σον τὴν Ἀθηναίων πορεύεται, Ἀθηναῖοι δὲ οὐδὲ τὸν
στρατηγὸν ἴσασιν οὐδὲ τὴν δύναμιν, ἣν ἐξέπεμψαν,
ὅπου ἔστιν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τοῦ ψηφί-
σματος καὶ ἀναμνήσθητε τοῦ πολέμου, καὶ τὴν εἰρή-
νην τοὺς τῶν πολέμων ἡγεμόνας, ἀλλὰ μὴ τοὺς πρέ-
σβεις ἀπαιτεῖτε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οἱ μὲν καιροὶ τῆς πόλεως τοιοῦτοι ἦσαν, ἐν οἷς οἱ 74
περὶ τῆς εἰρήνης ἐγένοντο λόγοι· ἀνιστάμενοι δὲ οἱ
253 συντεταγμένοι ῥήτορες περὶ μὲν τῆς σωτηρίας τῆς πό-
λεως οὐδὲν ἐνεχείρουν λέγειν, ἀποβλέπειν δὲ εἰς τὰ
προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως ἐκέλευον ἡμᾶς καὶ τῆς ἐν
Σαλαμῖνι πρὸς τὸν Πέρσην ναυμαχίας μεμνῆσθαι καὶ
τῶν τάφων τῶν προγόνων καὶ τῶν τροπαίων. ἐγὼ δὲ 75
ἁπάντων μὲν τούτων ἔφην δεῖν μεμνῆσθαι, μιμεῖσθαι
μέντοι τὰς τῶν προγόνων εὐβουλίας, τὰ δὲ ἁμαρτήμα-
τα αὐτῶν καὶ τὴν ἄκαιρον φιλονεικίαν φυλάττεσθαι,
τὴν μὲν ἐν Πλαταιαῖς πρὸς τοὺς Πέρσας πεζομαχίαν
καὶ τοὺς ἀγῶνας τοὺς περὶ Σαλαμῖνα καὶ τὴν ἐν Μα-
254 ραθῶνι μάχην καὶ τὴν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίαν καὶ
τὴν Τολμίδου ζηλοῦν στρατηγίαν κελεύων, ὃς χιλίους
ἐπιλέκτους ἔχων Ἀθηναίων διὰ μέσης Πελοποννήσου
πολεμίας οὔσης ἀδεῶς διεξῄει, τὴν δ' εἰς Σικελίαν 76
στρατείαν φυλάττεσθαι, ἣν ἐξέπεμψαν Λεοντίνοις
βοηθήσοντες τῶν πολεμίων ἐμβεβληκότων εἰς τὴν χώ-
ραν ἡμῶν καὶ Δεκελείας ἐπιτετειχισμένης, καὶ τὴν τε-
λευταίαν ἀβουλίαν φυλάξασθαι, ὅθ' ἡττημένοι τῷ

πολέμῳ, προκαλουμένων αὐτοὺς Λακεδαιμονίων εἰ-
ρήνην ἄγειν ἔχοντας πρὸς τῇ Ἀττικῇ Λῆμνον καὶ Ἴμ-
βρον καὶ Σκῦρον καὶ δημοκρατουμένους κατὰ τοὺς νό-
μους, τούτων μὲν οὐδὲν ἤθελον ποιεῖν, πολεμεῖν δὲ
προῃροῦντο οὐ δυνάμενοι, Κλεοφῶν δὲ ὁ λυροποιός,
ὃν πολλοὶ δεδεμένον ἐν πέδαις ἐμνημόνευον, παρεγ-
γραφεὶς αἰσχρῶς πολίτης καὶ διεφθαρκὼς νομῇ χρη- 255
μάτων τὸν δῆμον, ἀποκόψειν ἠπείλει μαχαίρᾳ τὸν τρά-
77 χηλον, εἴ τις τῆς εἰρήνης μνησθήσεται· τελευτῶντες
δὲ εἰς τοῦτο τὴν πόλιν προήγαγον, ὥστε ἀγαπητῶς τὴν
εἰρήνην ποιήσασθαι ἀποστάντας πάντων καὶ τὰ τείχη
καθελόντας καὶ παραδεξαμένους φρουρὰν καὶ Λακε-
δαιμονίων ἁρμοστὴν καὶ τῆς δημοκρατίας τοῖς τριά-
κοντα ἀφεμένους, οἳ χιλίους καὶ πεντακοσίους ἀκρίτους
τῶν πολιτῶν ἀπέκτειναν. τὴν μὲν τοιαύτην ἀβουλίαν
ὁμολογῶ παραγγέλλειν φυλάττεσθαι, τὰ δ' ὀλίγῳ πρό-
τερον εἰρημένα μιμεῖσθαι. οὐ γὰρ παρὰ τῶν ἀλλο-
τρίων, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πάντων οἰκειοτάτου ταῦτα ἐπυν-
78 θανόμην. Ἀτρόμητος γὰρ ὁ πατὴρ ὁ ἡμέτερος, ὃν σὺ
λοιδορεῖς οὔτ' εἰδὼς οὔτ' ἐπιδὼν τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας 256
ὅστις ἦν, καὶ ταῦτα, ὦ Δημόσθενες, ἐκ τῶν νομάδων
Σκυθῶν τὸ πρὸς μητρὸς γένος ὤν, ἔφυγε μὲν ἐπὶ τῶν
τριάκοντα, συγκατήγαγε δὲ τὸν δῆμον· καὶ ὁ τῆς
μητρὸς τῆς ἡμετέρας ἀδελφός, θεῖος δὲ ἡμέτερος,
Κλεόβουλος ὁ Γλαύκου τοῦ Ἀχαρνέως υἱὸς μετὰ
Δημαινέτου τοῦ Βουζύγου συγκατεναυμάχησε Χίλω-
να τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον· ὥστε οἰκεῖά μοι
καὶ συνήθη τὰ τῆς πόλεως ἀτυχήματα εἶναι τοῖς ὠσὶν 257
ἀκούειν.

79 Ἐπιτιμᾷς δέ μοι καὶ τὴν ἐν τοῖς μυρίοις ἐν Ἀρκα-
δίᾳ δημηγορίαν καὶ πρεσβείαν, καὶ μεταβεβλῆσθαί με
φὴς αὐτὸς ὢν ἀνδραποδώδης καὶ μόνον οὐκ ἐστιγμέ-

νος αὐτόμολος. ἐγὼ δ' ἐν μὲν τῷ πολέμῳ συνίστην,
καθ' ὅσον ἦν δυνατὸς, Ἀρκάδας καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλ-
ληνας ἐπὶ Φίλιππον· οὐδενὸς δ' ἀνθρώπων ἐπικου-
258 ροῦντος τῇ πόλει, ἀλλὰ τῶν μὲν περιορώντων, ὅ τι
συμβήσεται, τῶν δὲ συνεπιστρατευόντων, τῶν δ' ἐν
τῇ πόλει ῥητόρων χορηγὸν ταῖς καθ' ἡμέραν δαπάναις
τὸν πόλεμον ποιουμένων, ὁμολογῶ συμβουλεῦσαι τῷ
δήμῳ διαλύσασθαι πρὸς Φίλιππον καὶ τὴν εἰρήνην
συνθέσθαι, ἣν σὺ νομίζεις νῦν αἰσχρὰν οὐδὲ πώποθ'
ἁψάμενος ὅπλων, ἐγὼ δὲ ταύτην εἶναί φημι πολλῷ
καλλίω τοῦ πολέμου. χρὴ δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν 80
πρέσβεις θεωρεῖν πρὸς τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐπρέσβευ-
ον, τοὺς δὲ στρατηγοὺς πρὸς τὰς δυνάμεις, ὧν ἡγοῦν-
το. καὶ γὰρ τὰς εἰκόνας ἵστατε καὶ τὰς προεδρίας καὶ
τοὺς στεφάνους καὶ τὰς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεις δίδοτε
οὐ τοῖς τὴν εἰρήνην ἀπαγγείλασιν, ἀλλὰ τοῖς τὴν μά-
χην νικήσασιν. εἰ δ' ἔσονται τῶν πολέμων αἱ μὲν εὔ-
θυναι τῶν πρέσβεων, αἱ δὲ δωρεαὶ τῶν στρατηγῶν,
ἀσπόνδους καὶ ἀκηρύκτους τοὺς πολέμους ποιήσετε·
οὐδεὶς γὰρ ἐθελήσει πρεσβεύειν.

Περὶ δὲ Κερσοβλέπτου καὶ Φωκέων καὶ τῶν ἄλ- 81
259 λων, ἃ πρὸς τούτοις διαβέβλημαι, ὑπόλοιπον εἰπεῖν.
ἐγὼ γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ καὶ ἐν τῇ
ὑστέρᾳ πρεσβείᾳ, ἃ μὲν εἶδον, ὡς εἶδον, ὑμῖν ἀπήγ-
γελλον, ἃ δ' ἤκουον, ὡς ἤκουσα. τίνα οὖν ἦν ἑκάτερα
τούτων, ἅ τε εἶδον ἅ τε ἤκουσα περὶ Κερσοβλέπτου;
εἶδον μὲν ἐγὼ καὶ οἱ συμπρέσβεις ἅπαντες ὁμηρεύοντα
τὸν υἱὸν τὸν Κερσοβλέπτου παρὰ Φιλίππῳ· καὶ ἔτι
καὶ νῦν τοῦθ' οὕτως ἔχει. συνέβαινε δ', ὅτε τὴν προ- 82
τέραν ἐπρεσβεύομεν πρεσβείαν, ἐμοὶ μὲν μετὰ τῶν
συμπρέσβεων ἀπιέναι δεῦρο, Φιλίππῳ δ' ἐπὶ Θρᾴκην
ἐξιέναι, πρὸς δ' ἡμᾶς ὡμολογηκέναι, ἕως ἂν ὑμεῖς περὶ

τῆς εἰρήνης βουλεύσησθε, μὴ ἐπιβήσεσθαι μεθ' ὅπλων
Χερρονήσου. ἐν ἐκείνῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ὑμεῖς
ἐψηφίσασθε τὴν εἰρήνην, οὐδεμία μνεία ἐγένετο περὶ
Κερσοβλέπτου· ἤδη δὲ ἡμῶν κεχειροτονημένων ἐπὶ
τοὺς ὅρκους, οὔπω δὲ ἀπηρκότων ἐπὶ τὴν ὑστέραν
πρεσβείαν, ἐκκλησία γίγνεται, ἐν ᾗ Δημοσθένης ὁ νυνὶ
83 κατηγορῶν ἐμοῦ λαγχάνει προεδρεύειν. ἐν δὲ ταύτῃ
τῇ ἐκκλησίᾳ Κριτόβουλος ὁ Λαμψακηνὸς εἶπε παρελ-
θὼν, ὅτι πέμψειε μὲν αὐτὸν Κερσοβλέπτης, ἀξιοίη δὲ
ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους τοῖς Φιλίππου πρέσβεσιν καὶ
συναναγραφῆναι Κερσοβλέπτην ἐν τοῖς ὑμετέροις συμ-
μάχοις. ῥηθέντων δὲ τῶν λόγων τούτων Ἀλεξίμαχος 260
ὁ Πήληξ δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τοῖς προέδροις,
ἐν ᾧ ἐγέγραπτο ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους Φιλίππῳ μετὰ
τῶν ἄλλων συμμάχων τὸν ἥκοντα παρὰ Κερσοβλέ-
84 πτου. ἀναγνωσθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος, καὶ ταῦτα
οἶμαι πάντας ὑμᾶς μνημονεύειν, ἀναστὰς ἐκ τῶν προέ-
δρων Δημοσθένης οὐκ ἔφη τὸ ψήφισμα ἐπιψηφιεῖν,
οὐδὲ λύσειν τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, οὐδὲ γιγνώ- 261
σκειν τῶν συμμάχων τοὺς συνεφαπτομένους ὥσπερ ἐν
τοῖς σπένδουσι τῶν ἱερῶν· ἀποδοθῆναι γὰρ περὶ τού- 262
των ἑτέραν ἐκκλησίαν. βοώντων δὲ ὑμῶν καὶ τοὺς
προέδρους ἐπὶ τὸ βῆμα καλούντων, οὕτως ἄκοντος αὐ-
85 τοῦ τὸ ψήφισμα ἐπεψηφίσθη. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, κά-
λει μοι τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα Ἀλεξίμαχον καὶ
τοὺς συμπροέδρους Δημοσθένους, καὶ τὴν μαρτυρίαν
ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ὁ μὲν τοίνυν ἐπιδακρύσας ἀρτίως ἐνταυθὶ Δημοσθένης μνησθεὶς Κερσοβλέπτου φαίνεται τῆς συμμαχίας ἐκκλῄων αὐτόν. ὡς δ' ἡ παροῦσα ἐκκλησία διελύθη, ἐξώρκιζον τοὺς συμμάχους οἱ τοῦ Φιλίππου

263 πρέσβεις ἐν τῷ στρατηγίῳ τῷ ὑμετέρῳ. τετόλμηκε δὲ 86
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ὁ κατήγορος, ὡς ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἐγὼ
Κριτόβουλον ἀπήλασα τὸν πρεσβευτὴν τὸν παρὰ Κερ–
σοβλέπτου, παρόντων μὲν τῶν συμμάχων, ἐψηφισμέ–
νου δὲ τοῦ δήμου, παρακαθημένων δὲ τῶν στρατη–
γῶν, πόθεν τοσαύτην ῥώμην λαβών; ἢ πῶς ἂν τὸ
πρᾶγμα ἐσιγήθη; εἰ δ' ἄρα ἐγὼ ἐτόλμων τοῦτο ποιεῖν,
ἐπέτρεψας ἄν, ὦ Δημόσθενες, καὶ οὐκ ἐνέπλησας βοῆς
καὶ κραυγῆς τὴν ἀγοράν, ὁρῶν με, ὡς ἔφης ἀρτίως,
ὠθοῦντα ἀπὸ τῶν ἱερῶν τὸν πρεσβευτήν; καλείτω δέ
μοι τοὺς στρατηγοὺς ὁ κῆρυξ καὶ τοὺς συνέδρους τῶν
συμμάχων, καὶ τὰς μαρτυρίας αὐτῶν ἀκούσατε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκ οὖν δεινόν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἴ τις κατ' ἀνδρὸς 87
264 πολίτου, οὐχ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑμετέρου, τοῦτο γὰρ προσ–
διορθοῦμαι, τολμᾷ τηλικαῦτα καταψεύδεσθαι, κινδυ–
νεύοντος ὑπὲρ τοῦ σώματος; ἢ πῶς οὐκ εἰκότως οἱ
πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς φονικαῖς δίκαις ἐπὶ Παλλαδίῳ
κατέδειξαν τέμνοντας τὰ τόμια τοὺς νικῶντας τῇ ψή–
265 φῳ ἐξορκίζεσθαι, καὶ τοῦτο ὑμῖν πάτριόν ἐστιν ἔτι καὶ
νῦν, τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι τῶν δικαστῶν
ὅσοι τὴν ψῆφον ἤνεγκαν αὐτῷ, καὶ ψεῦδος μηδὲν εἰρη–
κέναι, εἰ δὲ μή, ἐξώλη αὐτὸν εἶναι ἐπαρᾶσθαι καὶ τὴν
οἰκίαν τὴν αὐτοῦ, τοῖς δὲ δικασταῖς εὔχεσθαι πολλὰ
καὶ ἀγαθὰ εἶναι; καὶ μάλα ὀρθῶς καὶ πολιτικῶς, ὦ
Ἀθηναῖοι· εἰ γὰρ μηδεὶς ἂν ὑμῶν ἑαυτὸν ἀναπλῆσαι 88
φόνου δικαίου βούλοιτο, ἦ που ἀδίκου γε φυλάξαιτ' ἂν
τὴν ψυχὴν ἢ τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἐπιτιμίαν τινὸς ἀφελό–
μενος, ἐξ ὧν αὐτοὺς ἀνῃρήκασί τινες, οἱ δὲ καὶ δημο–
σίᾳ ἐτελεύτησαν. ἆρ' οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, δοίητ' ἄν μοι
266 συγγνώμην, εἰ κίναιδον αὐτὸν προσειπὼν καὶ μὴ κα–
θαρεύοντα τῷ σώματι, μηδ' ὅθεν τὴν φωνὴν ἀφίησιν,

επειτα τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ κατηγορήματος τοῦ περὶ Κερσοβλέπτην ἐπ' αὐτοφώρῳ δείξαιμι ψεῦδος ὄν;

89 *Κάλλιστον γὰρ, οἶμαι, πρᾶγμα καὶ χρησιμώτατον τοῖς διαβαλλομένοις παρ' ὑμῖν γίγνεται· καὶ γὰρ τοὺς χρόνους καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἐπιψηφίσαντας ἐν τοῖς δημοσίοις γράμμασι τὸν ἅπαντα χρόνον φυλάτ-* 267
τετε. εἴρηκε δὲ οὑτοσὶ πρὸς ὑμᾶς παρὰ τοῦτο διαφθαρῆναι τὰ Κερσοβλέπτου πράγματα, ὅτι τῆς πρεσβείας ὢν ἡγεμὼν ἐγὼ καὶ κατευημερηκὼς παρ' ὑμῖν, αὐτοῦ κελεύοντος εἰς Θρᾴκην ἡμᾶς ἰέναι Κερσοβλέπτου πολιορκουμένου καὶ διαμαρτύρασθαι Φιλίππῳ ταῦτα μὴ ποιεῖν, οὐκ ἠθέλησα, ἀλλ' ἐκαθήμην ἐν Ὠρεῷ, καὶ οἱ
90 *συμπρέσβεις, προξενίας κατασκευαζόμενοι. ἀκούσατε δὴ τῆς Χάρητος ἐπιστολῆς, ἣν ἐπέστειλε τότε τῷ δήμῳ, ὅτι Κερσοβλέπτης ἀπολώλεκε τὴν ἀρχὴν καὶ Ἱερὸν* 268
ὄρος κατείληφε Φίλιππος ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος· Δημοσθένης δ' ἐν τῷ δήμῳ προήδρευε τούτου τοῦ μηνὸς, εἷς ὢν τῶν πρέσβεων, ἑβδόμῃ φθίνοντος.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

91 *Οὐ μόνον τοίνυν διετρίψαμεν τὰς λοιπὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς, ἀλλὰ μουνυχιῶνος ἐξωρμήσαμεν. καὶ τούτου τὴν βουλὴν μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι· ἔστι γὰρ αὐτῆς ψήφισμα, ὃ κελεύει ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τοὺς ὅρκους καί μοι λέγε τὸ τῆς βουλῆς ψήφισμα.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Προσανάγνωθι δὴ καὶ τὸν χρόνον, ὅστις ἦν.

ΧΡΟΝΟΣ.

92 *Ἀκούετε, ὅτι μουνυχιῶνος ἐψηφίσθη τρίτῃ ἱσταμένου. ὁ δὲ Κερσοβλέπτης πόσαις πρότερον ἡμέραις* 269
ἀπώλεσε τὴν ἀρχὴν πρὶν ἐμὲ ἀπιέναι; ὥς φησι Χάρης

ὁ στρατηγὸς καὶ ἡ ἐπιστολή, τοῦ προτέρου μηνός, εἴπερ
ἐλαφηβολιὼν ἐστι μουνυχιῶνος πρότερος. ἐδυνάμην
οὖν ἐγὼ σῶσαι Κερσοβλέπτην, ὃς πρὶν ἐμὲ ἐξορμᾶν οἴ-
κοθεν ἀπωλώλει; ἔπειτα οἴεσθέ τι τοῦτον ἀληθὲς εἰ-
ρηκέναι ἢ περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πραχθέντων ἢ περὶ
τῶν ἐν Θετταλίᾳ, ὃς τοῦ βουλευτηρίου καὶ τῶν δημο-
σίων γραμμάτων καὶ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν
καταψεύδεται; καὶ τὸν Κερσοβλέπτην Ἀθήνησι μὲν 93
ἔκσπονδον ἐποίεις πρόεδρος ὤν, ἐν Ὠρεῷ δ' ἠλέεις;
καὶ νῦν μὲν δωροδοκίας κατηγορεῖς, πρότερον δ' ὑπέ-
270 μεινας τὴν ἐπιβολὴν τῆς βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου
οὐκ ἐπεξιὼν τῇ τοῦ τραύματος γραφῇ, ἣν ἐγράψω Δη-
μομέλην τὸν Παιανιᾶ ἀνεψιὸν ὄντα, ἐπιτεμὼν τὴν
σαυτοῦ κεφαλήν; καὶ σεμνολογεῖς ὡς οὐκ εἰδόσι
τούτοις, ὅτι Δημοσθένους υἱὸς εἶ νόθος τοῦ μαχαιρο-
ποιοῦ;

Ἐπεχείρησας δ' εἰπεῖν, ὡς καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀμφι- 94
κτύονας πρεσβείαν ἐξομοσάμενος παρεπρέσβευσα, καὶ
ψήφισμα τὸ μὲν ἀνέγνως, τὸ δὲ ὑπερέβης. ἐγὼ δ' αἱ-
271 ρεθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τοὺς Ἀμφικτύονας, ἀρρώστως
δ' ἔχων καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας ἀπαγγέλλων ἀφ'
ἧς ἧκον πρεσβείας πρὸς ὑμᾶς, τὴν μὲν πρεσβείαν οὐκ
ἐξωμοσάμην, ἀλλ' ὑπεσχόμην πρεσβεύσειν, ἐὰν ὦ δυ-
νατός, πρὸς δὲ τὴν βουλὴν ἀπιόντων τῶν συμπρέσβε-
ων τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐμαυτοῦ καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν καὶ
τὸν ἰατρὸν ἔπεμψα, οὐκ ἐξομουμένους· οὐδὲ γὰρ ὁ νό- 95
μος ἐᾷ τὰς ἐκ τοῦ δήμου χειροτονίας ἐν τῇ βουλῇ ἐξό-
μνυσθαι· ἀλλὰ τὴν ἀρρωστίαν μου δηλώσοντας· ἐπει-
δὴ δὲ οἱ συμπρέσβεις πυθόμενοι τὰ περὶ τοὺς Φωκέας
συμβάντα ἀνέστρεψαν, γενομένης ἐκκλησίας ἤδη πα-
ρὼν καὶ δυνάμενος τῷ σώματι, προσαναγκάζοντος τοῦ
δήμου μηδὲν ἧττον πρεσβεύειν ἡμᾶς τοὺς ἐξ ἀρχῆς αἱρε-

θέντας ἅπαντας, ἀψευδεῖν πρὸς Ἀθηναίους ᾤμην δεῖν.
96 καὶ ταύτης τῆς πρεσβείας οὐ κατηγόρεις μου διδόντος τὰς
εὐθύνας, ἀλλ' ἐπὶ ταύτην ἥκεις τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους, 272
ὑπὲρ ἧς ἐγὼ σαφῶς καὶ δικαίως ἀπολογήσομαι. σοὶ μὲν
γὰρ ἁρμόττει καὶ πᾶσι τοῖς ψευδομένοις μεταφέρειν
τοὺς χρόνους, ἐμοὶ δ' ἐφεξῆς λέγειν, ἀναλαβόντι τὴν
ἀρχὴν τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς πορείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους.
97 Πρῶτον μὲν γὰρ δέκα πρέσβεων ὄντων, ἑνδεκά-
του δὲ τοῦ συμπεμφθέντος ἡμῖν ἀπὸ τῶν συμμάχων,
οὐδεὶς αὐτῷ συσσιτεῖν, ὅτ' ἐξῄειμεν ἐπὶ τὴν ὑστέραν
πρεσβείαν, ἤθελεν, οὐδὲ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὅπου δυνατὸν
ἦν, εἰς ταὐτὸ πανδοκεῖον καταλύειν, ὁρῶντες αὐτὸν ἐν
τῇ προτέρᾳ πρεσβείᾳ πᾶσιν αὐτοῖς ἐπιβεβουλευκότα.
98 περὶ μὲν οὖν τῆς ἐπὶ Θρᾴκης ὁδοῦ οὐκ ἐγένετο μνεία·
οὔτε γὰρ τὸ ψήφισμα τοῦθ' ἡμῖν προσέταττεν, ἀλλ'
ἀπολαβεῖν μόνον τοὺς ὅρκους καὶ ἄλλ' ἄττα, οὔτ' ἐλ-
θόντας πράττειν οὐδὲν ἐνεδέχετο τῶν περὶ Κερσοβλέ- 273
πτην ἤδη γεγενημένων, ὡς ἀρτίως ἠκούσατε, οὔθ' οὗ-
τος οὐδὲν ἀληθὲς εἶπεν, ἀλλὰ ψεύδεται καὶ κατηγορεῖν
99 οὐδὲν ἀληθὲς ἔχων τερατεύεται. συνηκολούθουν δ' αὐ-
τῷ ἄνθρωποι δύο στρωματόδεσμα φέροντες· ἐν δὲ
τῷ ἑτέρῳ τούτων, ὡς αὐτὸς ἔφη, τάλαντον ἐνῆν ἀργυ-
ρίου. ὥστε τοὺς συμπρέσβεις ἀναμιμνήσκεσθαι τὰς
ἀρχαίας ἐπωνυμίας αὐτοῦ· ἐν παισὶ μὲν γὰρ ὢν ἐκλή-
θη δι' αἰσχρουργίαν τινὰ καὶ κιναιδίαν Βάταλος, ἐκ
παίδων δὲ ἀπαλλαττόμενος καὶ δεκαταλάντους δίκας 274
ἑκάστῳ τῶν ἐπιτρόπων λαγχάνων Ἀργᾶς ἐκλήθη, ἀνὴρ
δὲ γενόμενος προσείληφε τὴν τῶν πονηρῶν κοινὴν
100 ἐπωνυμίαν, συκοφάντης. ἐπορεύετο δὲ λυσόμενος τοὺς
αἰχμαλώτους, ὡς ἔφη καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀρτίως εἴρηκεν,
εἰδὼς μὲν Φίλιππον ἐν τῷ πολέμῳ οὐδένα πώποτε
Ἀθηναίων λύτρα πραξάμενον, ἀκούων δὲ τῶν ἐκείνου

φίλων ἁπάντων, ὅτι καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐὰν εἰρήνη γέ-
νηται, ἀφήσει, πολλῶν δ' ἠτυχηκότων τάλαντον φέ-
ρων, ἑνὸς ἀνδρὸς, οὐδὲ τούτου λίαν εὐπόρου, ἱκανὰ
275 λύτρα. ὡς δ' ἦμεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ συνήλθομεν εἰς 10
ταὐτὸν καὶ Φίλιππον ἐκ Θρᾴκης παρόντα κατειλήφει-
μεν, ἀνεγνώσθη μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἐπρεσβεύσα-
μεν, καὶ τὰ προστεταγμένα ἡμῖν πρὸς τῷ τοὺς ὅρκους
ἀπολαβεῖν συνηριθμούμεθα· ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπὲρ τῶν
μεγίστων ἐμέμνητο, ἀλλὰ περὶ πραγμάτων ἐλαττόνων
τὴν διατριβὴν ἐποιοῦντο, εἶπον ἐγὼ λόγους, οὓς ἀναγ-
καῖόν ἐστι πρὸς ὑμᾶς ῥηθῆναι. καὶ πρὸς τῶν θεῶν, 10
ὦ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ καὶ τῆς κατηγορίας ἠκούσατε ὡς
αὐτὸς ὁ κατήγορος ἐβούλετο εἰπεῖν, οὕτω καὶ τῆς ἀπο-
λογίας εὐτάκτως ἀκούσατε, καὶ τὸν αὐτόν μοι τρόπον
διαμείνατε, ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἐν τοῖς προειρημένοις ἤδη
λόγοις ἠκροᾶσθε. ὅπερ γὰρ καὶ ἀρτίως ὑπεθέμην, ὦ
Ἀθηναῖοι, εἶπον συνειλεγμένων τῶν πρέσβεων, ὅτι μοι
276 δοκοίησαν τὸ μέγιστον πρόσταγμα τοῦ δήμου δεινῶς
ἀγνοεῖν. „τὸ μὲν γὰρ τοὺς ὅρκους ἀπολαβεῖν καὶ περὶ 10
τῶν ἄλλων διαλεχθῆναι καὶ περὶ τῶν αἰχμαλώτων εἰ-
πεῖν, κἂν εἰ τοὺς ὑπηρέτας ἔπεμψεν ἡ πόλις περιθεῖσα
πίστιν αὐτοῖς, ἅπαντ' ἂν πραχθῆναι νομίζω· τὸ δὲ
ὑπὲρ τῶν ὅλων ὀρθῶς βουλεύσασθαι ὅσα καθ' ἡμᾶς
ἐστιν ἢ Φίλιππον, τοῦτο ἤδη ἔργον ἐστὶ πρέσβεων φρο-
νίμων. λέγω δὲ" ἔφην ἐγὼ „περὶ τῆς εἰς Πύλας στρα-
τείας, ἣν ὁρᾶτε οὖσαν ἐν παρασκευῇ. ὅτι δὲ οὐ κακῶς
στοχάζομαι περὶ τοῦ πράγματος, μεγάλα τούτων ὑμῖν
σημεῖα δείξω. πάρεισι μὲν γὰρ Θηβαίων, ἥκουσι δὲ 104
Λακεδαιμονίων πρέσβεις, ἀφίγμεθα δ' ἡμεῖς ἔχοντες
τοῦ δήμου ψήφισμα, ἐν ᾧ γέγραπται „πράττειν δὲ τοὺς
πρέσβεις καὶ ἄλλ' ὅ τι ἂν δύνωνται ἀγαθόν·" ἅπαντες
δὲ οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸ μέλλον ἔσεσθαι βλέπουσιν. εἰ

μὲν οὖν ἡγεῖτο ὁ δῆμος αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐξενεγκεῖν
μετὰ παρρησίας πρὸς Φίλιππον Θηβαίων μὲν περιε- 277
λεῖν τὴν ὕβριν, Βοιωτῶν δὲ ἀναστῆσαι τὰ τείχη, ταῦτ'
ἂν ἠξίωσεν ἐν τῷ ψηφίσματι· νῦν δὲ αὐτοῖς μὲν κα-
τέλιπον τὴν εἰς τὸ ἀφανὲς ἀναφορὰν, ἂν μή τι πείθω-
05 σιν, ἐν ἡμῖν δὲ ἀποκινδυνεύειν ᾠήθησαν δεῖν. δεῖ δὴ
τοὺς πρὸς τὰ κοινὰ φιλοτιμουμένους μὴ κατέχειν μὲν
ἑτέρων χώραν πρέσβεων, οὓς ἐξῆν πέμπειν ἀνθ' ἡμῶν
Ἀθηναίους, αὐτοὺς δὲ τὰς πρὸς Θηβαίους ἀπεχθείας
φεύγειν, ὧν εἷς ὢν Ἐπαμεινώνδας, οὐχ ὑποπτήξας τὸ
τῶν Ἀθηναίων ἀξίωμα, εἶπε διαρρήδην ἐν τῷ πλήθει
τῶν Θηβαίων, ὡς δεῖ τὰ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως 278
προπύλαια μετενεγκεῖν εἰς τὴν προστασίαν τῆς Κα-
06 δμείας.“ ταῦτα δ' ἐμοῦ μεταξὺ λέγοντος ἀναβοᾷ παμ-
μέγεθες Δημοσθένης, ὡς ἴσασι πάντες οἱ συμπρέσβεις
ἡμῶν· καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς βοιωτιάζει. ἦν
δ' οὖν παρ' αὐτοῦ τοιαυτὶ τὰ λεγόμενα· „ἄνθρωπος
οὑτοσὶ ταραχῆς καὶ τόλμης ἐστὶ μεστός· ἐγὼ δὲ ὁμολο-
γῶ μαλακὸς εἶναι καὶ τὰ δεινὰ πόρρωθεν δεδιέναι, ἀπα- 279
γορεύω μέντοι μὴ συνταράττειν ἡμᾶς πρὸς ἀλλήλας
τὰς πόλεις, τὸ μὴ πολυπραγμονεῖν ἡμᾶς τοὺς πρέ-
07 σβεις μηδὲν, τοῦτ' ἀγαθὸν ὑπολαμβάνων εἶναι. πο-
ρεύεται Φίλιππος εἰς Πύλας, ἐγὼ δὲ ἐγκαλύπτομαι.
οὐδείς με τῶν ὅπλων ἕνεκα τῶν Φιλίππου κρινεῖ, ἀλλ'
ἂν εἴπω τι μὴ δέον ἢ πράξω τι τῶν μὴ προστεταγμέ-
νων.“ πέρας δὲ τοῦ πράγματος, ἐψηφίσαντο οἱ συμ-
πρέσβεις, κατ' ἄνδρα ἐπερωτώμενος ἕκαστος ἡμῶν,
ὅ τι νομίζει συμφέρειν, τοῦτο λέγειν. ὅτι δ' ἀληθῆ
λέγω, κάλει μοι τοὺς συμπρέσβεις καὶ τὴν μαρτυρίαν
αὐτῶν λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, συνελέγησαν μὲν εἰς 108
Πέλλαν αἱ πρεσβεῖαι, παρῆν δὲ ὁ Φίλιππος καὶ τοὺς
Ἀθηναίων πρέσβεις ὁ κῆρυξ ἐκάλει, πρῶτον μὲν παρή-
280 ειμεν οὐ καθ' ἡλικίαν, ὥσπερ ἐν τῇ προτέρᾳ πρεσβείᾳ,
ὃ παρά τισιν εὐδοκίμει καὶ κόσμος εἶναι τῆς πόλεως
ἐφαίνετο, ἀλλὰ κατὰ τὴν Δημοσθένους ἀναισχυντίαν.
φάσκων γὰρ νεώτατος εἶναι πάντων τὴν τάξιν τοῦ
πρῶτος λέγειν οὐκ ἂν ἔφη παραλιπεῖν, οὐδ' ἐπιτρέψειν
τινὶ, αἰνιττόμενος εἰς ἐμὲ, προκαταλαβόντα τὰ Φιλίπ-
που ὦτα τοῖς ἄλλοις λόγον μὴ καταλιπεῖν. ἀρξάμενος 109
δὲ τοῦ λέγειν, πρῶτον διαβολήν τινα ὑπειπὼν κατὰ τῶν
συμπρέσβεων, ὡς οὐχ ἅπαντες ὑπὲρ τῶν αὐτῶν οὐδ' ὅ-
μοιοι ταῖς δόξαις ἥκομεν, διεξήει τὰς ὑπηρεσίας τὰς
281 ὑπηργμένας εἰς Φίλιππον αὐτῷ, πρώτην μὲν τὴν τοῦ
Φιλοκράτους συνηγορίαν, ὅτε ἔφευγε παρανόμων ἐξεῖ-
ναι γράψας Φιλίππῳ πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους ὑπὲρ
εἰρήνης πέμπειν· δεύτερον δὲ ὑπανέγνω τὸ ψήφισμα, ὃ
γεγραφὼς αὐτὸς ἦν, σπείσασθαι τῷ κήρυκι καὶ τῇ παρὰ
Φιλίππου πρεσβείᾳ, τρίτον δὲ τὸ περὶ τοῦ βουλεύσασθαι
τὸν δῆμον ὑπὲρ εἰρήνης ἐν τακταῖς ἡμέραις. καὶ προσ- 110
έθηκέ τι τοιοῦτον ἐνθύμημα τῷ λόγῳ, ὅτι πρῶτος
ἐπιστομίσειε τοὺς τὴν εἰρήνην ἐκκλῄοντας, οὐ τοῖς λό-
γοις, ἀλλὰ τοῖς χρόνοις. ἔπειθ' ἕτερον ἐπήγετο ψή-
φισμα, τὸ καὶ περὶ συμμαχίας βουλεύσασθαι τὸν δῆ-
μον, καὶ μετὰ ταῦτ' ἤδη τὸ περὶ τῆς προεδρίας τῆς εἰς
τὰ Διονύσια τοῖς πρέσβεσι τοῖς Φιλίππου ψήφισμα.
282 καὶ προσέθηκε τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὐτοῦ καὶ προσκε- 111
φαλαίων θέσιν καὶ φυλακάς τινας καὶ ἀγρυπνίας διὰ
τοὺς φθονοῦντας καὶ βουλομένους εἰς τὴν αὐτοῦ φι
λοτιμίαν ὑβρίσαι, καὶ τά γε δὴ καταγέλαστα παντελῶς,
ἐφ' οἷς οἱ συμπρέσβεις ἐνεκαλύψαντο, ὡς ἐξένισε

τοὺς πρέσβεις τοὺς Φιλίππου, ὡς ἐμισθώσατ' αὐτοῖς,
ὅτ' ἀπῄεσαν, ὀρικὰ ζεύγη καὶ συμπαρῄει ἐφ' ἵππου,
οὐ καταδὺς εἰς τὸ σκότος, ὥσπερ ἕτεροί τινες, ἀλλὰ
φανερῶς ἐπιδεικνύμενος τὴν τῶν πραγμάτων θερα-
112 πείαν. ἐκεῖνα δὲ δὴ καὶ σφόδρα διωρθοῦτο· „οὐκ
εἶπον, ὡς καλὸς εἶ· γυνὴ γὰρ τῶν ὄντων ἐστὶ κάλλι-
στον· οὐδ' ὡς δεινὸς συμπιεῖν, σπογγιᾶς τὸν ἔπαινον
ὑπολαμβάνων τοῦτον εἶναι· οὐδ' ὡς μνημονικὸς εἶ,
σοφιστοῦ τὰ τοιαῦτα νομίζων ἐργολαβοῦντος ἐγκώμια
εἶναι.“ ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, τοιαῦτ' ἦν ἃ ἔλεγε πα-
ρόντων τῶν πρέσβεων ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐξ ἁπάσης τῆς
Ἑλλάδος, ἐφ' οἷς γέλωτες οὐχ οἱ τυχόντες ἐγένοντο.
113 ἐπειδὴ δέ ποτ' ἐπαύσατο καὶ σιωπὴ ἐγένετο, ἠναγκα-
ζόμην ἐγὼ λέγειν μετὰ τοιαύτην ἀπαιδευσίαν καὶ κο-
λακείας αἰσχρᾶς ὑπερβολήν. καὶ μικρὰ προεῖπον ἐξ
ἀνάγκης πρὸς τὴν προειρημένην κατὰ τῶν συμπρέ- 283
σβεων ὑπ' αὐτοῦ διαβολήν, λέγων, ὅτι πέμψειαν ἡμᾶς
Ἀθηναῖοι πρέσβεις οὐκ ἀπολογησομένους ἐν Μακεδο-
νίᾳ περὶ ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἴκοθεν ἐκ τοῦ βίου δεδο-
114 κιμασμένους ἀξίους τῆς πόλεως εἶναι. βραχέα δ' ὑπὲρ
τῶν ὅρκων προειπὼν ἐφ' οὓς ἥκομεν ἀποληψόμενοι,
καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ προσετάξατε ὑμεῖς, διεξῄειν· ὁ
γὰρ περιττὸς κἀν τοῖς λόγοις δεινὸς Δημοσθένης οὐδε-
νὸς τῶν ἀναγκαίων ἐμνήσθη· καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς εἰς
Πύλας στρατείας εἶπον καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ περὶ
Δελφῶν καὶ περὶ τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ μάλιστα μὲν
Φίλιππον ἠξίουν μὴ μεθ' ὅπλων, ἀλλὰ μετὰ ψήφου
καὶ κρίσεως τἀκεῖ καθιστάναι, εἰ δ' ἄρα μὴ δυνατὸν
εἴη· τοῦτο δ' ἦν πρόδηλον· τὸ γὰρ στρατόπεδον πα-
ρῆν καὶ συνήθροιστο· εἶπον, ὅτι τὸν μέλλοντα ὑπὲρ 284
Ἑλληνικῶν ἱερῶν βουλεύεσθαι πολλὴν προσήκει πρό-
νοιαν ὑπὲρ εὐσεβείας ἔχειν καὶ τοῖς περὶ τῶν πατρίων

ἐγχειροῦσι διδάσκειν προσέχειν τὸν νοῦν. ἅμα δ' ἐξ 115
ἀρχῆς διεξῆλθον τὴν κτίσιν τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν πρώτην
σύνοδον γενομένην τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ τοὺς ὅρ-
κους αὐτῶν ἀνέγνων, ἐν οἷς ἔνορκον ἦν τοῖς ἀρχαί-
οις μηδεμίαν πόλιν τῶν Ἀμφικτυονίδων ἀνάστατον
ποιήσειν μηδ' ὑδάτων ναματιαίων εἴρξειν μήτ' ἐν
πολέμῳ μήτ' ἐν εἰρήνῃ, ἐὰν δέ τις ταῦτα παραβῇ, στρα-
τεύσειν ἐπὶ τοῦτον καὶ τὰς πόλεις ἀναστήσειν, καὶ ἐάν
285 τις ἢ συλᾷ τὰ τοῦ θεοῦ ἢ συνειδῇ τι ἢ βουλεύσῃ τι
κατὰ τῶν ἱερῶν, τιμωρήσειν καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ
φωνῇ καὶ πάσῃ δυνάμει· καὶ προσῆν τῷ ὅρκῳ ἀρὰ 116
ἰσχυρά. τούτων δὲ ἀναγνωσθέντων ἀπεφηνάμην, ὅτι
ἐμοὶ δοκεῖ δίκαιον εἶναι μὴ περιορᾶν κατεσκαμμένας
τὰς ἐν Βοιωτοῖς πόλεις. ὅτι δ' ἦσαν Ἀμφικτυονίδες καὶ
ἔνορκοι, κατηριθμησάμην ἔθνη δώδεκα τὰ μετέχοντα
τοῦ ἱεροῦ, Θετταλούς, Βοιωτούς, οὐ Θηβαίους μόνους,
Δωριᾶς, Ἴωνας, Περραιβούς, Μάγνητας, [Δόλοπας,]
Λοκρούς, Οἰταίους, Φθιώτας, Μαλιᾶς, Φωκέας. καὶ
286 τούτων ἔδειξα ἕκαστον ἔθνος ἰσόψηφον γιγνόμενον,
τὸ μέγιστον τῷ ἐλάττονι, τὸν ἥκοντα ἐκ Δωρίου καὶ
Κυτινίου ἴσον δυνάμενον Λακεδαιμονίοις, δύο γὰρ
ψήφους ἕκαστον φέρει ἔθνος, πάλιν ἐκ τῶν Ἰώνων τὸν
Ἐρετριᾶ καὶ Πριηνέα τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους
κατὰ ταὐτά. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν τῆς στρατείας ταύτης 117
ὁσίαν καὶ δικαίαν ἀπεφηνάμην εἶναι· συλλεγέντων δὲ
τῶν Ἀμφικτυόνων εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τυχόντων σωτηρίας
287 καὶ ψήφου τοὺς αἰτίους τῆς ἐξ ἀρχῆς καταλήψεως τοῦ
ἱεροῦ δίκης ἠξίουν τυχεῖν, μὴ τὰς πατρίδας αὐτῶν, ἀλλ'
αὐτοὺς τοὺς χειρουργήσαντας καὶ βουλεύσαντας, τὰς
δὲ πόλεις παρεχούσας εἰς κρίσιν τοὺς ἀδικήσαντας ἀζη-
μίους εἶναι. „εἰ δ' ἐπεξελθὼν δυνάμει βεβαιώσεις τὰ
288 Θηβαίων ἀδικήματα, παρ' ὧν μὲν βοηθεῖς οὐκ ἀπο-

λήψει χάριν· οὐ γὰρ ἂν δύναιο αὐτοὺς τηλικαῦτα εὐ-
εργετῆσαι, ἡλίκα Ἀθηναῖοι πρότερον, ὧν οὐ μέμνην-
ται· οὓς δ' ἐγκαταλείψεις, ἀδικήσας χρήσει ἐχθροῖς
μείζοσιν, ἀλλ' οὐ φίλοις."

18 Ἵνα δὲ μὴ διατρίβω τοὺς ἐκεῖ λόγους ῥηθέντας
νῦν πρὸς ὑμᾶς ἀκριβῶς διεξιών, ἐν κεφαλαίῳ περὶ
πάντων εἰπὼν παύσομαι. ἡ μὲν τύχη καὶ Φίλιππος
ἦσαν τῶν ἔργων κύριοι, ἐγὼ δὲ τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας
καὶ τῶν λόγων. παρ' ἐμοῦ μὲν οὖν ἐρρήθη τὰ δίκαια 289
καὶ τὰ συμφέροντα ὑμῖν, ἀπέβη δὲ οὐχ ὡς ἡμεῖς εὐχό-
μεθα, ἀλλ' ὡς Φίλιππος ἔπραξε. πότερον οὖν ὁ μηδὲν
προθυμηθεὶς ἐργάσασθαι ἀγαθὸν δίκαιός ἐστιν εὐδο-
ξεῖν, ἢ ὁ μηδὲν ὧν ἦν δυνατὸς ἐλλείπων; ἐν δὲ τῷ πα-
ρόντι νυνὶ πολλὰ διὰ τὸν καιρὸν παραλείπω.

19 Εἶπε δέ, ὡς ἐψευδολόγουν φάσκων ὀλίγων ἡμε-
ρῶν τὰς Θήβας ἔσεσθαι ταπεινάς, καὶ τοὺς Εὐβοᾶς
ὡς ἐφόβουν προάγων εἰς ἐλπίδας τινὰς ὑμᾶς. ὃ δὲ
ποιεῖ, καταμάθετε, ὦ Ἀθηναῖοι. ἐγὼ γὰρ παρὰ Φι-
λίππῳ μὲν ὤν ἠξίωσα, πρὸς δ' ὑμᾶς ἥκων ἀπήγγελ-
λον, ὅτι τὰς Θήβας Βοιωτίαν δίκαιον ἡγοίμην εἶναι καὶ 290
μὴ τὴν Βοιωτίαν Θήβας. τοῦτο οὐκ ἀπαγγεῖλαι, ἀλλ
120 ὑποσχέσθαι μέ φησιν. ἔλεγον δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅτι Κλεο-
χάρης ὁ Χαλκιδεὺς θαυμάζειν ἡμῶν καὶ Φιλίππου
φαίη τὴν ἐξαίφνης ὁμόνοιαν, ὡς καὶ τὸ προστεταγμέ-
νον ἡμῖν, πράττειν ἀγαθὸν ὅ τι ἂν δυνώμεθα, ἐν τῷ
ψηφίσματι· τοὺς γὰρ μικροπολίτας, ὥσπερ αὐτούς, 291
φοβεῖν τὰ τῶν μειζόνων ἀπόρρητα. ταῦτα οὐ διηγή-
σασθαί με φησίν, ἀλλ' ἐπηγγέλθαι τὴν Εὔβοιαν πα-
ραδώσειν. ἐγὼ δὲ ὑπειλήφειν δεῖν τὴν πόλιν τὴν ὑπὲρ
τῶν ὅλων μέλλουσαν βουλεύεσθαι μηδενὸς λόγου Ἑλ-
ληνικοῦ ἀνήκοον εἶναι.

121 Διέβαλλε δὲ κἀκεῖνον διαιρούμενος τὸν λόγον,

292 ὡς ἀπαγγέλλειν τἀληθῆ βουλόμενος ὑπ' ἐμοῦ καὶ Φιλοκράτους κωλυθείη. ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἡδέως ἂν ἐροίμην, εἴ τις πώποτε Ἀθηναίων πρεσβευτὴς ἐκπεμφθεὶς ἐφ' οἷς πεπρέσβευκε κεκώλυται πρὸς τὸν δῆμον ἀπαγγέλλειν, καὶ ταῦτα παθὼν καὶ ἀτιμασθεὶς ὑπὸ τῶν συμπρέσβεων τούτους ἔγραψεν ἐπαινέσαι καὶ καλέσαι ἐπὶ δεῖπνον. Δημοσθένης τοίνυν ἥκων ἀπὸ τῆς ὑστέρας πρεσβείας, ἐν ᾗ φησι τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἀνατραπῆναι, οὐκ ἐν τῷ ψηφίσματι μόνον ἡμᾶς ἐπῄνει,
ἀλλ' ἀπαγγείλαντος πρὸς τὸν δῆμον ἐμοῦ τοὺς περὶ 122
τῶν Ἀμφικτυόνων λόγους καὶ Βοιωτῶν, οὐχ ὥσπερ νῦν συντέμνοντος οὐδ' ἐπειγομένου, ἀλλ' ὡς ἐδυνάμην κατὰ ῥῆμα ἀκριβέστατα, καὶ τοῦ δήμου σφόδρα ἀποδεχομένου, παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων συμπρέσβεων καὶ διερωτώμενος, εἰ τἀληθῆ καὶ ταὐτὰ ἀπαγγέλλω πρὸς Ἀθηναίους, ἅπερ πρὸς Φίλιππον
293 εἶπον, πάντων μαρτυρούντων καὶ ἐπαινούντων με τῶν συμπρέσβεων ἐπαναστὰς ἐπὶ πᾶσιν οὐκ ἔφη με, ὥσπερ ἐκεῖ εἶπον, οὕτως ἐν τῷ παρόντι λέγειν, ἀλλ' ἐκεῖ διπλασίως ἄμεινον. καὶ τούτων ὑμεῖς οἱ τὴν ψῆφον μέλλοντες φέρειν ἐστέ μοι μάρτυρες. καίτοι τίς ἂν 123
αὐτῷ καλλίων καιρὸς ἐγένετο ἢ τότ' ἐξελέγχειν εὐθύς, εἴ τι τὴν πόλιν ἐξηπάτων; φὴς γάρ με ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πρεσβείᾳ λαθεῖν σαυτὸν συνεστηκότα ἐπὶ τὴν πόλιν, ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ αἰσθέσθαι, ἐν ᾗ συναγορεύων μοι φαίνει. κἀκείνης μὲν ἅμα κατηγορῶν οὐ φὴς κατηγορεῖν, τῆς δ' ἐπὶ τοὺς ὅρκους κατηγορεῖς. καίτοι εἰ τὴν εἰρήνην ψέγεις, σὺ καὶ τὴν συμμαχίαν ἔγραψας· καὶ Φίλιππος εἴ τι τὴν πόλιν ἐξηπάτα, διὰ τοῦτο ἐψεύδετο, ὅπως τῆς εἰρήνης, ἧπερ συνέφερεν αὐτῷ, τύχοι. οὐκοῦν ἡ μὲν προτέρα πρεσβεία τὸν καιρὸν τοῦτον εἶχεν, ἡ δ' ὑστέρα ἐπὶ πεπραγμένοις ἐγίγνετο.

124 Τίνες οὖν ἦσαν αἱ ἀπάται (ταῦτα γὰρ τοῦ γόητος
ἀνθρώπου), ἐξ ὧν εἴρηκε λογίσασθε. εἰσπλεῖν μέ φησιν 294
ἐν μονοξύλῳ πλοίῳ κατὰ τὸν Λυδίαν ποταμὸν τῆς
νυκτὸς ὡς Φίλιππον, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν δεῦρο
ἐλθοῦσαν Φιλίππῳ γράψαι. ὁ μὲν γὰρ Λεωσθένης, ὁ
φεύγων ἐνθένδε διὰ τοὺς συκοφάντας, οὐ δυνατὸς ἦν
ἐπιδεξίως ἐπιστολὴν γράψαι, ὃν οὐκ ὀκνοῦσί τινες
ἀποφαίνεσθαι μετὰ Καλλίστρατον τὸν Ἀφιδναῖον τῶν
125 ἄλλων μάλιστα εἰπεῖν δύνασθαι· οὐδ' αὐτὸς ὁ Φίλιπ-
πος, πρὸς ὃν ἀντειπεῖν Δημοσθένης ὑπὲρ ὑμῶν οὐκ
ἐδυνήθη· οὐδ' ὁ Βυζάντιος Πύθων, ἄνθρωπος περὶ 295
τὸ γράφειν λόγους μέγα φρονῶν· ἀλλ' ὡς ἔοικε, τὸ
πρᾶγμα ἐμοῦ προσεδεῖτο. καὶ λέγεις μέν, ὅτι Φιλίππῳ
μεθ' ἡμέραν πολλάκις μόνος μόνῳ διελεγόμην, αἰτιᾷ
δὲ εἰσπλεῖν με νύκτωρ κατὰ τὸν ποταμόν· οὕτω νυκτε-
126 ρινῆς ἐπιστολῆς τὸ πρᾶγμα ἐδεῖτο. ὅτι δ' οὐδὲν ἀλη-
θὲς λέγεις, ἥκουσι μὲν μαρτυρήσοντες μεθ' ὧν συνε-
σίτουν, Ἀγλαοκρέων ὁ Τενέδιος καὶ Ἰατροκλῆς ὁ Πα-
σιφῶντος, μεθ' ὧν ἑξῆς ἅπαντα τον χρόνον τὰς νύ-
κτας ἀνεπαυόμην, οἳ συνίσασιν ἐμοὶ μηδεμίαν πώποτε
ἀπ' αὐτῶν νύκτα ἀπογενομένῳ μηδὲ μέρος νυκτός·
ἄγωμεν δὲ καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ παραδιδῶμεν εἰς βά-
σανον. καὶ τὸν μὲν λόγον, εἰ συγχωρήσει ὁ κατήγορος, 296
καταλύω· παρέσται δὲ ἤδη ὁ δήμιος καὶ βασανιεῖ ἐναν-
τίον ὑμῶν, ἂν κελεύητε. ἐνδέχεται δὲ τὸ λοιπὸν μέρος
τῆς ἡμέρας ταῦτα πρᾶξαι· πρὸς ἕνδεκα γὰρ ἀμφορέας ἐν
127 διαμεμετρημένῃ τῇ ἡμέρᾳ κρίνομαι. κἂν φῶσιν ἀπό- 297
κοιτόν με τουτωνὶ πώποτε τῶν συσσίτων γεγονέναι,
μὴ φείσησθέ μου, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἀναστάντες ἀπο-
κτείνατε. ἐὰν δ' ἐξελεγχθῇς ψευδόμενος, Δημόσθενες,
τοιαύτην δίκην δός· ὁμολόγησον ἀνδρόγυνος εἶναι καὶ
μὴ ἐλεύθερος ἐναντίον τούτων. κάλει μοι τοὺς οἰκέτας

δεῦρο ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ τὴν τῶν συμπρέσβεων ἀναγί-
γνωσκε μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ δέχεται τὴν πρόκλησιν οὐδ' ἄν 128
298 φησιν ἐν βασάνοις ἀνδραπόδων γενέσθαι, λαβέ μοι
τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἣν ὁ Φίλιππος ἔπεμψε. δῆλον
γὰρ ὅτι μεγάλα τὴν πόλιν παραλογίζεται, δι' ἣν ἠγρυ-
πνοῦμεν γράφοντες.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι „τοὺς ὅρκους ἀπέδωκα“ 129
φησὶ „τοῖς ὑμετέροις πρέσβεσι,“ καὶ τῶν συμμάχων
299 τῶν ἑαυτοῦ τοὺς παραγενομένους κατ' ὄνομα γέγρα-
φε, καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν, τοὺς δ' ὑστερή-
σαντας τῶν συμμάχων ἀποστελεῖν φησι πρὸς ὑμᾶς.
ταῦτ' οὖν οὐκ ἂν οἴεσθε δύνασθαι γράψαι Φίλιππον
μεθ' ἡμέραν ἄνευ ἐμοῦ;

Ἀλλ' ἔμοιγε νὴ τοὺς θεοὺς οὗτοσὶ δοκεῖ τοῦτο 130
μόνον λογίζεσθαι, ὅπως μεταξὺ λέγων εὐδοκιμήσει·
εἰ δὲ μικρὸν ἐπισχὼν δόξει πονηρότατος τῶν Ἑλλήνων
εἶναι, οὐδὲ μικρὸν φροντίζει. τί γὰρ ἄν τις τοιούτῳ
πιστεύσειεν ἀνθρώπῳ, ὃς ἐγκεχείρηκε λέγειν, ὡς Φί-
λιππος οὐ τοῖς αὐτοῦ στρατηγήμασιν, ἀλλὰ ταῖς ἐμαῖς
δημηγορίαις εἴσω Πυλῶν παρῆλθε; καὶ λογισμόν τινα
ἡμερῶν συνηριθμεῖτο πρὸς ὑμᾶς, ἐν αἷς ἐγὼ μὲν ἀπήγ-
γελλον τὴν πρεσβείαν, οἱ δὲ Φαλαίκου τοῦ Φωκέων
300 τυράννου δρομοκήρυκες τἀνθένδε ἐκεῖσε διήγγελλον,
πιστεύσαντες δὲ οἱ Φωκεῖς ἐμοὶ εἴσω Πυλῶν αὐτὸν
παρεδέξαντο καὶ τὰς πόλεις τὰς αὑτῶν παρέδοσαν.
ταῦτα μὲν οὖν ὁ κατήγορος μεμηχάνηται, τὰ δ' ἐν Φω- 131
κεῦσι διεφθάρη πράγματα πρῶτον μὲν διὰ τὴν τύχην,
ἣ πάντων ἐστὶ κυρία, ἔπειτα διὰ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου
καὶ τὸν δεκαετῆ πόλεμον. τὸ γὰρ αὐτὸ ηὔξησέ τε τῶν

ἐν Φωκεῦσι τυράννων τὰ πράγματα καὶ καθεῖλε· κα-
τέστησαν μὲν γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν τολμήσαντες τῶν
ἱερῶν χρημάτων ἅψασθαι καὶ διὰ ξένων τὰς πολιτείας
μετέστησαν, κατελύθησαν δ' ἀπορίᾳ χρημάτων, ἐπειδὴ
132 κατεμισθοφόρησαν τὰ ὑπάρχοντα. τρίτον δ' αὐτοὺς
καθεῖλεν ἡ τοῖς ἀπορουμένοις στρατοπέδοις συνήθως
παρακολουθοῦσα στάσις, τέταρτον δ' ἡ Φαλαίκου περὶ
τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πραγμάτων ἄγνοια. ἡ μὲν
γὰρ Θετταλῶν καὶ Φιλίππου στρατεία πρόδηλος ἦν,
οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ πρότερον πρὶν ἢ τὴν πρὸς ὑμᾶς
εἰρήνην γενέσθαι πρέσβεις πρὸς ὑμᾶς ἦλθον ἐκ Φω- 301
κέων, βοηθεῖν αὐτοῖς κελεύοντες καὶ ἐπαγγελλόμενοι
παραδώσειν Ἀλπωνὸν καὶ Θρόνιον καὶ Νίκαιαν, τὰ
133 τῶν παρόδων τῶν εἰς Πύλας χωρία κύρια. ψηφισαμέ-
νων δ' ὑμῶν παραδοῦναι Προξένῳ τῷ στρατηγῷ τοὺς
Φωκέας ταῦτα τὰ χωρία καὶ πεντήκοντα πληροῦν τριή-
ρεις καὶ τοὺς μέχρι τριάκοντα ἔτη γεγονότας ἐξιέναι,
ἀντὶ τοῦ παραδοῦναι τὰ χωρία Προξένῳ ἔδησαν οἱ τύ-
ραννοι τοὺς πρέσβεις τοὺς ἐπαγγελλομένους ὑμῖν πα-
ραδώσειν τὰ φυλακτήρια, καὶ τοῖς σπονδοφόροις τοῖς 302
τὰς μυστηριώτιδας σπονδὰς ἐπαγγέλλουσι μόνοι τῶν
Ἑλλήνων Φωκεῖς οὐκ ἐσπείσαντο. καὶ πάλιν Ἀρχιδά-
μου τοῦ Λάκωνος παραλαμβάνειν ὄντος ἑτοίμου τὰ
χωρία καὶ φυλάττειν οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλ' ἀπεκρί-
ναντο αὐτῷ τὰ τῆς Σπάρτης δεινὰ δεδιέναι καὶ μὴ τὰ
134 παρ' αὐτοῖς. κἀνταῦθα οὔπω διελέλυσθε Φιλίππῳ, 303
ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ περί τε τῆς εἰρήνης ἐβουλεύε-
σθε καὶ τῆς ἐπιστολῆς ἠκούετε τῆς Προξένου, ὅτι Φω-
κεῖς οὐ παραδεδώκασιν αὐτῷ τὰ χωρία, καὶ οἱ τὰ μυ-
στήρια ἐπαγγέλλοντες μόνους τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
ἀπέφηναν Φωκέας οὐ δεδεγμένους τὰς σπονδάς, ἀλλὰ
καὶ τοὺς δεῦρο ἐληλυθότας πρέσβεις δεδεκότας. ὅτι δὲ

ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς σπονδοφόρους καὶ τους
παρὰ Προξένου τοῦ στρατηγοῦ πρεσβεύσαντας εἰς
Φωκέας, Καλλικράτην καὶ Μεταγένην. καὶ τῆς ἐπιστο-
λῆς ἀκούσατε τῆς Προξένου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἀκούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τῶν χρόνων παραναγιγνω- 135
σκομένων ἐκ τῶν δημοσίων γραμμάτων καὶ τῶν μαρ-
τύρων ὑμῖν προσδιαμαρτυρησάντων, ὅτι πρὶν ἐμὲ χει-
ροτονηθῆναι πρεσβευτὴν Φάλαικος ὁ τῶν Φωκέων
τύραννος ἡμῖν μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις ἠπίστει, Φι-
λίππῳ δ' ἐπίστευεν.

Ἀλλ' οὗτος μόνος τὸ συμβησόμενον ἠγνόει; ὑμεῖς 136
δὲ αὐτοὶ δημοσίᾳ πῶς διέκεισθε; οὐ πάντες προσεδο-
304 κᾶτε Φίλιππον ταπεινώσειν Θηβαίους ὁρῶντα αὐτῶν
τὴν θρασύτητα καὶ τῷ μὴ βούλεσθαι δύναμιν ἀνθρώ-
πων ἀπίστων ἐπασκῆσαι; Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐ μεθ' ἡ-
μῶν τἀναντία Θηβαίοις ἐπρέσβευον, καὶ τελευτῶντες
προσέκρουον φανερῶς ἐν Μακεδονίᾳ καὶ διηπείλουν
τοῖς τῶν Θηβαίων πρέσβεσιν; αὐτοὶ δὲ οὐκ ἠπόρουν
καὶ ἐφοβοῦντο οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις; Θετταλοὶ
δὲ οὐ κατεγέλων τῶν ἄλλων, ὑπὲρ αὑτῶν φάσκοντες
τὴν στρατείαν εἶναι; τῶν δ' ἑταίρων τινὲς τῶν Φιλίπ- 137
που οὐ διαρρήδην πρός τινας ἡμῶν ἔλεγον, ὅτι τὰς ἐν
Βοιωτοῖς πόλεις κατοικιεῖ Φίλιππος; Θηβαῖοι δ' οὐκ
ἐξεληλύθεσαν πανδημεί, ἀπιστοῦντες τοῖς πράγμασιν;
ὑμῖν δὲ ταῦθ' ὁρῶν οὐκ ἔπεμψεν ἐπιστολὴν ὁ Φίλιπ-
305 πος ἐξιέναι πάσῃ τῇ δυνάμει βοηθήσοντας τοῖς δι-
καίοις; οἱ δὲ νῦν πολεμικοὶ καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανδρίαν
καλοῦντες οὐ διεκώλυσαν ὑμᾶς ἐξελθεῖν εἰρήνης καὶ
συμμαχίας ὑμῖν γεγενημένης, δεδιέναι φάσκοντες, μὴ
τοὺς στρατιώτας ὑμῶν ὁμήρους λάβῃ Φίλιππος; πό- 138
τερον οὖν ἐγὼ τοὺς προγόνους ἐκώλυσα τὸν δῆμον

μιμεῖσθαι, ἢ σὺ καὶ οἱ μετὰ σοῦ συνεστηκότες ἐπὶ τὰ
κοινά; καὶ πότερον ἦν ἀσφαλεστέρα καὶ καλλιων Ἀθη-
ναίοις ἡ ἔξοδος, ἡνίκα ἤκμαζον ἐν τῇ μανίᾳ Φωκεῖς,
ἐπολέμουν δὲ Φιλίππῳ, εἶχον δὲ Ἄλπωνον καὶ Νίκαιαν
οὔπω παραδόντος Φαλαίκου Μακεδόσι, τὰς σπονδὰς
δὲ, οἷς ἐμέλλομεν βοηθεῖν, τὰς μυστηριώτιδας οὐκ ἐδέ-
χοντο, Θηβαίους δ᾽ ὄπισθεν κατελείπομεν, μεταπεμ- 306
πομένου μὲν Φιλίππου, ὅρκων δ᾽ ἡμῖν καὶ συμμαχίας
γεγενημένης, Θετταλῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Ἀμφικτυό-
39 νων στρατευόντων; οὐ πολλῷ καλλίων οὗτος ἦν ὁ
καιρὸς ἐκείνου, ἐν ᾧ διὰ τὴν σὴν ἀνανδρίαν καὶ ἅμα
φθόνον ἐσκευαγώγησαν ἐκ τῶν ἀγρῶν Ἀθηναῖοι,
πρεσβεύοντος ἐμοῦ τὴν τρίτην ἤδη πρεσβείαν ἐπὶ τὸ
κοινὸν τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐφ᾽ ἣν τολμᾷς με λέγειν
ὡς οὐ χειροτονηθεὶς ᾠχόμην, ἐχθρὸς δ᾽ ὢν οὔπω καὶ
τήμερον ἠθέληκάς με εἰσαγγεῖλαι παραπρεσβεύσα- 307
σθαι; οὐ γὰρ δὴ φθονεῖς γέ μοι τῶν εἰς τὸ σῶμα τιμη-
40 μάτων. τοιγάρτοι Θηβαίων μὲν παρακαθημένων καὶ
δεομένων, τῆς δ᾽ ἡμετέρας πόλεως διὰ σὲ τεθορυβη- 308
μένης καὶ τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν οὐ παρόντων, Θετ-
ταλῶν δὲ Θηβαίοις προσθεμένων διὰ τὴν ὑμετέραν
ἀβουλίαν καὶ τὴν πρὸς Φωκέας ἔχθραν, ἣ προϋπῆρχε
Θετταλοῖς ἐκ παλαιῶν χρόνων, ὅτε αὐτῶν τοὺς ὁμή-
ρους λαβόντες Φωκεῖς κατηλόησαν, Φαλαίκου δὲ πρὶν
ἐμὲ ἐλθεῖν καὶ Στέφανον καὶ Δερκύλον καὶ τοὺς Ἀμ-
41 φικτύονας πρέσβεις ἀπεληλυθότος ὑποσπόνδου, Ὀρ- 309
χομενίων δὲ περιφόβων ὄντων καὶ σπονδὰς τοῖς σώ-
μασιν αἰτησάντων ὥστε ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Βοιωτίας,
παρεστηκότων μὲν τῶν Θηβαίων πρέσβεων, ὑπολει-
πομένης δ᾽ ἔχθρας φανερᾶς Φιλίππῳ πρὸς Θηβαίους
καὶ Θετταλούς, τότε ἀπώλοντο αἱ πράξεις οὐ δι᾽ ἐμέ,
ἀλλὰ διὰ τὴν σὴν προδοσίαν καὶ τὴν πρὸς Θηβαίους

προξενίαν. μεγάλα δ᾽ οἶμαι τούτων ἐγὼ σημεῖα ἐπιδείξειν. εἰ γάρ τι τούτων ἀληθὲς ἦν ὧν σὺ λέγεις, κα- 142
τηγόρουν ἄν μου Βοιωτοὶ καὶ Φωκέων οἱ φεύγοντες,
310 ὧν τοὺς μὲν ἐξεβεβλήκειν, τοὺς δ᾽ ἐκώλυσα κατελθεῖν· νῦν δ᾽ οὐχὶ τὰ συμβάντα λογιζόμενοι, ἀλλὰ τὴν εὔνοιαν τὴν ἐμὴν ἀποδεχόμενοι, συλλεγέντες οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν ᾕρηνταί μοι συνηγόρους, ἥκουσι δ᾽ ἀπὸ τῶν ἐν Φωκεῦσι πόλεων πρέσβεις, οὓς ἐγὼ τὴν τρίτην πρεσβείαν ἐπὶ τοὺς Ἀμφικτύονας πρεσβεύων ἔσωσα Οἰταίων ἐγχειρούντων λέγειν, ὡς δεῖ τοὺς ἡβῶντας ὠθεῖν κατὰ τοῦ κρημνοῦ, καὶ παρήγαγον εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας ὥστε ἀπολογίας τυχεῖν. ὁ μὲν γὰρ Φάλαικος ὑπόσπονδος ἀφεῖτο, οἱ δὲ ἀναίτιοι ἀποθνήσκειν ἔμελλον, συναγορεύοντος δ᾽ ἐμοῦ διεσώθησαν. ὅτι δ᾽ ἀλη- 143
θῆ λέγω, κάλει μοι Μνάσωνα τὸν Φωκέα καὶ τοὺς συμπρέσβεις καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Βοιωτῶν φυγῆς ᾑρημένους. ἀνάβηθι δεῦρο, Λίπαρε καὶ Πύθων, καὶ τὴν αὐτὴν ἀπόδοτέ μοι χάριν εἰς τὴν τοῦ σώματος σωτηρίαν, ἥνπερ ἐγὼ ὑμῖν.

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ ΒΟΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΩΚΕΩΝ.

Πῶς οὖν οὐκ ἂν δεινὰ πάθοιμι, εἰ κατηγοροῦντος μὲν Δημοσθένους τοῦ Θηβαίων προξένου καὶ πονηροτάτου τῶν Ἑλλήνων, συναγορευόντων δέ μοι Φωκέων καὶ Βοιωτῶν ἁλοίην;

311 Ἐτόλμησε δ᾽ εἰπεῖν, ὡς ἐγὼ τοῖς ἐμαυτοῦ λόγοις 144
περιπίπτω. φησὶ γάρ με εἰπεῖν, ὅτ᾽ ἔκρινον Τίμαρχον, ὅτι πάντες κατ᾽ αὐτοῦ τὴν τῆς πορνείας φήμην παρειλήφασι, τὸν δ᾽ Ἡσίοδον ποιητὴν ἀγαθὸν ὄντα λεγειν,

φήμη δ᾽ οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοί
πολλοὶ φημίξωσι· θεός νυ τίς ἐστι καὶ αυτη.

τὴν δ᾽ αὐτὴν ταύτην θεὸν ἥκειν νῦν κατηγοροῦσαν

145 ἐμοῦ· πάντας γὰρ λέγειν, ὡς χρήματα ἔχω παρὰ Φιλίππου. εὖ δ' ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι πλεῖστον διαφέρει φήμη καὶ συκοφαντία. φήμη μὲν γὰρ οὐ κοινωνεῖ διαβολῇ, διαβολὴ δὲ ἀδελφόν ἐστι καὶ συκοφαντία. διοριῶ δ' αὐτῶν ἑκάτερον σαφῶς. φήμη μέν ἐστιν, ὅταν τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν αὐτόματον ἐκ μηδεμιᾶς προφάσεως λέγῃ τινὰ ὡς γεγενημένην πρᾶξιν· συκοφαντία δ' ἐστὶν, ὅταν πρὸς τοὺς πολλοὺς εἷς ἀνὴρ αἰτίαν ἐμβαλὼν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις πρός τε τὴν βουλὴν διαβάλλῃ τινά. καὶ τῇ μὲν φήμῃ δημοσίᾳ θύομεν ὡς θεῷ, τῶν δὲ συκοφαντῶν ὡς κακούργων δημοσίᾳ προβολὰς ποιούμεθα. μὴ οὖν σύναγε εἰς ταὐτὸν τὰ κάλλιστα τοῖς αἰσχίστοις.

146 Ἐπὶ πολλοῖς μὲν οὖν ἔγωγε τῶν κατηγορημένων 312
ἠγανάκτησα, μάλιστα δὲ ἡνίκα ᾐτιᾶτό με εἶναι προδότην· ἅμα γὰρ ταῖς αἰτίαις ταύταις φανῆναί με δεῖ θηριώδη καὶ τὴν ψυχὴν ἄστοργον καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἁμαρτήμασι πρότερον ἔνοχον. τοῦ μὲν οὖν ἐμοῦ βίου καὶ τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης ὑμᾶς δοκιμαστὰς ἱκανοὺς εἶναι νομίζω· ἃ δ' ἐστὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἀσύνοπτα, τοῖς δὲ χρηστοῖς τὰς ψυχὰς μέγιστα, τούτων ὑμῖν τὰ πλεῖστα καὶ καλῶς ἔχοντα ἐκ τῶν ἐμῶν ὁρᾶν ἀναβιβῶμαι, ἵν' εἰδῆτε τὰς ἐμὰς παρακαταθήκας, ἃς οἴκοι καταλι-
147 πὼν εἰς Μακεδονίαν ἐπρέσβευσα. σὺ μὲν γὰρ, ὦ Δημόσθενες, ταῦτα ἐπλάσω ἐπ' ἐμὲ, ἐγὼ δ' ὡς ἐπαιδεύ- 313
θην καὶ δικαίως ἐξηγήσομαι. οὑτοσὶ μέν μοι ἐστὶ πατὴρ Ἀτρόμητος, σχεδὸν πρεσβύτατος τῶν πολιτῶν· ἔτη γὰρ ἤδη βεβίωκεν ἐνενήκοντα καὶ τέτταρα, καὶ συμβέβηκεν αὐτῷ νέῳ μὲν ὄντι, πρὶν τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι διὰ τὸν πόλεμον, ἀθλεῖν τῷ σώματι, ἐκπεσόντι δὲ ὑπὸ τῶν τριάκοντα στρατεύεσθαι μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀριστεύειν δ' ἐν τοῖς κινδύνοις, εἶναι δ' ἐκ φατρίας

τὸ γένος, ἣ τῶν αὐτῶν βωμῶν Ἐτεοβουτάδαις μετέχει,
ὅθεν ἡ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος ἐστὶν ἱέρεια, συγκα-
τάγειν δὲ τὸν δῆμον, ὥσπερ καὶ ὀλίγῳ πρότερον εἶπον.
ἐλευθέρους δέ μοι συμβέβηκεν εἶναι καὶ τοὺς πρὸς 148
μητρὸς ἅπαντας, ἣ νῦν ἐμοὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν προ-
314 φαίνεται φοβουμένη περὶ τῆς ἐμῆς σωτηρίας καὶ διη-
πορημένη. καίτοι, ὦ Δημόσθενες, ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ
ἔφυγε μετὰ τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς εἰς Κόρινθον καὶ μετέ-
σχε τῶν πολιτικῶν κακῶν· σὺ δὲ ἀμφισβητῶν ἀνὴρ
εἶναι, οὐ γὰρ ἂν τολμήσαιμι εἰπεῖν, ὡς ἀνὴρ εἶ, ἐγρά-
φης λιποταξίου καὶ τὸν γραψάμενον Νικόδημον τὸν
Ἀφιδναῖον χρήμασι πείσας ἐσώθης, ὃν ὕστερον μετὰ
Ἀριστάρχου συναπέκτεινας καὶ οὐ καθαρὸς ὢν τὰς
χεῖρας εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλεις. Φιλοχάρης δ' οὑτοσὶ 149
ὁ πρεσβύτατος ἀδελφὸς ἡμῶν, οὐκ ἀγεννεῖς διατριβάς,
ὡς σὺ βλασφημεῖς, ἔχων, ἀλλ' ἐν γυμνασίοις διατρίβων
καὶ μετὰ Ἰφικράτους συνεστρατευμένος καὶ συνεχῶς
315 ἔτος ἤδη τουτὶ τρίτον στρατηγῶν ἥκει δεησόμενος
ὑμῶν ἐμὲ σῶσαι. Ἀφόβητος δ' οὑτοσὶ ὁ νεώτατος
ἀδελφὸς ἡμῶν, πεπρεσβευκὼς μὲν ὑπὲρ ὑμῶν ἀξίως
τῆς πόλεως πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, καλῶς δὲ
καὶ δικαίως τῶν ὑμετέρων προσόδων ἐπιμεληθεὶς, ὅτε
αὐτὸν ἐπὶ τὴν κοινὴν διοίκησιν εἵλεσθε, καὶ πεπαιδο-
ποιημένος κατὰ τοὺς νόμους, ἀλλ' οὐ Κνωσίωνι τὴν
ἑαυτοῦ γυναῖκα παρακατακλίνων, ὥσπερ σὺ, πάρεστι
καταφρονῶν τῶν σῶν λοιδοριῶν· τὸ γὰρ ψευδὲς ὄνει-
δος οὐ περαιτέρω τῆς ἀκοῆς ἀφικνεῖται. ἐτόλμησας δὲ 150
κατὰ τῶν ἐμῶν κηδεστῶν εἰπεῖν· οὕτως ἀναιδὴς καὶ
316 πόρρωθεν ἀχάριστος εἶ, ὃς Φιλόδημον τὸν Φίλωνος
πατέρα καὶ Ἐπικράτους οὐκ ἀγαπᾷς οὐδὲ προσκυνεῖς,
δι' ὃν εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης, ὡς ἴσασιν οἱ πρε-
σβύτατοι Παιανιῶν. ἐκπέπληγμαι δὲ, εἰ σὺ λοιδορεῖν

Φίλωνα τολμᾷς, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ἐπιεικεστάτοις Ἀθη-
ναίων, οἳ δεῦρο εἰσεληλύθασι δικάσοντες ἕνεκα τοῦ
βελτίστου τῆς πόλεως καὶ μᾶλλον προσέχουσι τοῖς βίοις
151 ἡμῶν ἢ τοῖς λόγοις. πότερα γὰρ ἂν προσδοκᾷς αὐτοὺς
εὔξασθαι μυρίους ὁπλίτας ὁμοίους Φίλωνι γενέσθαι,
καὶ τὰ σώματα οὕτω διακειμένους καὶ τὴν ψυχὴν οὕτω
σώφρονας, ἢ τρισμυρίους κιναίδους οἵους περ σύ; καὶ
τὴν Ἐπικράτους εὐαγωγίαν τοῦ Φίλωνος ἀδελφοῦ
ἐπανάγεις εἰς ὀνείδη. καὶ τίς αὐτὸν εἶδε πώποτε ἀσχη-
μονήσαντα ἢ μεθ' ἡμέραν, ὡς σὺ φῄς, ἐν τῇ πομπῇ
τῶν Διονυσίων, ἢ νύκτωρ; οὐ γὰρ ἂν τοῦτό γ' εἴποις,
152 ὡς ἔλαθεν· οὐ γὰρ ἠγνοεῖτο. ἐμοὶ δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐκ
τῆς Φιλοδήμου θυγατρὸς καὶ Φίλωνος ἀδελφῆς καὶ
Ἐπικράτους τρεῖς παῖδές εἰσι, μία μὲν θυγάτηρ, δύο
δὲ υἱεῖς· οὓς ἐγὼ δεῦρο ἥκω μετὰ τῶν ἄλλων κομίζων 317
ἑνὸς ἐρωτήματος ἕνεκα καὶ τεκμηρίου πρὸς τοὺς δικα-
στὰς, ᾧ νῦν ἤδη χρήσομαι. ἐρωτῶ γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι,
εἰ δοκῶ ἂν ὑμῖν πρὸς τῇ πατρίδι καὶ τῇ τῶν φίλων συν-
ηθείᾳ καὶ ἱερῶν καὶ τάφων πατρῴων μετουσίᾳ τού-
τους τοὺς πάντων ἀνθρώπων ἐμοὶ φιλτάτους προδοῦ-
ναι Φιλίππῳ, καὶ περὶ πλείονος τὴν ἐκείνου φιλίαν τῆς
τούτων σωτηρίας ποιήσασθαι. ποίᾳ κρατηθεὶς ἡδονῇ;
ἢ τί πώποτε ἄσχημον ἕνεκα χρημάτων πράξας; οὐ γὰρ
ἡ Μακεδονία κακοὺς ἢ χρηστοὺς ποιεῖ, ἀλλ' ἡ φύσις·
οὐδ' ἐσμὲν ἕτεροί τινες ἥκοντες ἀπὸ τῆς πρεσβείας,
ἀλλ' οἵους ἐξεπέμψατε.
153 Συμπέπλεγμαι δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ καθ' ὑπερβολὴν
ἀνθρώπῳ γόητι καὶ πονηρῷ, ὃς οὐδ' ἂν ἄκων ἀληθὲς
οὐδὲν εἴποι. ἡγεῖται δ', ὅταν τι ψεύδηται, τῶν λόγων 318
ὅρκος κατὰ τῶν ἀναισχύντων ὀφθαλμῶν, καὶ τὰ μὴ
γεγενημένα οὐ μόνον ὡς ἔστι λέγει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέ-
ραν, ἐν ᾗ φησι γενέσθαι· καὶ προστίθησιν ἅμα τινὸς

319 ὄνομα πλασάμενος, ὃς ἔτυχε παρὼν, μιμούμενος τοὺς
τἀληθῆ λέγοντας. ἓν δὲ εὐτυχοῦμεν οἱ μηδὲν ἀδικοῦν-
τες, ὅτι πρὸς τῇ τερατείᾳ τοῦ τρόπου καὶ τῇ τῶν ὀνο-
μάτων συνθέσει νοῦν οὐκ ἔχει. σκέψασθε γὰρ ἀφρο-
σύνην ἅμα καὶ ἀπαιδευσίαν ἀνθρώπου, ὃς τοιοῦτον
ἔπλασε τὸ περὶ τὴν Ὀλυνθίαν γυναῖκα ψεῦδος κατ'
ἐμοῦ, ἐφ' ᾧ μεταξὺ μὲν λέγων ὑφ' ὑμῶν ἐξερρίφη·
τὸν γὰρ πλεῖστον ἀφεστηκότα τῶν τοιούτων πρὸς τοὺς
εἰδότας διέβαλλε. σκέψασθε δὲ, ὡς πόρρωθεν ἐπὶ τὴν 154
αἰτίαν ταύτην παρεσκευάζετο. ἔστι γάρ τις ἐπιδημῶν
ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν Ἀριστοφάνης Ὀλύνθιος· τούτῳ
συσταθεὶς ὑπό τινων καὶ πυθόμενος, ὡς εἰπεῖν δύνα-
ται, ὑπερεκθεραπεύσας αὐτὸν καὶ προσαγαγόμενος
ἔπειθεν ἐμοῦ τὰ ψευδῆ καταμαρτυρεῖν πρὸς ὑμᾶς, κἂν
παρελθὼν ἐθελήσῃ σχετλιάσαι καὶ λέγειν, ὡς εἰς οἰ-
320 κείαν αὑτοῦ γυναῖκα καὶ αἰχμάλωτον γεγενημένην
πεπαρῴνηκα, πεντακοσίας μὲν ἤδη δραχμὰς ὑπισχνεῖτο
αὐτῷ δώσειν, πεντακοσίας δ' ἑτέρας, ἐπειδὰν κατα-
μαρτυρήσῃ. ὁ δ' αὐτῷ ἀπεκρίνατο, ὡς αὐτὸς διηγεῖτο, 155
ὅτι τῆς μὲν φυγῆς καὶ τῆς παρούσης ἀπορίας αὐτῷ οὐ
κακῶς, ἀλλ' ὡς οἷόν τε ἄριστα στοχάζοιτο, τοῦ δὲ τρό-
που πλεῖστον εἴη διημαρτηκώς· οὐδὲν γὰρ ἂν τοιοῦτον
πρᾶξαι. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν Ἀριστοφάνην μαρ-
τυροῦντα παρέξομαι. κάλει μοι Ἀριστοφάνην τὸν
Ὀλύνθιον, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἀναγίγνωσκε, καὶ τοὺς
ἀκηκοότας αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐμὲ ἀγγείλαντας, Δερκύλον
Αὐτοκλέους Ἁγνούσιον καὶ Ἀριστείδην Εὐφιλήτου
Κηφισιᾶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τῶν μὲν μαρτύρων διομνυμένων καὶ μαρτυρούν- 156
των ἀκούετε· τὰς δ' ἀνοσίους ταύτας τέχνας, ἃς οὗτος
321 πρὸς τοὺς νέους ἐπαγγέλλεται καὶ κέχρηται νυνὶ κατ'

ἐμοῦ, ἆρα μέμνησθε, ὡς ἐπιδακρύσας καὶ τὴν Ἑλλάδα
κατοδυράμενος καὶ Σάτυρον τὸν κωμικὸν ὑποκριτὴν
προσεπαινέσας, ὅτι ξένους τινὰς αὐτοῦ αἰχμαλώτους
σκάπτοντας ἐν τῷ Φιλίππου ἀμπελουργείῳ καὶ δεδε-
157 μένους παρὰ τὸν πότον ἐξῃτήσατο παρὰ τοῦ Φιλίππου,
ταῦθ᾽ ὑποθεὶς ἐπεῖπεν ἐντεινάμενος ταύτην τὴν ὀξεῖαν
καὶ ἀνόσιον φωνήν, ὡς δεινὸν εἴη, εἰ ὁ μὲν τοὺς Κα-
ρίωνας καὶ Ξανθίας ὑποκρινόμενος οὕτως εὐγενὴς καὶ 322
μεγαλόψυχος γένοιτο, ἐγὼ δ᾽ ὁ τῆς μεγίστης πόλεως
σύμβουλος, ὁ τοὺς μυρίους Ἀρκάδων νουθετῶν. οὐ
κατάσχοιμι τὴν ὕβριν, ἀλλὰ παραθερμανθεὶς. ὅθ᾽
ἡμᾶς εἱστία Ξενόδοκος τῶν ἑταίρων τις τῶν Φιλίππου,
ἕλκοιμι τῶν τριχῶν καὶ λαβὼν ῥυτῆρα μαστιγοίην
158 αἰχμάλωτον γυναῖκα. οὐκοῦν εἰ ὑμεῖς αὐτῷ ἐπιστεύ-
σατε ἢ Ἀριστοφάνης μου συγκατεψεύσατο, ἐπ᾽ αἰ-
σχραῖς αἰτίαις ἀδίκως ἀπωλόμην ἄν. ἐάσετε οὖν αὐ-
τὸν τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ προστρόπαιον, μὴ γὰρ δὴ τῆς 323
πόλεως, ὥστε ἐν ὑμῖν ἀναστρέφεσθαι; καὶ τὴν μὲν ἐκ-
κλησίαν καθαίρετε, ἐν δὲ τοῖς ψηφίσμασι διὰ τούτου
τὰς εὐχὰς ποιήσεσθε καὶ στρατιὰν ἢ πεζὴν ἢ ναυτικὴν
ἐκπέμψετε; καὶ μὴν ὅ γε Ἡσίοδος λέγει,

πολλάκι τοι ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα, 324
ὅς κεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.

159 Ἓν δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις εἰπεῖν ἔτι βούλομαι. εἰ
γάρ που τις ἔστι κακία κατ᾽ ἀνθρώπους, ἂν μὴ πρω-
τεύοντα περὶ ταύτην ἀποδείξω Δημοσθένην, θανάτου
τιμῶμαι. ἀλλ᾽ οἶμαι πολλὰ καὶ χαλεπὰ παρακολουθεῖ
τῷ κρινομένῳ, καὶ μετακαλεῖ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς ὀργῆς
ὁ κίνδυνος ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας λόγους, καὶ
διαλογισμὸν παρίστησι, μή τι παραλίπῃ τῶν κατηγο-
ρημένων. ὥστε ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δὲ ἐμαυτὸν εἰς ἀνά-
160 μνησιν τῶν κατηγορημένων ἀγαγεῖν βούλομαι. σκο-

πεῖτε γὰρ δὴ καθ' ἕκαστον, ὦ Ἀθηναῖοι, ποῖον ἐγὼ ψήφισμα γράψας κρίνομαι, ἢ ποῖον νόμον λύσας, ἢ ποῖον γενέσθαι κωλύσας, ἢ τίνας ὑπὲρ τῆς πόλεως συνθήκας ποιησάμενος, ἢ τί τῶν δεδογμένων περὶ τῆς
325 εἰρήνης ἀπαλείψας, ἢ τί τῶν μὴ δοξάντων ὑμῖν προσγράψας. οὐκ ἤρεσκέ τισι τῶν ῥητόρων ἡ εἰρήνη· ἔπειτα οὐ τότε ἀντιλέγειν αὐτοὺς ἐχρῆν, ἀλλὰ μὴ νῦν ἐμὲ κρίνειν; ἐπλούτουν τινὲς ἐκ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῶν ὑμετέρων εἰσφορῶν καὶ τῶν δημοσίων προσόδων, νῦν δὲ πέπαυνται· εἰρήνη γὰρ ἀργίαν οὐ τρέφει· ἔπειτα οἱ μὲν οὐκ ἀδικούμενοι, ἀλλ' ἀδικοῦντες τὴν πόλιν τιμωρήσονται τὸν προστάντα τῆς εἰρήνης, οἱ δ' ὠφελούμενοι τοὺς χρησίμους εἰς τὰ κοινὰ γιγνομένους ἐγκαταλείψετε; συνῇδον γὰρ τοὺς παιᾶνας Φιλίππῳ κατεσκαμμένων τῶν ἐν Φωκεῦσι πόλεων, ὥς φησιν ὁ κατή-
326 γορος. καὶ ποίῳ τεκμηρίῳ δύναιτ' ἄν τις σαφῶς τοῦτο ἐπιδεῖξαι; ἐκλήθην μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ ξένια μετὰ τῶν συμπρέσβεων, ἦσαν δ' οἱ κλητοὶ καὶ συνδειπνοῦντες σὺν ταῖς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις οὐκ ἐλάττους ἢ διακόσιοι. ἐν δὲ τούτοις, ὡς ἔοικεν, ἐγὼ διαφανὴς ἦν οὐχ ὑποσιγῶν, ἀλλὰ συνᾴδων, ὥς φησι Δημοσθένης οὔτ' αὐτὸς παρὼν οὔτε τῶν ἐκεῖ παρόντων οὐδένα παρασχόμενος μάρτυρα. καὶ τῷ γε δῆλος ἦν, εἰ μή γε ὥσπερ ἐν τοῖς χοροῖς προῇδον; οὐκοῦν εἰ μὲν ἐσίγων, ψευδῆ μου κατηγορεῖς· εἰ δὲ ὀρθῆς ἡμῖν τῆς πατρίδος οὔσης καὶ τῶν πολιτῶν κοινῇ μηδὲν ἀτυχούντων συνῇδον μετὰ τῶν ἄλλων συμπρέσβεων τὸν παιᾶνα, ἡνίκα ὁ θεὸς μὲν ἐτιμᾶτο, Ἀθηναῖοι δὲ μηδὲν ἠδόξουν, εὐσέβουν, ἀλλ' οὐκ ἠδίκουν, καὶ δικαίως ἂν σωζοίμην
327 ἔπειτα ἐγὼ μὲν διὰ ταῦτα ἀνηλέητός τις εἰμὶ ἄνθρωπος, σὺ δὲ εὐσεβὴς ὁ τῶν συσπόνδων κατήγορος;

Ὠνείδισας δέ μοι καὶ πολιτείας ἐμπληξίαν, εἰ πε-

πρεσβευκὼς πρὸς Φίλιππον πρότερον παρεκάλουν ἐπ'
ἐκεῖνον τοὺς Ἕλληνας. καίτοι ταύτην, εἰ βούλει, τὴν
κατηγορίαν καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων δημοσίᾳ κατη-
γορήσεις. ἐπολεμεῖτε Λακεδαιμονίοις, καὶ μετὰ τὴν ἐν
Λεύκτροις συμφορὰν τοῖς αὐτοῖς ἐβοηθεῖτε· κατηγά-
γετε εἰς τὴν πατρίδα φεύγοντας Θηβαίους, καὶ πάλιν
τούτοις ἐμάχεσθε ἐν Μαντινείᾳ· ἐπολεμήσατε Ἐρε-
τριεῦσι καὶ Θεμίσωνι, καὶ πάλιν ἐσώσατε. καὶ μυρίοις
ἄλλοις ἤδη τῶν Ἑλλήνων οὕτω κέχρησθε· τοῖς γὰρ
καιροῖς συμπεριφέρεσθαι ἀνάγκη πρὸς τὸ κράτιστον
165 καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν πόλιν. τὸν δὲ ἀγαθὸν σύμ-
βουλον τί χρὴ ποιεῖν; οὐ τῇ πόλει πρὸς τὸ παρὸν τὰ 328
βέλτιστα συμβουλεύειν; τὸν δὲ πονηρὸν κατήγορον
τί χρὴ λέγειν; οὐ τοὺς καιροὺς ἀποκρυπτόμενον τῆς
πράξεως κατηγορεῖν; τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς
χρὴ θεωρεῖν; ἆρά γε οὐχ ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ
πιστεύσασι κέχρησαι, λόγους εἰς δικαστήρια γράφοντα
μισθοῦ τούτους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκοις; ἔγραψας λό-
γον Φορμίωνι τῷ τραπεζίτῃ χρήματα λαβών· τοῦτον
ἐξήνεγκας Ἀπολλοδώρῳ τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι
166 Φορμίωνα. εἰσῆλθες εἰς εὐδαιμονοῦσαν οἰκίαν τὴν
Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου· ταύτην ἀπώλεσας. προὔλα-
βες τρία τάλαντα παρ' Ἀριστάρχου φεύγοντος· τοῦτον 329
τὰ τῆς φυγῆς ἐφόδια ἀπεστέρησας, οὐκ αἰσχυνθεὶς τὴν
φήμην, ἣν προσεποιήσω, ζηλωτὴς εἶναι τῆς ἡλικίας
τοῦ μειρακίου. οὐ γὰρ δὴ τῇ γε ἀληθείᾳ· οὐ γὰρ προσ-
δέχεται δίκαιος ἔρως πονηρίαν. ταῦτ' ἐστὶν ὁ προδότης
καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.
167 Ἐμνήσθη δέ που περὶ τῆς στρατείας, καὶ τὸν κα-
λὸν στρατιώτην ἐμὲ ὠνόμασεν. ἐγὼ δὲ οὐχ ἕνεκα τῆς
τούτου βλασφημίας, ἀλλὰ τοῦ παρόντος κινδύνου προ-
νοούμενος καὶ περὶ τούτων ἀνεπίφθονον λέγειν εἶ-

ναί μοι νομίζω· ποῦ γὰρ ἢ πότε αὐτῶν ἢ πρὸς τίνας, παραλιπὼν τήνδε τὴν ἡμέραν, μνησθήσομαι; ἐκ παίδων μὲν γὰρ ἀπαλλαγεὶς περίπολος τῆς χώρας ταύτης ἐγενόμην δύ' ἔτη, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς συνεφήβους καὶ
330 *τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν μάρτυρας παρέξομαι· πρώτην* 16
δ' ἐξελθὼν στρατείαν τὴν ἐν τοῖς μέρεσι καλουμένην,
331 *καὶ συμπαραπέμπων μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ξένων τὴν εἰς Φλιοῦντα παραπομπὴν, κινδύνου συμβάντος ἡμῖν περὶ τὴν Νεμεάδα καλουμένην χαράδραν οὕτως ἠγωνισάμην, ὥστε ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων ἐπαινεῖσθαι· καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους τὰς*
332 *ἐν τοῖς ἐπωνύμοις καὶ τοῖς μέρεσιν ἐξῆλθον, καὶ τὴν* 16
ἐν Μαντινείᾳ μάχην συνεμαχεσάμην οὐκ αἰσχρῶς οὐδ' ἀναξίως τῆς πόλεως, καὶ τὰς εἰς Εὔβοιαν στρατείας ἐστρατευσάμην, καὶ τὴν ἐν Ταμύναις μάχην ἐν τοῖς ἐπιλέκτοις οὕτως ἐκινδύνευσα, ὥστε κἀκεῖ στεφανωθῆναι καὶ δεῦρο ἥκων πάλιν ὑπὸ τοῦ δήμου, τήν τε
333 *νίκην τῆς πόλεως ἀπαγγείλας, καὶ Τεμενίδου τοῦ τῆς Πανδιονίδος ταξιάρχου καὶ συμπρεσβεύσαντος ἀπὸ στρατοπέδου μοι δεῦρο περὶ τὸν γενόμενον κίνδυνον οἷος ἦν ἀπαγγείλαντος. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι* 17
τοῦτο τὸ ψήφισμα, καὶ κάλει τὸν Τεμενίδην καὶ τοὺς συνεστρατευμένους μοι τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας
334 *καὶ Φωκίωνα τὸν στρατηγὸν, μήπω συνήγορον, ἂν μὴ τούτοις συνδοκῇ, ἀλλ' ὑπεύθυνον τῷ συκοφάντῃ μάρτυρα, ἐὰν ψεύδηται.*

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀπαγγείλας τοίνυν πρῶτος τὴν τῆς πόλεως νίκην 17
ὑμῖν καὶ τὴν τῶν παίδων τῶν ὑμετέρων κατόρθωσιν πρώτην ταύτην ὑμᾶς ἀπαιτῶ χάριν, τὴν τοῦ σώματος σωτηρίαν, οὐ μισόδημος ὢν, ὥς φησιν ὁ κατήγορος, ἀλλὰ μισοπόνηρος, οὐ τοὺς Δημοσθένους ὑμᾶς οὐκ

ἑῶν προγόνους μιμεῖσθαι, οὐ γάρ εἰσιν, ἀλλὰ τῶν καλῶν τῇ πόλει βουλευμάτων ζηλωτὰς εἶναι παρακαλῶν νῦν δ' αὐτὰ πόρρωθεν ἀρξάμενος μικρῷ δίειμι σαφέ-
172 στερον. πρότερον ἡ πόλις ἡμῶν εὐδόξησε μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ τῶν τειχῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων πεπτωκότων, εἰρήνης δ' ὑπαρχούσης πρὸς Λακεδαιμονίους διέμεινεν ἡμῖν τὸ τῆς δημοκρατίας πολίτευμα. συνταραχθέντες δὲ ὑπό τινων καὶ καταστάντες πρὸς Λακεδαιμονίους εἰς πόλεμον, πολλὰ καὶ παθόντες κακὰ καὶ ποιήσαντες, Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος 335
προκηρυκευσαμένου πρὸς Λακεδαιμονίους, ὄντος προξένου, σπονδὰς τοῦ πολέμου πεντηκονταετεῖς ἐποιησά-
173 μεθα, ἐχρησάμεθα δὲ αὐταῖς ἔτη τριακαίδεκα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐτειχίσαμεν τὸν Πειραιᾶ καὶ τὸ βόρειον τεῖχος ᾠκοδομήσαμεν, ἑκατὸν δὲ τριήρεις πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις ἐναυπηγησάμεθα, τριακοσίους δ' ἱππέας προσκατεσκευασάμεθα, καὶ τριακοσίους Σκύθας ἐπριάμεθα, καὶ τὴν δημοκρατίαν βεβαίως εἴχομεν. παρεμπεσόντων δ' εἰς τὴν πολιτείαν ἡμῶν οὐκ ἐλευθέρων ἀνθρώπων καὶ τοῖς τρόποις οὐ μετρίων πάλιν πρὸς Αἰγινήτας
174 εἰς πόλεμον κατέστημεν, κἀνταῦθα οὐκ ὀλίγα βλαβέντες τῆς μὲν εἰρήνης ἐπεθυμήσαμεν, Ἀνδοκίδην δ' ἐκπέμψαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμπρέ- 336
σβεις εἰρήνην ἔτη τριάκοντα ἠγάγομεν, ἣ τὸν δῆμον ὑψηλὸν ἦρεν· χίλια μὲν γὰρ τάλαντα ἀνηνέγκαμεν νομίσματος εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἑκατὸν δὲ τριηρεις ἑτέρας ἐναυπηγησάμεθα καὶ νεωσοίκους ᾠκοδομήσαμεν, χιλίους δὲ καὶ διακοσίους ἱππέας κατεστήσαμεν καὶ τοξότας ἑτέρους τοσούτους, καὶ τὸ μακρὸν τεῖχος τὸ νότιον ἐτειχίσθη, καὶ τὸν δῆμον οὐδεὶς ἐνεχείρησε καταλῦ-
175 σαι. πάλιν δὲ εἰς πόλεμον διὰ Μεγαρέας πεισθέντες καταστῆναι, καὶ τὴν χώραν τμηθῆναι προέμενοι καὶ

337 πολλῶν ἀγαθῶν στερηθέντες εἰρήνης ἐδεήθημεν, καὶ
ἐποιησάμεθα διὰ Νικίου τοῦ Νικηράτου. καὶ πάλιν ἐν
τῷ χρόνῳ τούτῳ ἑπτακισχίλια τάλαντα ἀνηνέγκαμεν
εἰς τὴν ἀκρόπολιν διὰ τὴν εἰρήνην ταύτην, τριήρεις
δ' ἐκτησάμεθα πλωίμους καὶ ἐντελεῖς οὐκ ἐλάττους ἢ
τριακοσίας, φόρος δ' ἡμῖν κατ' ἐνιαυτὸν προσῄει πλέον
ἢ χίλια καὶ διακόσια τάλαντα, καὶ Χερρόνησον καὶ Νά-
ξον καὶ τὴν Εὔβοιαν εἴχομεν, πλείστας δ' ἀποικίας ἐν
τοῖς χρόνοις τούτοις ἀπεστείλαμεν. καὶ τοσαῦτ' ἔχον- 176
τες ἀγαθὰ πόλεμον δι' Ἀργείους πρὸς Λακεδαιμονίους
ἐξηνέγκαμεν, πεισθέντες ὑπ' Ἀργείων, καὶ τελευτῶν-
τες ἐκ τῆς τῶν ῥητόρων ἀψιμαχίας εἰς φρουρὰν τῆς πό-
λεως καὶ τοὺς τετρακοσίους καὶ τοὺς ἀσεβεῖς τριάκον-
338 τα ἐνεπέσομεν, οὐκ εἰρήνην ποιησάμενοι, ἀλλ' ἐκ προσ-
ταγμάτων ἠναγκασμένοι. πάλιν δὲ σωφρόνως πολι-
τευθέντες, καὶ τοῦ δήμου κατελθόντος ἀπὸ Φυλῆς,
Ἀρχίνου καὶ Θρασυβούλου προστάντων τοῦ δήμου καὶ
τὸ μὴ μνησικακεῖν πρὸς ἀλλήλους ἔνορκον ἡμῖν κατα-
στησάντων, ὅθεν σοφωτάτην πάντες τὴν πόλιν ἡγή-
σαντο εἶναι, κἀνταῦθα ἀναφύντος τοῦ δήμου καὶ πά- 177
339 λιν ἐξ ἀρχῆς ἰσχύσαντος ἄνθρωποι παρέγγραπτοι γε-
γενημένοι πολῖται, καὶ τὸ νοσοῦν τῆς πόλεως ἀεὶ προσ-
αγόμενοι καὶ πόλεμον ἐκ πολέμου πολιτευόμενοι, ἐν
μὲν εἰρήνῃ τὰ δεινὰ τῷ λόγῳ προορώμενοι καὶ τὰς ψυ-
χὰς τὰς φιλοτίμους καὶ λίαν ὀξείας ἐρεθίζοντες, ἐν δὲ
τοῖς πολέμοις ὅπλων οὐχ ἁπτόμενοι, ἐξετασταὶ δὲ καὶ
ἀποστολεῖς γιγνόμενοι, παιδοποιούμενοι δὲ ἐξ ἑται-
ρῶν, ἄτιμοι δ' ἐκ συκοφαντίας, εἰς τοὺς ἐσχάτους ἡμῶν
κινδύνους τὴν πόλιν καθιστᾶσι, τὸ μὲν τῆς δημοκρα-
τίας ὄνομα οὐ τοῖς ἤθεσιν, ἀλλὰ τῇ κολακείᾳ θεραπεύ-
οντες, καταλύοντες δὲ τὴν εἰρήνην, ᾗ ἡ δημοκρατία
340 σῴζεται, συναγωνιζόμενοι δὲ τοῖς πολέμοις, ἐξ ὧν ὁ

178 δῆμος καταλύεται. οὗτοι νῦν ἐπ' ἐμὲ συστραφέντες
ἥκουσι, καὶ φασὶ μὲν τὸν Φίλιππον τὴν εἰρήνην πρία-
σθαι καὶ προλαβεῖν ἡμῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ἅπαντα,
ἣν δ' αὐτὸς εὗρεν εἰρήνην αὑτῷ συμφέρουσαν, ταύτην 341
παραβεβηκέναι. ἐμὲ δ' οὐχ ὡς πρεσβευτὴν κρίνουσιν,
ἀλλ' ὡς ἐγγυητὴν Φιλίππου καὶ τῆς εἰρήνης· καὶ τὸν
τῶν λόγων κύριον τὰς τῶν ἔργων προσδοκίας ἀπαι- 342
τοῦσι. τὸν αὐτὸν δὲ ἐν μὲν τοῖς ψηφίσμασιν ἐπαινέτην
δείκνυμι, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ κατηγόρῳ κέχρημαι. δέ-
κατος δ' αὐτὸς πρεσβεύσας μόνος τὰς εὐθύνας δίδωμι.
179 κἀμοὶ μὲν οἱ συνδεησόμενοι πάρεισιν ὑμῶν πατὴρ μέν,
οὗ τὰς τοῦ γήρως ἐλπίδας μὴ ἀφέλησθε, ἀδελφοὶ δέ,
οἳ διαζυγέντες ἐμοῦ ζῆν οὐκ ἂν προέλοιντο, κηδεσταὶ
δέ, καὶ ταυτὶ μὲν τὰ μικρὰ παιδία καὶ τοὺς κινδύνους
οὔπω συνιέντα, ἐλεεινὰ δ', εἴ τι συμβήσεται ἡμῖν πα-
θεῖν. ὑπὲρ ὧν ἐγὼ δέομαι καὶ ἱκετεύω πολλὴν πρόνοι- 343
αν ποιήσασθαι καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοὺς μηδ' ἀνάν-
δρῳ καὶ γυναικείῳ ἀνθρώπῳ τὴν ὀργὴν παραδοῦναι.
180 παρακαλῶ δὲ καὶ ἱκετεύω σῶσαί με πρῶτον μὲν τοὺς
θεούς, δεύτερον δ' ὑμᾶς τοὺς τῆς ψήφου κυρίους, οἷς
ἐγὼ πρὸς ἕκαστον τῶν κατηγορημένων εἰς μνήμην εἶ-
ναι τὴν ἐμὴν ἀπολελόγημαι, καὶ δέομαι σῶσαί με καὶ
μὴ τῷ λογογράφῳ καὶ Σκύθῃ παραδοῦναι, ὅσοι μὲν
ὑμῶν πατέρες εἰσὶ παίδων ἢ νεωτέρους ἀδελφοὺς περὶ 344
πολλοῦ ποιεῖσθε, ἀναμνησθέντες, ὅτι τὴν τῆς σωφρο-
σύνης παράκλησιν διὰ τῆς περὶ Τίμαρχον κρίσεως
181 ἀειμνήστως αὐτοὺς παρακέκληκα, τοὺς δ' ἄλλους
ἅπαντας, οἷς ἐμαυτὸν ἄλυπον παρέσχημαι, τὴν μὲν τύ-
χην ἰδιώτης ὢν καὶ τοῖς μετρίοις ὑμῶν ὅμοιος, ἐν δὲ τοῖς
πολιτικοῖς ἀγῶσι μόνος τῶν ἄλλων ἐφ' ὑμᾶς οὐ συνε- 345
στηκώς· αἰτῶ παρ' ὑμῶν τὴν σωτηρίαν, μετὰ πάσης
εὐνοίας τῇ πόλει πεπρεσβευκὼς καὶ μόνος ὑπομείνας

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3.

ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα στεφανῶσαι Δημοσθένην 348
Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ καὶ ἀναγορεῦσαι
τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν, ὅτι διατε-
λεῖ τὰ ἄριστα καὶ λέγων καὶ πράττων τῷ δήμῳ τῶν Ἀθη- 349
ναίων. τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράψατο Αἰσχίνης παρανόμων,
καὶ εἰσάγει κεφάλαια γενικὰ τρία, ἓν μέν, ὅτι ὑπεύθυνον ὄντα
τὸν Δημοσθένην ἐστεφάνωσε τοῦ νόμου κελεύοντος μὴ ἐξεῖναι
ὑπεύθυνον ἄρχοντα στεφανοῦν, περὶ οὐσίας, δεύτερον δέ, ὅτι
ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεκήρυξε τὸν στέφανον ἀπαγορεύοντος τοῦ
νόμου μηδένα στεφανοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, περὶ ποιότητος, τρί-
τον καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ τὰ ψευδῆ ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφί-
σματι· οὐκ εἶναι γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὸν Δημοσθένην,
οὐδὲ ἄξιον τοῦ στεφάνου. καὶ τοῦτο εἰς τὸ παράνομον ἀνα-
κτέον, ἐπειδὴ καὶ νόμος ἔστιν ὁ κωλύων τὰ ψευδῆ γράφειν
ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ἔστι δὲ περὶ ποιότητος. ὑποφορὰς δὲ 350
λαμβάνει τρεῖς, πρὸς μὲν τὸ πρῶτον δισσῶς ἐροῦντος Δη-
μοσθένους, ὅτι οὐκ ἦν ἄρχων οὐδὲ ἔστιν ἀρχὴ ἡ τῶν τειχῶν
οἰκοδομή, ἀλλὰ διακονία τις καὶ ἐπιμέλεια· εἰ δὲ καὶ ἀρχή,
τῷ γε ἐπιδεδωκέναι ἐκ τῶν ἰδίων καὶ μηδὲν εἰληφέναι ἐκ
τῆς πόλεως οὐκ ἦν ὑπεύθυνος· περὶ ποιότητος ἀμφότερα.
πρὸς δὲ τοῦτο ὁ Αἰσχίνης εἰσάγει στοχαστικὸν κεφάλαιον, οὐ
μέντοι κατασκευάζει· εἰ δὲ μὴ παρ' ἑαυτοῦ ἐπέδωκεν, ἀλλ' εἶ-
χε παρὰ τῆς βουλῆς εἰς τοῦτο δέκα τάλαντα, περὶ οὐσίας.
πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον παρεχομένου Δημοσθένους
νόμον ἕτερον, κελεύοντα ἀνακηρύττειν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἂν ψη-
φίσηται ὁ δῆμος, Αἰσχίνης οὐ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτὸν εἶ-
ναί φησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν στεφάνων, περὶ οὐσίας.
πρὸς δὲ τὸ τρίτον πολλὰ κατὰ μέρος. οἴεται δὲ τὸν Δημο-
σθένην εἰς τέσσαρας καιροὺς διῃρηκέναι τὴν ἀπολογίαν, τὰ
πράγματα καθ' ἕκαστα εἰς τούτους μερίσαντα. πρῶτον μὲν

οὖν φησιν εἶναι καιρὸν τὸν τοῦ πολέμου τοῦ πρώτου τυυ πρὸς Φίλιππον περὶ Ἀμφιπόλεως γενομένου, δεύτερον δὲ τὸν τῆς εἰρήνης, τρίτον δὲ τὸν τοῦ πολέμου τοῦ δευτέρου καὶ τῆς
351 *περὶ Χαιρώνειαν ἥττης, τέταρτον δὲ τὸν παρόντα καιρὸν τὸν περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον πολιτευμάτων. ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ αἴτιον αὐτόν φησι γεγονέναι τῆς εἰρήνης, αἰσχρᾶς οὔσης καὶ ἀδόξου, καὶ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίου τὴν πόλιν αὐτὴν πεποιῆσθαι· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, ὅτι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον αὐτὸς παρεσκεύασεν· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ τῶν περὶ Φωκέας συμβάντων αἴτιος ἐγένετο, καὶ τῆς ἥττης τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, πείσας μετὰ Θηβαίων ἀραμένους τὸν πόλεμον πρὸς Φίλιππον παρατάξασθαι· ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι κατὰ τὸν πρὸς Ἀλέξανδρον οὐκ ἐπολιτεύσατο. μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ βίου παντὸς τοῦ Δημοσθένους κατηγορεῖ, καὶ δὴ καὶ Κτησιφῶντος ἐν ὀλίγοις, ἐν οἷς ἀξιοῖ αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Κτησιφῶντα ἀπολογεῖσθαι. τὰ μὲν οὖν κεφάλαια ταῦτ' ἐστίν. ἐνίκα δὲ τὸν ἀγῶνα Δημοσθένης.*

Μέμφονται μέντοι τινὲς τὸν Αἰσχίνην, ὅτι οὐκ ἐνδιέτριψεν ἐν τῷ παρανόμῳ, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας κατηγορεῖ τοῦ Δημοσθένους, καλῶς πεπολιτευμένου τοῦ ἀνδρός. αὐτὸς δὲ τοὐναντίον τούτῳ μάλιστα ἰσχυρίζεται, λέγων οὕτως· „ἔστι
352 *δ' ὑπόλοιπον μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ' ᾧ μάλιστα σπουδάζω· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ πρόφασις, δι' ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι.“ μήποτε δὲ ἄριστα τοῦτο ἔπραξεν· ἐπειδὴ γὰρ εἶχε δόξαν μεγάλην παρὰ πᾶσι καὶ ὑπόληψιν ὁ Δημοσθένης ὡς λαμπρότατα πεπολιτευμένος, εἰκότως ᾠήθη ψυχροὺς καὶ οὐδενὸς ἀξίους φανήσεσθαι τοὺς περὶ τῶν παρανόμων λόγους, εἰ μὴ δόξαν αὐτοῖς ἐμποιήσει τὴν ἐναντίαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης κακόνους ἐστὶ τῷ δήμῳ καὶ αἰσχρῶς καὶ ἐπιμέμπτως πεπολίτευται. διὰ τοῦτο ἐσπούδασε περὶ τοῦτο μάλιστα, καὶ ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς κατηγορίας τὸ πλεῖστον ἐνδιέτριψε. μέμψαιτο δ' ἄν τις τὸ προοίμιον ὡς τραγικὸν καὶ περιττὸν καὶ ἐπιλόγῳ μᾶλλον ἐοικός.*

Ἡ στάσις τοῦ λόγου ἐστὶ πραγματικὴ ἔγγραφος, ὥσπερ
353 *καὶ ἡ τοῦ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. τὰ δὲ κεφάλαια δηλονότι τῆς πραγματικῆς περιέχει ἅπερ καὶ ἐκεῖ, οἷον τὸ νόμιμον τεμνόμε-*

νον εἰς τρεῖς νόμους, τὸ δὲ δίκαιον εἰς τέσσαρας καιρούς. ὅρα δὲ, πῶς ἐπιλογικῶς ἤρξατο ἀπὸ συνηγόρων ἐκβολῆς, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης.

Τινὲς εἶπον, ὅτι οὐκ ἔχει κατασκευὴν τὸ προοίμιον· οὐκοῦν οὐδὲ συμπέρασμα δεῖ ζητεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀκατάσκευον· ἔστι γὰρ αὐτοῦ κατασκευὴ „ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει.“ εἰ γὰρ ἡ αἰτία τῆς προτάσεώς ἐστιν ἡ κατασκευὴ, διὰ δὲ τὸ τὰ μέτρια μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει αἱ δεήσεις, κατασκευὴ ἂν εἴη. ἔχει δὲ καὶ συμπέρασμα, „ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς ἥκω“ ἕως τοῦ „μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.“

Τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν 381
παράταξιν, ὅση γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν
δεήσεις, αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ 382
συνήθη μὴ γίγνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκὼς
ἥκω πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, δεύτερον δὲ τοῖς νόμοις 383
καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν ἰσχύειν
2 παρ' ὑμῖν μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων. ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν, ἵνα ἐξῇ πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δεύτερον δ' ἤδη καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν χωρὶς καὶ ἐν μέρει περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν μοι δοκεῖ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι αἵ τε κρίσεις
3 ἐλάχισται γίγνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ πρότερον ὁμο- 384
λογημένα καλῶς ἔχειν νυνὶ καταλέλυται, καὶ γράφουσί τε τινὲς ῥᾳδίως παρανόμους γνώμας καὶ ταῦτα ἑτε-

385 ροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν οὐκ ἐκ τοῦ δι-
καιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν, ἀλλ' ἐκ παρα-
σκευῆς καθεζόμενοι, ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν
ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν καὶ τὰς ὑμετέ-
ρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον οἱ τὴν πο-
386 λιτείαν κοινὴν οὐκέτι, ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν ἡγούμενοι
ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν, καταδουλούμενοι τοὺς ἰδιώ-
τας καὶ δυναστείας ἑαυτοῖς περιποιοῦντες, καὶ τὰς κρί- 4
σεις τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι, τὰς δ' ἐκ
τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσιν, σεσίγηται μὲν
τὸ κάλλιστον καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα τῶν ἐν τῇ
πόλει „τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα
387 ἔτη γεγονότων καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναί-
ων," τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκέτι κρατεῖν δύ-
νανται οὔθ' οἱ νόμοι οὔθ' οἱ πρυτάνεις οὔθ' οἱ πρόε-
δροι οὔθ' ἡ προεδρεύουσα φυλὴ, τὸ δέκατον μέρος τῆς
πόλεως. τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, καὶ τῶν καιρῶν 5
388 ὄντων τῇ πόλει τοιούτων, ὁποίους τινὰς αὐτοὺς ὑμεῖς
ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἓν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτεί-
ας, εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γιγνώσκων, αἱ τῶν παρανόμων
γραφαί. εἰ δὲ καὶ ταύτας καταλύσετε ἢ τοῖς καταλύου-
σιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν, ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν
389 τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ 6
Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦν-
ται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν
ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς
νόμοις τοῖς κειμένοις. μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεί-
τω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω, ὅτι, ὅταν εἰσίῃ
εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ
τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ
παρρησίας. διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔτα-

*ξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ, „ψηφιοῦμαι κατὰ τους
νόμους,“ ἐκεῖνό γε εὖ εἰδὼς, ὅτι, ὅταν διατηρηθῶσιν
7 οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία. ἃ χρὴ
διαμνημονεύοντας ὑμᾶς μισεῖν τοὺς τὰ παράνομα γρά-
φοντας, καὶ μηδὲν μικρὸν ἡγεῖσθαι εἶναι τῶν τοιούτων
ἀδικημάτων, ἀλλ᾽ ἕκαστον ὑπερμέγεθες, καὶ τοῦθ᾽ 390
ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδένα ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε
τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας, οἳ ἐπὶ πολὺν ἤδη χρό-
νον συνεργοῦντές τισι τῶν ῥητόρων λυμαίνονται τὴν
πολιτείαν, μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις, οὓς ἀναβιβα- 391
ζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παρά-
νομον πολιτείαν πολιτευόμενοι· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἂν ὑμῶν
ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν
τῷ πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τά-
ξιν, ἣι τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων φύλακες τῆς δημοκρα-
8 τίας τήνδε τὴν ἡμέραν. κἀκεῖνο δὲ χρὴ διαμνημονεύειν,
ὅτι νῦν ἅπαντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν 392
ὑμῖν καὶ τὴν πολιτείαν διαπιστεύσαντες οἱ μὲν πάρεισι
καὶ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἄπεισιν ἐπὶ τῶν 393
ἰδίων ἔργων· οὓς αἰσχυνόμενοι καὶ τῶν ὅρκων, οὓς ὠμό-
σατε, μεμνημένοι καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐξελέγξωμεν Κτη-
σιφῶντα καὶ παράνομα γράψαντα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμ-
φορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους
γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολά-
ζετε τοὺς ὑπεναντίως τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμ- 394
φέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους. κἂν ταύτην ἔχον-
τες τὴν διάνοιαν ἀκούσητε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι
λόγων, εὖ οἶδ᾽ ὅτι δίκαια καὶ εὔορκα καὶ συμφέροντα
ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε καὶ πάσῃ τῇ πόλει.*

9 *Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας μετρίως μοι
ἐλπίζω προειρῆσθαι· περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων, οἳ κεῖν-
ται περὶ τῶν ὑπευθύνων, παρ᾽ οὓς τὸ ψήφισμα τοῦτο*

τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν
βούλομαι. ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τι-
νες τὰς μεγίστας ἀρχὰς καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες,
καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων, προσλαμβά-
395 νοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς
ἐκ τοῦ δήμου πόρρωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύ-
νας ἐπαίνοις καὶ κηρύγμασιν, ὥστ' ἐν ταῖς εὐθύναις
τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖ-
σθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικα-
στάς. πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων ἐπ' αὐτοφώρῳ 10
κλέπται τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι
διεφύγγανον ἐκ τῶν δικαστηρίων, εἰκότως· ᾐσχύνοντο
γὰρ οἶμαι οἱ δικασταὶ, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν
τῇ αὐτῇ πόλει, τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ, πρῴην
μέν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὅτι στεφα-
νοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ δήμου
χρυσῷ στεφάνῳ, ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπισχὼν ἔξει-
σιν ἐκ τοῦ δικαστηρίου κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας
ὠφληκώς· ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δι-
396 κασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ
τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου. κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομο- 11
θέτης τίθησι νόμον καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρ-
ρήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν.
καὶ ταῦτα οὕτως εὖ προκατειληφότος τοῦ νομοθέτου
εὕρηνται κρείττονες λόγοι τῶν νόμων, οὓς εἰ μή τις
ὑμῖν ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. τούτων γάρ τινες
τῶν τοὺς ὑπευθύνους στεφανούντων παρὰ τοὺς νόμους
οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν, εἰ δή τις ἐστὶ μέτριος τῶν
397 τὰ παράνομα γραφόντων· ἀλλ' οὖν προβάλλονταί γε
τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. προσεγγράφουσι γὰρ πρὸς τὰ ψη-
φίσματα στεφανοῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν λόγον
καὶ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ ἴσον ἀδι- 12

κημα ἀδικεῖται· προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαίνοις καὶ
στεφάνοις αἱ εὔθυναι· ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων ἐν-
δείκνυται τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι γέγραφε μὲν παράνομα,
αἰσχύνεται δὲ ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε. Κτησιφῶν δέ, ὦ Ἀθη-
ναῖοι, ὑπερπηδήσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευ-
θύνων κείμενον καὶ τὴν πρόφασιν, ἣν ἐγὼ ἀρτίως
προεῖπον ὑμῖν, ἀνελών, πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας
δοῦναι, γέγραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα στε-
φανοῦν.

13 Λέξουσι δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἕτερον λόγον ὑπε-
ναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ, ὡς ἄρα, ὅσα τις αἱρετὸς 398
ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρχή,
ἀλλ' ἐπιμέλειά τις καὶ διακονία· ἀρχὰς δὲ φήσουσιν 399
ἐκείνας εἶναι, ἃς οἱ θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ
Θησείῳ, κἀκείνας, ἃς ὁ δῆμος εἴωθε χειροτονεῖν ἐν
ἀρχαιρεσίαις, στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους καὶ τὰς μετὰ
τούτων ἀρχάς, τὰς δ' ἄλλας ταύτας πραγματείας προσ-
14 τεταγμένας κατὰ ψήφισμα. ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς λόγους
τοὺς τούτων νόμον ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς
ἐνομοθετήσατε λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προ-
φάσεις, ἐν ᾧ διαρρήδην γέγραπται, „τὰς χειροτονη-
τάς“ φησιν „ἀρχὰς“ ἁπάσας ἑνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ
νομοθέτης, καὶ προσειπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι ἃς ὁ 400
δῆμος χειροτονεῖ, „καὶ τοὺς ἐπιστάτας“ φησὶ „τῶν δη-
μοσίων ἔργων·“ ἔστι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιός,
ἐπιστάτης τοῦ μεγίστου τῶν ἔργων· „καὶ πάντας, ὅσοι
διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκονθ'
ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρί-
ων·“ οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπιστάται πάντες ἡγεμονίᾳ 402
15 χρῶνται δικαστηρίου· τί τούτους κελεύει ποιεῖν; οὐ
διακονεῖν, ἀλλ' ἄρχειν δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστη- 403
ρίῳ, ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμαστοι,

ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι, καὶ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν γραμματέα καὶ τοὺς λογιστὰς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς, κελεύει. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ὑμῖν ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΙ.

Ὅταν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ μὲν νομοθέτης ἀρ- 16
χὰς ὀνομάζῃ, οὗτοι δὲ προσαγορεύωσι πραγματείας καὶ ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐστὶν ἀπομνημονεύειν καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν, καὶ
404 ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον σοφιστὴν οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν, ἀλλ' ὅσῳ ἄν τις ἄμεινον λέγῃ παράνομα γεγραφὼς, τοσούτῳ μείζονος ὀργῆς τεύξεται. χρὴ γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα καὶ τὸν νόμον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφιῇ ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τοῦ λέγοντος ἀναισχυντίᾳ.

Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὅν φησι Δημο- 17
405 σθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν. λέξει γὰρ οὗτος „τειχοποιός εἰμι· ὁμολογῶ· ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς ἑκατὸν καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασμαι. τίνος οὖν εἰμι ὑπεύθυνος; εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὔθυνα.“ πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαίᾳ οὔσῃ καὶ τηλικαύτῃ τὸ μέγεθος οὐδείς ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσεληλυθότων. διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδό- 18
ξων, οἷον τοὺς ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας καὶ χωρὶς
406 ἑκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μονα λαμβάνοντας καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχομένους, καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμολπί-

19 δας καὶ Κήρυκας καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. πάλιν τοὺς 407
τριηράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος οὐ τὰ
κοινὰ διαχειρίσαντας οὐδ᾽ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων προσό-
δων πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους, βραχέα δὲ κατατιθέν-
τας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ 408
ὑμέτερα, ἀλλ᾽ ὁμολογουμένως τὰς πατρῴας οὐσίας εἰς
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. οὐ τοίνυν μό-
νοι οἱ τριήραρχοι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πό-
λει συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων ἔρχεται ψῆ-
20 φον. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ
ἐγγράφειν πρὸς τοὺς λογιστὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον
καὶ εὐθύνας διδόναι, καὶ τὸν ἐκεῖ σκυθρωπὸν καὶ τῶν
μεγίστων κύριον ἄγει ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον. οὐκ 409
ἄρα στεφανωθήσεται ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου; οὐδὲ
γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν. οὐκ ἄρα φιλοτιμοῦνται; 411
πάνυ γε, ἀλλ᾽ οὐκ ἀγαπῶσιν, ἐάν τις παρ᾽ αὐτοῖς μὴ
ἀδικῇ, ἀλλ᾽ ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ, κολάζουσιν· οἱ δὲ 412
ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. πάλιν τὴν βουλὴν τοὺς
21 πεντακοσίους ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης. καὶ
οὕτως ἰσχυρῶς ἀπιστεῖ τοῖς ὑπευθύνοις, ὥστ᾽ εὐθέως
ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει, „ἀρχὴν ὑπεύθυνον“ φη- 413
σὶ „μὴ ἀποδημεῖν.“ ὦ Ἡράκλεις, ὑπολάβοι ἄν τις, ὅτι
ἦρξα, μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν χρήματα
τῆς πόλεως ἢ πράξεις δρασμῷ χρήσῃ. πάλιν ὑπεύθυ- 414
νον οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιεροῦν οὐδὲ ἀνάθημα ἀνα-
θεῖναι οὐδ᾽ ἐκποίητον γενέσθαι οὐδὲ διαθέσθαι τὰ
ἑαυτοῦ οὐδ᾽ ἄλλα πολλά· ἑνὶ δὲ λόγῳ ἐνεχυράζει τὰς
οὐσίας ὁ νομοθέτης τὰς τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον
22 ἀποδῶσι τῇ πόλει. ναί, ἀλλ᾽ ἔστι τις ἄνθρωπος, ὃς
οὔτ᾽ εἴληφεν οὐδὲν τῶν δημοσίων οὔτ᾽ ἀνήλωκε, προσ-
ῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν. καὶ τοῦτον ἀποφέρειν
κελεύει λόγον πρὸς τοὺς λογιστάς. καὶ πῶς ὅ γε μηδὲν

λαβὼν μηδ' ἀναλώσας ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; α ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος ἃ χρὴ γράφειν· κελ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγγράφειν, ὅτι „οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῆς πόλεως οὔτ' ἀνήλωσα." ἀνεύθυνον δὲ καὶ ἀν ταστον καὶ ἀζήτητον οὐδέν ἐστι τῶν ἐν τῇ πόλει. δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

ΝΟΜΟΙ.

Ὅταν τοίνυν μάλιστα θρασύνηται Δημοσθ
115 *λέγων, ὡς διὰ τὴν ἐπίδοσιν οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, ἐ νο αὐτῷ ὑποβάλλετε· „οὐκ οὖν ἐχρῆν σε, ὦ Δη σθενες, ἐᾶσαι τὸν τῶν λογιστῶν κήρυκα κηρῦξα πάτριον καὶ ἔννομον κήρυγμα τοῦτο, τίς βούλεται τηγορεῖν; ἔασον ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βουλόμε τῶν πολιτῶν, ὡς οὐκ ἐπέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶ ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθη δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως εἰληφώς. μὴ παζε τὴν φιλοτιμίαν, μηδὲ ἐξαιροῦ τῶν δικαστῶν ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν, μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμ ἀλλ' ὕστερος πολιτεύου. ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δη κρατίαν."*

116 *Πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις, ἃς οὗτοι π φασιοῦνται, μέχρι τοῦδε εἰρήσθω μοι· ὅτι δὲ ὄν ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης, ὅθ' οὗτος εἰσήνεγκ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ἀρχήν, χων δὲ τὴν τῶν τειχοποιῶν, οὐδετέρας δέ πω τῶν χῶν τούτων λόγον ὑμῖν οὐδ' εὐθύνας δεδωκώς, τ ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσ γραμμάτων. καί μοι ἀνάγνωθι, ἐπὶ τίνος ἄρχον καὶ ποίου μηνὸς καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκ σίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ θεωρικῷ.*

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ.

Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω τούτου δείξαιμι, 417
δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν· αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν οὐχ
ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ, ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

25 *Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀντιγραφεὺς*
ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάστην πρυτανείαν
ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ· διὰ δὲ τὴν πρὸς
Εὔβουλον γενομένην πίστιν ὑμῖν οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν 418
κεχειροτονημένοι ἦρχον μὲν, πρὶν ἢ τὸν Ἡγήμονος νό-
μον γενέσθαι, τὴν τοῦ ἀντιγραφέως ἀρχὴν, ἦρχον δὲ
τὴν τῶν ἀποδεκτῶν, καὶ νεώριον καὶ σκευοθήκην ᾠκο- 419
δόμουν, ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ καὶ σχεδὸν τὴν ὅλην δι-
26 *οίκησιν εἶχον τῆς πόλεως. καὶ οὐ κατηγορῶν αὐτῶν*
οὐδ' ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βού-
λομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης, ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς
ἐλαχίστης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ, πρὶν ἂν λόγον
καὶ εὐθύνας δῷ, στεφανοῦν, ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημο-
σθένην τὸν συλλήβδην ἁπάσας τὰς Ἀθήνησιν ἀρχὰς
ἄρχοντα οὐκ ὤκνησε γράψαι στεφανῶσαι.

27 *Ὡς τοίνυν καὶ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν,*
ὅθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραψε, καὶ τὰ δημόσια χρήμα-
τα διεχείριζε καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλλε, καθάπερ οἱ ἄλλοι 420
ἄρχοντες, καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε, τού-
των ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυ-
ρας παρέξομαι. ἐπὶ γὰρ Χαιρώνδου ἄρχοντος θαργη-
λιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος ἐκκλησίας οὔσης 421
ἔγραψε ψήφισμα Δημοσθένης ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν
φυλῶν σκιροφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου καὶ τρίτῃ,
καὶ ἐπέταξεν ἐν τῷ ψηφίσματι ἑκάστης τῶν φυλῶν ἑλέ- 422
σθαι τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ τείχη
καὶ ταμίας, καὶ μάλα ὀρθῶς, ἵν' ἡ πόλις ἔχῃ ὑπεύθυνα

*σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγον ἀπο-
λήψεσθαι. καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.*

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

424 *Ναὶ, ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο εὐθέως λέ-* 28
*γων, ὡς οὔτ' ἔλαχε τειχοποιὸς οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ
τοῦ δήμου. καὶ περὶ τούτου Δημοσθένης μὲν καὶ Κτησι-
φῶν πολὺν ποιήσονται λόγον· ὁ δέ γε νόμος βραχὺς
καὶ σαφὴς καὶ ταχὺ λύων τὰς τούτων τέχνας. μικρὰ
δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρῶτον προειπεῖν βούλομαι. ἔστι* 29
*γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία, ὧν ἓν
μὲν καὶ φανερώτατον οἱ κληρωτοὶ καὶ οἱ χειροτονητοὶ*
425 *ἄρχοντες, δεύτερον δὲ ὅσοι τι διαχειρίζουσι τῶν τῆς
πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας καὶ οἱ τῶν δημοσίων
ἔργων ἐπιστάται, τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ
εἴ τινες ἄλλοι αἱρετοὶ ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβά-
νουσι, καὶ τούτους ἄρχειν δοκιμασθέντας. ἐπειδὰν* 30
*δ' ἀφέλῃ τις τοὺς ὑπὸ τοῦ δήμου κεχειροτονημένους
καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπεται, οὓς αἱ
φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱροῦνται
τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἱρετοὺς
ἄρχοντας εἶναι. τοῦτο δὲ γίγνεται, ὅταν, ὥσπερ νῦν,
ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρους ἐξεργάζεσθαι ἢ
τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν
τῶν νόμων μαθήσεσθε.*

ΝΟΜΟΙ.

Ἀναμνήσθητε δὴ τοὺς προειρημένους λόγους, ὅτι 31
*ὁ μὲν νομοθέτης τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει
δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἡ δὲ Πανδιονὶς φυ-
λὴ ἄρχοντα καὶ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς*
426 *ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικροῦ δεῖν δέκα τά-
λαντα, ἕτερος δ' ἀπαγορεύει νόμος ἀρχὴν ὑπεύθυνον
μὴ στεφανοῦν, ὑμεῖς δὲ ὀμωμόκατε κατὰ τοὺς νόμους*

ψηφιεῖσθαι, ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον στε-
φανοῦν οὐ προσθεὶς „ἐπειδὰν δῷ λόγον καὶ εὐθύνας,“
ἐγὼ δὲ ἐξελέγχω τὸ παράνομον μάρτυρας ἅμα τοὺς
νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἀντιδίκους παρεχό-
μενος. πῶς οὖν ἄν τις περιφανέστερον ἐπιδείξειεν
ἄνθρωπον παρανομώτατα γεγραφότα; 427

32 Ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ στεφάνου πα-
ρανόμως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίγνεσθαι, καὶ τοῦθ'
ὑμᾶς διδάξω. ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κελεύει, ἐὰν μέν
τινα στεφανοῖ ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύτ-
τεσθαι, ἐὰν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἄλλοθι δὲ μη-
δαμοῦ. καί μοι λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

33 Οὗτος ὁ νόμος, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς
ἔχει. οὐ γάρ, οἶμαι, ᾤετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα
σεμνύνεσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ μὴ ἐργολαβεῖν
ἐν τοῖς κηρύγμασιν. ὁ μὲν οὖν νομοθέτης οὕτως· ὁ
δὲ Κτησιφῶν πῶς; ἀναγίγνωσκε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

34 Ἀκούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κε-
λεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν Πυκνὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν 428
τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδα-
μοῦ, Κτησιφῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς νόμους μό-
νον ὑπερβάς, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκών, οὐδὲ
ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζο-
μένων καινῶν, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἐναν-
τίον τῶν Ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν, οἷον ἄνδρα
35 τιμῶμεν. οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγρα-
φώς, παραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους ἐποίσει τέχνας
τοῖς νόμοις· ἃς ἐγὼ δηλώσω καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ
λάθητε ἐξαπατηθέντες. οὗτοι γάρ, ὡς μὲν οὐκ ἀπαγο-

*ρεύουσιν οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον
μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἕξουσι λέγειν, οἴ-
σουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον,
καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ κλέπτοντες τὴν
ἀκρόασιν ὑμῶν, καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσή- 36
κοντα τῇ γραφῇ τῇδε, καὶ λέξουσιν, ὡς εἰσὶ τῇ πόλει
429 δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μὲν, ὃν
νῦν ἐγὼ παρέχομαι, διαρρήδην ἀπαγορεύων τὸν ὑπὸ
τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς
ἐκκλησίας, ἕτερον δ' εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον
τούτῳ, τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν ποιεῖσθαι τὴν ἀνάρρη-
σιν τοῦ στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφί-
σηται ὁ δῆμος· κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γε-
γραφέναι τὸν Κτησιφῶντα. ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων 37
τέχνας παρέξομαι συνηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμε-
τέρους, ὅπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κα-
τηγορίαν. εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς καὶ τοιοῦτον
ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστ' ἀκύ-
ρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι καὶ δύο
περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι
ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταὐτὰ προσ-
τάττουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν καὶ μὴ ποιεῖν; ἀλλ' οὐκ 38
ἔχει ταῦθ' οὕτως· μήθ' ὑμεῖς ποτε εἰς τοσαύτην ἀτα-
ξίαν τῶν νόμων προβαίητε, οὔτε ἠμέληται περὶ τῶν
τοιούτων τῷ νομοθέτῃ τῷ τὴν δημοκρατίαν καταστή-
σαντι, ἀλλὰ διαρρήδην προστέτακται τοῖς θεσμοθέταις
430 καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δήμῳ τοὺς νό-
μους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους, εἴ τις
ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος ἑτέρῳ νόμῳ ἢ ἄκυρος ἐν
τοῖς κυρίοις, ἢ εἴ που εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγε-
γραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. κἄν τι τοιοῦτον εὑ- 39
ρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν ἐκτιθέναι κελεύει*

*πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, τοὺς δὲ πρυτάνεις ποιεῖν ἐκ-
κλησίαν ἐπιγράψαντας νομοθέταις, τὸν δ' ἐπιστάτην
τῶν προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, καὶ
τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τοὺς δὲ καταλείπειν,* 431
*ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάστης πρά-
ξεως. καί μοι λέγε τοὺς νόμους.*

ΝΟΜΟΙ.

40 *Εἰ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀληθὴς ἦν ὁ παρὰ τού-
των λόγος καὶ ἦσαν δύο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κη-
ρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης, οἶμαι, τῶν μὲν θεσμοθετῶν
ἐξευρόντων, τῶν δὲ πρυτάνεων ἀποδόντων τοῖς νομο-
θέταις ἀνῄρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν
ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν ἢ ὁ ἀπαγορεύων· ὁπότε δὲ
μηδὲν τούτων γεγένηται, φανερῶς δή που ἐξελέγχον-
ται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀδύ-*
41 *νατα γενέσθαι. ὅθεν δὲ δὴ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπιφέρου-
σιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς προειπών, ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι
ἐτέθησαν οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. γι-
γνομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν ἀνεκήρυττόν
τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν ὅτι στεφανοῦν-* 432
*ται ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν·
ἄλλοι δέ τινες ὑποκηρυξάμενοι τοὺς αὑτῶν οἰκέτας
ἀφίεσαν ἀπελευθέρους, μάρτυρας τῆς ἀπελευθερίας*
42 *τοὺς Ἕλληνας ποιούμενοι. ὃ δ' ἦν ἐπιφθονώτατον,
προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι διεπράτ-
τοντο ἀναγορεύεσθαι, ὅτι στεφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος, εἰ
οὕτω τύχοι, ὁ τῶν Ῥοδίων ἢ Χίων ἢ καὶ ἄλλης τινὸς
πόλεως ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας. καὶ ταῦτ'
ἔπραττον οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς βουλῆς τῆς ὑμετέρας
στεφανούμενοι ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, πείσαντες ὑμᾶς καὶ
μετὰ ψηφίσματος, πολλὴν χάριν καταθέμενοι, ἀλλ'*
43 *αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. ἐκ δὲ τού-* 433

του τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς καὶ τοὺς
χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι, τοὺς δὲ
ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμαῖς τιμᾶ-
434 σθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. τοῖς μὲν γαρ
ἀπεδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρῆν στεφανοῦ-
σθαι, καὶ ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι· οἱ
δὲ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων·
κἀκεῖνοι μὲν μετὰ ψηφίσματος, πείσαντες ὑμᾶς, οὗ-
τοι δ' ἄνευ ψηφίσματος. συνιδὼν δή τις ταῦτα νομο- 44
θέτης τίθησι νόμον οὐδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ περὶ
τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων νόμῳ, οὔτε λύσας
ἐκεῖνον· οὐδὲ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέα-
τρον· οὔτ' ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις
τιθείς· οὐ γὰρ ἔξεστιν· ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσμα-
τος ὑμετέρου στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ
δημοτῶν καὶ περὶ τῶν τοὺς οἰκέτας ἀπελευθερούντων
καὶ περὶ τῶν ξενικῶν στεφάνων, καὶ διαρρήδην ἀπα-
γορεύει μήτ' οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ
μήθ' ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι
στεφανούμενον, μηδ' ὑπ' ἄλλου, φησί, μηδενός, ἢ
ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα. ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν 45
ὑπὸ τῆς βουλῆς στεφανουμένοις εἰς τὸ βουλευτήριον
ἀναρρηθῆναι, τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις
εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοῖς δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν στεφα-
νουμένοις καὶ φυλετῶν ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς
τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς ἐρανίζων στεφάνους καὶ κηρύγ-
435 ματα ψευδῆ φιλοτιμίαν κτᾶται, προσαπείπῃ δ' ἐν τῷ
νόμῳ μηδ' ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι, ἀπού-
σης βουλῆς καὶ δήμου καὶ φυλετῶν καὶ δημοτῶν, —
436 ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέλῃ, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐστι
πλὴν οἱ ξενικοὶ στέφανοι; ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα 46
σημεῖον ὑμῖν τούτου ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἐπιδείξω.

αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσοῦν στέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ τῷ ἐν ἄστει ἀναρρηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς Ἀθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν στεφανούμενον. καίτοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀνελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων; μὴ γὰρ ὅτι πόλις, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἰδιώτης οὐδὲ εἷς οὕτως ἀγεννὴς γένοιτο, ὥστε ὃν αὐτὸς ἔδωκε στέφανον ἅμα ἀνακηρύττειν καὶ ἀφαιρεῖσθαι καὶ καθιεροῦν. ἀλλ', οἶμαι, διὰ τὸ ξενικὸν εἶναι τὸν στέφανον καὶ ἡ καθιέρωσις γίγνεται, ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος χείρων γένηται τὴν ψυχήν.

47 *ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στέφανον ἀναρρηθέντα οὐδεὶς καθιεροῖ, ἀλλ' ἔξεστι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίγνωνται. καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριον στέφανον ἐν τῷ* 437
θεάτρῳ, ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ὑμετέρων στεφανοῦν πρέσβεις πέμψασα δεηθῇ τοῦ δήμου, ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τῶν στεφανούντων ὑμῖν, ὅτι κηρῦξαι ἐπετρέψατε. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούσατε.

ΝΟΜΟΙ.

48 *Ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ ἐξεῖναι στεφανοῦν, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβάλλειν· ναὶ, εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις στεφανοῖ· εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ἀποδέδεικταί σοι τόπος, ὅπου δεῖ* 438
τοῦτο γενέσθαι, ἀπείρηταί σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι. τὸ γὰρ „ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ“ ὅ τι ἔστιν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε· οὐ γὰρ ἀποδείξεις, ὡς ἔννομα γέγραφας.

Ἔστι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, 49
ἐφ᾿ ᾧ μάλιστα σπουδάζω· τοῦτο δέ ἐστιν ἡ πρόφασις,
δι᾿ ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι. λέγει γὰρ οὕτως ἐν
τῷ ψηφίσματι· „καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ
θεάτρῳ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι στεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆ-
μος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας,“
439 καὶ τὸ μέγιστον· „ὅτι διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ
ἄριστα τῷ δήμῳ.“ ἁπλοῦς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα 50
ἡμῖν λόγος γίγνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι κρῖναι εὐμα-
θής· δεῖ γὰρ δή που τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ᾿
ὑμῖν ἐπιδεικνύναι, ὡς εἰσὶν οἱ κατὰ Δημοσθένους
ἔπαινοι ψευδεῖς καὶ ὡς οὔτ᾿ ἤρξατο λέγειν τὰ βέλτιστα
οὔτε νῦν διατελεῖ πράττων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ.
κἂν τοῦτ᾿ ἐπιδείξω, δικαίως δή που τὴν γραφὴν ἁλώ-
σεται Κτησιφῶν· ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νό-
μοι μηδένα ψευδῆ γράμματα ἐγγράφειν ἐν τοῖς δημο-
σίοις ψηφίσμασι. τῷ δ᾿ ἀπολογουμένῳ τοὐναντίον
440 τούτου δεικτέον ἐστίν. ὑμεῖς δ᾿ ἡμῖν ἔσεσθε τῶν λόγων
κριταί. ἔχει δ᾿ οὕτως.

Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μα- 51
κροτέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. τί γὰρ δεῖ νῦν
ταῦτα λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν
αὐτῷ συμβεβηκότα, ὅτ᾿ ἐγράψατο εἰς Ἄρειον πάγον
Δημομέλην τὸν Παιανιᾶ ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν
τῆς κεφαλῆς ἐπιτομήν· ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου
στρατηγίαν καὶ τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς Ἑλλήσ-
ποντον, ὅτε εἷς ὢν τῶν τριηράρχων Δημοσθένης καὶ πε- 52
ριάγων τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς νεὼς καὶ συσσιτῶν καὶ
συνθύων καὶ συσπένδων, καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ
441 πατρικὸς αὐτῷ φίλος εἶναι, οὐκ ὤκνησεν ἀπ᾿ εἰσαγγε-
λίας αὐτοῦ κρινομένου περὶ θανάτου κατήγορος γενέ-
σθαι· καὶ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ Μειδίαν καὶ τοὺς κονδύ-

λους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὤν, καὶ ὡς
ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα τήν τε εἰς αὐτὸν ὕβριν καὶ
τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατε-
53 χειροτόνησε Μειδίου. ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ καὶ τἆλλα
τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς
οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο φοβού-
μενος, μή μοι παρ᾽ ὑμῶν ἀπαντήσῃ τὸ δοκεῖν μὲν ἀλη-
θῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα. καίτοι, ὦ
Κτησιφῶν, ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν οὕτως ἐστὶ
πιστὰ καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὥστε τὸν κατήγο-
ρον μὴ δοκεῖν ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ παλαιὰ καὶ λίαν
προωμολογημένα, πότερα αὐτὸν δεῖ χρυσῷ στεφάνῳ
στεφανωθῆναι ἢ ψέγεσθαι; καὶ σὲ τὸν ψευδῆ καὶ πα-
ράνομα τολμῶντα γράφειν πότερα χρὴ καταφρονεῖν
τῶν δικαστηρίων ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;
54 Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι
σαφέστερον εἰπεῖν. καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δη- 442
μοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταριθ-
μεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γε-
γένηνται καιροί, ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. ὧν ἕνα
μὲν καὶ πρῶτον, ὡς ἔγωγε ἀκούω, καταλογίζεται ἐκεῖ-
νον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπό-
λεως ἐπολεμοῦμεν· τοῦτον δ᾽ ἀφορίζεται τῇ γενομένῃ
εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ Ἁγνούσιος
ἔγραψε καὶ αὐτὸς οὗτος μετ᾽ ἐκείνου, ὡς ἐγὼ δείξω.
55 δεύτερον δέ φησι γενέσθαι ὃν ἤγομεν χρόνον τὴν εἰρή-
νην, δηλονότι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ καταλύ-
σας τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην τῇ πόλει ὁ αὐτὸς οὗτος
ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον· τρίτον δὲ ὃν ἐπολεμοῦμεν
χρόνον μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, τέταρτον
δὲ τὸν νῦν παρόντα καιρόν. ταῦτα δὲ καταριθμησά- 443
μενος, ὡς ἀκούω, μέλλει με παρακαλεῖν καὶ ἐπερωτᾶν,

ὁποίου τούτων τῶν τεττάρων αὐτοῦ καιρῶν κατηγορῶ
καὶ πότε αὐτὸν οὐ τὰ βέλτιστά φημι τῷ δήμῳ πεπολι-
τεῦσθαι· κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐγκαλύ-
πτωμαι καὶ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύψειν μέ φησι προσελ-
θὼν καὶ ἄξειν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀναγκάσειν ἀποκρίνα-
σθαι. ἵν' οὖν μήθ' οὗτος ἰσχυρίζηται ὑμεῖς τε προει- 56
δῆτε ἐγώ τε ἀποκρίνωμαι, ἐναντίον σοι τῶν δικαστῶν,
Δημόσθενες, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅσοι δὴ ἔξω-
444 θεν περιεστᾶσι, καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοις ἐπιμελὲς γέ-
γονεν ἐπακούειν τῆσδε τῆς κρίσεως· ὁρῶ δὲ οὐκ ὀλί-
γους παρόντας, ἀλλ' ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται
πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγενομένους· ἀποκρίνομαι,
ὅτι ἁπάντων τῶν τεττάρων καιρῶν κατηγορῶ σου,
οὓς σὺ διαιρεῖς, κἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ οἱ δικασταὶ ἐξ 57
ἴσου ἡμῶν ἀκούσωσι κἀγὼ δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι
ἅ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἐπιδείξειν τοῖς δικα-
σταῖς τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τοὺς θεοὺς αἰτίους
γεγενημένους καὶ τοὺς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς
445 τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους, τῶν δὲ ἀτυχημά-
των ἁπάντων Δημοσθένην αἴτιον γεγενημένον. καὶ
χρήσομαι τῇ τοῦ λόγου τάξει ταύτῃ, ἣν τοῦτον πυν-
θάνομαι ποιεῖσθαι μέλλειν, λέξω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ
πρώτου καιροῦ καὶ δεύτερον περὶ τοῦ δευτέρου καὶ
τρίτον περὶ τοῦ ἐφεξῆς καὶ τέταρτον περὶ τῶν νῦν κα-
θεστηκότων πραγμάτων. καὶ δὴ ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ
τὴν εἰρήνην, ἣν σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε.

Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετ' ἄν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν προτέ- 58
ραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινοῦ συνε-
δρίου τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ὑμᾶς εἴασαν περιμεῖναι
446 τὰς πρεσβείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκεῖνον τὸν
καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον,
μετασχεῖν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου, καὶ προϊόντος τοῦ

*χρόνου παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων ἀπολαβεῖν τὴν
ἡγεμονίαν· καὶ τούτων ἀπεστερήθητε διὰ Δημοσθέ-
νην καὶ Φιλοκράτην καὶ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς
ἐδωροδόκησαν συστάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτε-
59 ρον. εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπιστότερος
προσπέπτωκεν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἐκείνως τὴν ὑπόλοι-
πον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων
ἀνηλωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα ἐπὶ τους
λογισμούς. ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν ἐνίοτε
δόξας ἔχοντες κατὰ τῶν λογισμῶν· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν 447
ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, οὐδεὶς ἡμῶν ἐστιν οὕτω
δύσκολος τὴν φύσιν, ὅστις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμο-
λογήσας καὶ ἐπινεύσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ τι ἂν αὐτὸς ὁ
60 λογισμὸς αἱρῇ. οὕτω καὶ νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσα-
σθε. εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν
οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημο-
σθένης οὐδὲν πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συστὰς
μετὰ Φιλοκράτους, — ὅστις οὕτω διάκειται, μήτ' ἀπο-
γνώτω μηδὲν μήτε καταγνώτω, πρὶν ἂν ἀκούσῃ· οὐ γὰρ
δίκαιον. ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομι-
μνήσκοντος τοὺς καιροὺς καὶ τὸ ψήφισμα παρεχομέ-
νου, ὃ μετὰ Φιλοκράτους ἔγραψε Δημοσθένης, ἐὰν
αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλαμβάνῃ τὸν
Δημοσθένην πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα Φιλο-
κράτους περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης καὶ συμμαχίας, 448
61 καθ' ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον
καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις, αἴτιον δὲ γεγονότα 449
τῷ δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων 450
ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ Φιλίππῳ πεποιη-
κότα Κερσοβλέπτην τὸν Θρᾴκης βασιλέα, ἄνδρα φίλον
καὶ σύμμαχον τῇ πόλει, — ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν σαφῶς ἐπι-
δείξω, δεήσομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν· ἐπινεύσατέ μοι*

*πρὸς θεῶν τὸν πρῶτον τῶν τεττάρων καιρῶν μὴ κα-
λῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. λέξω δὲ ὅθεν μάλιστα πα-
ρακολουθήσετε.
Ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κή- 62
ρυκα καὶ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης· τοῦτο τὸ ψή-
φισμα ἐγράφη παρανόμων. ἧκον οἱ τῆς κρίσεως χρό-
νοι· κατηγόρει μὲν Λυκῖνος ὁ γραψάμενος, ἀπελογεῖτο
δὲ Φιλοκράτης, συναπελογεῖτο δὲ καὶ Δημοσθένης·
ἀπέφυγε Φιλοκράτης. μετὰ ταῦτα ἐπήει χρόνος Θε-
451 μιστοκλῆς ἄρχων· ἐνταῦθ' εἰσέρχεται βουλευτὴς εἰς
τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, οὔτε λαχὼν οὔτ' ἐπι-
λαχών, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν' εἰς ὑποδο-
452 χὴν ἅπαντα καὶ λέγοι καὶ πράττοι Φιλοκράτει, ὡς αὐτὸ
ἔδειξε τὸ ἔργον. νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα Φιλοκρά- 63
της, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵτινες ἀφι-
κόμενοι πρὸς Φίλιππον ἀξιώσουσιν αὐτὸν δεῦρο πρέ-
σβεις αὐτοκράτορας πέμπειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. τού-
των εἷς ἦν Δημοσθένης. κἀκεῖθεν ἐπανήκων ἐπαινέτης
ἦν τῆς εἰρήνης, καὶ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγ-
γελλε, καὶ μόνος τῶν ἄλλων βουλευτῶν ἔγραψε σπεί-
453 σασθαι τῷ κήρυκι τῷ ἀπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῖς πρέ-
σβεσιν, ἀκόλουθα γράφων Φιλοκράτει· ὁ μέν γε τὴν
ἐξουσίαν ἔδωκε τοῦ δεῦρο κήρυκα καὶ πρέσβεις πέμ-
πεσθαι, ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ σπένδεται. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα 64
ἤδη μοι σφόδρα προσέχετε τὸν νοῦν. ἐπράττετο γὰρ
οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους πρέσβεις τοὺς πολλὰ συκοφαν-
454 τηθέντας ὕστερον ἐκ μεταβολῆς ὑπὸ Δημοσθένους,
ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην, εἰκότως,
τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ τὰ ψηφίσματα
γράφοντας, πρῶτον μὲν ὅπως μὴ περιμείνητε τοὺς
πρέσβεις, οὓς ἦτε ἐκπεπομφότες παρακαλοῦντες ἐπὶ
Φίλιππον, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀλλ' ἰδίᾳ*

65 ποιήσησθε τὴν εἰρήνην· δεύτερον δ' ὅπως μὴ μόνον
τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς
Φίλιππον, ἵν', εἴ τινες προσέχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμε-
τέρῳ, εἰς τὴν ἐσχάτην ἐμπέσοιεν ἀθυμίαν ὁρῶντες
ὑμᾶς αὐτοὺς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον,
οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν ἐψη-
φισμένους ποιεῖσθαι· τρίτον δὲ ὅπως Κερσοβλέπτης
ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔσται ἔνορκος, μηδὲ μετέσται 455
τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ. παρηγγέλλετο
66 δ' ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατεία. καὶ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξωνούμε-
νος οὐκ ἠδίκει, πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν
ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα, οἱ
δ' ἀποδόμενοι καὶ κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως
ἰσχυρὰ μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. ὁ γὰρ μισαλέξαν-
δρος νυνὶ φάσκων εἶναι καὶ τότε μισοφίλιππος Δη-
μοσθένης, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάν-
δρου, γράφει ψήφισμα, τοὺς καιροὺς τῆς πόλεως ὑφαι-
67 ρούμενος, ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ
ἱσταμένου τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτ' ἦν τῷ Ἀσκλη-
πιῷ ἡ θυσία καὶ ὁ προαγὼν, ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ὃ πρό- 456
τερον οὐδεὶς μέμνηται γενόμενον, τίνα πρόφασιν 457
ποιησάμενος; ἵνα, φησὶν, ἐὰν ἤδη παρῶσιν οἱ τοῦ Φι-
λίππου πρέσβεις, βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα
περὶ τῶν πρὸς Φίλιππον, τοῖς οὔπω παροῦσι πρέσβεσι
προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς χρόνους
ὑμῶν ὑποτεμνόμενος καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων,
ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐπανελθόντων τῶν
ὑμετέρων πρέσβεων, ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρή-
68 νην. μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἧκον οἱ τοῦ Φιλίπ-
που πρέσβεις· οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦν-
τες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. ἐνταῦθ' ἕτερον ψή-
φισμα νικᾷ Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ

458 τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ συμμαχίας ὑμᾶς βουλεύσασθαι, μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ Διονύσια τὰ ἐν ἄστει, τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν ψηφισμάτων.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, παρεληλύθει τὰ Διο- 69
νύσια, ἐγίγνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι, ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ
459 τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγνώσθη δόγμα κοινὸν τῶν συμμάχων, οὗ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι, τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερέβησαν,
460 οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι· ἔπειτα ἀπήντησαν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δωροδόκημα,
καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ 70
τῶν Ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν στήλην ἀναγεγράφθαι μετ' Ἀθηναίων καὶ μετέχειν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν, δύο μέγιστα προκαταλαμβάνοντες, πρῶτον μὲν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου ταῖς τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν γενέσθαι παρασκευάζοντες, ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει μετα κοινοῦ συνεδρίου κτώμενοι, ἵν' εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ' ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν, ἃ νῦν ἡμῖν παθεῖν συνέβη διὰ Δημοσθένην. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΜΜΑΧΩΝ.

Τούτῳ τῷ δόγματι συνειπεῖν ὁμολογῶ, καὶ πάν- 71
τες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες· καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν εἰληφώς, ὡς ἔσται μὲν ἡ εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον

εἴη διὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βουλεύσασθαι, 461
ἔσται δὲ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων. νὺξ ἐν
μέσῳ, καὶ παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ἐν-
ταῦθα δὴ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα,
οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον, οὐδὲν ὄφελος
ἔφη τῶν χθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ' οἱ Φι-
λίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις, οὐδὲ γιγνώ-
72 *σκειν ἔφη τὴν εἰρήνην ἀπούσης συμμαχίας. οὐ γὰρ*
ἔφη δεῖν, καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε, διὰ τὴν
ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος, ἀπορρῆξαι
τῆς εἰρήνης τὴν συμμαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων
ἀναμένειν μελλήματα, ἀλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτοὺς ἢ τὴν 462
εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι. καὶ τελευτῶν ἐπὶ τὸ βῆμα πα-
ρακαλέσας Ἀντίπατρον ἐρώτημά τι ἠρώτα, προειπὼν
μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως
ἀποκρίνασθαι. καὶ τέλος ταῦτ' ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ
προβιασαμένου Δημοσθένους, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαν-
73 *τος Φιλοκράτους. ὃ δὲ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, Κερσο-*
βλέπτην καὶ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον ἔκδοτον ποιῆσαι,
καὶ τοῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ ἐλαφηβολιῶνος,
πρὶν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς
ὅρκους Δημοσθένην· ὁ γὰρ μισαλέξανδρος καὶ μισο-
φίλιππος ὑμῖν οὑτοσὶ ῥήτωρ δὶς ἐπρέσβευσεν ἐν Μα-
κεδονίᾳ, ἐξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ νυνὶ κελεύων τῶν Μακε- 463
δόνων καταπτύειν. εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν, τὴν τῇ ἕκτῃ
λέγω, καθεζόμενος βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκ-
74 *δοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτους ἐποίησε. λαν-*
θάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν
ἄλλων γραμμάτων παρεγγράψας, ὁ δ' ἐπιψηφίσας, 464
Δημοσθένης, ἐν ᾧ γέγραπται „ἀποδοῦναι τοὺς ὅρκους 465
τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ
τοὺς συνέδρους τῶν συμμάχων.“ παρὰ δὲ Κερσο

βλέπτου σύνεδρος οὐκ ἐκάθητο· γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμνύναι τὸν Κερσοβλέπτην οὐ συνεδρεύοντα ἐξέκλησε τῶν ὅρκων. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀνά- 75
γνωθί μοι, τίς ἦν ὁ ταῦτα γράψας καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας πρόεδρος.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ.

Καλὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλὸν ἡ τῶν δημοσίων γραμ-
466 μάτων φυλακή· ἀκίνητον γάρ ἐστι καὶ οὐ συμμεταπίπτει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ἀπέδωκε τῷ δήμῳ, ὁπόταν βούληται, συνιδεῖν τοὺς πάλαι μὲν πονηροὺς, ἐκ μεταβολῆς δ' ἀξιοῦντας εἶναι χρηστούς.

Ὑπόλοιπον δέ μοι ἐστὶ τὴν κολακείαν αὐτοῦ διεξ- 76
ελθεῖν. Δημοσθένης γὰρ ἐνιαυτὸν βουλεύσας οὐδεμίαν πώποτε φανεῖται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας, ἀλλὰ τότε μόνον καὶ πρῶτον πρέσβεις εἰς προε-
467 δρίαν ἐκάλεσε καὶ προσκεφάλαια ἔθηκε καὶ φοινικίδας περιεπέτασε καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἡγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥστε καὶ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀσχημοσύνην καὶ κολακείαν. καὶ ὅτ' ἀπῇεσαν, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρικὰ καὶ προὔπεμψεν εἰς Θήβας, καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιῶν. ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προεδρίας.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὗτος τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικοῦτος τὸ μέγε- 77
468 θος κόλαξ πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτὴν τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον κατεψεύσατο, ὡς οὐ παρὰ Χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, οὓς μεθ' ἡμέραν ἐπιορκῶν νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν, ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς

θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πενθῆσαι καὶ τὰ 469
νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν
ἐσθῆτα λαβὼν ἐβουθύτει καὶ παρενόμει, τὴν μόνην
ὁ δείλαιος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειποῦσαν
78 ἀπολέσας. καὶ οὐ τὸ δυστύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν
τρόπον ἐξετάζω. ὁ γὰρ μισότεκνος καὶ πατὴρ πονηρὸς 470
οὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστὸς, οὐδὲ ὁ τὰ
φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων οὐδέποθ'
ὑμᾶς περὶ πλείονος ποιήσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐδέ
γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς οὐκ ἂν γένοιτο δημοσίᾳ χρηστὸς,
οὐδ' ὅστις ἐστὶν οἴκοι φαῦλος, οὐδέποτ' ἦν ἐν Μακε-
δονίᾳ κατὰ τὴν πρεσβείαν καλὸς κἀγαθός· οὐ γὰρ τὸν
τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξεν.
79 Πόθεν οὖν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμά-
των, οὗτος γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος καιρὸς, καὶ τί ποτ' ἐστὶ
τὸ αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολι-
τευμάτων Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένη-
ται, Δημοσθένης δὲ ἐπέστη τῶν ἄλλων κατήγορος, καὶ
πόθεν ποθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀτυχίας ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος
ἐμβέβληκε, ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦ- 471
80 σαι. ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε
καὶ τάς τε ἐν Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀναστάτους
ἐποίησε, Θηβαίους δὲ, ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει, περαιτέρω
τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος ἰσχυροὺς
κατεσκεύασεν, ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες
ἐσκευαγωγήσατε, ἐν ταῖς μεγίσταις δ' ἦσαν αἰτίαις οἱ
πρέσβεις οἱ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσαντες, πολὺ δὲ
τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης καὶ Δημοσθένης
διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ψηφίσματα
81 γεγραφέναι, συνέβη δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διαφέ-
ρεσθαί τι Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην σχεδὸν ὑπὲρ
τούτων, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς αὐτοὺς ὑπωπτεύσατε δι-

472 *ἐνεχθῆναι, τοιαύτης δὲ ἐμπιπτούσης ταραχῆς μετὰ τῶν
συμφύτων νοσημάτων αὐτῷ ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβου-
λεύετο, μετὰ δειλίας καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ
473 τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας, καὶ ἡγήσατο, εἰ τῶν συμ-
πρεσβευόντων καὶ τοῦ Φιλίππου κατήγορος ἀναφα-
νείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τοὺς
δὲ ἄλλους συμπρέσβεις κινδυνεύσειν, αὐτὸς δ' εὐδο-
κιμήσειν καὶ προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρὸς πι-
στὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι. κατιδόντες δ' αὐτὸν οἱ τῇ* 82
*τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχίᾳ ἄσμενοι παρε-
κάλουν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομά-
474 ζοντες τῇ πόλει· ὁ δὲ παριὼν ἀρχὰς αὐτοῖς ἐνεδίδου
πολέμου καὶ ταραχῆς. οὗτός ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ
πρῶτος ἐξευρὼν Σέρριον τεῖχος καὶ Δορίσκον καὶ Ἐρ-
γίσκην καὶ Μυρτίσκην καὶ Γάνος καὶ Γανίδα, χωρία,
ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ᾔδειμεν πρότερον. καὶ εἰς τοῦτο
475 φέρων περιέστησε τὰ πράγματα, ὥστ' εἰ μὲν μὴ πέμ-
ποι Φίλιππος πρέσβεις, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς
πόλεως, εἰ δὲ πέμποι, κατασκόπους πέμπειν, ἀλλ' οὐ
πρέσβεις. εἰ δὲ ἐπιτρέπειν ἐθέλοι πόλει τινὶ ἴσῃ καὶ* 83
*ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὐκ εἶναι κριτὴν ἴσον
476 ἡμῖν ἔφη καὶ Φιλίππῳ. Ἁλόννησον ἐδίδου· ὁ δ' ἀπη-
γόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσι,
478 περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος. καὶ τὸ τελευταῖον στε-
φανώσας τοὺς μετὰ Ἀριστοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ
Μαγνησίαν παρὰ τὰς τῆς εἰρήνης συνθήκας ἐπιστρα-
τεύσαντας τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν
καὶ τὸν πόλεμον παρεσκεύασεν.*

Ναί, ἀλλὰ χαλκοῖς καὶ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὡς 84
*αὐτός φησι, τὴν χώραν ἡμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν Εὐ-
βοέων καὶ Θηβαίων συμμαχίᾳ. ἀλλ', ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ
ταῦτα τρία μέγιστα ἠδίκησθε καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε.*

σπεύδων δ' εἰπεῖν περὶ τῆς θαυμαστῆς συμμαχίας τῆς
τῶν Θηβαίων, ἵν' ἐφεξῆς εἴπω, περὶ τῶν Εὐβοέων
πρῶτον μνησθήσομαι.

85 Ὑμεῖς γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ μεγάλα ἠδικη-
μένοι ὑπὸ Μνησάρχου τοῦ Χαλκιδέως, τοῦ Καλλίου
καὶ Ταυροσθένους πατρὸς, οὓς οὗτος νυνὶ μισθὸν
λαβὼν Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν, καὶ πάλιν ὑπὸ 479
Θεμίσωνος τοῦ Ἐρετριέως, ὃς ἡμῶν εἰρήνης οὔσης
Ὠρωπὸν ἀφείλετο, τούτων ἑκόντες ἐπιλαθόμενοι,
ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Εὔβοιαν Θηβαῖοι καταδουλώσα-
σθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι, ἐν πέντε ἡμέραις ἐβοη-
θήσατε αὐτοῖς καὶ ναυσὶ καὶ πεζικῇ δυνάμει, καὶ πρὶν
τριάκονθ' ἡμέρας διελθεῖν ὑποσπόνδους Θηβαίους
ἀφήκατε, κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, καὶ τάς τε πό-
λεις αὐτὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε ὀρθῶς καὶ δι- 480
καίως τοῖς παρακαταθεμένοις, οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον
εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι.
86 καὶ τηλικαῦθ' ὑφ' ὑμῶν εὖ πεπονθότες οἱ Χαλκιδεῖς
οὐ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας, ἀλλ' ἐπειδὴ
τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν Πλουτάρχῳ βοηθήσοντες,
τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' οὖν προσεποιοῦνθ'
ὑμῖν εἶναι φίλοι, ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας πα-
ρήλθομεν καὶ τὸ Κοτύλαιον ὀνομαζόμενον ὄρος ὑπερ-
εβάλλομεν, ἐνταῦθα Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς, ὃν Δημο-
87 σθένης μισθὸν λαβὼν ἐνεκωμίαζεν, ὁρῶν τὸ στρατό-
πεδον τὸ τῆς πόλεως εἴς τινας δυσχωρίας κατακεκλη-
μένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχην οὐκ ἦν ἀναχώρησις
οὐδὲ βοηθείας ἐλπὶς οὔτ' ἐκ γῆς οὔτ' ἐκ θαλάττης, συν- 481
αγείρας ἐξ ἁπάσης τῆς Εὐβοίας στρατόπεδον καὶ
παρὰ Φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος, ὅ τ'
ἀδελφὸς αὐτοῦ Ταυροσθένης, ὁ νυνὶ πάντας δεξι-
ούμενος καὶ προσγελῶν, τοὺς Φωκικοὺς ξένους δια-

βιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες. καὶ εἰ μὴ 88
πρῶτον μὲν θεῶν τις ἔσωσε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ
στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι καὶ πεζοὶ καὶ ἱππεῖς ἄνδρες
ἀγαθοὶ ἐγένοντο καὶ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Τα-
μύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ἀφεῖσαν
ὑποσπόνδους τοὺς πολεμίους, ἐκινδύνευσεν ἂν ἡ πό-
λις αἴσχιστα παθεῖν· οὐ γὰρ τὸ δυστυχῆσαι κατὰ πό-
482 λεμον μέγιστόν ἐστι κακόν, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς ἀντα-
γωνιστὰς ἀναξίους αὑτοῦ διακινδυνεύων ἀποτύχῃ,
διπλασίαν εἰκὸς εἶναι τὴν συμφοράν. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς
τοιαῦτα πεπονθότες πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς.
τυχὼν δὲ παρ' ὑμῶν συγγνώμης Καλλίας ὁ Χαλκι- 89
δεὺς μικρὸν διαλιπὼν χρόνον πάλιν ἧκε φερόμενος
εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέ-
δριον εἰς Χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν Εὔβοιαν
ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὑτῷ τυ-
ραννίδα περιποιούμενος. καὶ ταύτης ἐλπίζων συναγω-
νιστὴν Φίλιππον λήψεσθαι ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν
καὶ περιῄει μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν ἑταίρων εἷς ὠνο-
μάζετο. ἀδικήσας δὲ Φίλιππον κἀκεῖθεν ἀποδρὰς ὑπέ- 90
βαλλεν ἑαυτὸν φέρων Θηβαίοις. ἐγκαταλιπὼν δὲ κἀ-
κείνους, καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου,
παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς τε Θηβαίων ἔχθρας
καὶ τῆς Φιλίππου. ἀπορῶν δ', ὅ τι χρήσαιτο αὑτῷ, καὶ
παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατείας, μίαν ἐλ-
πίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας ἔνορκον λαβεῖν τὸν
483 Ἀθηναίων δῆμον, σύμμαχον ὀνομασθέντα, βοηθήσειν,
εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴοι· ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ
ὑμεῖς κωλύσαιτε. ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἀποστέλλει δεῦ- 91
ρο πρέσβεις Γλαυκέτην καὶ Ἐμπέδωνα καὶ Διόδωρον
τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας τῷ μὲν δήμῳ ἐλπίδας
κενάς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον καὶ τοῖς περὶ αὐτόν.

τρία δ' ἦν ἃ ἅμα ἐξωνεῖτο, πρῶτον μὲν μὴ διασφαλῆ-
ναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας· οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον,
εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος μὴ
προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ
φεύγειν ἐκ Χαλκίδος ἢ τεθνάναι ἐγκαταληφθέντι· τη-
λικαῦται δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν ἐπεστράτευον, ἥ τε Φι- 484
λίππου καὶ Θηβαίων. δεύτερον δ' ἧκον οἱ μισθοὶ τῷ
γράψαντι τὴν συμμαχίαν ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν
Ἀθήνησι Χαλκιδέας, τρίτον δὲ ὥστε μὴ τελεῖν συντά-
92 ξεις. καὶ τούτων τῶν προαιρέσεων οὐδεμιᾶς ἀπέτυχε
Καλλίας, ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης, ὡς αὐτὸς
προσποιεῖται, ὅν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιστα λέγειν,
ἀπέδοτο μὲν τοὺς καιροὺς τοὺς τῆς πόλεως, ἔγραψε
δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ βοηθεῖν ἡμᾶς Χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μό-
νον ἀντικαταλλαξάμενος ἀντὶ τούτων, εὐφημίας ἕνεκα
προσγράψας Χαλκιδέας βοηθεῖν, ἐάν τις ἴῃ ἐπ' Ἀθη-
93 ναίους· τὰς δὲ συνεδρίας καὶ τὰς συντάξεις, ἐξ ὧν ἰσχύ- 485
σειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις
ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις γράφων καὶ τῷ λόγῳ προσ-
βιβάζων ὑμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν
πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς ἀεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων,
τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας μετὰ τὰς εὐεργεσίας. ἵνα
δ' εὖ εἰδῆτε, ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν Καλλίου
γραφὴν καὶ τὴν συμμαχίαν, καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

94 Οὔπω τοίνυν τοῦτ' ἐστὶ δεινὸν, εἰ καιροὶ πέ- 486
πρανται τηλικοῦτοι καὶ συνεδρίαι καὶ συντάξεις, ἀλλὰ
πολὺ τούτου δεινότερον ὑμῖν φανήσεται ὃ μέλλω λέ-
γειν. εἰς γὰρ τοῦτο προήχθη Καλλίας μὲν ὁ Χαλκιδεὺς
ὕβρεως καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ, ὃν ἐπαινεῖ
Κτησιφῶν, δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ Ὠρεοῦ συντάξεις
καὶ τὰς ἐξ Ἐρετρίας, τὰ δέκα τάλαντα, ὁρώντων φρο-

*νούντων βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι, καὶ
τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτων συνέδρους παρ' ὑμῶν μὲν
ἀνέστησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ τὸ καλούμενον
Εὐβοϊκὸν συνέδριον συνήγαγον. ὃν δὲ τρόπον καὶ
δι' οἵων κακουργημάτων, ταῦτ' ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦ-
σαι. ἀφικνεῖται γὰρ πρὸς ὑμᾶς οὐκέτι δι' ἀγγέλων,* 95
*ἀλλ' αὐτὸς ὁ Καλλίας, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν λόγους διεξῆλθε κατεσκευασμένους ὑπὸ Δημο-
σθένους. εἶπε γάρ, ὡς ἥκοι ἐκ Πελοποννήσου νεωστὶ
σύνταγμα συντάξας εἰς ἑκατὸν ταλάντων πρόσοδον
ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογίζετο, ὅσον ἑκάστους ἔδει συν-
τελεῖν, Ἀχαιοὺς μὲν πάντας καὶ Μεγαρέας ἑξήκοντα
τάλαντα, τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετταρά-
κοντα· ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων ὑπάρξειν καὶ ναυ-* 96
*τικὴν καὶ πεζικὴν δύναμιν· εἶναι δὲ πολλοὺς ἄλλους
τῶν Ἑλλήνων, οὓς βούλεσθαι κοινωνεῖν τῆς συντά-*
487 *ξεως, ὥστε οὔτε χρημάτων οὔτε στρατιωτῶν ἔσεσθαι
ἀπορίαν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ φανερά· ἔφη δὲ καὶ πράξεις
πράττειν ἑτέρας δι' ἀπορρήτων, καὶ τούτων εἶναί τινας
μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν, καὶ τελευτῶν ὀνο-
μαστὶ παρεκάλει Δημοσθένην καὶ συνειπεῖν ἠξίου. ὁ* 97
*δὲ σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε Καλλίαν ὑπερεπῄ-
νει τό τε ἀπόρρητον προσεποιήσατο εἰδέναι· τὴν δ' ἐκ
Πελοποννήσου πρεσβείαν, ἣν ἐπρέσβευσε, καὶ τὴν ἐξ
Ἀκαρνανίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. ἦν δ' αὐ-*
488 *τῷ κεφάλαιον τῶν λόγων πάντας μὲν Πελοποννησίους
ὑπάρχειν, πάντας δ' Ἀκαρνᾶνας συντεταγμένους ἐπὶ
Φίλιππον ὑφ' ἑαυτοῦ, εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημά-
των μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα
καὶ εἰς πεζοὺς στρατιώτας μυρίους καὶ ἱππέας χιλίους,
ὑπάρξειν δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὰς πολιτικὰς δυνάμεις,* 98
ἐκ Πελοποννήσου μὲν πλείονας ἢ δισχιλίους ὁπλίτας,

ἐξ Ἀκαρνανίας δὲ ἑτέρους τοσούτους· δεδόσθαι δὲ
ἀπὸ πάντων τούτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν· πραχθή- 489
σεσθαι δὲ αὐτὰ οὐκ εἰς μακρὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἕκτην
ἐπὶ δέκα τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός· εἰρῆσθαι γὰρ
ἐν ταῖς πόλεσιν ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ παρηγγέλθαι πάντας
ἥκειν συνεδρεύσοντας Ἀθήναζε εἰς τὴν πανσέληνον.
99 καὶ γὰρ τοῦτο ἄνθρωπος ἴδιον καὶ οὐ κοινὸν ποιεῖ. 490
οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριστα
καὶ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον·
Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ'
ὅρκου ψεύδεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος ἑαυτῷ, δεύτε-
ρον δὲ, ἃ εὖ οἶδεν οὐδέποτε ἐσόμενα, τολμᾷ λέγειν
ἀριθμῶν εἰς ὁπότ' ἔσται, καὶ ὧν τὰ σώματα οὐχ ἑώ-
ρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν
καὶ μιμούμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. διὸ καὶ μάλιστα
ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι, ὅτι πονηρὸς ὢν καὶ τὰ τῶν χρη-
100 στῶν σημεῖα διαφθείρει. ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀνα-
γνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ μακρότερον μὲν τῆς
Ἰλιάδος, κενότερον δὲ τῶν λόγων, οὓς εἴωθε λέγειν,
καὶ τοῦ βίου, ὃν βεβίωκε, μεστὸν δ' ἐλπίδων οὐκ ἐσο- 491
μένων καὶ στρατοπέδων οὐδέποτε συλλεγησομένων.
ἀπαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τοῦ κλέμματος καὶ
ἀνακρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐνταῦθα δὴ συστρέ-
ψας γράφει κελεύων ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς Ἐρέτριαν, 492
οἵτινες δεήσονται τῶν Ἐρετριέων, πάνυ γὰρ ἔδει δεη-
θῆναι, μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν, τὰ πέντε
τάλαντα, ἀλλὰ Καλλίᾳ, καὶ πάλιν ἑτέρους αἱρεῖσθαι
εἰς Ὠρεὸν πρὸς τοὺς Ὠρείτας πρέσβεις, οἵτινες δεή-
σονται τὸν αὐτὸν Ἀθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομί-
101 ζειν εἶναι. ἔπειτα ἀναφαίνεται περὶ ἅπαντ' ὢν ἐν τῷ 493
ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι, γράψας τὰ πέντε τά-
λαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ὠρείτας μὴ ὑμῖν, 494

ἀλλὰ Καλλίᾳ διδόναι. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὴν ἀλαζονείαν ἀνάγνωθι καὶ τοῦ κλέμματος ἅψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀνόσιος ἄνθρωπος, ὅν φησι Κτησιφῶν καὶ ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι διατελεῖν λέγοντα καὶ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις καὶ τὴν πεζὴν στρατιὰν 102
καὶ τὴν πανσέληνον καὶ τοὺς συνέδρους λόγῳ ἠκούσατε, τὰς δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων, τὰ δέκα τάλαντα, ἔργῳ ἀπωλέσατε.

Ὑπόλοιπον δέ μοι ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία 103
τάλαντα μισθὸν τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης, τάλαντον μὲν ἐκ Χαλκίδος παρὰ Καλλίου, τάλαντον δ' ἐξ Ἐρετρίας παρὰ Κλειτάρχου τοῦ τυράννου, τάλαντον δὲ ἐξ Ὠρεοῦ, δι' ὃ καὶ καταφανὴς ἐγένετο,
495 δημοκρατουμένων τῶν Ὠρειτῶν καὶ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος. ἐξανηλωμένοι γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ παντελῶς ἀπόρως διακείμενοι πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον τὸν Χαριγένους υἱὸν τοῦ δυναστεύσαντός ποτε ἐν Ὠρεῷ, δεησόμενον αὐτοῦ τὸ μὲν τάλαντον ἀφεῖναι τῇ πόλει, ἐπαγγελλόμενον δ' αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν Ὠρεῷ. ὁ δὲ ἀπεκρί- 104
νατο τῷ Γνωσιδήμῳ, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ οὐδὲν
496 δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσπράττειν. ἀναγκαζόμενοι δὲ οἱ Ὠρεῖται καὶ οὐκ εὐποροῦντες ὑπέθεσαν αὐτῷ τοῦ ταλάντου τὰς δημοσίας προσόδους, καὶ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκή-
497 ματος δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν. καὶ πάντ' ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τοῦ 105
δήμου. ὅτι δὲ τἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τῶν Ὠρειτῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ψήφισμα, ὦ Ἀθηναῖοι, αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως, ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία τοῦ Κτησιφῶντος· τὸν γὰρ οὕτως αἰσχρῶς δωροδοκοῦντα οὐκ ἔστιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθὸν, ἃ τετόλμηκεν οὗτος γράψαι ἐν τῷ ψηφίσματι.

106 Ἐνταῦθ' ἤδη τέτακται καὶ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δ' ὁ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς πόλεως πράξεις ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς, ἄδικον δὲ καὶ οὐδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίους συμμαχίαν γράψας. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς θεοὺς 498
αὐτοῦ πλημμελημάτων λέγειν.

107 Ἔστι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ Κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον καὶ λιμὴν ὁ νῦν ἐξάγιστος καὶ ἐπάρατος ὠνομασμένος. ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιρραῖοι καὶ Ἀκραγαλλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ ἀναθήματα ἠσέ- 499
βουν, ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας. ἀγανακτήσαντες δ' ἐπὶ τοῖς γενομένοις μάλιστα μὲν, ὡς λέγεται, οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀμφικτύονες μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους μετελθεῖν.

108 καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ Πυθία πολεμεῖν Κιρραίοις καὶ Ἀκραγαλλίδαις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Πυθίῳ καὶ Ἀρτέμιδι καὶ Λητοῖ καὶ Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ, καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ' αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μήτ' ἄλλον ἐᾶν. λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν οἱ Ἀμφικτύονες ἐψηφίσαντο Σόλωνος εἰπόντος Ἀθηναίου τὴν γνώμην,

500 ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ καὶ περὶ ποίησιν καὶ
φιλοσοφίαν διατετριφότος, ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς
ἐναγεῖς κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ· καὶ συναθροί- 109
σαντες δύναμιν ἱκανὴν τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξηνδρα-
501 ποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν λιμένα ἔχωσαν
καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν καὶ τὴν χώραν αὐ-
τῶν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν· καὶ ἐπὶ τούτοις
ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν μήτ' αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐρ-
γάσεσθαι μήτ' ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ
θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ [καὶ φωνῇ]
καὶ πάσῃ δυνάμει. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον 110
μόνον τὸν ὅρκον ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προστροπὴν καὶ
502 ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τούτων ἐποιήσαντο. γέγραπται
γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ, „εἴ τις τάδε“ φησὶ „παραβαίνοι
ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης ἢ ἔθνος, ἐναγὴς“ φησὶν „ἔστω τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ Λητοῦς καὶ Ἀθη-
νᾶς Προνοίας.“ καὶ ἐπεύχεται αὐτοῖς μήτε γῆν καρ- 111
ποὺς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν
ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα, μηδὲ βοσκήματα κατὰ φύσιν
γονὰς ποιεῖσθαι, ἧτταν δὲ αὐτοῖς εἶναι πολέμου καὶ
δικῶν καὶ ἀγορῶν, καὶ ἐξώλεις εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ
οἰκίας καὶ γένος τὸ ἐκείνων. „καὶ μήποτε“ φησὶν
„ὁσίως θύσειαν τῷ Ἀπόλλωνι μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι μηδὲ
τῇ Λητοῖ μηδ' Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν
τὰ ἱερά.“ ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθι τὴν τοῦ θεοῦ 112
μαντείαν. ἀκούσατε τῆς ἀρᾶς. ἀναμνήσθητε τῶν ὅρ-
503 κων, οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων
συνώμοσαν.

ΜΑΝΤΕΙΑ.

[Οὐ πρὶν τῆσδε πόληος ἐρείψετε πύργον ἑλόντες,
πρίν γε θεοῦ τεμένει κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
κῦμα ποτικλύζῃ κελαδοῦν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.]

ΟΡΚΟΙ. ΑΡΑ.

113 Ταύτης τῆς ἀρᾶς καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας
γενομένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν, οἱ Λοκροὶ 504
οἱ Ἀμφισσεῖς, μᾶλλον δὲ οἱ προεστηκότες αὐτῶν, ἄν-
δρες παρανομώτατοι, ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον, καὶ τὸν
λιμένα τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν
καὶ συνῴκισαν, καὶ τέλη τοὺς καταπλέοντας ἐξέ-
λεγον, καὶ τῶν ἀφικνουμένων εἰς Δελφοὺς πυλα-
γόρων ἐνίους χρήμασι διέφθειραν, ὧν εἷς ἦν Δημο-
114 σθένης. χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν πυλαγόρας λαμ-
βάνει δισχιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν Ἀμφισσέων ὑπὲρ
τοῦ μηδεμίαν μνείαν περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀφικτύοσι 505
ποιήσασθαι. διωμολογήθη δ' αὐτῷ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν
χρόνον ἀποσταλήσεσθαι Ἀθήναζε τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκά-
στου μνᾶς εἴκοσι τῶν ἐξαγίστων καὶ ἐπαράτων χρημά-
των, ἐφ' ᾧτε βοηθήσειν τοῖς Ἀμφισσεῦσιν Ἀθήνησι
κατὰ πάντα τρόπον· ὅθεν μᾶλλον ἢ πρότερον συμ-
βέβηκεν αὐτῷ, ὅτου ἂν προσάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ
δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἑκά-
115 στους ἀνιάτοις κακοῖς περιβάλλειν. σκέψασθε δὴ τὸν
δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ὡς περιεγένετο τῆς τῶν Ἀμ-
φισσέων ἀσεβείας. ἐπὶ γὰρ Θεοφράστου ἄρχοντος, ἱε- 506
ρομνήμονος ὄντος Διογνήτου Ἀναφλυστίου, πυλαγό-
ρους ὑμεῖς εἵλεσθε Μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν Ἀναγυρά-
σιον, ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκεν ζῆν, καὶ Θρα-
συκλέα τὸν Λέκκιον, καὶ τρίτον δὲ μετὰ τούτων ἐμέ. 507
συνέβη δ' ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, πα-
ραχρῆμα δὲ τὸν ἱερομνήμονα Διόγνητον πυρέττειν· τὸ
δ' αὐτὸ τοῦτο συνεπεπτώκει καὶ τῷ Μειδίᾳ. οἱ δ' ἄλ-
116 λοι συνεκάθηντο Ἀμφικτύονες. ἐξηγγέλλετο δ' ἡμῖν
παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει,
ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε καὶ δεινῶς θε-

ραπεύοντες τοὺς Θηβαίους εἰσέφερον δόγμα κατα τῆς
ὑμετέρας πόλεως, πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τον
508 δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅτι χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθηκεν
πρὸς τὸν καινὸν νεὼν πρὶν ἐξαράσασθαι, καὶ ἐπεγρά-
ψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα „Ἀθηναῖοι ἀπὸ Μήδων
καὶ Θηβαίων, ὅτε τἀναντία τοῖς Ἕλλησιν ἐμάχοντο.“
μεταπεμψάμενος δέ με ὁ ἱερομνήμων ἠξίου εἰσελθεῖν εἰς
τὸ συνέδριον καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τοὺς Ἀμφικτύονας
509 ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ αὐτὸν οὕτω προῃρημένον. ἀρ- 117
χομένου δέ μου λέγειν καὶ προθυμότερόν πως εἰσελη-
λυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων πυλαγόρων με-
θεστηκότων, ἀναβοήσας τις τῶν Ἀμφισσέων, ἄνθρω-
πος ἀσελγέστατος καὶ, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο, οὐδεμιᾶς
παιδείας μετεσχηκὼς, ἴσως δὲ καὶ δαιμονίου τινὸς ἐξ-
αμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένου, „ἀρχὴν δέ γε“ ἔφη
„ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε, οὐδ᾽ ἂν ὠνομά-
ζετο τοὔνομα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων ἐν ταῖσδε ταῖς
ἡμέραις, ἀλλ᾽ ὡς ἐναγεῖς ἐξήγετε ἐκ τοῦ ἱεροῦ.“ ἅμα 118
δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ Κρω-
510 βύλος ἐκεῖνος ἔγραψε, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δυσχερῆ
κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει λέγων, ἃ ἐγὼ οὔτε τότ᾽ ἐκαρ-
τέρουν ἀκούων οὔτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν.
ἀκούσας δὲ οὕτω παρωξύνθην, ὡς οὐδεπώποτ᾽ ἐν τῷ
ἐμαυτοῦ βίῳ. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους λόγους ὑπερβήσο-
μαι· ἐπῆλθε δέ μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς
τῶν Ἀμφισσέων περὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας, καὶ
αὐτόθεν ἑστηκὼς ἐδείκνυον τοῖς Ἀμφικτύοσιν· ὑπό-
κειται γὰρ τὸ Κιρραῖον πεδίον τῷ ἱερῷ καὶ ἔστιν εὐσύν-
οπτον. „ὁρᾶτ᾽,“ ἔφην ἐγὼ, „ὦ ἄνδρες Ἀμφικτύονες, 119
ἐξειργασμένον τοῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Ἀμφισσέων
καὶ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα καὶ αὔλια· ὁρᾶτε τοῖς
ὀφθαλμοῖς τὸν ἐξάγιστον καὶ ἐπάρατον λιμένα τετει-

χισμένον· ἴστε τούτους αὐτοί, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖ-
σθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας καὶ χρήματα λαμβά-
νοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος.“ ἅμα δὲ ἀναγιγνώσκειν
ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ, τὸν ὅρκον
τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην, καὶ διωρι- 511
120 ζόμην, ὅτι „ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων
καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκίας τῆς ἐμαυ-
τοῦ βοηθῶ κατὰ τὸν ὅρκον καὶ τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ
ἱερᾷ καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύνα-
μαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς
ἀφοσιῶ· ὑμεῖς δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βουλεύεσθε.
ἐνῆρκται μὲν τὰ κανᾶ, παρέστηκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ 512
θύματα, μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοι-
121 νῇ καὶ ἰδίᾳ. σκοπεῖτε δέ, ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποί-
οις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιή-
σεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς
καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ'
ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάν-
των, ἃ χρὴ παθεῖν αὐτούς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάν-
των, καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, μηδ' ὁσίως
θύσειαν οἱ μὴ τιμωροῦντες, φησί, τῷ Ἀπόλλωνι μηδὲ
τῇ Ἀρτέμιδι μηδὲ τῇ Λητοῖ μηδ' Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ, μηδὲ
122 δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.“ τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτοις 513
ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμοῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλά-
γην καὶ μετέστην ἐκ τοῦ συνεδρίου, κραυγὴ πολλὴ καὶ
θόρυβος ἦν τῶν Ἀμφικτυόνων, καὶ λόγος ἦν οὐκέτι
περὶ τῶν ἀσπίδων, ἃς ἡμεῖς ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ
τῆς τῶν Ἀμφισσέων τιμωρίας. ἤδη δὲ πόρρω τῆς ἡμέ-
ρας οὔσης προελθὼν ὁ κῆρυξ ἀνεῖπε, Δελφῶν ὅσοι
ἐπὶ διέτες ἡβῶσι, καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους, ἥκειν 514
ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἔχοντας ἅμας καὶ δικέλλας πρὸς τὸ Θυ-
τεῖον ἐκεῖ καλούμενον· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κῆρυξ ἀνη-

γόρευε τοὺς ἱερομνήμονας καὶ πυλαγόρους ἥκειν εἰς
τὸν αὐτὸν τόπον βοηθήσοντας τῷ θεῷ καὶ τῇ γῇ τῇ
515 ἱερᾷ· „ἥτις δ' ἂν μὴ παρῇ πόλις, εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ
καὶ ἐναγὴς ἔσται καὶ τῇ ἀρᾷ ἔνοχος.“ τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 123
ἥκομεν ἕωθεν εἰς τὸν προειρημένον τόπον, καὶ κατέ-
βημεν εἰς τὸ Κιρραῖον πεδίον, καὶ τὸν λιμένα κατα-
σκάψαντες καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες ἀνεχωροῦ-
μεν. ταῦτα δὲ ἡμῶν πραττόντων οἱ Λοκροὶ οἱ
Ἀμφισσεῖς, ἑξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες Δελ-
φῶν, ἧκον πρὸς ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεί· καὶ
εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφούς, ἐκιν-
δυνεύσαμεν ἀπολέσθαι. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Κότ- 124
τυφος ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων ἐκκλησίαν ἐποί-
ει τῶν Ἀμφικτυόνων· ἐκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν,
ὅταν μὴ μόνον τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς ἱερομνή-
μονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνθύοντας καὶ
χρωμένους τῷ θεῷ. ἐνταῦθ' ἤδη πολλαὶ μὲν ἐγίγνοντο
τῶν Ἀμφισσέων κατηγορίαι, πολὺς δ' ἔπαινος ἦν κα-
τὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου
ψηφίζονται ἥκειν τοὺς ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης
516 πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ἔχοντας δόγμα,
καθ' ὅ τι δίκην δώσουσιν οἱ Ἀμφισσεῖς ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν
θεὸν καὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς Ἀμφικτύονας ἐξή-
μαρτον. ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμ-
ματεὺς τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦ δόγματος τούτου ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν 125
τῇ βουλῇ καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὰς πράξεις
ἡμῶν ἀποδεξαμένου τοῦ δήμου καὶ τῆς πόλεως πάσης
προαιρουμένης εὐσεβεῖν, καὶ Δημοσθένους ὑπὲρ τοῦ
μεσεγγυήματος τοῦ ἐξ Ἀμφίσσης ἀντιλέγοντος καὶ ἐμοῦ
φανερῶς ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ

φανεροῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἐδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ μεταστησάμενος τοὺς ἰδιώτας ἐκφέρεται προβούλευμα εἰς τὴν ἐκκλη-
126 σίαν, προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν· τὸ
δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφι- 517
σθῆναι καὶ γενέσθαι δήμου ψήφισμα ἤδη ἐπαναστάσης τῆς ἐκκλησίας, ἀπεληλυθότος ἐμοῦ, οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα, καὶ τῶν πολλῶν δὲ ἀφειμένων· οὗ τὸ κεφάλαιόν ἐστι „τὸν ἱερομνήμονα" φησὶ „τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς ἀεὶ πυλαγοροῦντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφοὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων," εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς· κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἀπαντᾶν, ὃς ἐξ ἀνάγκης πρὸ
127 τοῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνου γίγνεσθαι. καὶ πάλιν
ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέστερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει „τὸν ἱερομνήμονα" φησὶ „τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς πυλαγόρους τοὺς ἀεὶ πυλαγο-
ροῦντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις μήτε λόγων 518
μήτε ἔργων μήτε δογμάτων μήτε πράξεως μηδεμιᾶς." τὸ δὲ μὴ μετέχειν τί ἐστι; πότερα τἀληθὲς εἴπω ἢ τὸ ἥδιστον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ· τὸ γὰρ ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λεγόμενον οὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθεικεν. οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων, οὓς ἡμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς οὐδὲ τῆς τοῦ θεοῦ μαντείας.

128 Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, κατεμείναμεν διὰ
τοῦτο τὸ ψήφισμα, οἱ δ' ἄλλοι Ἀμφικτύονες συνελέγησαν εἰς Πύλας πλὴν μιᾶς πόλεως, ἧς ἐγὼ οὔτ' ἂν τοὔνομα εἴποιμι, μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γέ-
νοιντο αὐτῆς μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων. καὶ συνελθόντες 519
ἐψηφίσαντο ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσέας, καὶ στρατηγὸν εἵλοντο Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον τὸν τότε

τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα, οὐκ ἐπιδημοῦντος ἐν Μα-
κεδονίᾳ Φιλίππου, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ Ἑλλάδι παρόντος,
ἀλλ' ἐν Σκύθαις οὕτω μακρὰν ἀπόντος· ὃν αὐτίκα
μάλα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τοὺς
Ἕλληνας ἐπήγαγον. καὶ παρελθόντες τῇ πρώτῃ στρα- 129
τείᾳ καὶ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς Ἀμφισσεῦσιν·
ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων χρήμασιν αὐτοὺς
ἐζημίωσαν, καὶ ταῦτ' ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ θεῷ
καταθεῖναι, καὶ τοὺς μὲν ἐναγεῖς καὶ τῶν πεπραγμέ-
νων αἰτίους μετεστήσαντο, τοὺς δὲ δι' εὐσέβειαν φυ-
γόντας κατήγαγον. ἐπειδὴ δὲ οὔτε τὰ χρήματα ἐξέτι-
νον τῷ θεῷ τούς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον καὶ τοὺς εὐσε-
βεῖς κατελθόντας διὰ τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξέβαλον, οὕ-
520 τως ἤδη τὴν δευτέραν στρατείαν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσέας
ἐποιήσαντο, πολλῷ χρόνῳ ὕστερον, ἐπανεληλυθότος
Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τοὺς Σκύθας στρατείας, τῶν μὲν
θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν παραδεδωκό-
των, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγε-
νημένης.

Ἀλλ' οὐ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον ἡμῖν οἱ θε- 130
οὶ φυλάξασθαι, μόνον οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσ-
κτησάμενοι; οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πό-
λιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν
ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς
μυστηρίοις φανὲν σημεῖον φυλάξασθαι, ἡ τῶν μυστῶν
τελευτή; οὐ περὶ τούτων Ἀμεινιάδης μὲν προὔλεγεν
εὐλαβεῖσθαι καὶ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπερησομένους
τὸν θεόν, ὅ τι χρὴ πράττειν, Δημοσθένης δὲ ἀντέλεγε
521 φιλιππίζειν τὴν Πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὢν καὶ
ἀπολαύων καὶ ἐμπιπλάμενος τῆς διδομένης ὑφ' ὑμῶν
αὐτῷ ἐξουσίας; οὐ τὸ τελευταῖον ἀθύτων καὶ ἀκαλλιε- 131
ρήτων τῶν ἱερῶν ὄντων ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας

ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; καίτοι γε πρῴην ἀπετόλ-
μησε λέγειν, ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος οὐκ ἦλθεν ἡμῶν
ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. τίνος
οὖν ζημίας ἄξιος εἶ τυχεῖν, ὦ τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριε;
εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατουμέ-
νων χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερὰ, σὺ δ' οὐ- 522
δὲν προειδὼς τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλλιερῆ-
σαι τοὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον στεφανοῦ-
σθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις ἢ ὑπερω-
ρίσθαι;

32 Τοιγάρτοι τί τῶν ἀνελπίστων καὶ ἀπροσδοκήτων
ἐφ' ἡμῶν οὐ γέγονεν; οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώπι-
νον βεβιώκαμεν, ἀλλ' εἰς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομέ-
νοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν. οὐχ ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασι-
λεὺς, ὁ τὸν Ἄθω διορύξας, ὁ τὸν Ἑλλήσποντον ζεύ-
ξας, ὁ γῆν καὶ ὕδωρ τοὺς Ἕλληνας αἰτῶν, ὁ τολμῶν
ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν, ὅτι δεσπότης ἐστὶν
ἁπάντων ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομέ-
νου, νῦν οὐ περὶ τοῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνίζε-
ται, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας; καὶ 523
τοὺς αὐτοὺς ὁρῶμεν τῆς τε δόξης ταύτης καὶ τῆς ἐπὶ
τὸν Πέρσην ἡγεμονίας ἠξιωμένους, οἳ καὶ τὸ ἐν Δελ-
33 φοῖς ἱερὸν ἠλευθέρωσαν; Θῆβαι δὲ, Θῆβαι, πόλις
ἀστυγείτων, μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος
ἀνήρπασται, εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς 524
βουλευσάμενοι, ἀλλὰ τήν γε θεοβλάβειαν καὶ τὴν
ἀφροσύνην οὐκ ἀνθρωπίνως, ἀλλὰ δαιμονίως κτησά-
μενοι. Λακεδαιμόνιοι δ' οἱ ταλαίπωροι, προσαψάμε-
νοι μόνον τούτων τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς περὶ τὴν
τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν, οἱ τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἀξιοῦντες
ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες καὶ τῆς συμφορᾶς 525
ἐπίδειξιν ποιησόμενοι μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀνα-

πέμπεσθαι, τοῦτο πεισόμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πατρὶς, ὅ τι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, καὶ ἐν τῇ τοῦ κρατοῦντος καὶ προηδικημένου μετριότητι κριθήσονται. ἡ δ' ἡμετέρα 134
πόλις, ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων, πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι, κατὰ πόλεις ἕκαστοι παρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι, νῦν οὐκέτι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. καὶ ταῦθ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξ ὅτου Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν προσελήλυθεν. εὖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται. λέγει γάρ που, παιδεύων τὰ πλήθη καὶ συμβουλεύων ταῖς πόλεσι τοὺς πονηροὺς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη· διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι παῖδας ὄντας ἡμᾶς 135
τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν' ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

πολλάκι δὴ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα,
526 ὅς κεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμὸν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν ἢ ὅ γε τεῖχος,
ἢ νέας ἐν πόντῳ ἀποτίννυται εὐρύοπα Ζεύς.

ἐὰν δὲ περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον τὰς γνώμας 136
ἐξετάζητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν οὐ ποιήματα Ἡσιόδου εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς τὴν Δημοσθένους πολιτείαν·
527 καὶ γὰρ ναυτικὴ καὶ πεζὴ στρατιὰ καὶ πόλεις ἄρδην εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆς τούτου πολιτείας.

530 Ἀλλ', οἶμαι, οὔτε Φρυνώνδας οὔτε Εὐρύβατος 137
οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο, ὅς, ὦ γῆ καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες καὶ ἄνθρωποι, ὅσοι βούλεσθε ἀκούειν τἀληθῆ, τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς

ἄρα Θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ὑμῖν ἐποιήσαντο οὐ διὰ
τὸν καιρὸν, οὐ διὰ τὸν φόβον τὸν περιστάντα αὐτοὺς,
138 οὐ διὰ τὴν ὑμετέραν δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθέ-
νους δημηγορίας. καίτοι πολλὰς μὲν πρότερον πρε- 531
σβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας οἱ μάλιστα οἰκείως ἐκεί-
νοις διακείμενοι, πρῶτος μὲν Θρασύβουλος ὁ Κολλυ-
τεὺς, ἀνὴρ ἐν Θήβαις πιστευθεὶς ὡς οὐδεὶς ἕτερος, πά-
λιν Θράσων ὁ Ἑρχιεὺς, πρόξενος ὢν Θηβαίοις, Λεω-
139 δάμας ὁ Ἀχαρνεὺς, οὐχ ἧττον Δημοσθένους λέγειν
δυνάμενος, ἀλλ' ἔμοιγε καὶ ἡδίων, Ἀρχέδημος ὁ Πή-
ληξ, καὶ δυνατὸς εἰπεῖν καὶ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν 532
τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους, Ἀριστοφῶν ὁ Ἀζηνιεὺς,
πλεῖστον χρόνον τὴν τοῦ βοιωτιάζειν ὑπομείνας αἰ-
τίαν, Πύρρανδρος ὁ Ἀναφλύστιος, ὃς ἔτι καὶ νῦν ζῇ.
ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε αὐτοὺς ἐδυνήθη προτρέψα-
σθαι εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν. τὸ δ' αἴτιον οἶδα μὲν,
140 λέγειν δ' οὐδὲν δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. ἀλλ',
οἶμαι, ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτῶν ἀφελόμενος Νίκαιαν
Θετταλοῖς παρέδωκε, καὶ τὸν πόλεμον, ὃν πρότερον
ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς Βοιωτῶν, τοῦτον πάλιν
τὸν αὐτὸν πόλεμον ἐπήγαγε διὰ τῆς Φωκίδος ἐπ' αὐ-
τὰς τὰς Θήβας, καὶ τὸ τελευταῖον Ἐλάτειαν καταλα-
βὼν ἐχαράκωσε καὶ φρουρὰν εἰσήγαγεν, ἐνταῦθ' ἤδη,
ἐπεὶ τὸ δεινὸν αὐτῶν ἥπτετο, μετεπέμψαντο Ἀθηναί-
ους, καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε καὶ εἰσῄειτε εἰς τὰς Θήβας ἐν
τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ,
πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλλαβὴν γράψαι
141 Δημοσθένην. ὁ δ' εἰσάγων ἦν ὑμᾶς εἰς τὰς Θήβας και- 533
ρὸς καὶ φόβος καὶ χρεία συμμαχίας, ἀλλ' οὐ Δημο-
σθένης, ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάν-
των μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε, πρῶ-
τον μὲν, ὅτι Φιλίππου τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος

ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους,
ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε, καὶ τί δεῖ τὰ πλείω
λέγειν; ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύ-
534 ψατο, προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γε-
νήσεσθαι οὐ διὰ τοὺς καιρούς, ἀλλὰ διὰ τὰς αὑτοῦ
πρεσβείας πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι 142
βουλεύεσθαι, ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν,
ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον, εἰ γίγνεται, τοῦτο δὲ προλαβὼν
ἔκδοτον μὲν τὴν Βοιωτίαν πᾶσαν ἐποίησε Θηβαίοις,
γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ
Θηβαίων, βοηθεῖν Ἀθηναίους Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις,
τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα,
ὥσπερ εἴωθεν, ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχον-
τας τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τῶν Δημοσθένους
ἀγαπήσοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς πεπόνθε-
σαν ἀγανακτήσοντας· δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλε- 143
535 μον ἀναλωμάτων τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς
ἦσαν ἀπωτέρω οἱ κίνδυνοι, τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαί-
οις, δωροδοκῶν ἐφ' ἑκάστοις τούτων, καὶ τὴν ἡγεμο-
νίαν τὴν μὲν κατὰ θάλατταν ἐποίησε κοινήν, τὸ δ' ἀνά-
λωμα ἴδιον ὑμέτερον. τὴν δὲ κατὰ γῆν, εἰ μὴ δεῖ λη-
ρεῖν, ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις, ὥστε παρὰ τὸν
γενόμενον πόλεμον μὴ κύριον γενέσθαι Στρατοκλέα
τὸν ἡμέτερον στρατηγὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν
στρατιωτῶν σωτηρίας. καὶ ταῦτ' οὐκ ἐγὼ μὲν κατηγο- 144
ρῶ, ἕτεροι δὲ παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ λέγω καὶ
πάντες ἐπιτιμῶσι καὶ ὑμεῖς σύνιστε καὶ οὐκ ὀργίζε-
σθε. ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε πρὸς Δημοσθένην· συν-
είθισθε ἤδη τἀδικήματα τὰ τούτου ἀκούειν, ὥστε οὐ
θαυμάζετε. δεῖ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τι-
μωρεῖσθαι, εἰ χρὴ τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον ἀδίκημα ἠδί- 145

κησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος καὶ μετήνεγκεν εἰς Θήβας εἰς τὴν Καδμείαν, τὴν κοινωνίαν τῶν πράξεων τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος· καὶ τηλικαύτην αὐτὸς αὑτῷ δυναστείαν κατεσκεύασεν, ὥστ' ἤδη παριὼν ἐπὶ τὸ βῆμα πρεσβεύσειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ
146 δοκῇ, κἂν μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε, εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν
στρατηγῶν ἀντείποι, καταδουλούμενος τοὺς ἄρχοντας 536
καὶ συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν διαδικασίαν ἔφη γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατήγιον· πλείω γὰρ ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη ἀπὸ τοῦ βήματος πεπονθέναι ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐκ τοῦ στρατηγίου. μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ ξενικῷ κεναῖς χώραις, καὶ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι πολλὰ διαμαρτυρομένου καὶ σχετλιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέ-
ρων ἀναρπασθέντων τῶν ξένων τὸν κίνδυνον ἀπαρα- 537
147 σκεύῳ τῇ πόλει. τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς
τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν, χωρὶς δ' ἐν Ἀμφίσσῃ πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι, ἀθύμους δὲ τοὺς Ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης πληγῆς προγεγενημένης; καὶ τηλικούτων κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης οὐκ ἀγαπᾷ, εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται, ἀγανακτεῖ· οὐδ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρύττεσθαι, ἀλλ' εἰ μὴ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ἀναρρηθήσεται, τοῦτ' ἀγανακτεῖ. οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

148 Τρίτον δὲ καὶ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν ὃ μέλλω λέγειν. Φιλίππου γὰρ οὐ καταφρονοῦντος τῶν Ἑλλήνων, οὐδ' ἀγνοοῦντος, οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος.

ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας μικρῷ
μέρει διαγωνιεῖται, καὶ διὰ ταῦτα βουλομένου ποιή-
σασθαι τὴν εἰρήνην καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλ-
λοντος, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμένων
τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, εἰκότως· οὐ γὰρ ῥήτωρ ἀστρά-
τευτος καὶ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτοὺς ἐνουθέτησεν, ἀλλ'
ὁ Φωκικὸς πόλεμος δεκαετὴς γεγονὼς ἀείμνηστον παι-
538 δείαν αὐτοὺς ἐπαίδευσε, τούτων δὲ ἐχόντων οὕτως 149
αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τοὺς Βοιωτάρχας ὑπο-
πτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι χρυσίον ἄνευ
αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας, ἀβίωτον ἡγησάμενος
εἶναι, εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας, ἀναπηδή-
σας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδενὸς ἀνθρώπων λέγοντος οὔθ'
ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην οὔθ' ὡς οὐ
δεῖ, ἀλλ' ὡς ᾤετο, τοῦτο κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρχαις
προκηρύττων ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων,
539 διώμνυτο τὴν Ἀθηνᾶν, ἣν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐνεργο- 150
λαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορκεῖν Δημοσθένει, ἦ μήν,
εἴ τις ἐρεῖ, ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσα-
σθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐπιλαβόμενος τῶν
τριχῶν, ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν,
ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγεται,
τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρ-
χοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώτας
τοὺς ὑμετέρους πάλιν ἀνέστρεψαν ἐξεληλυθότας, ἵνα
βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης, ἐνταῦθα παντάπασιν 151
ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα προδότας
τῶν Ἑλλήνων τοὺς Βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε, καὶ γρά-
ψειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις οὐδέποτ' ἀντιβλέ-
ψας πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς Θήβας αἰτήσοντας Θη-
βαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. ὑπεραισχυνθέντες δὲ οἱ
540 ἐν Θήβαις ἄρχοντες. μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προ-

δόται τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετράπον-
το, ἐπὶ δὲ τὴν παράταξιν ὥρμησαν.
152 *Ἔνθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν*
ἐπιμνησθῆναι, οὓς οὗτος ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων
ὄντων τῶν ἱερῶν ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον
ἐτόλμησε τοῖς δραπέταις ποσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν
ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τετελευτηκότων ἐγκωμιά-
ζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ
σπουδαῖα πάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ
τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε, ἐπιχειρήσειν
ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα, βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσω-
πα, λέγειν, ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς
στεφανοῦσθαι; ἐὰν δ' οὗτος λέγῃ, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε,
καὶ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ
153 *ἡ ὑμετέρα μνήμη; γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν*
διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, 541
καὶ νομίσαθ' ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα καὶ τὴν ἐκ τοῦ
ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίγνεσθαι, καὶ λογί-
σασθε, πότερ' οἴεσθε τοὺς οἰκείους τῶν τελευτησάν-
των πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις καὶ
τοῖς ἡρωικοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτ' ἐπεισιοῦσιν ἢ
154 *ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγή-*
σειεν ἄνθρωπος Ἕλλην καὶ παιδευθεὶς ἐλευθέρως,
ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε, εἰ μηδὲν ἕτερον,
ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων ὥσπερ νυνὶ τῶν
τραγῳδῶν γίγνεσθαι, ὅτ' εὐνομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις
καὶ βελτίοσι προστάταις ἐχρῆτο, προελθὼν ὁ κῆρυξ 542
καὶ παραστησάμενος τοὺς ὀρφανούς, ὧν οἱ πατέρες
ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκους πανο-
πλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα
καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετήν, ὅτι τούσδε τοὺς
νεανίσκους, ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ

ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρε-
φε, νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ ἀφίησιν
ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς
προεδρίαν. τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν, ἀλλ' οὐ νῦν, 155
ἀλλὰ παραστησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν
543 *αἴτιον τί ποτ' ἀνερεῖ ἢ τί φθέγξεται; καὶ γὰρ ἐὰν αὐ-*
τὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα, ἀλλ' οὐ
τό γ' ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπηθήσεται, ἀλλὰ
τἀναντία δόξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσθαι, ὅτι
τόνδε τὸν ἄνδρα, εἰ δὴ καὶ οὗτος ἀνήρ, στεφανοῖ ὁ
δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον καὶ
ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν
544 *τάξιν. μὴ πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ἱκετεύω* 156
ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν αὐ-
τῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου ὀρχήστρᾳ, μηδ' αἱρεῖτε παρα-
νοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν Ἀθη-
ναίων, μηδ' ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνηκέ-
στων κακῶν τοὺς ταλαιπώρους Θηβαίους, οὓς φυγόν-
τας διὰ τοῦτον ὑποδέδεχθε τῇ πόλει, ὧν ἱερὰ καὶ τέκνα
καὶ τάφους ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία καὶ
τὸ βασιλικὸν χρυσίον· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν οὐ 157
παρεγένεσθε, ἀλλὰ ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' αὐ-
τῶν εἰς τὰς συμφοράς, καὶ νομίσαθ' ὁρᾶν ἁλισκομένην
τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφάς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν,
ἀγομένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δουλείαν, πρεσβύ-
τας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμαν-
θάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας
ὑμᾶς, ὀργιζομένους οὐ τοῖς τιμωρουμένοις, ἀλλὰ τοῖς
τούτων αἰτίοις, ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς
Ἑλλάδος ἀλιτήριον στεφανοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα
καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολουθοῦσαν τῷ ἀνθρώ-
545 *πῳ φυλάξασθαι. οὔτε πόλις γὰρ οὔτ' ἰδιώτης ἀνὴρ* 158

οὐδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε Δημοσθένει συμβούλῳ χρησάμενος. ὑμεῖς δ', ὦ Ἀθηναῖοι, οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα, τὸν δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετροφότα, τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἐπευθύνειν τὰ κοινά;

159 Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τοῦ τετάρτου καιροῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως, τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. καταγαγούσης δ' αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς
ἀπροσδοκήτου σωτηρίας τοὺς μὲν πρώτους χρόνους 546
ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς αὐτὸν ἐκέλευε χειροτονεῖν· ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τοῦτο προσετάττετε· νυνὶ δ' ἤδη καὶ
160 στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ. ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὖ τερατευόμενος ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίου, εἰς αἰτίαν δὲ
εὐαγγελίων θυσίας τὴν βουλὴν κατέστησεν, ἐπωνυ- 547
μίαν δ' Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο, ἀπετόλμα δὲ λέγειν, ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας· ἀγαπᾶν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα καὶ τὰ σπλάγ-
χνα φυλάττοντα. καὶ ταῦτα λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, 548
ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀναν-

δρίας. ἤδη δ' ἐψηφισμένων Θετταλῶν ἐπιστρατεύειν 161
ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν, καὶ τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον
παροξυνθέντος εἰκότως, ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ
στρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ' ὑμῶν χειροτονηθεὶς,
ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος ἧκεν ὑποστρέψας,
οὔτ' ἐν εἰρήνῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν πα-
ρέχων. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ
549 προὔδοτε, οὐδ' εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων
συνεδρίῳ, οὗτος δ' ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν, εἴπερ ἀλη-
θῆ ἐστιν ἃ λέγεται. ὡς γάρ φασιν οἱ Πάραλοι καὶ οἱ 16
πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰ-
κότως πιστεύεται, ἔστι τις Ἀριστίων Πλαταϊκὸς, ὁ τοῦ
550 Ἀριστοβούλου τοῦ φαρμακοπώλου υἱὸς, εἴ τις ἄρα καὶ
ὑμῶν γιγνώσκει. οὗτός ποτε ὁ νεανίσκος ἑτέρων τὴν
ὄψιν διαφέρων γενόμενος ᾤκησε πολὺν χρόνον ἐν τῇ
Δημοσθένους οἰκίᾳ· ὅ τι δὲ πράττων ἢ πάσχων, ἀμ-
φίβολος ἡ αἰτία καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδαμῶς εὔσχημον
ἐμοὶ λέγειν. οὗτος, ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἠγνοημένος ὅστις
ποτ' ἐστὶ καὶ πῶς βεβιωκὼς, τὸν Ἀλέξανδρον ὑποτρέ-
χει καὶ πλησιάζει ἐκείνῳ. διὰ τούτου γράμματα πέμ-
ψας ὡς Ἀλέξανδρον ἄδειάν τινα εὕρηται καὶ διαλλαγὰς
καὶ πολλὴν κολακείαν πεποίηται. ἐκεῖθεν δὲ θεωρή- 16
σατε, ὡς ὅμοιόν ἐστι τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ. εἰ γάρ τι
551 τούτων ἐφρόνει Δημοσθένης καὶ πολεμικῶς εἶχεν, ὥσ-
περ καὶ φησὶ, πρὸς Ἀλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ
κάλλιστοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρη-
μένος. εἷς μὲν ὁ πρῶτος, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν οὐ πάλαι
καθεστηκὼς Ἀλέξανδρος ἀπαρασκεύων αὐτῷ τῶν
ἰδίων ὄντων εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη, ἤκμαζε δ' ὁ τῶν
Περσῶν βασιλεὺς καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασι καὶ πεζῇ στρα-
τιᾷ, ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν συμμαχίαν προσεδέ-
ξατο διὰ τοὺς ἐπιφερομένους αὐτῷ κινδύνους. εἰπάς

τινα ἐνταῦθα λόγον, Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψή-
φισμα; βούλει σε θῶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ
αὐτοῦ τρόπῳ; καίτοι ῥητορικὴν δειλίαν δημόσιος και-
164 ρὸς οὐκ ἀναμένει. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δα-
ρεῖος κατεβεβήκει, ὁ δ᾽ Ἀλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος
ἐν Κιλικίᾳ πάντων ἐνδεὴς, ὡς ἔφησθα σὺ, αὐτίκα μά-
λα δ᾽ ἤμελλεν, ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος, συμπατηθή-
σεσθαι ὑπὸ τῆς Περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀηδίαν ἡ
πόλις οὐκ ἐχώρει καὶ τὰς ἐπιστολὰς, ἃς ἐξηρτημένος
ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις, ἐπιδεικνύων τισὶ τὸ ἐμὸν 552
πρόσωπον ὡς ἐκπεπληγμένου καὶ ἀθυμοῦντος, καὶ
χρυσόκερων ἀποκαλῶν καὶ κατεστέφθαι φάσκων, εἴ
τι πταῖσμα συμβήσεται Ἀλεξάνδρῳ, οὐδ᾽ ἐνταῦθα
ἔπραξας οὐδὲν, ἀλλ᾽ εἴς τινα καιρὸν ἀνεβάλλου καλ-
165 λίω. ὑπερβὰς τοίνυν ἅπαντα ταῦτα ὑπὲρ τῶν νυνὶ κα-
θεστηκότων λέξω. Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ τὸ ξενικὸν 553
ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ Κόρραγον
στρατιώτας, Ἠλεῖοι δ᾽ αὐτοῖς συμμετεβάλοντο καὶ
Ἀχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληναίων καὶ Ἀρκαδία πᾶσα
πλὴν Μεγάλης πόλεως, αὕτη δὲ ἐπολιορκεῖτο καὶ καθ᾽
ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι, ὁ δ᾽ Ἀλέξανδρος 554
ἔξω τῆς ἄρκτου καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης
μεθειστήκει, ὁ δὲ Ἀντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε
στρατόπεδον, τὸ δ᾽ ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. ἐνταῦθ᾽ ἡμῖν
ἀπόδειξιν ποίησαι, Δημόσθενες, τί ποτ᾽ ἦν ἃ ἔπραξας
ἢ τί ποτ᾽ ἦν ἃ ἔλεγες· καὶ εἰ βούλει, παραχωρῶ σοι
166 τοῦ βήματος, ἕως ἂν εἴπῃς. ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτι μὲν
ἀπορεῖς, συγγνώμην ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ᾽ ἔλεγες, ἐγὼ
νῦν λέξω. οὐ μέμνησθε αὐτοῦ τὰ μιαρὰ καὶ ἀπίθανα
ῥήματα, ἃ πῶς ποθ᾽ ὑμεῖς, ὦ σιδήρεοι, ἐκαρτερεῖτε
ἀκροώμενοι; ὅτ᾽ ἔφη παρελθὼν „ἀμπελουργοῦσί τι- 555
νες την πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ

δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φ
556 μορραφούμεθα ἐπὶ τὰ στενά, τινὲς πρῶτον ὥσπερ
557 βελόνας διείρουσι.“ ταῦτα δὲ τί ἐστιν, ὦ κίναδ
ῥήματα ἢ θαύματα; καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδιν
558 σεαυτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἔλεγες ὡς ἀντιπράττων Ἀ
ξάνδρῳ „ὁμολογῶ τὰ Λακωνικὰ συστῆσαι, ὁμολ
Θετταλοὺς καὶ Περραιβοὺς ἀφιστάναι.“ σὺ γὰρ
κώμην ἀποστήσαις; σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι π
πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπου κίνδυνος πρόσεσι
ἀλλ' εἰ μέν που χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθιζή
πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν
συμβῇ, προσποιήσει καὶ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημέ
559 ἐπιγράψεις· ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσει· ἐὰν
θαρρήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις καὶ χρυσοῖς στεφάν
στεφανοῦσθαι.

Ναί, ἀλλὰ δημοτικός ἐστιν. ἐὰν μὲν τοίνυν π τὴν εὐφημίαν τῶν λόγων αὐτοῦ ἀποβλέπητε, ἐξα τηθήσεσθε, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐὰν δ' εἰς τὴν φύ καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. ἐκείνως ἀπολάβετε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον. ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμ λογιοῦμαι, ἃ δεῖ ὑπάρξαι ἐν τῇ φύσει τῷ δημοτι ἀνδρὶ καὶ σώφρονι, καὶ πάλιν ἀντιθήσω, ποῖόν τ εἰκός ἐστιν εἶναι τὸν ὀλιγαρχικὸν ἄνθρωπον καὶ φ λον· ὑμεῖς δ' ἀντιθέντες ἑκάτερα τούτων θεωρήσατ' τόν, μὴ ὁποτέρου τοῦ λόγου, ἀλλ' ὁποτέρου τοῦ β ἐστίν. οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὁμολογήσειν ὑμᾶς δε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ, πρῶτον μὲν ἐλεύθερ αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ πρὸς μητρός, ἵνα διὰ τὴν περὶ τὸ γένος ἀτυχίαν δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμ οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν, δεύτερον δ' ἀπὸ τ προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμ
560 ὑπάρχειν, ἢ τό γ' ἀναγκαιότατον μηδεμίαν ἔχθρ

ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι κακῶς
70 ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν. τρίτον σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τοῦ δήμου, τέταρτον εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν· καλὸν γὰρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας· εἰ δὲ μὴ, τήν γ' εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγου. πέμπτον ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους ἐγκαταλείπῃ τὸν δῆμον. τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν πάντα δεῖ τἀναντία τούτων ἔχειν· τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι; σκέψασθε δὴ, τί τούτων ὑπάρχει Δημοσθένει· 561
ὁ δὲ λογισμὸς ἔστω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις.

71 Τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι· τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς πῶς ἔχει αὐτῷ; ἐγὼ φράσω. Γύλων ἦν ἐκ Κεραμέων. οὗτος προδοὺς τοῖς πολεμίοις Νύμφαιον τὸ ἐν τῷ Πόντῳ, τότε τῆς πόλεως ἐχούσης τὸ χωρίον τοῦτο, φυγὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο θανάτου καταγνωσθέντος αὐτοῦ, 562
72 τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας, καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βόσπορον, κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν τυράννων τοὺς ὠνομασμένους Κήπους, καὶ γαμεῖ γυναῖκα πλουσίαν μὲν νὴ Δία καὶ χρυσίον ἐπιφερομένην πολὺ, Σκύθιν δὲ τὸ γένος, ἐξ ἧς γίγνονται αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποστείλας συνῴκισε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε, ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι· τὴν δ' ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, ἐξ ἧς ὑμῖν 563
ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης γεγένηται Δημοσθένης. οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς πολέ-

ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας μι
μέρει διαγωνιεῖται, καὶ διὰ ταῦτα βουλομένου π
σασθαι τὴν εἰρήνην καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν μ
λοντος, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμέ
τὸν ἐπιόντα κίνδυνον, εἰκότως· οὐ γὰρ ῥήτωρ ἀστ
τευτος καὶ λιπὼν τὴν τάξιν αὐτοὺς ἐνουθέτησεν,
ὁ Φωκικὸς πόλεμος δεκαετὴς γεγονὼς ἀείμνηστον
538 δείαν αὐτοὺς ἐπαίδευσε, τούτων δὲ ἐχόντων οὕ
αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τοὺς Βοιωτάρχας ὑ
πτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι χρυσίον ἄ
αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας, ἀβίωτον ἡγησάμε
εἶναι, εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας, ἀναπη
σας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδενὸς ἀνθρώπων λέγοντος ο
ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην οὔθ' ὡς
δεῖ, ἀλλ' ὡς ᾤετο, τοῦτο κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρ
προκηρύττων ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτ
539 διώμνυτο τὴν Ἀθηνᾶν, ἥν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐνερ
λαβεῖν εἰργάσατο καὶ ἐνεπιορκεῖν Δημοσθένει, ἦ μ
εἴ τις ἐρεῖ, ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιή
σθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐπιλαβόμενος
τριχῶν, ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτεί
ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγει
τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ
χοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιώ
τοὺς ὑμετέρους πάλιν ἀνέστρεψαν ἐξεληλυθότας,
βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης, ἐνταῦθα παντάπα
ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα προδό
τῶν Ἑλλήνων τοὺς Βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε, καὶ γ
ψειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις οὐδέποτ' ἀντιβ
ψας πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς Θήβας αἰτήσοντας
βαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. ὑπεραισχυνθέντες δ
540 ἐν Θήβαις ἄρχοντες. μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι π

176 ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπάρχῃ. ὁ μὲν τοίνυν
νομοθέτης τὸν ἀστράτευτον καὶ τὸν δειλὸν καὶ τὸν λι-
πόντα τὴν τάξιν ἔξω τῶν περιρραντηρίων τῆς ἀγορᾶς
ἐξείργει, καὶ οὐκ ἐᾷ στεφανοῦσθαι οὐδ' εἰσιέναι εἰς τὰ
ἱερὰ τὰ δημοτελῆ· σὺ δὲ τὸν ἀστεφάνωτον ἐκ τῶν νό-
μων κελεύεις ἡμᾶς στεφανοῦν, καὶ τῷ σαυτοῦ ψηφί-
σματι τὸν οὐ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τραγῳδοῖς εἰς
τὴν ὀρχήστραν, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διονύσου τὸν τὰ ἱερὰ
διὰ δειλίαν προδεδωκότα.

Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως,
ἐκεῖνο μέμνησθε, ὅταν φῇ δημοτικὸς εἶναι· θεωρεῖτ'
αὐτοῦ μὴ τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν βίον, καὶ σκοπεῖτε, μὴ 567
τίς φησιν εἶναι, ἀλλὰ τίς ἐστιν.

177 Ἐπεὶ δὲ στεφάνων ἀνεμνήσθην καὶ δωρεῶν, ἕως
ἔτι μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ
καταλύσετε τὰς ἀφθόνους ταύτας δωρεὰς καὶ τοὺς
εἰκῇ διδομένους στεφάνους, οὔθ' οἱ τιμώμενοι χάριν
ὑμῖν εἴσονται οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐπανορ-
θωθήσεται· τοὺς μὲν γὰρ πονηροὺς οὐ μή ποτε βελ-
τίους ποιήσετε, τοὺς δὲ χρηστοὺς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυ-
μίαν ἐμβαλεῖτε. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα τούτων
178 οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν. εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε,
πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις ἡμῶν εἶναι ἐπὶ
τῶν νυνὶ καιρῶν ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν
ὁμολογήσαιτε, ἐπὶ τῶν προγόνων. ἄνδρες δὲ πότερον
τότε ἀμείνους ἦσαν ἢ νυνί; τότε μὲν διαφέροντες,
νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέστεροι. δωρεαὶ δὲ καὶ στέφα-
νοι καὶ κηρύγματα καὶ σιτήσεις ἐν πρυτανείῳ πότε-
ρον τότε ἦσαν πλείους ἢ νυνί; τότε μὲν ἦν σπάνια
τὰ καλὰ παρ' ἡμῖν καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον·
νῦν δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ στεφα- 568
179 νοῦν ἐξ ἔθους, ἀλλ' οὐκ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε. οὐκ οὖν

ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτ
φε, νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ πανοπλίᾳ ἀφίη
ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ
προεδρίαν. τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν, ἀλλ' οὐ ν
ἀλλὰ παραστησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς πα
543 αἴτιον τί ποτ' ἀνερεῖ ἢ τί φθέγξεται; καὶ γὰρ ἐὰν
τὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προστάγματα, ἀλλ
τό γ' ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπηθήσεται, ἀ
τἀναντία δόξει τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσθαι,
τόνδε τὸν ἄνδρα, εἰ δὴ καὶ οὗτος ἀνήρ, στεφαν
δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον
ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα
544 τάξιν. μὴ πρὸς τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ἱκετ
ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἵστατε ἀφ' ὑμῶν
τῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου ὀρχήστρᾳ, μηδ' αἱρεῖτε πα
νοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν Ἀ
ναίων, μηδ' ὑπομιμνήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνη
στων κακῶν τοὺς ταλαιπώρους Θηβαίους, οὓς φυγ
τας διὰ τοῦτον ὑποδέδεχθε τῇ πόλει, ὧν ἱερὰ καὶ τέ
καὶ τάφους ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία
τὸ βασιλικὸν χρυσίον· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν
παρεγένεσθε, ἀλλὰ ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' ε
τῶν εἰς τὰς συμφοράς, καὶ νομίσαθ' ὁρᾶν ἁλισκομέ
τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφάς, ἐμπρήσεις οἰκι
ἀγομένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δουλείαν, πρεσ
τας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμ
θάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύον
ὑμᾶς, ὀργιζομένους οὐ τοῖς τιμωρουμένοις, ἀλλὰ τ
τούτων αἰτίοις, ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν
Ἑλλάδος ἀλιτήριον στεφανοῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμο
καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολουθοῦσαν τῷ ἀνθρ
545 πῳ φυλάξασθαι. οὔτε πόλις γὰρ οὔτ' ἰδιώτης ἀ

οὐδεὶς πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε Δημοσθένει συμβούλῳ χρησάμενος. ὑμεῖς δ', ὦ Ἀθηναῖοι, οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα, τὸν δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετροφότα, τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἐπευθύνειν τὰ κοινά;

159 Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τοῦ τετάρτου καιροῦ καὶ τῶν νυνὶ καθεστηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνῆσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως, τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. καταγαγούσης δ' αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας τοὺς μὲν πρώτους χρόνους 546
ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἡμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς αὐτὸν ἐκέλευε χειροτονεῖν· ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τοῦτο προσετάττετε· νυνὶ δ' ἤδη καὶ
160 στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ. ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὖ τερατευόμενος ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίου, εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων θυσίας τὴν βουλὴν κατέστησεν, ἐπωνυ- 547
μίαν δ' Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο, ἀπετόλμα δὲ λέγειν, ὡς οὐ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας· ἀγαπᾶν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα καὶ τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. καὶ ταῦτα λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, 548
ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀναν-

οὕτως οὐδὲν ἀεικὲς Ἀθηναίοισι καλεῖσθαι
κοσμητὰς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.

ἔστι που τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; οὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τοῦ δήμου

Προσέλθετε δὴ τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοὰν τὴν 186
ποικίλην· ἁπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. τί οὖν ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη
576 γέγραπται. τίς οὖν ἦι ὁ στρατηγός; οὑτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἄν, ὅτι Μιλτιάδης, ἐκεῖ δὲ οὐκ ἐπιγέγραπται. πῶς; οὐκ ᾔτησε τὴν δωρεὰν ταύτην; ᾔτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδωκεν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν αὐτῷ πρώτῳ γραφῆναι,
παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας. ἐν τοίνυν τῷ μητρῴῳ 187
παρὰ τὸ βουλευτήριον, ἣν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔστιν ἰδεῖν. ἦν μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας Ἀρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης, εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον, ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δοῦναι χιλίας δραχμάς, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἔλαττον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα ἕκαστον, ἔπειτα κελεύει στεφα-
577 νοῦσθαι θαλλοῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ χρυσῷ· τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ στέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσοῦς καταπεφρόνηται. καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῇ ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τριάκοντα προσέβαλλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλήν, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον ἐν Χαιρωνείᾳ τῶν πολεμίων ἐπιόντων. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΔΩΡΕΑΣ ΤΟΙΣ ΑΠΟ ΦΥΛΗΣ.

188 Παρανάγνωθι καὶ ὃ γέγραφε Κτησιφῶν Δημο- 578
σθένει τῷ τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίῳ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον δωρεά. εἰ τοῦτ᾽ ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο αἰσχρῶς· εἰ ἐκεῖνοι κατ᾽ ἀξίαν ἐτιμήθησαν, οὗτος ἀνάξιος ὢν στεφανοῦται.

189 Καίτοι πυνθάνομαί γ᾽ αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς οὐ δίκαια ποιῶ παραβάλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα· οὐδὲ γὰρ Φιλάμμωνά φησι τὸν πύκτην Ὀλυμπίασι στεφανωθῆναι νικήσαντα Γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ᾽ ἑαυτὸν ἀγωνιστάς, ὥσπερ ὑμᾶς ἀγνοοῦντας, ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐστὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους, τοῖς δ᾽ ἀξιοῦσι στεφανοῦσθαι πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετήν, ἧς καὶ ἕνεκα στεφανοῦνται. δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν, ὅταν τὴν ἀνάρρησιν ἐν τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τοὺς Ἕλληνας. μὴ οὖν ἡμῖν,
ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι, διέξιθι, ἀλλ᾽ 579
ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας, οὕτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει.

190 Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα, ὃ ἐπι-
γέγραπται τοῖς ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν. 580

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τούσδ᾽ ἀρετῆς ἕνεκα στεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
δῆμος Ἀθηναίων, οἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
θεσμοῖς ἄρξαντας πρῶτοι πόλεως καταπαύειν
ἦρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

191 Ὅτι τοὺς παρὰ τοὺς νόμους ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τοῦτ᾽ αὐτούς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι. ἔναυλον γὰρ ἦν τότε πᾶσιν, ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον. καὶ

γάρ τοι, ὡς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ἐπυνθανό-
μην, ὃς ἔτη βιοὺς ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν,
ἁπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὃς πολλάκις
πρὸς ἐμὲ διεξῄει ἐπὶ σχολῆς. ἔφη γάρ, ὅτε ἀρτίως κα-
τεληλύθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσίοι γραφὴν παρανόμων
581 *εἰς δικαστήριον, εἶναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον.*
τί γάρ ἐστιν ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος
582 *καὶ πράττοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν, ὡς ἐκεῖνος ἀπήγ-* 192
γελλεν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐποιοῦντο, ὥσπερ νῦν
γίγνεται, ἀλλ' ἦσαν πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικασταὶ τοῖς
τὰ παράνομα γράφουσιν αὐτοῦ τοῦ κατηγορου, καὶ
πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν γραμματέα καὶ ἐκέλευον πά-
λιν ἀναγιγνώσκειν τοὺς νόμους καὶ τὸ ψήφισμα, καὶ
ἡλίσκοντο οἱ παράνομα γράφοντες, οὐκ εἰ πάντας πα-
ραπηδήσειαν τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ μίαν μόνον συλλα-
βὴν παραλλάξειαν. τὸ δὲ νυνὶ γιγνόμενον πρᾶγμα
ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν· ὁ μὲν γὰρ γραμματεὺς ἀνα-
γιγνώσκει τὸ παράνομον, οἱ δὲ δικασταὶ ὥσπερ ἐπῳ-
δὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι πρὸς ἑτέρῳ
τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν 193
583 *Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις πα-*
ραδέχεσθε. μετενήνεκται γὰρ ὑμῖν τὰ τῆς πόλεως δί-
καια· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων
τὴν γραφὴν κατηγορεῖ, οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε ὧν μέν
εἰσι κριταὶ ἐπιλανθάνονται, ὧν δ' οὐκ εἰσὶ δικασταί,
περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. λέγει δὲ
ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποθ' ἅψηται τοῦ πράγματος, οὐχ
ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ καὶ πρότερον
ἕτερος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν. ἐφ' ᾧ καὶ νυνὶ μέγα
φρονεῖν ἀκούω Κτησιφῶντα. ἐτόλμα δ' ἐν ὑμῖν ποτε 194
σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Ἀζηνιεὺς λέγων,
ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἑβδομήκοντα καὶ

πέντε. ἀλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, ὁ δο-
κῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ
τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων, ὅτι πλεῖστα πάν-
των γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν
πέφευγε παρανόμων, καλῶς, οἶμαι, σεμνυνόμενος.
ἐγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανόμων οὐ μόνον οἱ δια-
πολιτευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τοὺς φίλους, εἴ τι 584
195 ἐξαμαρτάνοιεν εἰς τὴν πόλιν. ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώ-
σεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων
Θρασύβουλον τὸν Στειριᾶ γράψαντά τι παρὰ τοὺς 585
νόμους, ἕνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ Φυλῆς,
καὶ εἷλε νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ τῶν εὐεργεσιῶν,
ἃς οὐχ ὑπελογίσαντο οἱ δικασταί· ἡγοῦντο γάρ, ὥσπερ
τότε αὐτοὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς Θρασύβουλος κα-
τήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν παρὰ τοὺς
196 νόμους γράφοντά τι. ἀλλ' οὐ νῦν, ἀλλ' ἅπαν τοὐναν-
τίον γίγνεται· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῶν καὶ τῶν
τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων ἐν τῷ πρυτανείῳ ἐξαι-
τοῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων, οὓς ὑμεῖς ἀχα-
ρίστους εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε· εἰ γάρ τις ἐν
δημοκρατίᾳ τετιμημένος, ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἣν οἱ
θεοὶ καὶ οἱ νόμοι σώζουσι, τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παρά-
νομα γράφουσι, καταλύει τὴν πολιτείαν, ὑφ' ἧς τετί-
197 μηται. τίς οὖν ἀποδέδεικται λόγος ἀνδρὶ συνηγόρῳ 586
δικαίῳ καὶ σώφρονι; ἐγὼ λέξω. εἰς τρία μέρη διαιρεῖ- 587
ται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δι-
καστήριον. ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κα-
τηγόρῳ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ δημοκρατίᾳ, τὸ δὲ δεύ-
τερον ὕδωρ τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι καὶ τοῖς εἰς αὐτὸ
τὸ πρᾶγμα λέγουσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ
λυθῇ τὸ παράνομον, ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ
198 τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας. ὅστις

μὲν οὖν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν
588 ὑμετέραν παραιτεῖται· ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν
ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν
αἰτεῖ, ὧν οὔτε αἰτῆσαι οὐδὲν ὅσιον οὐδενὶ οὔτ' αἰτη-
θέντα ἑτέρῳ δοῦναι. κελεύσατε οὖν αὐτοὺς, ἐάσαντας
ὑμᾶς τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν,
ἀπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν. ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, 199
ὀλίγου δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς
γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μήτε τῷ
κατηγόρῳ συνηγόρους παρασχέσθαι μήτε τῷ τὴν γρα-
φὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι
τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις.
ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα
589 τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μὴ, τὸν κανόνα προσφέρομεν, ᾧ δια-
γιγνώσκεται, οὕτω καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανό- 200
μων παράκειται κανὼν τοῦ δικαίου τουτὶ τὸ σανίδιον
καὶ τὸ ψήφισμα καὶ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. ταῦτα
συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας κατάβαινε· καὶ τί
δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; ὅταν δ' ὑπερπηδή-
σας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν παρακαλῇς κακοῦργον ἄν-
θρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν,
βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; 201
ἐγὼ ἐρῶ. ἐπειδὰν προσελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν
590 διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ
προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ καὶ μὴ ἀπολογῆται, ὑπο-
μνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν καὶ
τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. ἐὰν δὲ μὴ
προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέ-
λετε ἀκούειν· οὐ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας
ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασόμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθε-
λόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. ἐὰν δ' ὑπερπηδήσας 202

τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένην παρακαλῇ, μά-
λιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον, οἰό-
μενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν, μηδ' ἐν ἀρετῇ
τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν ἐπανερομέ-
νου Κτησιφῶντος, εἰ καλέσῃ Δημοσθένην, πρῶτος
ἀναβοήσῃ „κάλει, κάλει.“ ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς 591
νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς. ἂν δ' ἄρα
ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένην τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ κατηγόρηκα.
ἐγὼ δὲ πῶς κατηγόρηκα; ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς. 592
203 οὔτε τὸν ἴδιον βίον τὸν Δημοσθένους πρότερον διεξ
ῆλθον οὔτε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων οὐδενὸς πρό-
τερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπου καὶ πολλὰ ἔχων λέ-
γειν, ἢ πάντων γ' ἂν εἴην ἀπορώτατος· ἀλλὰ πρῶτον
μὲν τοὺς νόμους ἐπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφα-
νοῦν τοὺς ὑπευθύνους, ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα
γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανοῦν
οὐδὲν προβαλλόμενον, οὐδὲ προσεγγράψαντα „ἐπει-
δὰν δῷ τὰς εὐθύνας,“ ἀλλὰ παντελῶς καὶ ὑμῶν καὶ
τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς 593
ταῦτα προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ καὶ ὑμᾶς διαμνημο-
204 νεύειν. δεύτερον δ' ὑμῖν διεξῆλθον τοὺς περὶ τῶν κη-
ρυγμάτων νόμους, ἐν οἷς διαρρήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ
τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς
ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν γραφὴν οὐ τοὺς
νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς
ἀναρρήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων οὐκ ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάρρησιν γίγνεσθαι,
οὐδ' ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ μελλόντων τρα-
γῳδῶν εἰσιέναι. ταῦτα δ' εἰπὼν μικρὰ μὲν περὶ τῶν
ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων ἀδικη-
205 μάτων λέγω. οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε

594 ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶ-
τον καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον
δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς.
ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως
τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος, ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς
ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε, μηδ'
ἀγνοεῖθ', ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἐστὶ δικαστηρίου· οὐ
γὰρ εἰσαῦθίς ποτε βούλεται πρὸς τὸ παράνομον ἀπο-
595 λογεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν ἑτέρων πα-
ρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται τῆς κα-
τηγορίας ἐμβαλεῖν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶ- 206
σιν ὁρᾶτε τοὺς πύκτας περὶ τῆς στάσεως ἀλλήλοις δια-
γωνιζομένους, οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ
τῆς πόλεως περὶ τῆς τάξεως αὐτῷ τοῦ λόγου μάχεσθε,
596 καὶ μὴ ἐᾶτε αὐτὸν ἔξω τοῦ παρανόμου περιίστασθαι,
ἀλλ' ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνεδρεύοντες ἐν τῇ ἀκροάσει εἰσ-
597 ελαύνετε αὐτὸν εἰς τοὺς τοῦ πράγματος λόγους, καὶ
τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ τῶν λόγων ἐπιτηρεῖτε. ἀλλ' ἃ δὴ 207
συμβήσεται ὑμῖν, ἐὰν τοῦτον τὸν τρόπον τὴν ἀκρόα-
σιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δίκαιός εἰμι προειπεῖν.
ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ βαλαντιοτόμον καὶ δια-
τετμηκότα τὴν πολιτείαν. οὗτος κλαίει μὲν ῥᾷον ἢ
ἄλλοι γελῶσιν, ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα· οὐκ
598 ἂν θαυμάσαιμι δὲ, εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξω περι-
εστηκόσι λοιδορήσεται, φάσκων τοὺς μὲν ὀλιγαρχι-
κοὺς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηριθμημένους ἥκειν
πρὸς τὸ τοῦ κατηγόρου βῆμα, τοὺς δὲ δημοτικοὺς
599 πρὸς τὸ τοῦ φεύγοντος. ὅταν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν 208
τοὺς στασιαστικοὺς λόγους ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε·
„ὦ Δημόσθενες, εἰ σοὶ ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύ-
γοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἄν ποθ' ἡ δημο-
κρατία κατέστη. νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν

συμβάντων ἔσωσαν τὴν πόλιν τὸ κάλλιστον ἐκ παι-
δείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, μὴ μνησικακεῖν· σὺ δὲ ἑλκο-
ποιεῖς, καὶ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθημερὸν λόγων ἢ
τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.“ ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν εἰς τὴν 600
διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνη-
μονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι,
ἀεὶ δὲ μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον
ὑπάρξαι δεῖ, ὧν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον,
ἢ τοὺς θεοὺς καινοὺς ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐ- 601
209 τούς. περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς,
ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ „ποῖ φύγω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι; πε-
ριγράψατέ με ἐκ τῆς πολιτείας· οὐκ ἔστιν ὅποι ἀνα-
πτήσομαι,“ ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ „ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθη-
ναίων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; πρὸς ποίαν συμ-
μάχων παρασκευήν; πρὸς ποῖα χρήματα· τί προβαλ-
λόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ
ὑπὲρ σεαυτοῦ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. ἐκλιπὼν 602
μὲν τὸ ἄστυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξ-
ορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως, ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ
ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον καὶ τὰ δημόσια δωρο-
210 δοκήματα.“ ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς
ὁ τόνος τῆς φωνῆς; οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ
Κτησιφῶν, ὁ δ' ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος, σὺ δ' οὔτε περὶ 605
τῆς οὐσίας οὔτε περὶ τοῦ σώματος οὔτε περὶ τῆς ἐπι-
τιμίας ἀγωνίζει; ἀλλὰ περὶ τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή;
περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεά-
211 τρῳ παρὰ τοὺς νόμους· ὃν ἐχρῆν, εἰ καὶ μανεὶς ὁ δῆ-
μος ἢ τῶν καθεστηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης
ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν αὐτὸν, παρελθόντα εἰς
τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν· „ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν
στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ
το κήρυγμα γίγνεται· οὐ γὰρ δεῖ, ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐπέν-

606 θησε καὶ ἐκείρατο, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι."
ἀλλ' οἶμαι, ταῦτα μὲν ἂν εἴποι ἀνὴρ ὄντως βεβιωκὼς
μετ' ἀρετῆς· ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἴποι ἂν κάθαρμα ζηλο-
τυποῦν ἀρετήν. οὐ γὰρ δὴ μὰ τὸν Ἡρακλέα τοῦτό γε 212
ὑμῶν οὐδεὶς φοβήσεται, μὴ ὁ Δημοσθένης, ἀνὴρ με-
γαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων, ἀποτυχὼν τῶν
607 ἀριστείων οἴκαδε ἐπανελθὼν ἑαυτὸν διαχρήσηται· ὃς
τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὥστε
608 τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην καὶ ὑπεύθυνον, ἣν οὗτος
παρὰ τοὺς νόμους γέγραφε στεφανῶσαι, μυριάκις κα-
τατέτμηκε καὶ τούτων μισθοὺς εἴληφε τραύματος ἐκ
προνοίας γραφὰς γραφόμενος, καὶ κατακεκονδύλισται,
ὥστε αὐτὸν οἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τῶν Μειδίου
ἔχειν ἔτι φανερά· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλήν, ἀλλὰ
πρόσοδον κέκτηται.

609 Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώ- 213
μην βραχέα βούλομαι εἰπεῖν, τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσο-
μαι, ἵνα καὶ πεῖραν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πο-
νηρούς, κἂν μή τις προείπῃ, διαγιγνώσκειν· ὃ δ' ἐστὶ
κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι
πρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. περιέρχονται γὰρ τὴν ἀγορὰν
ἀληθεῖς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας καὶ λόγους οὐ
ψευδεῖς λέγοντες. ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' 214
ἑαυτόν φησι φοβεῖσθαι, ἐλπίζειν γὰρ δόξειν ἰδιώτης
εἶναι, ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δω-
ροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι καὶ τὴν ἐμπληξίαν καὶ δει-
λίαν· ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὑτὸν μὲν ἀποβλέπων θαρ-
610 ρεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πονηρίαν καὶ
πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. τοὺς δὲ δὴ κατεγνω-
κότας ἀλλήλων ἀδικεῖν μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ
τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βου- 215

λομαι προειπεῖν. πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην, ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέληται πολλὰ, ὑπ' ἐμοῦ δὲ καταβέβλαπται, καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ. οὕτω γάρ ἐστιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιουργὸς λόγων, ὥστε οὐκ ἀπόχρη αὐτῷ, εἴ τι πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν ἐγὼ ἢ εἴ τινας δημηγορίας εἴρηκα, τούτων κατηγορεῖν,
216 ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν μου τοῦ βίου διαβάλλει καὶ τῆς σιωπῆς μου κατηγορεῖ, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλείπηται, καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μου διατριβὰς καταμέμφεται, καὶ κατὰ τῆσδε τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων, ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάν- 611
217 δρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. καὶ νὴ Δί', ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾶν, διὰ τί τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ ψέγω, τὰ δὲ καθ' ἕκαστον οὐκ ἐκώλυον οὐδ' ἐγραφόμην, ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν ἀπήνεγκα τὴν γραφήν. ἐγὼ δὲ οὔτε τὰς Δημοσθένους διατριβὰς ἐζήλωκα, οὔτ' ἐπὶ ταῖς ἐμαυτοῦ αἰσχύνομαι, οὔτε τοὺς εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους ἐμαυτῷ ἀρρήτους εἶναι βουλοίμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτῳ δημηγορήσας ἐδεξά- 612
218 μην ἂν ζῆν. τὴν δ' ἐμὴν σιωπὴν, ὦ Δημόσθενες, ἡ τοῦ βίου μετριότης παρεσκεύασεν· ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ καὶ μειζόνων αἰσχρῶς οὐκ ἐπιθυμῶ, ὥστε καὶ σιγῶ καὶ λέγω βουλευσάμενος, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει δαπάνης. σὺ δ', οἶμαι, λαβὼν μὲν σεσίγηκας, ἀναλώσας δὲ κέκραγας. λέγεις δὲ οὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ οὐδ' ἃ βούλει, ἀλλ' ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προστάττωσιν· οὐκ αἰσχύνῃ δὲ ἀλαζονευόμε-
219 νος, ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ ψευδόμενος. ἀπηνέχθη

γὰρ ἡ κατὰ τοῦδε τοῦ ψηφίσματος γραφή, ἣν οὐχ ὑπὲρ
τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐνδείξεώς
με φὴς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Ἀλέ-
ξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῆναι, οὔπω σοῦ τὸ περὶ
Παυσανίαν ἐνύπνιον ἑωρακότος οὐδὲ πρὸς τὴν Ἀθη-
613 νᾶν καὶ τὴν Ἥραν νύκτωρ διειλεγμένου. πῶς ἂν οὖν
ἐγὼ προενεδεικνύμην Ἀλεξάνδρῳ; εἴ γε μὴ ταὐτὸ
ἐνύπνιον ἐγὼ καὶ Δημοσθένης εἴδομεν. ἐπιτιμᾷς δέ 220
μοι, εἰ μὴ συνεχῶς, ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον
προσέρχομαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν
μεταφέρων οὐκ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας πολι-
τείας. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐχ ὁ βουλόμενος,
ἀλλ' ὁ δυναστεύων δημηγορεῖ, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις
ὁ βουλόμενος καὶ ὅταν αὐτῷ δοκῇ. καὶ τὸ μὲν διὰ χρό-
νου λέγειν σημεῖόν ἐστιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ συμ-
614 φέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένου, τὸ δὲ μηδεμίαν παρα-
λείπειν ἡμέραν ἐργαζομένου καὶ μισθαρνοῦντος. ὑπὲρ 221
δὲ τοῦ μηδέπω κεκρίσθαι ὑπ' ἐμοῦ μηδὲ τῶν ἀδικημά-
των τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τοὺς
τοιούτους λόγους, ἢ τοὺς ἀκούοντας ἐπιλήσμονας ὑπο-
λαμβάνεις ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς
Ἀμφισσέας ἠσεβημένα σοι καὶ τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν
δωροδοκηθέντα, χρόνων ἐγγεγενημένων ἐν οἷς ὑπ'
ἐμοῦ φανερῶς ἐξηλέγχου, ἴσως ἐλπίζεις τὸν δῆμον
ἀμνημονεῖν· τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τοὺς τριηράρ- 222
χους ἁρπάγματα τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ' ἄν,
ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τριακοσίων καὶ σαυτὸν
πείσας Ἀθηναίους ἐπιστάτην τάξαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐξη-
λέγχθης ὑπ' ἐμοῦ ἑξήκοντα καὶ πέντε νεῶν ταχυναυ-
τουσῶν τριηράρχους ὑφῃρημένος, πλέον τῆς πόλεως
615 ἡμῶν ἀφανίζων ναυτικόν, ἢ ὅτε Ἀθηναῖοι τὴν ἐν
Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκη-

223 σαν; οὕτω δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτοῦ
τιμωρίας, ὥστε τὸν κίνδυνον εἶναι μὴ σοὶ τῷ ἀδική-
σαντι, ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιοῦσι, πολὺν μὲν τὸν Ἀλέξανδρον
καὶ Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ
τινας ἐμποδίζειν τοὺς τῆς πόλεως καιρους, ἀεὶ τὸ πα-
ρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος.
οὐ τὸ τελευταῖον εἰσαγγέλλεσθαι μέλλων ὑπ' ἐμοῦ, 616
τὴν Ἀναξίνου σύλληψιν τοῦ Ὠρείτου κατασκευάσας,
224 τοῦ τὰ ἀγοράσματα Ὀλυμπιάδι ἀγοράζοντος, καὶ τὸν
αὐτὸν ἄνδρα διαστρεβλώσας τῇ σαυτοῦ χειρὶ, ἔγραψας
αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶσαι; καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν Ὠρεῷ
κατήγου, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἔφαγες καὶ ἔπιες
καὶ ἔσπεισας, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνέβαλες ἄνδρα φίλον καὶ
ξένον ποιούμενος. καὶ τοῦτον ἀπέκτεινας, καὶ περὶ τού-
των ἐν ἅπασιν Ἀθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ καὶ
κληθεὶς ξενοκτόνος οὐ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπε-
κρίνω, ἐφ' ᾧ ἀνεβόησεν ὁ δῆμος καὶ ὅσοι ξένοι πε-
ριέστασαν τὴν ἐκκλησίαν· ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως
ἅλας περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης.
225 ἐπιστολὰς δὲ σιγῶ ψευδεῖς καὶ κατασκόπων συλλήψεις
καὶ βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις, ὡς ἐμοῦ μετά
τινων ἐν τῇ πόλει νεωτερίζειν βουλομένου. ἔπειτα ἐπε- 617
ρωτᾶν με, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλει, τίς ἂν εἴη
τοιοῦτος ἰατρὸς, ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθε-
νοῦντι μηδὲν συμβουλεύοι, τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ
ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνατα διεξίοι πρὸς τοὺς οἰκείους, ἃ ἐπιτη- 618
226 δεύσας ὑγιὴς ἂν ἐγένετο. σαυτὸν δ' οὐκ ἀντερωτᾷς,
τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιοῦτος, ὅστις τὸν μὲν δῆμον
θωπεῦσαι δύναιτο, τοὺς δὲ καιροὺς, ἐν οἷς ἦν σώζε-
σθαι τὴν πόλιν, ἀποδοῖτο, τοὺς δ' εὖ φρονοῦντας κω-
λύοι διαβάλλων συμβουλεύειν, ἀποδρὰς δ' ἐκ τῶν κιν-
δύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέστοις κακοῖς περιβαλὼν ἀξιοῖ

στεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μὲν πεποιηκὼς μηδὲν, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονὼς, ἐπερωτῴη δὲ τοὺς συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν, ὅτ' ἐνῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν οὐκ
619 ἐκώλυσαν ἐξαμαρτάνειν, ἀποκρύπτοιτο δὲ τὸ πάντων 227
τελευταῖον, ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἶναι τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν· ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀπέχρη σοι δίκην μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς καταγέλαστον ἐν τοῖς Ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέστην καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.

Καὶ νὴ τοὺς θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους, ὧν ἐγὼ πυν- 228
θάνομαι Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν
620 ἀγανακτῶ μάλιστα. ἀφομοιοῖ γάρ μου τὴν φύσιν ταῖς Σειρῆσιν, ὡς ἔοικε. καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνων οὐ κηλεῖσθαί φησι τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διό-
621 περ οὐκ εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν Σειρήνων μουσικήν· καὶ δὴ καὶ τὴν τῶν λόγων ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μου γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκουόντων. καίτοι τὸν λό-
622 γον τοῦτον ὅλως μὲν ἔγωγε οὐδενὶ πρέπειν ἡγοῦμαι περὶ ἐμοῦ λέγειν· τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν τὸν αἰτιώμενόν ἐστι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι· εἰ δ' ἦν ἀναγ- 229
καῖον ῥηθῆναι, οὐ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, ἀλλ' ἀνδρὸς στρατηγοῦ μεγάλα μὲν τῇ πόλει κατειργασμένου, λέγειν δὲ ἀδυνάτου καὶ τὴν τῶν ἀντιδίκων διὰ τοῦτο ἐζηλωκότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν ἑαυτῷ μὲν οὐδὲν ὧν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον καὶ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὐτοῦ παριστάναι τοῖς ἀκούουσιν ὡς διῴκηκεν. ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος, καὶ τούτων
623 πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; οὗ τὴν γλῶτ-

ταν ὥσπερ τῶν αὐλῶν ἐάν τις ἀφέλῃ, τὸ λοιπὸν οὐ-
δέν ἐστιν.
30 Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ζητῶ,
πρὸς τί ἂν ἀποβλέποντες ἀποψηφίσαισθε τὴν γραφήν.
πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐστιν ἔννομον; ἀλλ' οὐδεμία
πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. ἀλλ' ὡς ὁ
τὸ ψήφισμα γράψας οὐκ ἐπιτήδειός ἐστι δίκην δοῦναι;
οὐκ ἄρ' εἰσὶ παρ' ὑμῖν εὔθυναι βίου, εἰ τοῦτον ἀφή-
σετε. ἐκεῖνο δ' οὐ λυπηρὸν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμ-
πλατο ἡ ὀρχήστρα χρυσῶν στεφάνων, οἷς ὁ δῆμος ἐστε-
φανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ ξενικοῖς στεφάνοις
ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν, ἐκ δὲ τῶν Δημοσθέ-
νους πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκή-
31 ρυκτοι γίγνεσθε, οὗτος δὲ κηρυχθήσεται; καὶ εἰ μέν 624
τις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόν-
των ποιήσειεν ἐν τραγῳδίᾳ τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων στεφανούμενον, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομεί-
νειεν, ὅτι φησὶν Ὅμηρος ἄνανδρον αὐτὸν εἶναι καὶ
συκοφάντην· αὐτοὶ δ' ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον
στεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν Ἑλλήνων δόξαις
συρίττεσθαι; οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ
λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ, τὰ δὲ
ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύ-
λους ἔτρεπον· Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόν-
τας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δή-
32 μῳ. καὶ φατὲ μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐστὲ καλῶς
ποιοῦντες, ψηφιεῖσθε δ' ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλε-
λεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι; καὶ τὸ 625
πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικαστηρίοις τοὺς
μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἁλισκομένους ἀτιμοῦτε,
ὃν δ' αὐτοὶ μισθοῦ πολιτευόμενον σύνιστε, στεφα-
νώσετε; καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ τῶν Διονυσίων.

ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χοροὺς κρίνωσι, ζη-
μιοῦτε· αὐτοὶ δὲ οὐ κυκλίων χορῶν κριταὶ καθεστη-
κότες, ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς
οὐ κατὰ τοὺς νόμους οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀξίοις, ἀλλὰ
τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; ἔπειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικα- 233
στηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιη-
κώς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. ἀνὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πό-
626 *λει δημοκρατουμένῃ νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει· ὅταν*
δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν αὐτὸς τὴν αὑτοῦ
δυναστείαν. ἔπειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει,
συμπαρακολουθῶν αὐτὸν λυπεῖ· δι' αὐτὸν γάρ, οἶμαι,
γέγονε τὸ ἁμάρτημα· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο
ἄδηλος γεγένηται· ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται.
Δοκοῦμεν δ' ἔμοιγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀμφότερα καὶ 234
κατορθοῦν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν οὐ
627 *σωφρονοῦντες. ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νῦν καιρῶν οἱ*
πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυ-
ρά, οὐκ ἐπαινῶ· ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ καθ' ἡμᾶς
ῥητόρων πονηρῶν ἅμα καὶ τολμηρῶν, εὐτυχοῦμεν.
πρότερον μὲν γὰρ τοιαύτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημό-
628 *σιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατέλυσαν τὸν δῆμον· ἔχαιρε γὰρ*
κολακευόμενος, ἔπειτ' αὐτὸν οὐχ οὓς ἐφοβεῖτο, ἀλλ'
οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε, κατέλυσαν· ἔνιοι δὲ καὶ αὐτοὶ 235
τῶν τριάκοντα ἐγένοντο, οἳ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεν-
τακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν πρὶν καὶ
τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι, ἐφ' αἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν, καὶ
οὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων
εἴων τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι. οὐχ ὑφ' ὑμῖν
αὐτοῖς ἕξετε τοὺς πολιτευομένους; οὐ ταπεινώσαντες
ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπηρμένους; οὐ μέμνησθ', ὅτι
οὐδεὶς πώποτε ἐπέθετο πρότερον τῇ τοῦ δήμου κατα-
λύσει, πρὶν ἂν μεῖζον τῶν δικαστηρίων ἰσχύσῃ;

36 *Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐναντίον ὑμῶν
ὁμολογησαίμην πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ* 629
*ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην στεφανῶσαι. εἰ
μὲν γὰρ λέγεις, ὅθεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος ἐποιή-
σω, ὅτι τὰς τάφρους τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτά-
φρευσε, θαυμάζω σου. τοῦ γὰρ ταῦτ' ἐξεργασθῆναι
καλῶς τὸ γεγενῆσθαι τούτων αἴτιον μείζω κατηγορίαν
ἔχει· οὐ γὰρ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη οὐδὲ τὰς
δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα τὸν ὀρθῶς πεπολιτευμένον* 631
δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος αἴτιον γεγενημένον 632
37 *τῇ πόλει. εἰ δὲ ἥξεις ἐπὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ψηφί-
σματος, ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἔστιν ἀνὴρ ἀγα-
θὸς καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δή-
μῳ τῶν Ἀθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν
κόμπον τοῦ ψηφίσματος ἅψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον
ἡμῖν ὅ τι λέγεις. τὰς μὲν γὰρ περὶ τοὺς Ἀμφισσέας καὶ
τοὺς Εὐβοᾶς δωροδοκίας παραλείπω· ὅταν δὲ τῆς
πρὸς Θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημο-
σθένει, τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἐξαπατᾷς, τοὺς δ' εἰδότας
καὶ αἰσθανομένους ὑβρίζεις. ἀφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν
καὶ τὴν δόξαν τὴν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία,
οἴει λανθάνειν ἡμᾶς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθέ-*
38 *νει περιτιθείς. ἡλίκον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τοῦτο, ἐγὼ
πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. ὁ γὰρ τῶν Περσῶν
βασιλεὺς οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ πρὸ τῆς Ἀλεξάν-
δρου διαβάσεως εἰς τὴν Ἀσίαν κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ
μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολήν, ἐν ᾗ τά τε
δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαιδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευ-
τῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, „ἐγὼ“ φησὶν „ὑμῖν* 633
χρυσίον οὐ δώσω· μή με αἰτεῖτε· οὐ γὰρ λήψεσθε.“
39 *οὗτος μέντοι ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ
παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Ἀθηναίων.*

αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ
σωφρονῶν οὐκ ἐδέξατο. ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον
καιρὸς καὶ φόβος καὶ χρεία συμμάχων. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦ-
το καὶ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάζετο. σὺ δὲ τὸ
μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυστυχεστάτης
συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων, τὰ δ' ἑβδομήκοντα τά-
λαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τοῦ βασιλικοῦ χρυσίου
ἀπεστέρησας. οὐ δι' ἔνδειαν μὲν χρημάτων ἕνεκα 240
πέντε ταλάντων οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ
παρέδοσαν; διὰ ἐννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίου πάντων
Ἀρκάδων ἐξεληλυθότων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων
ὄντων βοηθεῖν ἡ πρᾶξις οὐ γεγένηται; **σὺ** δὲ πλουτεῖς
καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χορηγεῖς. καὶ τὸ κεφά-
λαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτῳ, οἱ δὲ
634 κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

Ἄξιον δ' ἐστὶ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆ- 241
σαι. εἰ γὰρ τολμήσει Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένην πα-
ρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, οὗτος δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν
ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόνθατε τὸ
ἀκρόαμα γίγνεται. ὅπου γὰρ δὴ τοὺς μὲν ὄντως ἄν-
δρας ἀγαθοὺς, οἷς πολλὰ καὶ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἐὰν
τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνους λέγωσιν, οὐ φέρομεν· ὅταν
δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγ-
κωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκούων;

Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας, ἐὰν 242
σωφρονῇς, ἀποστήσει, ποίησαι δὲ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ
σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε σκή-
ψει, ὡς οὐ δυνατὸς εἶ λέγειν. καὶ γὰρ ἄτοπόν σοι συμ-
βαίνει, εἰ πρῴην μέν ποθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὡς
Κλεοπάτραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι
635 συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως
Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ οὐ φήσεις δύνασθαι λέ-

γειν. ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ
13 ἀπολογήσει; ἢ τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας στεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γιγνώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τις σοι συνείπῃ; ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικαστάς, εἰ ἐγίγνωσκον Χαβρίαν καὶ Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν, διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν καὶ τὰς εἰκόνας ἔστησαν. ἅπαντες γαρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρίᾳ μὲν διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν, Ἰφικράτει δὲ, ὅτι μόραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε, Τιμοθέῳ δὲ διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρ- 636
κυραν, καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ καὶ καλὰ κατὰ
14 πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τίοὐ δώσετε; ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμάσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾶν σχετλιάζοντας, εἰ οὗτος στεφανωθήσεται. καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα καὶ τὰ ἀγνώμονα, ἐάν τῳ ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν, καὶ ἐάν τις αὑτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτο- 637
15 μεν, Δημοσθένην δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν πανυστάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας, τοῦτον ὑμεῖς τιμήσετε. οὐκοῦν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες, ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίγνονται ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπουσαν. τὸ δὲ μέγιστον, ἐὰν ἐπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ποῖον χρὴ παράδειγμα
16 αὑτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί κρινεῖτε; εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι οὐχ αἱ παλαῖστραι οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα οὐδ' ἡ μουσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλ-

638 λον τὰ δημόσια κηρύγματα. κηρύττεταί τις ἐν τῷ θεά-
τρῳ, ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας
καὶ εὐνοίας ἄνθρωπος ἀσχημονῶν τῷ βίῳ καὶ βδελυ-
ρός· ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διεφθάρη. δίκην
τις δέδωκε πονηρὸς καὶ πορνοβοσκὸς, ὥσπερ Κτησι-
φῶν· οἱ δέ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. τἀναντία τις ψη-
φισάμενος τῶν καλῶν καὶ δικαίων ἐπανελθὼν οἴκαδε
παιδεύει τὸν υἱόν· ὁ δέ γε εἰκότως οὐ πείθεται, ἀλλὰ
τὸ νουθετεῖν ἐνταῦθα ἐνοχλεῖν ἤδη καὶ δικαίως ὀνο-
μάζεται. ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες, ἀλλὰ καὶ θεω- 247
ρούμενοι, οὕτω τὴν ψῆφον φέρετε, εἰς ἀπολογισμὸν
τοῖς νῦν μὲν οὐ παροῦσι τῶν πολιτῶν, ἐπερησομένοις
δὲ ὑμᾶς, τί ἐδικάζετε. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι
639 τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ᾖ ὁ κηρυτ-
τόμενος· ἔστι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ἡμᾶς, ἀλ-
λὰ τῇ Δημοσθένους ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι. πῶς
οὖν ἄν τις τὴν τοιαύτην αἰσχύνην ἐκφύγοι; ἐὰν τοὺς 248
προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάνθρωπα τῶν
ὀνομάτων, ἀπίστους ὄντας τοῖς ἤθεσι, φυλάξησθε. ἡ
γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν
μέσῳ, φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ
ὡς ἐπὶ πολὺ οἱ τοῖς ἔργοις πλεῖστον ἀπέχοντες. ὅταν 249
οὖν λάβητε ῥήτορα ξενικῶν στεφάνων καὶ κηρυγμά-
των ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν
641 κελεύετε τὸν λόγον, ὥσπερ καὶ τὰς βεβαιώσεις τῶν
κτημάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι, εἰς βίον ἀξιό-
χρεων καὶ τρόπον σώφρονα. ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυ-
ρεῖται, μὴ βεβαιοῦτε αὐτῷ τοὺς ἐπαίνους, καὶ τῆς δη-
μοκρατίας ἐπιμελήθητε ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. ἢ οὐ 250
δεινὸν δοκεῖ ὑμῖν εἶναι, εἰ τὸ μὲν βουλευτήριον καὶ ὁ
δῆμος παρορᾶται, αἱ δ' ἐπιστολαὶ καὶ πρεσβεῖαι ἀφι-
κνοῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, οὐ παρὰ τῶν τυχόντων

ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρα τῶν πρωτευόντων ἐν τῇ Ἀσίᾳ 642
καὶ τῇ Εὐρώπῃ; καὶ ἐφ' οἷς ἐστιν ἐκ τῶν νόμων ζημία
θάνατος, ταῦτά τινες οὐκ ἐξαρνοῦνται πράττειν, ἀλλ'
ὁμολογοῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἀλλήλοις
παραναγιγνώσκουσιν, καὶ παρακελεύονται ὑμῖν οἱ
μὲν βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα ὡς φύλακες τῆς
δημοκρατίας, ἕτεροι δ' αἰτοῦσι δωρεὰς ὡς σωτῆρες τῆς
51 πόλεως ὄντες. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν συμβεβηκότων ὥσπερ παραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλωκὼς αὐτὸ μόνον τοὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται, τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. ἔπειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ βουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ
52 ἐκ τῶν ἐράνων, τὰ περιόντα νειμάμενοι. ὅτι δ' οὐ λη- 643
ρῶ, ἐκεῖθεν τὸν λόγον θεωρήσατε. ἐγένετό τις, ἄχθομαι δὲ πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως, ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώτης, ὃς ἐκπλεῖν μόνον εἰς Σάμον ἐπιχειρήσας ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, πρῴην ποτὲ εἰσηγγέλθη καὶ ἴσαι αἱ
ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο· εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερ- 644
53 ώριστ' ἂν ἢ ἀπέθανεν. ἀντιθῶμεν δὴ τὸ νῦν γιγνόμενον. ἀνὴρ ῥήτωρ, ὁ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδου τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως· οὗτος στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ καὶ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν. οὐκ ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον ὡς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συμφοράν; ἢ συλλαβόντες ὡς λῃστὴν τῶν πραγμάτων, ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέ-
54 οντα, τιμωρήσεσθε; καὶ τὸν καιρὸν μὴν μνήσθητε, 645
ἐν ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε. ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ Πύθια γίγνεσθαι καὶ τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων συλλέγεσθαι· διαβέβληται δ' ἡμῶν ἡ πόλις ἐκ τῶν

Δημοσθένους πολιτευμάτων περὶ τοὺς νῦν καιρούς·
δόξετε δ', ἐὰν μὲν τοῦτον στεφανώσητε, ὁμογνώμονες
εἶναι τοῖς παραβαίνουσι τὴν κοινὴν εἰρήνην, ἐὰν δὲ
τοὐναντίον τούτου πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον
τῶν αἰτιῶν.
Μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ οἰκείας 255
τῆς πόλεως βουλεύεσθε, καὶ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε,
ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα καὶ
ἀξιολογωτέρους ἄνδρας ἀπόθεσθε, καὶ μὴ μόνον τοῖς
ὠσίν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς ὑμᾶς
αὐτοὺς βουλεύσασθε, τίνες ὑμῶν εἰσιν οἱ βοηθήσον-
τες Δημοσθένει, πότερον οἱ συγκυνηγέται, ἢ οἱ συγ-
646 γυμνασταὶ αὐτοῦ, ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ. ἀλλὰ μὰ τὸν Δία
τὸν Ὀλύμπιον οὐχ ὗς ἀγρίους κυνηγετῶν οὐδὲ τῆς
τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμελόμενος, ἀλλ' ἐπασκῶν τέ-
χνας ἐπὶ τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους διαγεγένηται.
ἀλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες, ὅταν φῇ Βυ- 256
ζαντίους μὲν ἐκ τῶν χειρῶν πρεσβεύσας ἐξελέσθαι τοῦ
Φιλίππου, ἀποστῆσαι δὲ Ἀκαρνᾶνας, ἐκπλῆξαι δὲ Θη-
647 βαίους δημηγορήσας· οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσοῦτον
εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι, ὥστε καὶ ταῦτα ἀναπει-
σθήσεσθαι, ὥσπερ Πειθὼ τρέφοντας, ἀλλ' οὐ συκο-
φάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει. ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς 257
ἤδη τοῦ λόγου συνηγόρους τοὺς κοινωνοὺς τῶν δωρο-
δοκημάτων αὑτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ
τοῦ βήματος, οὗ νῦν ἑστηκὼς ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατε-
ταγμένους πρὸς τὴν τούτων ἀσέλγειαν τοὺς τῆς πό-
λεως εὐεργέτας, Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστοις νόμοις
κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἄνδρα φιλόσοφον καὶ
νομοθέτην ἀγαθόν, σωφρόνως, ὡς προσῆκεν αὐτῷ,
δεόμενον ὑμῶν μηδενὶ τρόπῳ τοὺς Δημοσθένους λό-
γους περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν ὅρκων καὶ τῶν

συμβάντων ἔσωσαν τὴν πόλιν τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, μὴ μνησικακεῖν· σὺ δὲ ἑλκοποιεῖς, καὶ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθημερὸν λόγων ἢ
τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.“ ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν εἰς τὴν 600
διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ μεθ' ὅρκων ἀξιοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ, ὧν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον,
ἢ τοὺς θεοὺς καινοὺς ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐ- 601
09 τούς. περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ „ποῖ φύγω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιγράψατέ με ἐκ τῆς πολιτείας· οὐκ ἔστιν ὅποι ἀναπτήσομαι,“ ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ „ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευήν; πρὸς ποῖα χρήματα· τί προβαλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ
ὑπὲρ σεαυτοῦ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. ἐκλιπὼν 602
μὲν τὸ ἄστυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως, ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον καὶ τὰ δημόσια δωρο-
10 δοκήματα.“ ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς; οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ
Κτησιφῶν, ὁ δ' ἀγὼν οὐκ ἀτίμητος, σὺ δ' οὔτε περὶ 605
τῆς οὐσίας οὔτε περὶ τοῦ σώματος οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζει· ἀλλὰ περὶ τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή; περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεά-
11 τρῳ παρὰ τοὺς νόμους· ὃν ἐχρῆν, εἰ καὶ μανεὶς ὁ δῆμος ἢ τῶν καθεστηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν αὐτόν, παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν· „ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίγνεται· οὐ γὰρ δεῖ, ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐπέν-

[ΑΙΣΧΙΝΟΥ] ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

1.

656 ## ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ.

Λύσαντες ἐκ Μουνυχίας ἑσπέρας λαμπρῷ σφο-
657 δρα Σκίρωνι περὶ μέσην ἡμέραν κατήχθημεν εἰς Κο-
658 ρησσὸν τὴν Κείων. καθίσαντες δὲ ἡμέρας ἐννέα, καὶ
γὰρ ἦν ἄνεμος ἐναντίος, εἶτα ἑσπέρας λύσαντες ἅμα
τῇ ἕῳ εἰς Δῆλον ἤλθομεν. Δήλιοι δὲ ἐνόσουν λοιμώδη 2
τινὰ νόσον· τὰ μὲν πρόσωπα ἐπίμπλαντο λεύκης καὶ
τὰς τρίχας λευκοὶ ἐγίγνοντο, ὁ δὲ τράχηλος καὶ τὰ
στέρνα ἀνῴδει, πυρετοὶ δ' οὐκ ἐγίγνοντο οὐδὲ ἀλγη-
δόνες μεγάλαι, οὐδὲ τὰ κάτω μέρη παρήλλαττεν οὐδέν
τι. ταῦτα δ' ἐπείθοντο κατὰ μῆνιν Ἀπόλλωνος αὐτοῖς
659 συμβεβηκέναι, ταφέντος ἐν τῇ νήσῳ τινὸς τῶν ἐπιφα-
νῶν, οὐ πρότερον εἰωθός· ἐκ τούτου προσβαλεῖν αὐ-
τοῖς τὸν θεὸν τὴν νόσον ταύτην ὑπελάμβανον. ἡμεῖς 3
δὲ ὥσπερ εἴς τι ἔθνος ἀλλόφυλον ἢ νῆσον ἐν τῇ ἔξω
θαλάσσῃ ἀφιγμένοι, καὶ ἰδόντες ἐξαίφνης ποικίλους
ἀνθρώπους, νυκτὸς ἔτι ἀποφεύγοντες ᾠχόμεθα, πυν-
θανόμενοι ἀλλήλων κατὰ τὸν πόρον, εἰ τὸ χρῶμα ἔχει
ἕκαστος οἷον ἐκόμιζεν οἴκοθεν, καὶ τὰς τρίχας. ζάλη
660 δὲ καὶ ἄνεμος ἐξώστης ἐμπεσὼν ἀπήνεγκεν ἡμᾶς ὑπὲρ
Κρήτην πλησίον Ψαμαθοῦντος. ὡς δὲ ἐν συνόπτῳ 4
ἦμεν ἤδη, ἀντιπνεῖ πνεῦμα Λιβυκόν. εἶτα πνεύσαν-
τος ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου πάλιν πέντε νύκτας ἐν θαλάττῃ
ἐφερόμεθα, ἐν αἷς προσέσχομεν Ἀθρώνῃ, ἵνα μάθω-
μεν μὴ πολυπραγμονεῖν, εἴ τις ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι
κατὰ τοὺς νόμους ἢ μὴ στεφανοῦται. κἀκεῖθεν τέτ-

ταρσιν ἡμέραις ἀφικόμεθα εἰς ἐπίνειόν τι τῆς Ῥοδίας, 661
ὅπου νοσῆσαί μοι συνέβη τὴν περὶ τὸ ἆσθμα νόσον.
ὡς δὲ ἐπιμείναντος αὐτόθι οὐκ ἐνεδίδου ἡ νόσος, διέ-
πλευσα εἰς Ῥόδον, καὶ ἐδέξατο ἡμᾶς εὐμενῶς ὁ τόπος·
εὐθὺς γὰρ ὡς ἀφικόμην, πολὺ ῥᾴων ἐγενόμην. καὶ
ταυτὶ μὲν ἔχομέν σοι τέως ἐπιστέλλειν· τὰ δ' ἄλλα ὡς
ἂν ἕκαστα συμβαίνῃ, δηλώσομεν. εὐτύχει, καὶ μὴ πο-
λιτεύου μηδὲ πρόσκρουε μήτε τοῖς πλέον σοῦ μήτε τοῖς
ἔλαττον δυναμένοις.

2.

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΙ.

Ἐπέστειλεν ἡμῖν Νικόστρατος ὁ πρὸς μητρὸς θεῖ-
ος, ὡς ἐπηρεάζεις μὲν εἰς αὐτὸν οὐ μετρίως, ἐμοὶ δὲ
ὀνειδίζεις τὴν διά σέ μοι συμβᾶσαν συμφοράν. ἐγὼ
δὲ θαυμάζω, τί παθὼν ἐξιοῦσι μὲν οἴκοθεν ἡμῖν το-
σαῦτα διελέχθης, ὥστε πεισθῆναί με μηδὲν ὧν διελέ-
χθης πεπλάσθαι σε μηδ' ἄλλως φρονεῖν, βλέποντα 662
πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἐμὴν συμφοράν, ἣν οὐκ ἀπεικὸς
εἶναι καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐλεεῖν ὑπελάμβανον, ἔπειτα δὲ
2 εἰς τὸ σκυθρωπόν σου καὶ ὅμοιον δεδακρυμένῳ· ὥστ' 663
ἔγωγε καὶ ἐπέσκηψα ἐνίοις τῶν προσηκόντων ἡμῖν, εἴ
του δέοιντο, προσιέναι σοι, καὶ μηδενὸς ὑστερήσειν
ὑπεσχόμην αὐτοῖς, καὶ αὐτὸς δὲ ἐπέστειλα περὶ ὧν
ἐχρημάτιζον Ἀθήνησί μοι γενέσθαι πολλάκις· νῦν
δ' οὔτ' ἐμποδὼν ἔτι οὖσιν ἡμῖν οὔτε διοχλοῦσι σοὶ
οὐδ' ἄλλῳ τινὶ Ἀθηναίων ἐπηρεάζεις, καὶ οὔτε εἰς τὴν
τύχην ἀποβλέπεις οὔτε εἰς ἄλλο τι τῶν ἀνθρωπίνων,
ἀλλ' ἐπαγωνίζῃ ἔτι καὶ ἐκπεπτωκόσι τῆς πατρίδος καὶ
ἀπεστερημένοις ἐπιτιμίας καὶ πόλεως καὶ πολιτῶν καὶ
3 φίλων. καὶ ὅσα μὲν εἰς ἐμὲ ἀπόντα ἐβλασφήμεις, σοὶ 664
μὲν ἴσως φέροι ἄν τινα εἰκότως καὶ φθόνον καὶ μῖσος,

ὥσπερ ἂν εἴ τινα τῶν τεθνεώτων ἐπιβάλλοιο βλασφημεῖν, ἐν οὕτω χρηστῇ τε καὶ φιλανθρώπῳ πόλει· ἐγὼ δὲ οὐκ ἂν διὰ ταῦτα φαυλότερος νομισθείην, ἀπὼν ὑπὸ σοῦ λοιδορούμενος, ἀτυχέστερος μέντοι καὶ ἐλεεινότερος ἴσως, ὃς ποτὲ μὲν οὐδενὸς ἥττων, νῦν δὲ οὐδεμίαν ὑπὲρ αὐτοῦ φωνὴν ἐκπέμπειν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούειν λοιδορούμενος δύναμαι. τὸ δὲ γέροντα ἐπιεικῆ 4
ὑβρίζεσθαι, μηδεμίαν ἐλπίδα ἔτι ἔχοντα τοῦ δυνήσεσθαί ποτε ἀμύνασθαι, ὅς γε τὴν σύμπασαν ἐλπίδα
165 ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς ἀκμὴν ἔχει τοῖς μηδ' αὐτοὺς σώζειν ἔτι δυναμένοις, πῶς οὐκ αἰσχρόν ἐστιν; ἀλλὰ μὴ πρὸς 5
Διὸς, μὴ σύ γε, ὦ Κτησιφῶν, μηδὲ εἰ τὰ μάλιστα ἡμᾶς ἀνιᾶν ἔτι βούλει καὶ εἰ μὴ πεπλήρωκέ σε μηδὲν τῶν ἡμετέρων κακῶν, μίασμα τοῦτο προσθῇς αὐτῷ τε καὶ τοῖς παισὶν, οὓς τρέφεις βοηθοὺς ἔσεσθαι δηλονότι τοῦ γήρως σου προσδοκῶν. καὶ μέμνησο, ὅτι οὐδὲ Αἰσχίνης εἰς τοῦτό ποτε ἀφίξεσθαι ἤλπισεν, οὐδ' ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀκμάσαντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει καὶ πολλῷ λαμπρότεροι ἐμοῦ τε καὶ σοῦ γενόμενοι.

3.

166 Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ὅσοι φεύγουσιν ἀδίκως, ἢ δέονται τῶν πολιτῶν, ὅπως ἐπανέλθωσιν, ἢ διαμαρτόντες τούτου λοιδοροῦσι τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ὡς φαύλως αὐτοῖς προσφερομένας· ἐγὼ δὲ ἐπείπερ ἀναξίως ὧν ἐπολιτευσάμην ἠτύχησα καὶ κατηγορῶν ἄλλων αὐτὸς ἑάλων, ἄχθομαι μὲν, ὥσπερ εἰκός ἐστιν, ἀγανακτῶ δὲ οὐδέν. οὐ γὰρ οὕτως ἔγωγε ἠλίθιός εἰμι, 2
ὥστε, ἐξ ἧς πόλεως ὁ Θεμιστοκλῆς ὁ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερώσας ἐξηλάθη, καὶ ὅπου Μιλτιάδης, ὅτι μικρὸν ὦφλε τῷ δημοσίῳ, γέρων ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀπέθανε,

ταύτῃ τῇ πόλει Αἰσχίνην τὸν Ἀτρομήτου φεύγοντα
ἀγανακτεῖν οἴεσθαι δεῖν, εἴ τι τῶν εἰωθότων Ἀθήνη- 667
3 σιν ἔπαθεν. ἀλλ' ἔγωγε καὶ λαμπρὸν εἰκότως μοι νο-
μίσαιμ' ἂν αὐτὸ γενέσθαι, τὸ μετ' ἐκείνων ἐν ἀδοξίᾳ
παρὰ τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις καὶ ἄξιος τοῦ ὅμοια πα-
θεῖν ἐκείνοις γεγονέναι.

4.

Ἐπεὶ δοκεῖ σοι πυνθάνεσθαι περὶ Κλεοκράτους,
ὅστις ἐστὶν ὁ Κλεοκράτης, ἄκουε· παύσῃ γὰρ οὐ προῖ-
κα πολυπραγμονῶν, οὐδ' ἄπει πρὶν μακρᾶς ἀκοῦσαι
διηγήσεως. τὸ μὲν γὰρ γένος ἐστὶν ἁπάντων ἀνδρῶν
Ἑλλήνων οὐκ ἐν ἀφανεστάτοις, Ἀρίφρονα τὸν ἐκ Δα-
μαγήτου εἴ πού πυνθάνοιο, ὃν καὶ ὁ μέγας αἴρει Πίν- 668
δαρος. ἀλλ' ὅπως μὴ γέλωτα ὀφλισκάνῃς ζητῶν, ὅστις
2 ἐστὶν ὁ Πίνδαρος. τουτὶ μὲν γὰρ οἶμαι ὅτι καὶ παρὰ
Μαντίᾳ τῷ γραμματιστῇ ἅμα ἐμοί ποτε ἔμαθες τὸ
γράμμα· καὶ εἰ μηδενὸς ἔτι τῶν παρὰ Μαντίᾳ μνημο-
νεύεις, ἐν γοῦν ταῖς ἐκκλησίαις Μελανώπου ἑκάστοτε
ἀκούεις λέγοντος „ὦ ταὶ λιπαραὶ καὶ ἀοίδιμοι Ἑλλάδος
3 ἔρεισμ' Ἀθᾶναι,“ καὶ ὅτι Πινδάρου τοῦ Θηβαίου τοῦτο 669
τὸ ἔπος ἐστὶ, λέγοντος, καὶ ὅτι ἐζημίωσαν αὐτὸν Θηβαῖοι
τοῦτο ποιήσαντα τὸ ἔπος, οἱ δὲ ἡμέτεροι πρόγονοι δι-
πλῆν αὐτῷ τὴν ζημίαν ἀπέδοσαν μετὰ τοῦ καὶ εἰκόνι
χαλκῇ τιμῆσαι· καὶ ἦν αὕτη καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι, πρὸ τῆς
βασιλείου στοᾶς, καθήμενος ἐνδύματι καὶ λύρᾳ ὁ Πίν-
δαρος, διάδημα ἔχων καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων ἀνειλιγμέ-
4 νον βιβλίον. οὗτος δὴ ὁ Πίνδαρος Δαμάγητον ᾄδει
ἐκεῖνον, εἰς ὃν ἀνατείνει τὸ Κλεοκράτους γένος. λέγει
δέ που ὁ αὐτὸς Πίνδαρος καὶ τὰ περὶ τοὺς Διαγορείους
καὶ τὰ περὶ τὴν πρεσβῦτιν, ἧς τὸ μητρῷον αὐτοῦ γέ-
νος ἅπτεται. καὶ εἰ μὴ σφόδρα ᾔδειν ποιητῶν ὑπέρ-

φρονα ὄντα σε, καὶ τὰ ἀγοραῖα ταῦτα καὶ τὰ ἀπολέ-
σαντα ἡμᾶς ἐπιτηδεύματα μᾶλλον περιέποντα, κἂν
ἀποχρῆν ὑπελάμβανόν σε ὑπομνῆσαι μόνον τὰ περὶ
τοὺς Διαγορείους εἰπὼν ἔπη Πινδάρου· νῦν δὲ οἶδα,
ὅτι μάτην σοι ταύτην τὴν λύραν λέξομεν. δοκεῖ οὖν 5
670 μοι ἀνάγκη εἶναι διηγήσασθαί σοι τὸ διήγημα τοῦτο·
ἄξιον γὰρ ἀκοῦσαι, εἰ καὶ μὴ προσῆκον Κλεοκράτει. λέ-
γεται γὰρ γυνή ποτε πρεσβῦτις Ὀλυμπίασι παρελθοῦ-
σα εἰς τὸ στάδιον ἑστάναι τε ἅμα τοῖς ἀνδράσι καὶ θεᾶ-
σθαι τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐπιστάντων δὲ αὐτῇ τῶν
Ἑλλανοδικῶν, ὅτι ἐτόλμησε παρελθεῖν εἰς τὸ στάδιον,
ἀποκρίνασθαι „τίνι γὰρ ἄλλῃ γυναικὶ τοῦτο δέδωκε
καυχήσασθαι οὕτως ὁ θεός, ὅτι καὶ πατέρα καὶ τρεῖς
ἀδελφοὺς Ὀλυμπιονίκας ἔχει καὶ υἱὸν ἐπ' Ὀλύμπια
ἄγει;“ ταύτης οὖν τῆς πρεσβύτιδος καὶ τούτου τοῦ γέ- 6
νους ἀπορρώξ ἐστιν ὁ Κλεοκράτης, ὡς ἔστι μᾶλλον
πάντων ἢ αὐτοῦ πυθέσθαι. καὶ πλείω μὲν οὐ βούλο-
μαι λέγειν, μὴ οὐ μηνῦσαί σοι, ὅπερ ἠξίωσας, ὅστις
ἐστὶν ὁ Κλεοκράτης, βούλεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγκε-
671 κωμιακέναι αὐτόν, ὥσπερ καὶ Θρασύμαχος τὸν ξένον,
συντετάχθαι καὶ ἀποτίνειν ταύτην τὴν χάριν τοῦ λαμ-
πρῶς ἑστιᾶσθαι δοκῶ. τοσοῦτον μέντοι εἴποιμ' ἄν, ὅτι
ἡ πρεσβῦτις ἐκείνη, εἰ τοῦτον ἐγνώκει τὸν Κλεοκράτη,
πολὺ ἂν μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖς πέντε Ὀλυμπιο-
νίκαις ἐσεμνύνετο.

5.

Ὁ μὲν Ἰουλιάδης, ᾧ μάλιστ' ἐπεποίθεις, οὔτε ὅτε
ἀφίγμεθα εἰς Ῥόδον παρὼν ἔτυχεν, ἀλλὰ περὶ Λίνδον
ἦν, οὔτ' ἐπανελθὼν εἰς Ῥόδον περιττῶς ἠσμένισεν
ἡμᾶς, ἔξω δὴ τοῦ τὰ κοινὰ ταῦτα προστάξαι, λέγειν,
εἴ τινων χρῄζομεν. ὁ δὲ Κλεοκράτης, οὐδὲ μὰ τοὺς

θεους ἐπιστεῖλαί σοι δυναίμην ἂν αὐτάρκως τὴν ὑπερ-
2 βολὴν τῆς φιλανθρωπίας, ὅση κέχρηται περὶ ἐμέ. καὶ
γὰρ οἰκίαν δημοσίᾳ δοθῆναί μοι παρεσκεύασε καὶ χω-
ρίον ἐν Καμείρῳ, καὶ αὐτὸς δὲ ἔπεμψεν ἡμῖν τὰ ἐπιτή-
δεια καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἄφθονα, οὐκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ 672
καὶ Τεύθραντι καὶ Ὁπλιστίᾳ, τὰ μὲν ἄλλα εἰ καὶ φαυ-
λότερα τῶν Ἀθήνησιν, ὥσπερ ἔλαιον καὶ μέλι, ἀλλ'
οἵων παρόντων οὐδὲν ἂν τῶν ἐκεῖθεν δεηθείημεν, οἶ-
νόν γε μὴν καὶ πολὺ ἀμείνω τοῦ παρ' ὑμῖν, καὶ ἐκ
στροβίλου ἅμα καὶ ἀλεύρων καὶ ἀρωμάτων πεποιημέ-
3 να ἐν τύποις τραγήματα, ὧν καὶ πέπομφά σοι. ταῦτά
θ' ἡμῖν ἔπεμψε, καὶ πυρῶν μεδίμνους, ὅσοις ἐγὼ με-
δίμνοις οὐχ ὅπως ἐμαυτὸν, ἀλλὰ καὶ πάντας Κοθωκί-
δας διαρκεῖν ἂν ἐδυνάμην· καὶ πολλὰ δὲ ἄλλα πρὸς
τούτοις, ἃ γράφειν αἰσχύνομαι, ἵνα μή τινα δηλοῦν 673
ἐμὴν μικρολογίαν δόξω. τὸ μὲν γὰρ τὰ μικρὰ πάνυ
ὑπερασπάζεσθαι μικρολογίας μέν τινος εἶναί φημι καὶ
ἀπειροκαλίας, φιλοφρονημάτων δὲ καὶ μικρῶν πάνυ
4 ἔγωγε ἡττᾶσθαι ὁμολογῶ. παρέχει δὲ ἡμῖν καὶ ἄλλα
καλλίω, συῶν τε ἀγρίων καὶ δορκάδων τῶν πέραθεν
ἀπολαύσματα. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ἡμῖν σύνεστιν ὁσημέραι,
καὶ μεταδίδωσι τῆς αὑτοῦ σοφίας, ἣ σοφωτέρα ἢ καθ'
ἡμᾶς ἐστιν. ἃ γὰρ ἐγὼ παθὼν ἐδιδάχθην, ταῦτα πρὶν
παθεῖν φυλάττεται, σοφίᾳ καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἄφρονες
5 πείρᾳ διδασκόμενος· οὐ γὰρ πολιτεύεται. καὶ ὅσον
γ' ἐπὶ Κλεοκράτει, οὐδεμιᾶς πόλεως ἄλλης οὐδὲ ἀν-
θρώπων ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀσμενίζω τῇ συμ-
φορᾷ, καὶ ἀρχὴ δοκεῖ μοι τοῦ βίου ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς αὐ-
τόθι πολιτείας. καὶ οὕτω μὲν ὑπεραγαπῶ τὰ παρόντα,
καὶ ὅπερ φασὶ Σοφοκλέα ἤδη γέροντα ὑπὲρ ἄλλης ἡδο-
νῆς εἰπεῖν, ὥσπερ κυνὸς λυττώσης ἀπηλλάχθαι ποτὲ 674
τῆς τοῦ πολιτεύεσθαι ἡδονῆς δοκῶ, καὶ ὅταν ὁ νοῦς

ἐπικρατῇ, τρισευδαίμων ἔγωγε ἐμαυτῷ τῆς φυγῆς, ἣν
φεύγω, φαίνομαι· ὅταν δ' αὖ πάλιν ὑπέλθῃ μοι λο- 6
γισμός τε καὶ μνήμη τῶν αὐτόθι, οὐχ ἑταίρων μόνον,
ἀλλὰ καὶ συγγενῶν καὶ ἐκκλησίας καὶ Κολλυτοῦ, ἐν ᾧ
πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη ᾤκησα, καὶ τοῦ Ἁλῆσι χω-
ρίου καὶ τῶν ἐκεῖ μοι μετὰ σοῦ καὶ Φιλίνου διατριβῶν
γενομένων, μεταρρεῖ ἅπαν τὸ αἷμα ἄλλοσέ ποι τῶν
σπλάγχνων πάλιν, καί μοι δήποτε καὶ λοιδορίαι, αἷς
ἐλοιδορούμην ὑπὸ Δημοσθένους, ἥδισται δοκοῦσι, καὶ
σκώμματα, ἐφ' οἷς οὐδεὶς ἔξω Κτησιφῶντος ἐγέλασε
πώποτε. ἀλλὰ γὰρ ἅλις μὲν ἡμῖν δακρύων, σὺ δ' εὐ- 7
τυχοίης, καὶ μὴ μόνον πολιτείαν ἅπασαν, ἀλλὰ καὶ
Λεπτίνην φεῦγε, ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἔχει φιλαπεχθημόνως,
καὶ ὅτι τἄλλα τοιοῦτός ἐστιν, ὥστου περιεῖναι μὲν μη-
δὲν λαμπρότερον, ἡττᾶσθαι δὲ ἀδοξότατον. καὶ μά-
675 λιστα μὲν παραινῶ, φεῦγε τὰς μετ' αὐτοῦ διατριβάς·
εἰ δ' αὖ συνέλθοις ἐκ τύχης καὶ καθ' ἡμῶν λέγοι τι,
πειρῶ σιωπᾶν, ἂν ἰσχύῃς, καὶ γελᾶν. ἀλλ' ὁ μὲν δί- 8
δωσιν ἀποχρῶσαν δίκην τῷ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ γέ-
λωτος εἶναι δοκεῖν ἅμα καὶ μίσους ἄξιος· σὺ δέ, εἰ μὴ
πάνυ φοβῇ τὴν θάλατταν, ἀφίκοιο παρ' ἡμᾶς ποτε,
καὶ παρασχὼν σεαυτὸν ἰδεῖν ἡμῖν ἐπανίοις πάλιν.

6.

ΦΙΛΟΚΡΑΤΕΙ.

Ἀρίστων οὗτος, ὁ κομίζων σοι τὴν ἐπιστολήν, ὁ πρῶτός ἐστιν ἡμᾶς ὑποδεξάμενος ἐν Ῥόδῳ. πεπλευκε δὲ Ἀθήναζε κατὰ χρείαν κηδεστοῦ γέροντος, ἀργύριον εἰσπράξων παρὰ τοῦ τραπεζίτου Χαρμόλα. σκόπει οὖν, ὅπως αὐτὸν ὑποδέξῃ φιλοφρόνως· ἔστι δὲ κομιδῇ εὐτελὴς τὴν δίαιταν καὶ πρέπων ἡμῖν. ᾧ καὶ τὰ ἄλ-

λα συμπράξεις, ὡς μάθῃ, ὅτι οὐ παντελῶς ἔρημον φί-
λων ὑπέλαβεν, ἀλλ' ἔστιν ἔτι τις Ἀθήνησιν Αἰσχίνου
λόγος καὶ μνήμη.

7.

ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ.

Ἐπυθόμην τὰ ῥηθέντα τῷ Μελανώπῳ πρὸς ὑμᾶς,
καὶ τὴν μὲν ὑμετέραν ἀπεδεξάμην φιλανθρωπίαν,
Μελανώπῳ δὲ οὐκ ἐπανελθὼν μόνον νομίζω τοῖς βε-
βιωμένοις αὐτῷ πρέπουσαν ἀποδώσειν χάριν, ἀλλὰ
τυχὸν ἔτι καὶ πατρίδος ἐστερημένος ὅμως ἀρκέσαι πει- 676
2 ράσομαι. ἐγὼ γὰρ, ὦ Μελάνωπε, κατὰ μὲν τοὺς νό-
μους ὁμολογῶ ταύτῃ κεχρῆσθαι τῇ συμφορᾷ, φημὶ
μέντοι βοηθῶν ταῦτα τοῖς νόμοις πεπονθέναι, καὶ
ὑπὲρ τοῦ μηδένα στεφανοῦσθαι παρ' αὐτοὺς ἀγωνιζό-
μενος. ἐμοὶ μὲν οὖν τὸ δεδυστυχηκέναι πολιτευομένῳ
κοινόν ἐστι πρὸς Θεμιστοκλέα καὶ Ἀριστείδην καὶ ἄλ-
λους πολλοὺς τῶν λαμπροτάτων ποτὲ ἐν τῇ πόλει γε-
3 νομένων· σοὶ δὲ τὸ μὲν μέχρι χθὲς καὶ πρῴην θεσμο-
θετοῦντος ἤδη σοῦ προεστάναι τὴν μητέρα, τρὶς δὲ 677
ἐμπεσεῖν τὸν πατέρα σου εἰς τὸ δεσμωτήριον, σὲ δὲ
πραθέντα τρισχιλίων δραχμῶν τὴν ἀκμὴν ἡταιρηκέ-
ναι, τοῖς περὶ Τίμαρχον νέοις κοινὰ ταῦτ' εἶναι, οὐ
τοῖς περὶ Θεμιστοκλέα ἢ Ἀριστείδην τὸν δίκαιον ὑπο-
4 λαμβάνω. ἀλλὰ Μελανώπῳ μὲν αὖθις, ἐὰν ὑμῖν δο-
κῇ, διαλέξομαι παρών· ὑμῖν δὲ τῆς εὐνοίας, ἣν ἀπόν-
τι μοι παρέσχεσθε, θορυβοῦντες δὴ καὶ μὴ θέλοντες
ἀκροάσασθαι τῶν λοιδορούντων ἡμᾶς, πολλὴν χάριν
ἔχω, δικαιότερον μέντοι καὶ ἄμεινον ἐμὲ αὐτὸν ἐᾶσαι
πρὸς τοὺς λοιδοροῦντας λέγειν, ψηφισαμένους ἃ πολ-
λάκις πολλοῖς ἤδη ἐψηφίσασθε τὰ μέγιστα ἁμαρτοῦσιν
5 εἰς ὑμᾶς. εἰ δὲ μὴ, τό γε δεύτερον ἂν δεηθείην, ἀνέ-

χεσθαι πολὺ μᾶλλον τῶν λοιδορούντων ἡμᾶς ἢ χαρίζεσθαι δοκοῦντας, ὅτι τῶν βλασφημιῶν οὐκ ἀκροᾶσθε, μείζω τὴν ὑποψίαν τῶν δυναμένων λέγεσθαι ποιεῖν.

8.

678 Σὺ μὲν οὐδέπω καὶ νῦν ἀφῖξαι πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ
καὶ νόσους καὶ δίκας καὶ πάντα μᾶλλον τοῦ μὴ βούλεσθαι ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς αἰτιᾷ· Νικίας δὲ ἀφῖκται πάλαι καὶ Ἀνδρωνίδας. εἰ μὲν οὖν νῦν γε σὺν Φιλίνῳ, πυνθάνομαι γὰρ αὐτὸν ἐξιέναι, διέγνωκας ἀφικνεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς, τάχα ἂν εἴη σοι ἔτι ἀπολογία καὶ λυθείη ὁ πόλεμος· εἰ δὲ οὐδὲ σὺν ἐκείνῳ ἔγνωκας ἐξιέναι, σὺ μὲν ἐπιστέλλεις διὰ παντὸς ἡμῖν ἀφίξεσθαι, ἐγὼ δὲ ἅπαξ ἀνιάσομαι.

9.

Περαιωθεὶς ἐπὶ Φύσκον, ἡσυχάσας ἐκείνην τὴν
ἡμέραν, οὐχ ὑπ' ἀργίας, ἀλλὰ μηκυνεῖν ἔδοξεν ἡ περὶ
τὸ ἆσθμα νόσος, ὡς τὴν νύκτα ἐνέδωκε καὶ ῥᾴων ἐγε-
679 νόμην, βαδίσας εἰς τὴν Ἄμμον ἐπεῖδον τὰ χωρία. καί
μοι ἔδοξε καλὰ μὲν ἄλλως καὶ ποικίλα εἶναι τὰ χωρία·
καὶ γὰρ ἐλαιὼν ἦν καὶ πολλὰ φυτὰ καὶ ἄμπελοι συχναὶ
καὶ σπόριμα πλείονα καὶ νομαὶ καλαί· ἐπαύλιον δὲ οὐ-
δὲ μέτριον, ἀλλὰ πάντα ἐρείπια. ἐδέξατο δ' ἡμᾶς ὁ 2
Μυρωνίδης φιλανθρώπως σφόδρα. τὰ μέντοι χωρία
δυοῖν ταλάντοιν ἐπριάμην, καὶ νῦν ἐπαύλιόν τι μηχανῶμαι τοιοῦτον, οἷον ἂν μηχανῴμην ἐγὼ κεκτημένος βραχέα καὶ μέλλων ὅμως οἰκεῖν ἐνθάδε, μὰ τοὺς θεοὺς οὐχ ἡδέως στερόμενος τῆς ἐμαυτοῦ πόλεως, καὶ μάλιστα τοιαύτης, ἐν ᾗ δύναιτο ἄν τις ἧσσον ἀλγεῖν ὑπολαμβάνων οἰκεῖν. ἔρρωσο.

10.

Ὁ δὴ Κίμων οἷα κατὰ πόλιν ἑκάστην καὶ αἰγιαλὸν
ἡμᾶς δέδρακεν, οὐ κήδους, οὐ νόμου φειδόμενος οὐ-
δενός. κατὰ θέαν εἰς Ἴλιον ἀφικόμην τῆς τε γῆς καὶ 680
θαλάττης. καὶ ἃ μὲν εἶδον αὐτόθι, γράφειν ἐπεὶ δοκεῖ
ἄφθονον ἔχειν τὴν ὕλην, σιωπήσω· δέδοικα γὰρ, μὴ
ποιητικῆς λαβόμενος φλυαρίας ἀπειροκαλεύεσθαι δό-
ξω· τὰ δὲ Κίμωνος ἔργα καὶ τὴν ἀκρασίαν, οὐδ' εἴ μοι
2 δέκα γλῶσσαι, δυναίμην ἂν ἀρκέσαι λέγων. διατρι-
βόντων γὰρ ἡμῶν πολλὰς ἡμέρας ἐν Ἰλίῳ καὶ μὴ πλη-
ρουμένων τῆς θέας τῶν τάφων, ἦν δέ μοι γνώμη μέ-
νειν, ἕως ἅπαντα διεξέλθω τὰ ἐν τῇ Ἰλιάδι ἔπη πρὸς
αὐτοῖς ἑκάστοις, ὑπὲρ ὧν τὰ ἔπη ἐστὶ γεγενημένα, ἐμ-
πίπτει ἡμέρα, ἐν ᾗ πειρῶνται τους γάμους οἱ πλεῖστοι
3 τῶν θυγατέρων, ὅσων ἐπιτρέπει ἡ ὥρα, ποιεῖν. ἐγέ-
νοντο δὲ συχναὶ αἱ γαμούμεναι. νενόμισται δὲ ἐν τῇ
Τρωάδι γῇ τὰς γαμουμένας παρθένους ἐπὶ τὸν Σκά-
μανδρον ἔρχεσθαι, καὶ λουσαμένας ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἔπος
τοῦτο ὥσπερ ἱερόν τι ἐπιλέγειν, „λαβέ μου, Σκάμαν-
δρε, τὴν παρθενίαν.“ ἐν δὴ ταῖς ἄλλαις Καλλιῤῥόη
ὄνομα παρθένος μεγάλη, πατρὸς δὲ οὐ τῶν ἐπιφανῶν, 681
4 ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἧκε λουσομένη. καὶ ἡμεῖς ἅμα τοῖς τε
οἰκείοις τῶν γαμουμένων καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις πόῤ-
ῥωθεν τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ λουτρὰ τῶν παρθένων, ᾗ
θέμις αὐτοῖς ἐξωτέρω ὁρᾶν, ἐθεώμεθα. ὁ δὲ καλὸς
κἀγαθὸς Κίμων ἐγκρύπτεται εἰς θάμνον τοῦ Σκαμάν-
δρου, καὶ στέφει ἑαυτὸν δόναξιν· ἦν δὲ αὐτῷ δηλαδὴ
τὸ στρατήγημα τοῦτο καὶ ὁ λόχος ἐξ ἡμέρας ἐπὶ τὴν
5 Καλλιῤῥόην εὐτρεπής. λουομένης δὲ καὶ τὸ εἰωθὸς
ἔπος, ὡς μετὰ ταῦτα ἐπυθόμην, λεγούσης, „λαβέ μου,
Σκάμανδρε, τὴν παρθενίαν,“ ἐκθορὼν ἐκ τῶν θά-
μνων ὁ Σκάμανδρος Κίμων „ἡδέως“ ἔφη „δέχομαι καὶ

λαμβάνω Καλλιρρόην Σκάμανδρος ὤν, καὶ πόλλ' ἀγα-
θὰ ποιήσωσοι." ταῦτα ἅμα λέγων καὶ ἁρπάσας τὴν
παῖδα ἀφανὴς γίνεται. οὐ μὴν καὶ τὸ πρᾶγμα ἀφανὲς 6
γίνεται, ἀλλὰ τέτταρσιν ὕστερον ἡμέραις πομπὴ μὲν
ἦν Ἀφροδίτης, ἐπόμπευον δὲ αἱ νεωστὶ γεγαμημέναι,
καὶ ἡμεῖς τὴν πομπὴν ἐθεώμεθα. ἡ δὲ νύμφη ἰδοῦσα
682 τὸν Κίμωνα ὡς μηδὲν αὐτῷ κακὸν συνειδότα ἅμα ἐμοὶ
θεώμενον, προσεκύνησε, καὶ ἀποβλέψασα εἰς τὴν τρο-
φὸν „ὁρᾷς" ἔφη, „τίτθη, τὸν Σκάμανδρον, ᾧ τὴν παρ-
θενίαν ἔδωκα;" καὶ ἡ τίτθη ἀκούσασα ἀνέκραγε, καὶ
τὸ πρᾶγμα ἔκπυστον γίνεται. ὡς δὲ οἴκαδε εἰσέρχομαι, 7
καταλαμβάνω τὸν Κίμωνα, καὶ οἷα ἦν εἰκὸς ἐργάζο-
μαι, καλῶν ἀνόσιον καὶ δι' αὐτὸν ἀπολωλέναι λέγων
ἡμᾶς. ὁ δὲ οὐδὲν δι' αὐτὸ ἔδεισεν, οὐδὲ ᾐσχύνθη τοῖς
πεπραγμένοις, ἀλλὰ μύθους ἐπεβάλλετο λέγειν μα-
κρούς, τοὺς ἁπανταχόθι τροχῶν ἄξια εἰργασμένους
καταριθμούμενος. καὶ γὰρ ἐν Μαγνησίᾳ τοῦτο περὶ 8
Μαίανδρον τὸν ποταμὸν ἔφη γεγονέναι ὑπό τινος τῶν
ἐκεῖ νέων, ἀφ' οὗ καὶ ἔτι σήμερον Ἄτταλον τὸν ἀθλη-
τὴν ὁ πατήρ, ἔφη, αὐτοῦ οὐχ ἑαυτοῦ υἱόν, ἀλλὰ τοῦ
Μαιάνδρου εἶναι πείθεται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν οὕτω
πάνυ νομίζει σαρκῶν τε καὶ ῥώμης εὖ ἔχειν· ἐπειδὰν
δὲ πολλὰς λαβὼν πληγὰς καὶ ἀπειπάμενος ἐξίῃ, τὸν
683 ποταμὸν αὐτῷ νεμεσῆσαι λέγει, ὅτι νικήσας οὐ πατέρα
ἀνηγόρευεν αὐτόν. οὐκ ἄρ' ἀπορεῖ γε ἡττώμενος προ-
φάσεως. καὶ περὶ Ἐπίδαμνον δ' ὁμοίως, πόλιν κατ' Ἰό- 9
νιον, ἔφη μουσικὸν ὑπ' εὐηθείας πεπεῖσθαι, ὅτι Ἡρα-
κλέους εἴη τὸ ἐκ μοιχοῦ γεγονὸς αὐτῷ παιδίον. ἐγὼ
δὲ οὐκ ἐπαιδοποιησάμην, ἔφη, ἅπαξ δὲ διελέχθην
παιδὶ ὑπερώρῳ τε ἤδη, καὶ λουομένην αὐτὴν μετὰ μιᾶς
γραὸς ἰδών. καὶ ἄλλως δ' ἐδόκει μοι, ἔφη, ὡς μὴ παν-
684 τάπασι τὰ ἐν Ἰλίῳ τραγικά τε καὶ φοβερὰ ᾖ παθεῖν,

δεῖν καί τι ἡμᾶς καὶ οἷον ἐν κωμῳδίαις περὶ τὸν Σκά-
10 *μανδρον ἐργάσασθαι. κἀγὼ μὲν ἄλλο οὐδὲν ἢ ὅποι λήξει ἡ τοσαύτη ἀναισχυντία προσμένων, λίθινος ὑπ' ἀπιστίας ἐγεγόνειν· ὁ δὲ ἐῴκει καὶ τρίτην Ἀπόλλωνός μοι δοκῶ καὶ Διονύσου μοιχείαν ἐπάξειν, ἕως ἰδὼν ἐγὼ ὄχλον προσιόντα τῇ θύρᾳ „τοῦτ' ἐκεῖνο" ἔφην, „καταπρήσοντες ἡμᾶς πάρεισι," καὶ δι' ὀπισθοδόμου τινὸς εὐθέως πρὸς Μελανιππίδην φεύγων ᾠχόμην, ἐκεῖθεν δὲ ἑσπέρας ἐπὶ θάλατταν. εἶτα πρόσθεν ἀξένῳ καὶ ὥστῃ ἀνέμῳ κατήχθημεν, ὃν μηδεὶς ἂν ἄλλος ἢ φεύγων τὸ Κιμώνειον ἄγος ὑπομεῖναι πλέων. τοιαῦτα* 685
μὲν παθὼν δεῖν σοι γράφειν, ὡς σχετλιάσοντι καὶ ἐμοῦ μᾶλλον, ᾤμην· σὺ δὲ ἂν ἱκανῶς, οἶμαι, γελάσειας.

11.

ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Τὰ μὲν ἄλλα δεῖν ὑμῖν ἐπιστέλλειν, περὶ ὧν ἐβουλόμην, καὶ πρότερον ᾤόμην· οὐ γὰρ ἀφῃρῆσθαί γε τοῦτο ἀτυχήσαντα τῶν παρ' ὑμῖν ὑπελάμβανον· συμβουλεύειν δὲ καὶ πολυπραγμονεῖν οὐ μικρᾶς ἔμοιγε ἀκρασίας ἔργον ἐφαίνετο εἶναι, δεδωκότι τηλικαύτην δίκην τοῦ πολιτεύεσθαι, πλὴν εἴ τι δέοι καλούντων
2 *ὑμῶν. ἄλλως δὲ μηδὲ ῥᾴδιά τισιν ἐπιτηδείων, οὐχ ὅτι πόλει, συμβουλεύειν ἃ προσήκει ᾤόμην· ὑμῖν δὲ ἑώρων ἄλλους καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυναμένους τὰ κοινά· κατέλιπον γὰρ οὐκ ὀλίγους. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν τεθνᾶσι, πολλοὶ δὲ ἠτυχήκασιν ὥσπερ ἐγώ, περιέστηκε* 686
δὲ ἡ πόλις εἰς ἐρημίαν τῶν πολιτευομένων, ἀκούω δὲ τοὺς μὲν αὐτοῦ παρόντας, τοὺς δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν κινεῖν τι τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων, ἕτοιμος ἤδη τὰ δοκοῦντα τῇ πόλει συμφέρειν, ὡς μόνον ἔξεστί μοι,

δι' ἐπιστολῶν λέγειν. εἰ δὲ καὶ νῦν τὰ Μακεδόνων 3
φρονεῖν ἐροῦσί με, καὶ παραπρεσβείας πάλιν γράφον-
ταί τινες ἀπόντα με ἢ προδοσίας τῆς Ἑλλάδος, ἕτοι-
μος ἤδη καὶ Ῥόδου καὶ γῆς ἁπάσης Ἑλληνίδος πρόσω
φεύγειν, ἐὰν βούλωνται, καὶ πρὸς τὸν ἐν Πέρσαις
ἄπειμι καὶ Μήδοις βασιλέα. καίτοι τὰ Περσῶν με καὶ
Μήδων οὐδεὶς ἔφη ποτὲ φρονεῖν, καὶ πάντων ἥκιστα
Δημοσθένης. ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖθεν παύσομαι γράφων, ἃ
τῇ πόλει δόξω συμφέρειν, οὐ χαρίζεσθαι μέλλων ὑμῖν,
ὥσπερ ἄλλοι τινὲς, ἀλλ' ἐλευθέρως νουθετεῖν. εὖ γὰρ 4
εἰδέναι χρὴ, ὅτι τῶν πολιτευομένων οἱ μᾶλλον ἐπι-
πλήττειν ἢ χαρίζεσθαι θέλοντες ὑμῖν δοκεῖν, οὗτοι καὶ
μάλιστα πρὸς ἡδονὴν λέγουσι, τὴν ὑπὸ προσχήματι
παρρησίας ὁδὸν τοῦ κολακεύειν ἑλόμενοι· καὶ γὰρ
687 αὕτη τίς ἐστι τοῦ χαρίζεσθαι πολίταις καὶ ἡγεμόσι πο-
λὺ κακουργοτέρα προαίρεσις· ἣν βαδίζοντές τινες
Ἀθήνησι καὶ περιόντος ἐμοῦ παρ' ὑμῖν, οὕτω γὰρ χρὴ
λέγειν, καὶ νῦν, ὅσον ἐφ' ὑμῖν, τεθνεῶτος, αἰτιῶνται
μὲν ὑμῶν τὴν ὀλιγωρίαν ὡς οὐκ ἐθελόντων ἄρχειν τῆς
Ἑλλάδος, προτρέπονται δὲ ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ὡς δυ-
ναμένους. ὑμεῖς δὲ μετὰ τοῦ δοκεῖν ἀργοὶ γεγονέναι 5
δύνασθαι τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν νομίζεσθαι θέλετε μᾶλ-
λον ἢ μετὰ τοῦ μένειν ὑμῶν τὰς προθυμίας ἐνδεῖσθαι
τῆς δυνάμεως. πυνθάνομαι γὰρ τελευτήσαντος Ἀλε-
ξάνδρου προτρέπειν τινὰς ὑμᾶς καινοτέρων ἅπτεσθαι
688 πραγμάτων· ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν ταῦτα συμβουλεύ-
ειν ὑμῖν μετὰ τοῦ ταῦτα συμφέρειν. οὐ γὰρ ἠγνόουν, 6
μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, ὅτι λαμπρόν ἐστι
τὸ τοῖς μὲν βαρβάροις πολεμεῖν, τοὺς δὲ Ἕλληνας ἐλευ-
θεροῦν, καὶ ταῦτά γε καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν προελο-
μένους· ἀλλ' εἰς μὲν τὸ βούλεσθαι τὰ κράτιστα τὴν
γνώμην οὖσαν ἱκανὴν, εἰς δὲ τὸ δύνασθαι καὶ τύχης

7 ἀγαθῆς ὑμᾶς δεομένους. προσήκειν οὖν μεμνῆσθαι
καὶ ὑμᾶς ὑπελάμβανον, ὅτι Ἀθηναίοις μὲν ἐπιστέλλο-
μεν, Ἀθηναίοις δὲ οὐκ ἐν οἷς Θεμιστοκλῆς ἐπολιτεύσα-
το, ἀλλ' οἳ τὰς μὲν γνώμας καὶ τὰς νοήσεις ἐκείνων ἴσας,
τὰς μέντοιγε πρὸς τοὺς πολέμους ἀφορμὰς οὐχ ὁμοίας
ἔχουσιν. ἐπεὶ δότωσαν μὲν ἡμῖν τριακοσίας τριήρεις
οἱ τὰ τῆς Ἑλλάδος ἄξια γράφοντες ἡμῖν, δότωσαν δὲ
τρισμύρια τάλαντα ἀργυρίου καὶ χρυσίου ἀπέφθου
δισχίλια, δότωσαν δὲ ἀνδρῶν ἐν ἥβῃ νέων τοσοῦτο 689
πλῆθος, ἤδη γεγυμνασμένων ἐν ὅπλοις· καὶ μηκέτι
8 συμβουλευέτωσαν. αὐτοὶ γὰρ εἰδήσομεν ἃ χρὴ πράτ-
τειν, δυνάμενοι τὰ δόξαντα πράττειν, μηδὲ ῥαψῳδεί-
τωσαν μάτην ἐπαινοῦντες ἡμῶν τοὺς προγόνους τε
καὶ τὴν χώραν, ὅτι ἐγένοντο ἐν αὐτῇ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς,
εἰσεγένοντο ἐν αὐτῇ οἱ θεοί. ἐπεὶ πύθεσθε αὐτῶν, τί
ἐν τῇ περὶ Χαιρώνειαν μάχῃ τὴν πόλιν ὤνησε τῶν
Ἀθηναίων, ὅτι Ἄρης πρὸς Ποσειδῶνα ὑπὲρ Ἁλιρρο-
9 θίου ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἐκρίθη· ἀλλ' εἰ πρὸς Ἀντίπα-
τρον, ἢ ὅστις ἄλλος Μακεδόνων βασιλεύς, ἱκανοί
ἐσμεν ἀγωνίσασθαι, τοῦτο χρὴ σκοπεῖν. κἂν ἱκανοὶ
ὦμεν, ἀγαθῇ τύχῃ ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα εὐθέως ἐλευ-
θερῶμεν τοὺς Ἕλληνας· εἰ δὲ τούτου μὲν ὀλιγωρήσο-
μεν, κολακευόμενοι δὲ ἡσθησόμεθα, πῶς οὐ μετὰ τοῦ
δοκεῖν ἑαυτοῖς αἴτιοι γεγονέναι τῶν συμφορῶν, ὃ μό- 690
νον οὐδὲ παραμυθίαν ἔχει τοῖς κακῶς πράττουσιν,
10 ἀτυχήσομεν; ἔστι δὲ καὶ πόλεως καὶ ἀνδρὸς εὖ φρο-
νοῦντος ἔργον πρὸς τὰς παρούσας ἀφορμὰς ὑπὲρ τῶν
παρόντων βουλεύσασθαι· τὸ δὲ τὴν μὲν τόλμαν εἰς
τὰ πράγματα, οἷς ἐπιχειρεῖτε, ἐκ τῆς πρόσθεν ἰσχύος
ἔχειν, τὴν δὲ ἰσχὺν πάλαι ποτ' ἐσχηκέναι μεγάλην,
ὅμοιά γε φαίνεται, ὥσπερ ἂν εἴ τις Ὀλυμπίασι πολλά-
κις νικήσας ὕστερον γέρων ὢν ἀπογράφοιτο ἔτι καὶ

691 προκαλοῖτο τοὺς ἀντιπάλους, ἀναμιμνησκόμενος ἧς
ἔσχηκεν, οὐ τῆς παρούσης, δυνάμεως. ἄξιον δὲ καὶ ἃ 11
λέγειν αὐτοὺς πυνθάνομαι λογίσασθαι μεθ' ὑμῶν, ὡς
καινὰ καὶ θαυμαστὸν ὅσον εἰς ἃ βούλονται τῇ πράξει
συλλαβεῖν δυνάμενα. φάσκουσι γὰρ δεῖν ὑμᾶς ὁμο-
νοεῖν, ὥσπερ ὑμᾶς οὐκ ἐπισταμένους, ὅτι τοῦτο μὲν
πάσῃ πόλει, καὶ πολεμεῖν καὶ εἰρηνεύειν βουλομένῃ,
κράτιστόν ἐστιν. δεῖ δὲ οὐ τοῦτο σκοπεῖν, εἰ ὁμονοη- 12
τέον πολεμοῦσιν· ὁμονοητέον γὰρ καὶ πολεμοῦσι καὶ
μὴ παντὸς ἕνεκα· ἀλλ' εἰ βουλομένοις πολεμεῖν καὶ
692 ὁμονοεῖν, ὡς ἴσμεν ἅπαντες, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ δύνα-
μις. ἕως δ' ἂν μήτε συστρατείας πολεμοῦντες ἔχωμεν,
μήτε χρημάτων πόρους δεικνύωσιν, ἀλλὰ τὴν Ἀθηνᾶν
ἔγγυον διδῶσι τοῦ πολέμου, μηδὲν διαφέρειν αὐτοὺς
αὐτίκα νομίζωμεν. ἀλλ' ἐκεῖνον μέν, ὥσπερ ἦν ἄξιος 13
693 παραπλὴξ τὴν διάνοιαν ὤν, κατελύσατε εἰκότως· τού-
τοις δὲ ἀποχρησάτω μηδὲν παθεῖν κακὸν παραδόξους
λόγους μελετῶσι καὶ μηδὲ λείψανον ἐῶσιν ὑμῖν τι τῶν
πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ τούτων φθονοῦσι πράττειν ἃ
δεῖ βουλομένοις, ἕως ἂν τὸ Θηβαίων πολιτεύσωνται
πολίτευμα, μηλόβοτον ὑμῶν γενέσθαι τὴν χώραν καὶ
κατασκαφῆναι τὴν πόλιν ἀναγκάσαντες. οὐ γάρ, εἰ
κακῶς ἔχει τὰ πράγματα, διὰ τοῦτο μηδέν, ὅπως μὴ
χεῖρον ἕξει, φροντιστέον.

12.

694 ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Ἐγὼ προσῆλθον τῷ πολιτεύεσθαι γεγονὼς ἔτη τρία καὶ τριάκοντα, μὰ Δί' οὐ τριταγωνιστεῖν μαθών, ὡς Δημοσθένης ἔλεγεν, ἀλλὰ καὶ τραφεὶς ἐλευθερίως, καὶ παιδείας φροντίσας τὰ μέτρια, καὶ λόγους οἵους λέ-

2 γειν ἐν Ἀθήναις ἔπρεπε. καὶ τούτους οὐκ εἰς συκοφαντίαν γυμνάσας, οὐδέ τινι τῶν πολιτῶν δίκην δικασάμενος εὑρεθήσομαι λαβὼν ἀργύριον, οὐδὲ ὕβρεις ἀποδόμενος, ἀλλ' οὐδὲ ὑβρισθεὶς ὅλως οὐδὲ ἀφορμὴν προπηλακισμοῦ παρασχών, οὐδὲ εἰς δίκην τινὰ τῶν
3 πολιτῶν καταστήσας ἔξω Τιμάρχου μόνου. καὶ οὐκ ἀλαζονεύομαι πρὸς ὑμᾶς ὡς πολλὰ πάνυ λαβεῖν ἐξόν μοι χρήματα μὴ λαβών, ἀλλ' ὡς ἦν προσῆκον, δίκην κατὰ τοὺς νόμους λαβών. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν Κτη- 695
σιφῶντα, πολλὰ μὲν ὑπ' αὐτοῦ παθών, πολλὰ δὲ ὑπὸ Δημοσθένους, παρανόμων ἐγραψάμην, δικαιοτάτην
4 ὦ θεοὶ γραφήν. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων καὶ τῶν ἐμῶν λόγων ἡ Δημοσθένους δεινότης κρείσσων ἐγένετο. ἐφάνη δὲ ἴσως ἐφ' οἷς κατηγορήθην πρότερον ὑπὸ Δημοσθένους, πολὺ μείζοσι δηλονότι τούτων οὖσι, δι' ἃ νῦν ἐξέπεσον, οὐ μικρὸν δεῖγμα τοῦτο τοῦ καλῶς πολιτεύεσθαι νομίζεσθαι, ὅτι οὐδὲ Δημοσθένους κατηγοροῦντος ἑάλων.
5 μετὰ δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν καὶ τελέως καταφανῆ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, οὐχ ὅπως μόνοις ὑμῖν, ἐμαυτὸν οἴομαι γεγονέναι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι ἀποθανόντες οἱ ἄνθρωποι οὕτω καὶ φεύγοντες ἐκ τῆς πατρίδος, τότε δὴ καὶ μάλιστα, ὁποῖοί τινες ἐγένοντο τοὺς τρόπους,
6 διαδείκνυνται; καὶ γὰρ ἃ συνέκρυπτον αὐτοὶ πρότερον, ἐκ μέσου γενομένων ἀναφαίνεται καθαρῶς· αἰ- 696
τιᾶται γὰρ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐχθρῶν ἕκαστος οὐδὲν ἀντειπεῖν δυναμένους. οἱ δὲ δὴ φεύγοντες ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις, ὡς τὰ τῶν πολεμίων ἀεὶ προαιρούμενοι καὶ παντελῶς, δεικνύουσι καὶ τοὺς τρόπους καὶ τὰς ἐν τῷ πολιτεύεσθαι γενομένας αὐτοῖς γνώμας καταφανεῖς· καὶ γὰρ καὶ ὅπως φέρουσι τὰς συμφορὰς καὶ ὡς διάκεινται πρὸς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, ἐξετάζονται σα-

φῶς. ἆρ' οὖν καὶ Φιλίππῳ προδοὺς τὴν ἐμαυτοῦ πα- 7
τρίδα καὶ παραπρεσβεύσας τοιαῦτα κατὰ τῆς πόλεως,
καὶ δὴ θεραπεύσας Μακεδόνας, ἐπειδὴ τάχιστα φεύ-
γων παρ' ὑμῶν ᾠχόμην, πρὸς Ἀλέξανδρον ἀπηλλά-
γην, χάριν τε ὧν παρεσχόμην αὐτῷ κομιούμενος καὶ
προμηθείας δηλονότι τευξόμενος παρ' αὐτῷ; καὶ οὐκ 8
ἔσθ' ὅπως οὐχ ἑώρων τὰ μὲν ἐν Βοιωτίᾳ πανδοκεῖα
Δημάδην ἔχοντα καὶ χωρία ζευγῶν εἴκοσιν ἀροῦντα
καὶ χρυσᾶς ἔχοντα φιάλας, Ἡγήμονα δὲ καὶ Καλλιμέ-
δοντα, τὸν μὲν ἐν Πέλλῃ, τὸν δὲ ἐν Βερροίᾳ, καὶ δω-
ρεὰς ἅμα εἰληφότας καὶ γυναῖκας εὐπρεπεστάτας γε-
γαμηκότας. καὶ μὴν οὐδὲ πρὸς Θηβαίους οὐδ' εἰς Θετ- 9
697 ταλίαν ᾠχόμην παρ' ὑμῶν, οὐδὲ πρὸς ἄλλους τινὰς,
παρ' οἷς ἢ λοιδορεῖν ἔδει με τὴν πατρίδα τὴν ἐμὴν ἢ
λοιδορουμένης αὐτῆς ἀκούειν, ἀλλ' εἰς Ῥόδον ἀφικό-
μην, οὔτε μὰ τὸν Δία δυσμενῶν ὑμῖν οὔτ' ἄλλως φι-
λαπεχθημόνων ἀνθρώπων πόλιν. τὸ μὲν γὰρ ἄγχιστα 10
τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ἑστάναι κατειρωνευομένων ἔμοι-
γε τῆς συμφορᾶς εἶναι μᾶλλον ἢ στεργόντων ἐδόκει
τὴν πόλιν· τὸν δὲ ὄντως στέργοντα τὴν ἑαυτοῦ πόλιν
ὡς πορρωτάτω μᾶλλον αὐτῆς ἐχρῆν ἀπιέναι, καὶ μη-
δὲν ἐν τοῖς ὄμμασιν ὑπόμνημα ἔχειν, ὃ τὴν γνώμην
698 ἀμύξει. καὶ γὰρ οὐδ' ἐνταῦθα μείνας, ἐν Ῥόδῳ, φα- 11
νείην ἂν, ἀλλὰ τῆς περαίας ἑλόμενός τι μικρὸν φρού-
ριον, Ἄμμον· κἀνταῦθα πριάμενος χωρία τοσούτων
ταλάντων, ὅσων εἰκὸς ἦν τὸν Φιλίππου μὲν πρότερον,
εἶτ' Ἀλεξάνδρου μισθωτὸν ὕστερον γενόμενον καὶ
Φωκεῖς προδόντα καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν
Μακεδόσι, κάθημαι μεθ' ἑπτὰ θεραπόντων ἐνταῦθα
699 καὶ δυοῖν μόνων γνωρίμων καὶ τῆς μητρὸς, ἣ τρίτον 12
ἔχουσα καὶ ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἔπλευσε σὺν ἐμοὶ μεθέ-
ξουσα τῆς δι' ὑμᾶς μοι συμφορᾶς γενομένης, καὶ μετὰ

γυναικὸς, ἢ συνεξέπεσέ μοι κωλύοντος αὐτὴν τοῦ πατρὸς καὶ μένειν ἴσως ἀναγκαζόντων τῶν νόμων, τὸν τρόπον τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ τοὺς νόμους ἐπισταμένη, καὶ μετὰ τριῶν παίδων οὐδέπω καὶ νῦν τῆς ἑαυτῶν συμφορᾶς ἐπαισθομένων, οὐδὲ ὁποίαν αὐτοῖς ὁ θεὸς δέδωκε γινομένοις πατρίδα τὴν Ἀθηναίων πόλιν,
13 ὁποίαν δ' εὐθέως γενομένων αὖ ἀφήρηται πάλιν. καὶ ἕτεροι μὲν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, τοὺς ἢ ἐν Βοιωτίᾳ γεννηθέντας ἢ ἐν Αἰτωλίᾳ, πρὸς ὑμᾶς πέμπουσι τῆς αὐτόθι παιδείας μεθέξοντας· οἷς δὲ ταῦτα παρὰ τῆς φύσεως ὑπῆρξεν, οὐ δημοποιήτου πατρὸς οὖσιν οὐδ' ἐπ' αἰτίαις αἰσχραῖς ἑαλωκότος, φεύγουσιν ἔτι νήπιοι, καὶ τρέφονται πένητες ἐν ἐρημίᾳ τε καὶ
14 φυγῇ πατρῴᾳ. καὶ περὶ μὲν τῶν Λυκούργου παίδων 700
Δημοσθένης ὑμῖν ἐπιστέλλει, καὶ δεῖται καλῶς ποιῶν χαρίσασθαι τὸ πατρῷον αὐτοῖς ὄφλημα, καὶ ὑμεῖς οὐδὲν ἀλλ' ἢ Ἀθηναίων ἔργον, ἐλεήσαντες αὐτοὺς καὶ χαρισάμενοι, ἐποιήσατε· καὶ γὰρ ὀργίζεσθαι ῥᾳδίως
15 ὑμῖν ἔθος ἐστὶ καὶ χαρίζεσθαι πάλιν· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ παίδων οὐκ ἂν ὑμᾶς πείσαιμ' ἂν δεόμενος, ὡς μή μοι μὴ μόνον ἐν ὀρφανίᾳ τραφῶσιν, ἀλλ' ὀρφανοὶ ἅμα καὶ φυγάδες ὄντες, οὔτε ἀδικήσαντες παῖδες ὄντες, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλως ἑαλωκότες, τὰ μέντοι τῶν ἑαλωκότων πάντα πεπονθότες; εἶτα τελευτήσαντος ἀναμνήσθητέ μου, καὶ χαρίσασθε τὰς δεήσεις, νῦν προσέχοντες ἡμῖν. ἀλλὰ καὶ πράξατε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ πείσθητε, τὰ συνήθη αὐτοῖς καὶ μέτρια
16 ποιοῦντες. οὐ γὰρ ἂν δὴ τῶν τρόπων ἀποσταίητε καὶ 701
καταλύσαιτε τὴν τῆς πόλεως δόξαν, ἣν ἐπὶ χρηστότητι μείζω καὶ φιλανθρωπίᾳ διὰ παντὸς ἔσχεν ἢ ταῖς ἄλλαις πάσαις ἡ πόλις. οὐδ' ἂν Μελάνωπος ἰσχύσειε πλεῖον κωλύων ὑμᾶς μιμεῖσθαι τὴν ἑαυτῶν χρηστό-

τητα καὶ φιλανθρωπίαν, ἢ παρακαλῶν — οὐκ Αἰσχί-
νης, οὐδαμῶς μὰ τοὺς θεούς· οὐ γὰρ αὐτάρκης οὐδ' 17
εὐτυχὴς πείθειν ἔγωγε τὴν πατρίδα τὴν ἐμήν, καὶ μά-
λιστα νῦν, ἐμαυτοῦ χάριν πείθειν δοκῶν· ἀλλ' ὁ τῆς
πόλεως τρόπος καὶ τὸ πάλαι ὑμῶν ὄνομα καὶ τὸ τῶν
702 προγόνων ἦθος, ᾧ ἀναγκαιότερον δήπουθεν ἢ Με-
λανώπῳ καθ' ἡμῶν δεομένῳ προσέχειν.

INDEX NOMINVM.*)

(* [ ] indicat ea quae suspecta,
( ) ea quae e poetis ab Aeschine allata sunt